

Golob je na strehi, vrabca pa še ni

BOJAN BREZIGAR

Trditi z gotovostjo, da se bo sklad državnih sredstev za kulturne ustanove slovenske manjšine v Italiji letos povrnil na starih 8 milijard lir, namesto okrnjenih 6 milijard lanskega leta, bi bilo prenačljeno in verjetno tudi preveč optimistično. Dolgoletna praksa odnosov z oblastmi in dojemanja državnih zakonov nas je namreč naučila, da pozitivno ocenjujemo samo vrabce v roki, golobe na strehi pa prepuščamo zakrknjenim optimistom, ki kljub izkušnjam se vedno gradijo palače na obljubah.

Ob tej osnovni ugotovitvi pa seveda ne moremo mimo dejstva, da se je v Rimu nekaj vendarle premaknilo, in da so v zadevnem zakonskem osnutku v zunanje-politični komisiji poslanske zbornice sklenili, da postavko za naše kulturne ustanove vrnejo na staro vsoto 8 milijard lir, namesto šestih milijard, ki jih je v osnutku 19. decembra predlagala Berlusconijska vlada. (Da ne bo sporazumov, ko govorimo o Berlusconijsvi vladi: tako kompleksen zakonski postopek je potreben, ker v državnem proračunu ni posebne postavke za slovensko manjšino, saj bi v nasprotnem primeru zadostoval zakonski odlok!)

Za tak izid glasovanja imajo največ zasluga predstavniki demokratične levice, ki so popravek predlagali. Vendar ne moremo mimo dejstva, da je bil popravek sprejet v komisiji, ki ji predseduje Mirko Tremaglia, in da sta zanj glasovala oba tržaška poslanka, Vasconova in celo Menia (ki je sicer prej napel vse sile, da bi postavko znižal na 5 milijard lir).

V Trstu to ne pomeni veliko, saj vsi poznamo stališča desnice, pa tudi Menia ni tako naiven, da bi mislil, da bo na tak način pridobil slovenske glasove. Verjetno ob koncu glasovanja ni hotel ostati osamljen in se je torej z dvigom roke prilagodil ostalim članom komisije. V politiki se tudi to dogaja.

Tako sprejeti popravek bo romal se v proračunsko komisijo, nato v zbornico, in nato v senat, kjer se bo ves postopek začel znova. Dejstvo, da je bil sprejet soglasno ob podpori vlade, nam daje upati, da bo moral v taki obliki tudi sprejeti. Vprašanje pa je, kdaj se bo to zgodilo; v najboljšem primeru lahko računamo na nekaj mesecev, seveda če vmes ne bo predačnih volitev, v tem primeru bi treba vse začeti znova.

Golobček na strehi poslanske zbornice nas torej veseli, vendar se ni odresujoc. Če odpremo dlani, bomo namreč ugotovili, da v njih nimamo niti najbolj neboljenega vrabca...

Poljska ima novo vlado

VARSAVA - Poljski parlament je včeraj odobril novo vlado Jozefa Oleksyja, formalno pa jo mora odobriti se predsednik. Oleksy je povedal, da bo pospešil privatizacijo in nadaljeval pogajanja za vključitev v Nato in Evropsko zvezo. Walensa, ki na pomembnih ministrskih mestih noče ljudi iz komunističnih vrst, je zagrozil, da jih ne bo odobril, če parlament ne bo spoštoval njegove pravice. Koalicija, ki se je zavedala, da ne bo popustil, je njegovo izbiro odobrila.

Prenevaren umik mirovnih sil iz BiH

ATLANTA - Umik modrih čelad bi dokončno uničil krhko premirje in povzročil vnovičen izbruh oboroženih spopadov med Srbi, Muslimani in Hrvati, vojna pa bi se razširila tudi na območja zunaj sedanjih zarišč. To je bila soglasna ocena obrambnih ministrov ZDA, Francije, Nemčije in Velike Britanije, ki so se včeraj sešli v Atlanti, da bi preučili položaj v bivši Jugoslaviji in se dogovorili o morebitnem sodelovanju zveze Nato pri zaščiti umika mirovnih sil.

Na 10. strani

UMIK ITALIJANSKEGA VETA NAD PRIDRUŽENIM ČLANSTVOM SLOVENIJE V EZ

Večina pozdravlja vladni sklep V Trstu osamljeni protesti desnice

RIM, TRST - Koalicija, ki podpira vlado Lamberta Dinija, je pozdravila sklep, da bo Italija končno umaknila veto nad začetkom pogajanj za pridruženost članstvo Slovenije v Evropski zvezi. DSL, Ljudska stranka in Severna liga enoglasno poudarjajo, da bo Rim s tem pridobil mednarodni ugled, ki ga je zapravila Berlusconijsva vlada. Medtem ko

»Forza Italia« molči, je Nacionalno zavezništvo že napovedalo protestne akcije po vsej državi, prva od teh bo danes dopoldne v Trstu.

Trst je dokaj umirjeno in realistično sprejel vest o umiku veta. Nekoliko preseneča stališče, ki ga je v zvezi z vprašanjem vračanja nepremičnin istrskim beguncem zavzel zupan Riccardo Illy s podpisom poziva slo-

venski vladi. Ne gre toliko za vsebino tega apele, ki je sicer sama na sebi precej vprašljiva, ampak za dejstvo, da je Illy podpisal ta poziv le s predstavnikoma Berlusconijske stranke poslancema Niccolinijem in Vasconovo ter s podpredsednikom deželne vlade Antonionejem.

Stališče rimske vlade toplo pozdravlja Slovenska kulturno gospodarska zveza in Slovenska skupnost. Obe poudarjata, da si Slovenci v Italiji sedaj pričakujejo tudi konkretno reševanje vseh (številnih) odprtih vprašanj slovenske manjšine, začeni s problemom financiranja kulturnih ustanov. Odločitev zunanje ministric Agnellijsve podpira tudi Stranka komunistične prenov.

Vest, da bo Italija jutri v Bruslju umaknila veto nad pridruženim članstvom Slovenije v EZ, je naletela na velik odmev v vsedržavnem tisku, ki - razen redkih izjem - pozitivno ocenjuje petkov sklep Dinijeve vlade.

Na 2. strani

POSVET / NA PADRIČAH

Možnosti biološkega kmetijstva na Tržaškem

TRST - V konferenci dvorani Centra za znanstvene in tehnološke raziskave pri Padricah se je včeraj popoldne odvijal posvet na temo: »Možnosti naravi prijaznega in biološkega kmetijstva v tržaški pokrajini«. Strokovno srečanje so priredili Kmečka zveza, Zveza neposrednih obdelovalcev ter združenji Unione degli agri-

coltori in Zeleni Kras, udeležilo pa se ga je reslepo stevilo tržaških kmetovalcev. Na posvetu so strokovnjaki v svojih zanimivih poročilih prikazali, kaj pravzaprav biološko oziroma naravi prijazno kmetijstvo je, in poudarili, da ima tovrstno kmetijstvo v tržaški pokrajini precejšnje razvojne perspektive.

Na 4. strani

ITALIJA / VLADNI VARČEVALNI UKREPI

Tudi Confindustria svari Berlusconijsko in Finijsko

Nove zelo ostre polemike med DSL in SKP

RIM - Tudi Confindustria je včeraj pozvala Berlusconijsko in Finijsko, naj ne glasujejo proti varčevalnim ukrepom Dinijeve vlade. Predsednik Abete se upravičeno boji, da bi zavrnitev vladnega gospodarskega manevra le zaostri hudo gospodarsko in predvsem finančno krizo, ki pesti državo. Pozitivni prihaja tudi iz sindikalnih vrst.

Vladni varčevalni ukrepi pa so ostro zaostri politične spore na levici. Tajnik DSL D'Alema je pozval poslance in senatorje Stranke komunistične prenov, naj ne gla-

sujejo proti vladnim ukrepom in naj ostanejo zvesti komunistični tradiciji, ki je v odločilnih in najhujših trenutkih vedno stila demokratične institucije. Bertinotti je D'Alema poziv označil kot grobo izsiljevanje.

Tajnik Ljudske stranke Buttiglione je poudaril, da je desnica vse bolj pod vplivom političnih pustolovcev, ki nimajo nobene občutka za realne koristi državne skupnosti. Vodja LS vsekakor se vedno upa, da se bo Berlusconi premislil in da ne bo glasoval proti Dinijevi vladi.

Na 2. strani

Lamberto Dini (AP)

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Trst bogatejši za mesečnik

Včeraj so predstavili poskusno številko revije ORIENTexpress, ki jo izdaja Kulturni krožek Gulliver. Zelo opazna značilnost bogato opremljene revije je, da izhaja štirijezično.

Stran 4

Zaplenili veliko mamila

Agenti finančne straže iz Trsta so v nekem turskem tovornjaku zaplenili kar 210 kg hasisa, ki je na trzišču na drobno vreden okrog deset milijard lir.

Stran 5

Kriza na goriški Pokrajini

Podpredsednik pokrajinskega odbora Tirelli in odbornik Jacumin napovedujeta odstop iz protesta

Stran 9

Triestina ugnala Rovereto

Triestina je včeraj v meddrželni nogometni ligi v gosteh s težavo in tesno (1:0) premagala zadnjevršeni Rovereto ter je tako ohranila prvo mesto na lestvici.

Stran 34

Pomembna zmaga Krasovih namiznoteniških igralcev

Krasove namiznoteniške igralce so si z včerajšnjo zmago s 6:2 v gosteh proti ekipi Verzuolo praktično zagotovile obstanek v A ligi.

Stran 37

V Bovcu srečanje podjetnikov Italije in Slovenije

BOVEC - Mali in srednje veliki podjetniki iz Slovenije in Italije so se v petek in soboto sešli na prvi poslovno gospodarski konferenci v Bovcu. Priredila jo je Gospodarska zbornica Slovenije, območna enota Nova Gorica. Na njej je sodelovalo približno 150 podjetnikov, ki so se seznanili z možnostmi, ki jih daje zakonodaja obeh držav na področju gospodarskega sodelovanja, kot je ustanavljanje mesanih podjetij ali odpiranje poslovalnic v eni ali drugi državi. (V.C.)

Na 12. strani

DINIJEVA KOALICIJA POZDRAVLJA ODLOČITEV MINISTRICE AGNELIJEVE

»Italija bo pridobila ugled med evropskimi partnerji«

Berlusconi molči, Fini pa že napoveduje protestna zborovanja

Tržaška desnica hrupno protestira SSK in SKGZ na strani Agnellijeve

TRST - Če izvzamemo histerične reakcije skrajne desnice Nacionalnega zavezništva in nekaterih združenj istrskih beguncev ali optantov, je Trst dokaj realistično (in umirjeno) sprejel vest o umiku veta nad pričetkom pogajanj za pridruženost članstvo Slovenije v Evropski zvezi. Neofasisti, ki za danes napovedujejo protestno zborovanje, so ostali precej osamljeni tudi na desnici, kjer je, kot kaže, Berlusconijska stranka zavzela previdnejša stališča.

Zupan Riccardo Illy je skupaj s poslancema Gualbertom Niccolinijem in Antonietto Vascon ter podpredsednikom Dezele Robertom Antonijem (vsi trije so Berlusconijski pristasi) podpisal poziv zunanji ministrici Susanji Agnelliji. V njem piše, da je Slovenija doslej preveč splošno obravnavala vprašanje vračanja nepremičnin istrskim beguncem, zato podpisniki pozivajo Farnesino, da pred umikom veta zahteva od Slovenije uradna jamstva, da bo to vračanje rešeno pred zaključkom pogajanj za pridruženost članstvo Slovenije.

Illy in ostali podpisniki zahtevajo ustanovitve posebne meddržavne komisije za popis nepremičnin, ki so v javni lasti, in razširitev pravice do tega imetja na vse bivše begunce (danes italijanske državljanke) ter njihove potomce. Poziv, ki povzema nedavno stališče posl. Vascovne, pomeni morda nadaljnji korak k osamitvi Nacionalnega zavezništva, čeprav čudi, da ga je tržaški zupan podpisal skupno s pristasi Berlusconijske stranke.

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Klavdij Palčić je vest o zasuku v odnosu Italije do vprašanja pridruženega članstva Slovenije Evropski uniji komentiral pozitivno. »Ta premik lahko prinese s seboj pozitiven razvoj dogodkov, če se bodo nadaljnji odnosi med Italijo in Slovenijo gradili v tej smeri. Bilateralna odprta vprašanja med sosednjima državama so vsa resljiva, če le obstaja za to politična volja in če bodo končno prevladali konkretni interesi za sodelovanje, namesto političnih spekulacij,« je mnenja Palčić, ki obenem ocenjuje kot pozitiven tudi sklep zunanje-politične komisije poslanske zbornice, ki je premaknila vprašanje prispevkov za manjšinske ustanove z mrtve točke.

Toda dober znak po Palčićevem mnenju se

ni rešitev, kajti ta korak je manjšina pričakovala že mesece, medtem pa se je položaj v slovenskih ustanovah drastično poslabšal. Predsednik SKGZ je izrazil pričakovanje, da bo italijanska država s hitrim postopkom spravila manjšino iz velike eksistenčne negotovosti, le dobri nameni namreč ne zadostujejo.

»Slovenci v Italiji si naravno želimo, da bi Slovenija postala članica Evropske zveze, saj bi to med drugim omogočilo, da bi se vsi deli našega naroda, ki živijo na svojih tleh, znašli pod skupno evropsko streho«. To stališče je deželno tajništvo Slovenske skupnosti potrdilo na svoji petkovi seji kmalu po objavi prvih vesti o tem, da naj bi bila Italija pripravljena preklicati svoj veto proti začetku pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije v EZ. Tajništvo je tudi poudarilo, da približevanje Slovenije EZ odpira nove možnosti vsestranskega sodelovanja med Slovenijo in Italijo, hkrati pa postavlja temelje za preseganje pregrad in trenj, ki so se porajale in se se porajajo zlasti na področju, na katerem se državi neposredno stikata.

Seveda pa si še posebej v obmejnem prostoru ni mogoče predstavljati trdnje in trajnejše ureditve odnosov in razmer brez ureditve položaja narodnostnih manjšin, ki tu živita. SSK želi v tej zvezi ponovno opozoriti zlasti na nerešena vprašanja slovenske manjšine v Italiji, ki po 50 letih demokracije se vedno nima urejenega niti temeljnega pravnega statusa, saj se vedno ni docakala že večkrat obljubljenega zaščitnega zakona.

V interesu pravice in miru, pa tudi v interesu Italije in Slovenije je, da bi ta odprta vprašanja čim prej našla ustrezno rešitev v skladu z ustavnimi določili in z sprejetimi mednarodnimi obvezami Italije. SSK izraza upanje, da je mogoče razumeti kot spodbudno znamenje v tem smislu tudi najnovejše premike v sicer sele zacetem zakonodajnem postopku za dodelitev finančnih prispevkov v podporo ustanov in organizacij slovenske manjšine.

Umik veta pozdravlja tudi Stranka komunistične prenov. Nacelnik deželne skupine Fausto Monfalcon pravi, da je Dinijeva vlada s tem sklepom postavila na glavo škodljivo Berlusconijsko politiko.

RIM - Pisana politična koalicija, ki podpira vlado Lamberta Dinija, je enoglasno podprla sklep o umiku veta nad začetkom pogajanj za pridruženost članstvo Slovenije v Evropski zvezi. Odločitvi ministric Susanne Agnelli seveda odločno nasprotujejo Nacionalno zavezništvo in nekatera združenja istrskih beguncev, medtem ko Berlusconijska stranka »Forza Italia« o tem še ni zavzela javnega stališča.

Vodja Severne lige Umberto Bossi je v intervjuju za hrvaški tednik Globus dejal, »da so fasista Fini in Berlusconi ter bivši zunanji minister Martino naredili že ogromno škodo italijanskim interesom na vzhodni meji«. Liga vsekakor pozdravlja zasuk Dinijeve vlade. Podobno stališče je zavzela tudi Ljudska stranka s poslancem Gerardom Biancom, ki je prepričan, da ima odločitev Rima daljnosežne perspektive. LS upa, da bo umik veta spodbudil Slovenijo, da pravično reši odprta vprašanja istrskih beguncev in italijanske manjšine.

»Zunanji minister« Demokratske stranke levice Piero Fassino ocenjuje sklep ministric Agnellijeve kot pametno in uravnovešeno odločitev, s katero bo Italija pridobila mednarodni ugled, ki ga je izgubila z Berlusconiem. Rim ima ves interes, da se bo Ljubljana čimprej vključila v Evropo, je dodal se Fassino, ki je tudi mnenja, da bo lahko Italija sedaj odločneje zahtevala od Slovenije rešitev nepremičninskih vprašanj in celovito zaščito italijanske manjšine. DSL podpira »dvostrano« pogajanja med državama, v primeru težav pa bo lahko Italija - pred parlamentarno odobritvijo asociacijskega sporazuma s Slovenijo - zahtevala od Ljubljane spoštovanje vseh sprejetih dogovorov.

Voditelj Nacionalnega zavezništva Gianfranco Fini pa je očital Diniju, da je sprejel sklep, ki ne sodi v vladni program. Pred tem ni ministrski predsednik niti cutil potrebe, da zaprosi za mnenje parlament, je poudaril Fini, ki je napovedal protestne akcije »za zaščito Italijanov v Istri in italijanskega dostojanstva na sploh«.

Italijanski tisk o odpravi veta

TRST - Na prvih straneh vseh italijanskih dnevnikov je na vidnem mestu vest o umiku italijanskega veta na približevanje Slovenije Evropski zvezi: desničarski in Berlusconijski politiki naklonjeni dnevnik se zgrajajo, bolj umerjeni, sredinski casopisi pa pozitivno ocenjujejo sklep Susanne Agnelli.

Ugledni turinski dnevnik »La Stampa« pod naslovom »Konec je pol stoletja sovraštva in masčevanj« ugotavlja, da gre za »dejanje politične in diplomatske modrosti in to neglede na pravice in na krivde enih in drugih«, neglede tudi na »slovensko muhavost, ki je privedla do dejanj, ki niso bila prav hvalevredna, kot je bilo nesplošno spoznanje, da zaradi notranje političnih trenj v Ljubljani«. Spomini na tragico preteklost morajo svariti pred novo nevarnostjo nacionalizmov; italijanska diplomacija jo skuša premostiti z »znakom dobre volje, ki ga naslavlja prek Trsta in Jadrana na sirse in najbolj nemirno območje v Evropi«.

Ze iz samega naslova »Istra, Dinijeva vlada klonila pred Slovenijo« je razvidno, da je milanski (in Berlusconijski) »Giornale nuovo« povsem nasprotnega mnenja: nova vlada tehnikov je, »seveda pod vplivom nekdanjih komunistov Demokratske stranke levice«, opustila trdo linijo Berlusconijske vlade. Gre za izdajstvo Berlusconijskega »trdnega namena, da vrne 350 tisočim italijanskim beguncem iz Istre in Dalmacije pravice,

ki jim pritečejo«, gre za »protiitalijansko dejanje«, ki ne upošteva pravic ezulov, »zrtev prvega etničnega čiščenja v Evropi«.

Tudi na krajevni ravni so mnenja deljena. Za tržaški skrajno desničarski dnevnik (s približno tisoč prodanimi izvodi) »Trieste Oggi« je sklep Agnellijeve »klavarna predaja« Sloveniji, ki je označena kot »naš nadležni sosed«. Pod obtožbo je ves italijanski pretekli politični razred, ki je Sloveniji »poklanjal lepa darila«. Zelena luč, ki jo je Sloveniji prizgala sedanja tehnična vlada, pa spada v isti okvir popuščanja, ki se mu bodo desnica in združenja ezulov uprla, napoveduje »Trieste Oggi«, in sklicuje protestno manifestacijo že danes dopoldne.

Vplivnejši »Il Piccolo« ugotavlja, da se bo moral uveljaviti postopek »dvojnega tira«, na enem »slovenski vlak v Evropsko zvezo«, na drugem pa dvostranska pogajanja z Italijo: »Saboterji pa bodo skušali podtakniti dinamit, da bi oba vlaka iztirila...« napoveduje Piccolov komentator. Italija je sklep sprejela tudi zato, da bi se izognila osamitvi v okviru Evropske zveze, Italiji bi Slovenija morala povrniti uslugo s priznanjem pravic ezulov do nepremičnin, meni »Il Piccolo«, kar bi pripomoglo k ustvarjanju novega pozitivnega vzdušja na meji. Vprašanje je, ali se bo Trst znal preleviti iz mesta na meji v mesto z evropsko identiteto: »Upajmo, da se je tokrat res končala druga svetovna vojna. Tudi na vzhodni meji.«

NOVICE

Podkupnine: gen. Cerciella bodo izpustili na prostost

BRESCIA - Sodniki prve kazenske sekcije iz Brescie bodo izpustili na prostost generala finančne straže Giuseppea Cerciella. Prejšnji teden so isti sodniki zavrnili podobno zahtevo, zaradi česar jo je generalov odvetnik Carlo Taormina ponovno vložil; sodstvo jo je tokrat sprejelo.

Bivši senator Roffi (KPI) umrl v prometni nesreči

FERRARA - Bivši senator KPI 82-letni Mario Roffi je včeraj okrog poldne umrl v prometni nesreči na pokrajinski cesti med Cono in Portemaggiore v bližini Ferrare. V senat je bil izvoljen leta 1953 in leta 1963, medtem ko je bil leta 1968 izvoljen v poslansko zbornico.

Dva mrtva in trije ranjeni med ropom v Veroni

VERONA - Predsinočnim malo pred 22. uro sta bila v ognjenem spopadu s karabinjerji ubita dva bandita, ki sta hotela okraati blindirano vozilo, ki je prevazalo dragocene predmete. Ubita sta bila 28-letni Roberto Ragnoli iz Prevalle (Brescia) in 34-letni Bruno Baroni iz Nuvolenta (Brescia), ranjeni pa 27-letni Luca Tebaldini, 32-letni Giancarlo Cavrioli in 27-letni Alessandro Panizzi. Cavrioli in Tebaldini sta že zapustila bolnišnico in se sedaj nahajata v zaporu. Karabinjerji so roparjem zaplenili dve pistoli, mitraljez, puško in nekaj varnostnih jopičev, ki so jih banditi uporabili med naskokom na blindirano vozilo v središču Verone. Vseh pet je že imelo opravka s pravico zaradi različnih kaznivih dejanj, med katerimi zaradi roba in posesti orožja.

RIM / VLADNI VARČEVALNI UKREPI BURIJO DUHOVE

Abete »opozarja« Berlusconijska DSL in SKP sta na robu razkola

V »Forza Italia« se spet pojavljata dve različni usmeritvi

RIM - Odločitev Kartela svoboščin, da glasuje proti varčevalnim ukrepom Dinijeve vlade, je po pričakovanjih povzročila pravi politični potres. Medtem ko vodja Nacionalnega zavezništva Fini ponavlja, da bo desnica gotovo strnjeno glasovala proti vladi, se v Berlusconijski stranki svet pojavljajo razhajanja med pristasi trde linije in zagovorniki mehkejših političnih usmeritev. Tega se zaveda sam bivši predsednik vlade, ki je sinoči dal razumeti, da je desnica pripravljena spremeniti stališče. A pod znanim pogojem, da se predsednik Dini na nek način opredeli za razpust parlamenta in za predčasne volitve.

Tudi včeraj so se vrstili pozivi raznih predstavnikov strank, a tudi družbenih organizacij in samih sindikatov Kartelu svoboščin, naj ne glasuje proti Diniju. Oglasil se je tudi predsednik Zveze industrijcev Luigi Abete, ki poziva k čutu odgovornosti in k skupnim naporom za

premostitev hude, predvsem finančne krize, v katero je zašla Italija. Z varčevalnimi ukrepi soglasja tudi večina v sindikalnem gibanju, ki je bila kritična do Dinijevih izbir, ko je bil slednji zakladni minister v Berlusconijski vladi.

Dogodek dneva predstavlja vsekakor poziv, ki ga je vsem parlamentarcem naslovil tajnik Demokratske stranke levice D'Alema. Prepričan je, da Berlusconi brani le samega sebe in svoj ekonomski, predvsem televizijski imperij in da so mu torej državni interesi deveta briga. Apel voditelja DSL je namenjen predvsem parlamentarcem Stranke komunistične prenov, katerih glas bo v poslanski zbornici najbrž odločilen za odobritev (ali zavrnitev) vladnih ukrepov. D'Alema je izrazil upanje, da se bo SKP ogradila od desnice in pri tem ostala zvesta komunistični tradiciji, ki se je vedno zavzemala za zaščito demokratičnih institucij.

Tajnik SKP Bertinotti je poziv

D'Aleme označil za izsiljevanje. Voditelj DSL po njegovem nima pravice za sklicevanje na komunistično tradicijo, »saj je bil D'Alema med tistimi, ki so najbolj prispevali k razkroju KPI«. Bertinotti je ponovil nasprotovanje vladnim gospodarskim ukrepom, ki po njegovem močno prizadevajo odvisne delavce in upokojece. Odnosi med levicarskima strankama so, kot vidimo, skrajno napeti in postavljajo v dvom zavezništva na prihodnjih volitvah.

Nekateri poslanci in senatorji SKP pa ne soglasajo z brezkompromisno usmeritvijo tajnika Bertinottija. V stranki prihajajo spet do izraza politična nesoglasja, ki so se že pojavila ob izvolitvi Dinijeve vlade. Glasnik »oporečnikov« Garavini je tudi včeraj vztrajal na stališču, da mora levica v teh težkih trenutkih najti skupni politični jezik, saj sedanja huda razhajanja med DSL in SKP le politično krepijo desnico Finija in Berlusconijskega.

Skupne tv in radio oddaje dežel Alpe-Adria

TREVISO - Vec kot 50 novinarjev je zaključilo vsakoletno srečanje javnih radiotelevizijskih hiš 19 dežel in držav skupnosti Alpe-Adria in potrdilo pomen skupnih oddaj. Na tv ekranih se dvakrat mesečno pojavljajo 30 minutni dokumentarci, radijske postaje pa oddajajo skupni polurni program enkrat mesečno: v obeh primerih gre za prispevek k medsebojnemu spoznavanju ljudi tega širokega in medsebojno povezanega območja srednje Evrope. Televizijske oddaje pranasajo tudi satelitski program Euronews.

TRST / GOSTOVANJE SARAJEVSKEGA VOJNEGA GLEDALIŠČA

Zaklonišče kot upor umetnosti proti vojni

Skupina je kot gost SSG nastopila v Kulturnem domu

TRST - Dokazati Evro-
pi, da duhovno življenje
v vojnem in porušenem
Sarajevu ni zamrlo, pa
čprav so ga razmere po-
tisile v temno podzem-
sko zaklonišče. In prav v
zaklonišču se lahko raz-
vije teater s predstavo
Zaklonišče, ki ima ob
umetniškem tudi se vr-
sto drugih, na prvi po-
gled neslutnih pome-
nov. Za sooblikovalce
predstav je učinkovit
način upora proti kruto-
sti vojne, za sarajevske
obiskovalce izziv, da
kljub veliki nevarnosti
gredo na predstave in na
svojo tragedijo pogledajo
z drugačnimi očmi, za
»zunanj svet« pa dokaz
trdoživosti in neusahlji-
ve kreativnosti umet-
nikov, ki bi jih krvave
razmere lahko prisile k
molku. S tem nabojem je
Sarajevsko vojno gleda-
lišče (Sarajevski ratni
teatar) prišlo tudi v Trst,
kjer je kot gost Slove-
nskega stalnega gledališča
nastopilo v Kulturnem
domu, s tem pa se je tu-
di zaključila krajša ita-
lijanska turneja bosan-
ske skupine.

Občinstvo, ki se v pe-
tek zvečer ni zbralo ravn-
o v pretiranem številu,
je po oceni sarajevskih
gostov odlično sledilo in
se odzivalo dogajanju na
odru. Kot že ime izdaja,
približno enourno gleda-
liško delo Safeta Plakale
in Dubravka Bibanovića
(slednji je tudi režiser)
govori o življenju, ki je
za Sarajevčane postalo
vsakdanje, prikazuje vojni
vsakdan v zaklonišču,
ki pa ga posamezniki
doživljajo precej dru-
gace. Nedvomna odlika
dela je, da »iz realne tra-
gedije ne naredi se gleda-
liške, temveč da se
tragediji smeje«. Safet
Plakalo utemeljuje izbiro
tudi s tem, da je prav tak
pristop odraz sarajevske

Prizor iz Zaklonišča, ki ga je Sarajevsko vojno gledališče igralo tudi v Trstu (Foto KROMA)

miselnosti in te značil-
nosti hoče, tudi v najbolj
tragičnih okoliscinah ob-
držati. Zato je Zaklo-
nišče veliko več kot skri-
vališče pred vojnimi gra-
natami in krogliami
ostrorelcev, Zaklonišče
je odločen upor proti tej

in vsem vojniam.

Igro so prvič uprizori-
li v Sarajevu 6. septem-
bra 1992, od takrat so jo
doma ponovili več kot
petdesetkrat, veliko pa
so z njo nastopali tudi v
tujini. Odlično so Zaklo-
nišče pred meseci spre-

jeli na Norveškem in v
Londonu, na italijanski
turneji pa so imeli manj-
se težave pri sporazume-
vanju. Na poti proti do-
mu bo SARTR igral se v
Sloveniji, kjer je sicer z
Zakloniščem že večkrat
nastopil. (bip)

Jurčičev Deseti brat ob jubileju gledališča

TRST - Z nadvse
uspešno uprizoritvijo
Jančarjevega Halstata
na Tednu slovenske dra-
me v Kranju, ob istoča-
snem gostovanju Sara-
jevskega ratnega teatra z
Zakloniščem v trzaskem
Kulturnem domu, je Slo-
vensko stalno gledališče
v petek le stopilo pred
občinstvo. Nepredviden
daljši premor je bil po-
sledica bolezni, ki je mi-
mo crtanja vrste pred-
stav zakrivila tudi pre-
ložitev premiere Desete-
ga brata. Kljub vsemu je
ta zdaj pred vrati, saj je
napovedana za petek,
10. marca. Vidna sled
prebolelih težav pa osta-
neta dve nujni predpre-
mieri. Gledališko vodst-
vo vendarle upa, da ne
bosta prizadeli tistega
posebnega prazničnega
pričakovanja ponovne
uprizoritve igre, ki je, z
Jernejevo pravico, 2. de-
cembra 1945 začela se-
rijo petdesetih sezon ne-
prekinjenega delovanja.

Ce je za »odrsko pri-
reditve« Jurčičevega ro-
mana takrat poskrbel
umetniški vodja Ferdo
Delak in bil režiser Mi-
lan Kosic, ki je obenem
igral Krjavlja, so si zdaj
te tri vloge porazdelili
dr. Andrej Inkret, Dušan

Nastopajoči v Desetem bratu pred 50 leti

Mlakar in nosilec Borst-
nikovega prstana Jurij
Souček. Po dolgem casu
se kot scenograf znova
predstavlja Klavdij Pal-
čić, na njegovi s poseb-
no tehniko izdelani sce-
ni bodo zaziveli kostumi
Marije Vidau, novo pa je
za nas ime komponista
Gregorja Strniše. Jezi-
kovno redakcijo Jurčiče-
vega besedila je opravil
lektor prof. Joze Faganel.

Ob Gojmirju Les-
njaku, ki mu je bila zau-
pana naslovna vloga, in
drugič stalnih članih
ansambla SSG je vseka-
kor treba omeniti nastop
diplomantov igralske
akademije Barbare Ce-
rar (Manice) in Aljose
Ternovska (Marjana), ob
teh in drugih mladih pa

predvsem dva povezo-
valca obeh predstav,
zlahtni priči tega jubi-
leja: Staneta Raztresena
in Aleksandra Valica. Omenjena člana Slove-
nskega stalnega gleda-
lišča za Trst in Primorje
sta 2. decembra 1945 v
nabito polni dvorani Fe-
nice upodobila Piskava
in Dražarjevega France-
ta. Prvega Raztresena, ki
je to pot sodnik Mezon,
dr drugega pa tedanji naj-
mlajši član ansambla
Aleksander Valič, ki je
zrasel v Benjamina, gra-
ščaka na Slemenicah.
Ze to dejstvo bi bilo sa-
mo po sebi prepričljivo
vabilo za vse ljubitelje
nasega gledališča. Pred-
stava pa obeta se mnogo
drugega.

TRST / ODNOSI Z DEŽELO

Upokojenci iz F-JK bodo v soboto manifestirali

TRST - Dezelne sindikalne organizacije upokojen-
cev SPI-CGIL, FNP-CISL in UILP-UIL bodo v soboto,
10. t.m. priredile množično manifestacijo v Trstu, da
bi izrazile svoje nezadovoljstvo glede zadržanja
dezelnega odbora F-Jk do vprašanja oskrbe ostarelih
v naši deželi. Zborovalci se bodo ob 9.30 zbrali na
Trgu Unità ter nato v spreduv krenili po Ul. Car-
ducci na Goldonijev trg in nato na Trg Oberdan, kjer
se bo manifestacija zaključila z govori predstavnikov
upokojencev.

O odnosu dezelnih upraviteljev do problemov in
potreb upokojencev so včeraj na tiskovni konferenci
spregovorili Bruno Paludetto (CGIL), Carlo Bravo
(CISL) in Enzo Chiaruttini (UIL), ki so predvsem
podčrtali, da so bili dosedanja ukrepi Dezele na tem
področju nezadostni, sektorialni, večkrat med seboj
nasprotujoči in povsem pomanjkljivi na področju
preventive.

GORSKA SKUPNOST
"NADIŠKE DOLINE"

Povabilo na kosilo

do 31. marca 1995

V NADIŠKIH DOLINAH

Rezervacije sprejemajo gostilne in restavracije:

- GRMEK:** "Alla Posta" tel. 0432/725000 - Clodig
"Da Silvana" tel. 725009 - Clodig
"Alla Cascata" tel. 725034 - Clodig
PRAPOTNO: "Al Ceppo" tel. 713039 - Cosson
"Da Vittorio" tel. 730792 - Castelmonte
PODBONESEC: "Al Vescovo" tel. 726375 - Pulfero
"Alla Trota" tel. 726006 - Specognis
"Alla Grotta" tel. 709071 - Antro
SPETER: "Al Giardino" tel. 727019 - S. Pietro al Nat.
"Belvedere" tel. 727057 - S. Pietro al Nat.
"Alle Querce" tel. 727665 - S. Pietro al Nat.
SREDNJE: "Sale e pepe" tel. 724118 - Stregna
"Bellavista" tel. 724085 - Tribil Inferiore

Sodelujejo: ● Trgovinska zbornica iz Vidma ● Združenje gostilničarjev
Videmske pokrajine ● Slovensko deželno gospodarsko združenje

Fiera di Portenone

Ortogiardino

od 4. do 12. marca 1995
CVETLIČARSTVO - VRTNARSTVO
DREVESNIČARSTVO - OPREMA
ZA PARKE, VRTOVE IN KAMPIRANJE
Urnik: od 15.00 do 20.00
sobota in nedelja 9.30-20.00

OrtoGiardino

POSVET / VČERAJ NA PADRIČAH V PRIREDBI KMEČKIH ORGANIZACIJ

DOLINA / SEJA OBČINSKEGA SVETA

Možnosti biološkega kmetijstva pri nas

Zanimivo strokovno srečanje pritegnilo veliko ljudi

»Možnosti naravi prijaznega in biološkega kmetijstva v tržaški pokrajini«. To je bila tema posveta, ki so ga včeraj popoldne priredili Kmečka zveza, Zveza neposrednih obdelovalcev, združenje Unione degli agricoltori in združenje Zeleni Kras v konferenčni dvorani padriškega Centra za znanstvene in tehnološke raziskave. Posvet se je odvijal pod pokroviteljstvom Pokrajine Trst in Kraske goske skupnosti, udeležilo pa se ga je res lepo število tržaskih kmetovalcev. Prisoten je bil tudi podtajnik pri ministrstvu za kmetijstvo, tržaski profesor Mario Prestamburgo.

Priznati moramo, da je slo za kakovostno in hkrati zanimivo strokovno srečanje. Uvodoma je v skopih besedah orisal položaj tržaskega kmetijstva ravnatelj tržaskega kmetijskega nadzornišva Giovanni Degenhardt. V bistvu je ugotovil, da je primarni sektor v naši pokrajini slabo razvit, a pristavil je, da možnosti razvoja so, in to se posebej na področju biološkega in naravi prijaznega kmetijstva.

Toda kaj pravzaprav razumemo pod temi izrazi? Na to vprašanje je izčrpno in učinkovito odgovoril prof. Enos Costantini, strokovni vodja biološkega centra v Huminu. Biološko kmetijstvo je tisto kmetijstvo, ki uporablja naravna sredstva in ki se posebej odpoveduje sintetičnim kemijskim proizvodom. Tako npr. proti parazitom uporablja razne biološke metode, kot so

Udeleženci včerajšnjega posveta v padriškem raziskovalnem centru (F. KROMA)

spolna zmeda, antagonistične biološke vrste, ograje, pa tudi razne nesintetične kemijske snovi, kot so baker, žveplo ipd. Prav zato, ker uporablja naravne metode, biološko kmetijstvo imenujemo tudi sonaravno. Njegova temeljna prednost je seveda v tem, da ne kvari naravnega okolja in da so njegovi pridelki bolj zdravi. Zaradi vsega tega Evropska zveza podpira tovrstno kmetijstvo, za katerega pa postavlja zelo stroga pravila.

Po Costantiniju so se na govorniskem odru zvrstili Andrea Giubila, Roberto Pinton in Marta Hrutel Majcen in Giovanni Panzera. Prva dva sta podrobneje prikazala, kako se je biološko kmetijstvo razvilo v Venetu, zlasti v okolici Padove, Majcenova je

govorila o izkušnjah v Sloveniji, Panzera pa v Furlaniji-Juljski krajini.

Posvet sta zaključila predsednik tržaske Zveze neposrednih obdelovalcev Nevo Radović in voditelj strokovne službe Kmečke zveze Mario Gregorič. Slednji je v bistvu dejal, da tržasko kmetijstvo že zdaj v dobršni meri spoštuje značilnosti biološkega ali vsaj naravi prijaznega kmetijstva, tako da bi se lahko v tej smeri z lahkoto razvijal. Podobnega mnenja je tudi Radović, ki sam vodi eno izmed dveh uradno priznanih bioloških kmetij na Trzaskem. Dejal je, da bi se tovrstno kmetijstvo pri nas moralo v prvi fazi posebno obračati na mlade. Na tak način bi lahko dosegli tudi siršo spremembo kulture prehrane v družinah.

Pošta mora imeti slovenske napise

Verjetno zadnja seja pred volitvami

Po pričakovanjih je bilo v ospredju uvodne razprave dolinskega občinskega sveta odprtje nove pošte v Dolini. Na predsinocnji seji se je dogodka najprej dotaknil župan Pečenik: poročal je o skopem telegrafskem obvestilu, s katerim je pošta ustanova sporočila dolinski občinski upravi, da bo na osnovi ugodnega mnenja KZE novi poštni urad začel delovati. Odprtje je torej slo nekako mimo krajevnih upraviteljev, ki se vedno čakajo na odgovor pristojnega ministrstva glede ze obljubljenih dvojezičnih napisov. Pred približno šestimi meseci je bila namreč zahteva dolinske uprave sprejeta, pri naslednjem koraku so bile v Rim spo-

roocene se oblikovne in vsebinske značilnosti dogovorjenega slovenskega napisa. V pričakovanju uresnitve obljubljenega se bo Obcina Dolina še dalje zavzemala, da bodo novi poštni uradi čimprej opremljeni tudi s slovenskimi napisi.

Na splošno so vse svetovalske skupine ugodno ocenile preselitev v novo stavbo, saj gre vsekakor za izboljšavo poštnih storitev. Bolj ali manj odločno neodobravanje pomanjkanja slovenskih napisov so izrazili svetovalci večine, saj to izničuje demokratični pristop državnih oblasti do krajevne stvarnosti. S strani opozicije pa je bilo slišati pozive k zmernejemu ocenjevanju dogodka, ki naj bi bil po

mnenju, denimo, Raffaeleja (Ljudska stranka) zgolj birokratski zapletljaj brez vsakršne politične vsebine.

Na predsinocnji seji občinskega sveta, ki bi bila v primeru določitve upravnih volitev za 23. april verjetno zadnja, je župan poročal tudi o zavrnitvi smernic k varianti občinskega regulacijskega načrta, ki jih je deželni nadzorni odbor zavrnil zaradi »preslopnega pristopa«. S tem je postopek za prilagajanje občinskega SRN za določen čas prekinjen, zelo verjetno se bo z njim ukvarjala prihodnja občinska uprava.

Po daljši uvodni razpravi je dolinski občinski svet v nadaljevanju sprejel dva pomembna upravska dokumenta, in sicer novi pravilnik za greznično omrežje in razvojni načrt za trgovinsko dejavnost. Slednjega sta poverjena strokovnjaka Branko Jazbec in Giorgio Bazo izdelala z namenom, da bi izboljšali in izpopolnili prodajno mrežo v občini, ki jo je doslej urejeval pravilnik iz leta '76. Novi razvojni načrt predvideva okrepitev prodajnih točk ob mejnih prehodih, izboljšanje trgovinske ponudbe v manjših naseljih in uresničitev načrta o nega trgovinskega središča, ki naj bi zadovoljil oziroma privabil tudi odjemalce izven občinskega območja. Novo središče naj bi zgradili ob tovarni Velikih motorjev, ponudba pa naj bi obsegala vse vrste blaga, razen jestvin.

Damiana Ota

S SEJE VODSTVA STRANKE

Še en poziv SSk za skupne proslave 50-letnice zmage nad nacifašizmom

Vodstvo stranke Slovenske skupnosti, ki se je zbralo na novem strankinem sedezu v Trstu, je na svojem petkovem zasedanju (govorili so predvsem o razvoju odnosov med Italijo in Slovenijo) posvetilo veliko pozornost tudi pripravam na skorajšnje upravne in morebitne predčasne parlamentarne volitve. SSk meni, da bi Slovenci v Italiji morali v teh volilnih preizkusnih iskati čim večjo možno enotnost, »saj mnoge pregrade iz preteklosti nimajo nikakršnega zgodovinskega opravičila, po drugi strani pa bistveno šibijo celotno našo narodnostno skupnost v prizadevanjih za uveljavljanje svojih pravic in zakonitih koristi«.

»Večja demokratična enotnost manjšine bi bistveno prispevala tudi k ureditvi odnosov med slovenskim in

večinskim prebivalstvom in torej k uveljavitvi mirnega in enakopravnega sožitja«, piše nadalje v tiskovnem sporočilu strankinega pokrajinskega vodstva.

Krajevno vodstvo SSk je v tej luci obravnavalo tudi priprave na proslave 50-letnice konca druge svetovne vojne in zmage nad nacifašizmom. Tajništvo je z obzalo vanjem ugotovilo, da je njen že davni poziv k skupnemu proslavljanju ostal brez pravega odgovora, »saj nekatere komponente, začeni s Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, že pripravljajo svoje manifestacije«. Tajništvo SSk je znova pozvalo zlasti osrednje kulturne organizacije naše manjšinske skupnosti, naj bi to zelo pomembno obletnico skupno proslavili predvsem v duhu obnovljene enotnosti.

REVije / VČERAJ PREDSTAVILI POSKUSNO ŠTEVILKO

ORIENTexpress krenil na pot

Včeraj so v vili Geringer predstavili novo revijo (F. KROMA)

ki se označujejo mesto, kot bo tudi moral upoštevati krajevne posledice splošnega kriznega obdobja, vendar pa bo dajal prednost področjem in dogodkom, ki predstavljajo mesto v svetlejši luci (npr. Trst mesto znanosti).

Kot je bilo razvidno ze iz prve, pravzaprav poskusne številke, ki so jo predstavili včeraj, zasedajo v bogato ilustrirani in lepo urejeni reviji veliko prostora reklamni oglaš. Mesecnik, ki ga bodo delili brezplačno, ima namreč

dovolj sponzorjev, da se bo z reklamo vzdrževal. V kratkem naj bi ga tiskali v nakladi 100 tisoč izvodov, kar je seveda za Trst (in ne samo) izredno visoka številka.

In še na kratko o vsebini. Uvodne strani so rezervirane za krozek Gulliver, ki poziva k sodelovanju tudi druga ljubiteljska združenja. Revija bo namreč objavljala informacije o delovanju, predvsem pa o najrazličnejših pobudah. V prvi (številki 0) so precej pozornosti namenili »pravemu« orient ekspresu, aktualnim dogodkom (Trbiz 2002), okolju (Kras in Kanalska dolina), turizmu in prireditvam. Se enkrat velja izpostaviti posrečenost grafičnih rešitev Paola Magnanija, ki je moral »enakopravno« porazdeliti članke v različnih jezikih. Od včeraj je torej Trst bogatejši za revijo, vprašanje pa je, če se bo mesto na izziv sploh odzvalo. (bip)

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomski propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (sirina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

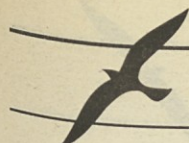
Postni t.r. PRAE DZP st. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ŽELEZARNA / SREČANJE Z DEL PIEROM

Podpora Občine delavcem železame

V ponedeljek na deželi sestanek, da bi premaknili krizo z mrtve točke

Tržaska občinska uprava mora podpreti prizadevanja za rešitev skedenjske železame, v prvi vrsti zahtevo, da bi senat čimprej zagotovil dovoljenje za proizvodnjo elektrike v notranji termoelektrami, in da bi čimprej zaključili ekspertizo o ustreznosti odkupne cene. Občina pa naj zagotovi tudi enotno podporo mesta v primeru, da bi se pogajanja izjalovila in bi sindikati morali razglasiti stavko. To so glavne zahteve, ki so jih sindikati predstavili na včerajšnjem sestanku odborniku za gospodarstvo, Eugeniu Del Pieru, ki jih je sprejel v imenu celotne občinske uprave.

V ponedeljek popoldne bo na pobudo predsednice deželne vlade Alessandro Guerre srečanje, na katerem se bodo sestali predstavniki deželne uprave, tržske občine, komisarski upravitelji železame, sindikati in zastopniki obeh ponudnikov za odkup skedenjskega obrata, Bolmata in Lucchinija. Tudi na tem sestanku bo morala Tržaska občina jasno zastopati stališče, da je treba k problemu termoelektrarne in prodaje

nasploh pristopiti brez nadaljnjega zavlačevanja, ki lahko ogrozi usodo železame in z njo celotnega tržskega gospodarstva. Za sindikat je skrajni datum za rešitev krize prihodnji 23. april, ko bo zaradi krajevnih volitev zamrlo vse delovanje birkoracije na ministrstvih in bi se torej možnost prodaje lahko dokončno izjalovila.

Sindikalni predstavniki so odborniku Del Pieru tudi podčrtali, da si delavci pričakujejo jasno in javno podporo občinske uprave v primeru, da bi bili prisiljeni razglasiti stavko: če bo splošna stavka, mora občina, kot najvišji predstavnik mesta, pristopiti k pobudi in sklicati k solidarnosti vse prebivalstvo.

Predstavniki občinskega odbora se je z zahtevami delavcev strinjal in jim zagotovil največjo možno podporo mestne uprave. V podporo prizadevanjem za rešitev skedenjske železame so se oglasili tudi predsednik deželnega sveta Roberto Antonione ter odbornika Degano in Moreton, ki je zagotovil, da bodo na ministrstvu v kratkem uredili izplačilo dopolnilne blagajne za 1994.

KRIŽ / POBUDA SEKCIJE VZPI-ANPI

Partizanski praznik v znamenju 50-letnice

Na prireditvi je nastopil Tržaški partizanski pevski zbor

V Ljudskem domu v Krizu je bil včeraj popoldne praznik včlanjevanja bivših borcev v krajevno sekcijo VZPI-ANPI »Evald Antončič«.

Srečanje, ki se ga je udeležilo veliko ljudi, je bilo tudi nekakšen uvod v proslavljanje 50-letnice zmage nad nacifasizmom. Prireditve je bila po-

svečena spominu na partizanskega komandanta, domaćina Josipa Verginello, ki so ga nacisti ubili v kraju Lumezzane pri Brescii, zato se je proslave udeležila tudi delegacija iz tega mesta. Glavni govornik je bil Giovanni Pesce, Verginellov soborec, odlikovanec z zlato kolajno za vojaške zasluge. Za njim je spregovoril predsednik pokrajinskega odbora VZPI-ANPI Arturo Calabria. Oba govornika sta se spomnila Verginello, pa tudi antifasista Eugenia Curiela, katerega obletnica smrti je potekala prav v teh dneh. Oba sta poudarila, da je treba danes, bolj kot kdajkoli, okrepiti boj za mir, svobodo, demokracijo in v obrambo vrednot, za katere je padlo toliko slovenskih in italijanskih antifasistov.

V imenu domače sekcije je spregovoril predsednik Ferdinand Bogatec, ki se je spomnil vseh vasčanov, padlih v osvobodilnem boju v taboriščih in jecah. Se posebej

se je spomnil Verginello in Antonica. Slednjega, je dejal, se bomo spomnili še posebej, ko bomo skupno s prebivalci Lonjerja proslavljali 26. marca prav v Lonjerju. Sledil je nastop Tržskega partizanskega pevskega zbora, ki je pod vodstvom Oskarja Kjundra zapel dvanajst partizanskih in borbenih pesmi. Njegovo petje sta z recitacijami obogatila Stane Razstresen in Aldo Pressel. Nastop zbora je povezovala Rada Cergol. Ob koncu praznika je Arturo Calabria izročil odličji Pesceju in Kjudru, posebno priznanje pa Ferdinandu Bogatcu. V Ljudskem domu je nato sledila lepa družabnost ob petju borbenih in partizanskih pesmi.

Neva Lukes

NIZ PREDAVANJ

Psihosomatski pristop do zdravljenja

Včeraj se je v knjižnici medicinske fakultete nadaljeval niz predavanj o psihosomatskem pristopu do zdravljenja, ki jih prireja Studijski center za psihosomatiko in analitiško psihologijo. Center združuje zdravnike in psihologe, ki poskušajo utreti pot novi viziji globalne medicine, ki naj bi bolnika obravnavala v vseh njegovih aspektih tako fizičnih kot psihičnih. Glavni cilj široke palete predavanj je seveda ta, da bi sirsii javnosti predstavili vse možne pristope k psihosomatski. Dr. Frangipane, izvede-

nec v akupunkturi, je v svojem včerajšnjem posegu ponazoril, kako je kitajska tradicionalna medicina, ki je nastala pred 4000 leti zavzela mesto v sistemu, ki je moral poiskati razlago za celo množico naravnih pojavov. Zato se medicina ni omejila le na vidne simptome patologij, temveč je jemala v postev vse komponente, ki lahko to patologijo pogojujejo. Ustvarila ni samo branja posameznih patologij, temveč vseh vej človekovega življenja in se po pravici uvršča v psihosomatsko medicino.

DOLINA / GIBANJE

Oglašja se civilna družba

Odločno opozorilo na nevarnost etničnega spopada

Gibanje dolinske civilne družbe nam je poslalo naslednje sporočilo:

»Politično gibanje in različna stališča glede upravljanja političnih enot se v sodobni družbi odločno pojavlja tudi izven strankarskih krogov: namen vseh teh ljudi, ki želijo izraziti svoja gledanja na politično početje, je v prvi vrsti in izrecno v želji za prizadevno soustvarjanje skupnega prostora, ki lahko jamči primerno, našemu človeku naklonjeno okolje.

Gibanje civilne družbe, ki ga v dolinski občini sestavljajo podpisniki programskega dokumenta, pa tudi širok krog somišljenikov med občani italijanske narodnosti, nastaja torej iz postenih vzgibov po iskanju enakopravnega sogovornika v političnih strankah. Pojav družbenega ozaveščanja je, žal, spremljal precej nerazumevanja s stra-

ni tistih, ki so v tem videli »novega nasprotnika«. Zato je seveda čisto naravno, da tak pojav sproži vrsto dvomov v strankarskih krogih.

Kot že povedano na srečanjih s predstavniki krajevnih političnih strank, zeli biti gibanje civilne družbe enakopravni sogovornik pri oblikovanju nadaljnje usode dolinske občine in torej iznesti svoje predloge v programsko snovanje, ki v teh dneh soudeležuje vse krajevne politične dejavnike. Že z upoštevanjem prisotnosti večinske narodnosti na našem ozemlju in z zavestno željo po vključevanju občanov italijanske narodnosti v družbeno, kulturno in zgodovinsko izrazito zaznamovan prostor, pa je gibanje jasno proti t.i. etničnemu spopadu, ki v tem predvolilnem času ustvarja zaskrbljenost nekaterih političnih dejavnikov«.

63. zborovanje Edinosti na Trgu Zedinjenja

Danes od 11.30 do 12.30 v Trstu na Trgu Zedinjenja Italije 63. redno mesečno protestno zborovanje, ki ga prireja družbeno-politično društvo Edinost v protest proti večdesetletni zamudi italijanske države pri izpolnjevanju ustavnega določila o zaščiti jezikovnih manjšin ter proti poizkusom vlade, da bi z navadnim zakonom ukinila oblike zaščite, ki je obstaja na osnovi neposredne normativne operativnosti ustave in na osnovi že sprejetih ukrepov za izvajanje določil mednarodnih obveznosti.

PREKUPČEVANJE Z OROŽJEM

Aretirani moški stanuje v Bazovici

Prijeli so tudi neko žensko iz Bosne

Včeraj se je izvedelo za ime moškega, pri katerem so našli nekaj vojaškega orožja (govor je o dveh avtomatskih puškah AK-47, bolj znanih kot kalašnikovi). Gre za 47-letnega Riccarda Doljaka iz Bazovice, kjer ga sicer poznajo kot Zarka in kamor se je priženil iz Samatorce. Poleg Doljaka, ki so ga prijeli na njegovem domu, so kasneje aretirali tudi 48-letno Slavico Petek, doma iz Mostarja v Bosni. O preiskavi ni podrobnejših vesti, kot tudi niso bile potrjene govorice, da ne gre samo za dve avtomatski puški, temveč za večjo količino orožja. Nekateri tudi vedo povedati, da je Doljak vsako jutro hodil na karabinersko postajo v vasi in so sklepali, da je morda v hišnem priporu ali se mora pač vsak dan posebej javiti, vendar tega na karabinerski postaji niso potrdili. Namestnik državnega pravdnika Filippo Gulotta, ki koordinira preiskavo, je prav tako dejal, da mu ni znano, da bi bil Doljak v hišnem priporu ali da bi sploh imel opravka s pravico. Z aretacijo se ukvarja Digos, zaporni nalog pa je zahteval prav Gulotta. Podpisala ga je sodnica za predhodne preiskave Bottanova. Oba aretirana so že zaslislali.

Morda težave z vodo

Mestno podjetje ACEGA obvesca, da bo zaradi del na vodovodnem omrežju morda v torek od 8. do 13. ure prislo do zmanjšanja pritiska vode v Skednju. Zainteresirane ulice so naslednje: Servola, Banelli, Piatacco, Scala de Marchi, Pirandello, Pane Bianco ter Soncini.

PRI PREGLEDU TURŠKEGA TOVORNJAKA

V dvojnem dnu rezervoarja našli veliko količino turškega hašiša

Tovor so izredno dobro skrili v dvojnem dnu rezervoarja, ki je bil dosegljiv samo z zgornje strani, torej so morali odstraniti vse, kar je bilo v tovarnjaku. To ni bilo vse: ce je človeško oko že mogoče prevarati, pa ni tako preprosto rešiti se dobro izurjenih psov. Tihotapci so pomislili tudi nanje, posamezne zavojčke so premazali s kafo. A trud je bil tokrat zaman: agenti finančne straže pod vodstvom podpolkovnika Gaetana Rabuazza so mamilo odkrili in zaplenili ter soferja aretirali.

Slo je za veliko količino hašisa, kar 184 hlebcev, tehtali so 210 kg in bi na trzišču na debelo navrgli dve milijardi lir in pol, na trzišču na drobno moramo to stevilko pomnožiti s stiri, torej dobrih deset mi-

lijard lir. Tovor so našli v petek okrog 14. ure na turskem tovarnjaku, ki je v Trst prišel z ladjo Doran, ki je tistega jutra priplula iz Istambula. Prevazal je lesnike, ki so bili namenjeni v Belgijo, a z mamilom bi bil moral zaloziti nizozemsko trzišče. Seveda najdba ni bila slučajna, temveč je terjala daljšo pripravo in usposobljenost (vsak dan pride v naše mesto okrog 120 tovarnjakov in je nemogoče, da bi prav vse pregledali, sicer bi dejansko ustavili promet v pristanišču in na mejnih prehodih). S posebnimi preiskovalnimi tehnikami in kontrolami namreč lahko omejijo število tovorov, ki jim zatem »posvetijo« večjo pozornost. Tudi tokrat so tako ravnali: na podlagi zbranih informacij so prisli do

zaključka, da omenjeni tovarnjak prevažal mamilo in so ga do potankosti pregledali. Soferja (vozi-lo je bilo njegova last) so odpeljali v koronejske zapore, kjer je na razpolago namestniku državnega pravdnika Gulotti, ki preiskavo koordinira. Pri tem velja spomniti, da so agenti finančne straže samo v zadnjih treh letih zaplenili 586 kg heroína. Odkar so se namreč zaradi vojne v bivši Jugoslaviji prekinili običajni kanali, gre vse več mamila in tudi orožja prav preko Trsta in njegovega pristanišča.

Vsekakor je delo italijanskih preiskovalnih organov tudi nekoliko olajšano, odkar Turčija kaže večje sodelovanje pri preprečevanju mednarodnega tihotapstva z mamili.

TRADICIONALNA ZBOROVSKA MANIFESTACIJA

V Boljuncu start Primorske poje

Posvečena je 50-letnici zmage

Kot vsakoletni pevski pozdrav pomladi se tudi letos začena niz koncertov, s katerimi mednarodna zborovska revija Primorska poje doživlja svoje 26. leto življenja. Prva dva koncerta bosta na vrsti že v soboto, 11. t.m., in sicer v občinskem gledališču v Boljuncu in v kulturnem domu v Podnanosu.

Od nedelje dalje, se bo po raznih krajih obmejnega pasu zvrstilo se ostalih sedemnajst koncertnih srečanj, na katerih bo vsakič nastopilo po šest zborov oz. pevskih skupin. V Boljuncu, kjer bo revija Primorska poje nastopila pod pokroviteljstvom Občine Dolina in v soorganizaciji ZSKD in domačega kulturnega društva, bodo otvoritveni koncert oblikovali MoPZ Kras z Opatjega sela, MePZ društva upokojencev iz Izole, MoPZ St.Maver, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, DPZ Devin in MePZ Zdravko Munih z Mosta na Soci.

Tudi letošnja zborovska revija, ki je tradicionalno slovi po svoji množičnosti, prinaša med slovenske zборе iz obmejnega primorskega pro-

stora željo po sodelovanju in vzpostavljanju novih prijateljskih vezi, ne da bi seveda ob tem zanemarjala pomembnosti dobrega in ubranega petja. Primorska poje sicer ni tekmovalna revija, zeli pa spodbujati gojenje zborovske glasbe, ki naj bi z iskanjem vsebinskih in poustvarjalnih poti skušala presegati tradicionalne kulturne obsege.

Tudi letošnja izvedba spremlja radijsko tekmovanje, pravzaprav »tekmovanje« radijskih posnetkov nastopov posameznih zborov in skupin. Pobuda, ki jo usklajuje koprski radijska postaja, naj bi v revijo vnesla spodbudno iskrico zdrave želje po merjenju svojih sposobnosti.

Vazna vsebina letošnje Primorske poje je sovpadanje s 50. obletnico zmage nad nacifasizmom: tako so mnogi zbori v svoj nastop uvrstili partizanske in sploh borbene pesmi, koncert, ki bo 2. aprila v sezanskem kulturnem domu, pa bo posebej posvečen tej pomembni obletnici.

Damiana Ota

SSK IN V. ŠČEK

V petek uradno v novem sedežu

V petek, 10. t. m., bo otvoritev in blagoslovitev prostorov v Ulici Giacinto Gallina 5/III blizu Goldonijevega trga v Trstu, kjer ima svoj novi sedež Krožek za družbena vprašanja Virgil Scek in kamor se je iz Ul. Machiavelli 22 preselila tudi Slovenska skupnost. Otvoritev bo ob 20. uri, Slovenska skupnost pa vabi svoje clane, somisljenike in predstavnike k udeležbi.

Slovenska skupnost ob tej priložnosti nadalje opozarja, da je njena pisarna tudi v novih prostorih odprta vsak dan od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure. Stevilka telefona in faksa pa je ostala ista kot doslej, in sicer 040/639126.

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
5. marca 1995
EVZEBIJ

Sonce vzide ob 6.37 in zatone ob 17.56 - Dolžina dneva 11.09 - Luna vzide ob 8.13 in zatone ob 22.25.

Jutri, PONEDELJEK,
6. marca 1995
STANKA

VREME VČERAJ OB 12.
URI: temperatura zraka 9,9 stopinje, zračni tlak 999,9 mb raste, veter vzhodnik 8 km na uro, vlaga 86-odstotna, v jutranjih urah je padlo 0,4 mm dežja, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 9,2 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Alessandro Del Moro, Alberto Zemanek, Gianmarco Silli, Debora in Sabina De Marco, Agnese Accurso, Matteo Alvino, Sara Botterini, Moreno Ghizzoni, Matija Milko-
vic, Elisabetta Glussi.

UMRLI SO: 83-letna Libera Babuder, 81-letna Giuseppina Razza, 83-letna Norma Palma, 71-letni Ino Novel, 78-letna Giuseppa Palumbo, 85-letna Maria Cernaz, 83-letni Nerone Coloni, 86-letna Gisella Cerqueni, 80-letna Laura Fonzar, 54-letni Sergio Primitivo, 74-letni Giuseppe Sedmak, 72-letni Renato Gallet, 85-letni Giusto Vouk, 68-letni Mario Schrott, 80-letni Pelagio Tujach, 85-letna Armida Clausi.

LEKARNE

Nedelja, 5. marca 1995

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Ul. Combi 17 (tel. 302800), Trg 25. aprila 6 - Naselje sv. Sergija (tel. 281256), Ul. Mazzini 43 (tel. 631785), Ul. Giulia 14 (tel. 572015), Trg Cavana 1 (tel. 300940), Ul. Flavia 89 - Zavljje (tel. 232253), Fernetici (tel. 212733)

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Combi 17, Trg 25. aprila 6 (Naselje sv. Sergija), Ul. Flavia 89 (Zavljje).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Ul. Combi 17, Trg 25. aprila 6 (Naselje sv. Sergija), Ul. Mazzini 43, Ul. Flavia 89 (Zavljje).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Mazzini 43 (tel. 631785).

Od ponedeljka, 6. do nedelje, 12. marca 1995
Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Unità d'Italia 4 (tel. 365840), Ul. Mascagni 2 (tel. 820002), Milje - Lungomare Venezia 3 (tel. 274998).

OPCINE, Proseška ul. 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Trg Unità d'Italia 4, Ul. Mascagni 2, Trg Ospedale 8, Milje - Lungomare Venezia 3.

OPCINE, Proseška ul. 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Ospedale 8 (tel. 767391).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505

TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena

dežurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Nell«, i. Jodie Foster. 0.15 »Little Odesa«, i. Vanessa Redgrave.

EXCELSIOR - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Frankenstein di Mary Shelley«, i. Robert De Niro.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.30, 18.20, 20.10, 22.00 »Può succedere anche a te«, i. Bridget Fonda, Nickolas Cage.

AMBASCIATORI - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Uomini, uomini, uomini«, r-i. Christian De Sica, i. Massimo Ghini, Leo Gullotta.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Nightmare - Nuovo incubo«, r. Wes Craven.

NAZIONALE 2 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »L'uomo ombra«, i. Alec Baldwin.

NAZIONALE 3 - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Stargate«, i. Kurt Russell.

NAZIONALE 4 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Pallot-

tole su Broadway«, r. Woody Allen, i. John Cusack.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Giochi particolari«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Rivelazioni«, i. Michael Douglas, Demi Moore.

ALCIONE - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Con gli occhi chiusi«, r. Francesca Archibugi, i. Sergio Castellito, Stefania Sandrelli, Debora Caprioglio.

LUMIERE - 16.00, 18.00, 20.00, 22.15 »Kika, un corpo in prestito«, r. Pedro Almodovar, prepovedan mladini pod 14. letom.

ČESTITKE

Jutri bo slavil 70. rojstni dan **ALBIN POZRU** iz Beke. Zelimo mu vse najboljše in se nesteto zdravih in srečnih let zena Marija, hči Anica z možem ter vnuka Sojan in Patricija z družino. Pranonotu pošilja Erik 70 poljubckov. Voscilom se pridružujeta družini Banti iz Prebenega in Tul iz Milj.

Te dni je praznovala v Ricmanjih 80. rojstni dan **PEPCA KURET**. Se na mnoga leta ji zeli SKD Slavec.

Jutri, 6. marca praznuje 21. rojstni dan

Aljoša Čok

Vso srečo in zdravja mu zelita

papà in nona Anica

V petek, 3. marca je praznoval svoj 90. življenjski jubilej nas

Srečko Šuman

Se na mnoga leta mu klicejo

vsi njegovi

28. februarja je na trzaski univerzi diplomirala iz klasične filologije z odliko in pohvalo

Barbara Zlobec

Iz srca ji čestitajo

starsi in sestra Marija

SKD I. GRBEC

Dan slovenske kulture v škedenjskem društvu

Trije pevski zbori bodo danes skupno proslavili dan slovenske kulture. Prireditve bo ob 16.30 v društveni dvorani KD Ivan Grbec; na njej pa bodo nastopili Škedenjski mešani pevski zbor, mešani pevski zbor Kolonkovec in Ženski pevski zbor Ivan Grbec. Program bodo obogatili se gojenci Glasbene sole GM, govornica pa bo prof. Bogomila Kravos. S skupno proslavo Dneva slovenske kulture nadaljujejo omenjeni zbori s tradicijo, ki povezuje to dejavnost na območju Škedenja in Kolonkovca in daje pevcem in pevkam lepo priložnost, da predstavijo lepo slovensko pesem in tudi svoje uspehe na področju zborovskega petja. (N.L.)

Štefan Turk bo razstavljal na Opčinah

V torek zvečer ob 20. uri bo v razstavnih prostorih Prosvetnega doma na Opčinah odprtje slikarske razstave Stefana Turka z naslovom Simfonije. Student zgodovine umetnosti na trzaski univerzi je obiskoval tečaje s prof. Ninom Perizijem. Več let se ukvarja tako s slikarstvom kot z risbo. Sodeloval je na številnih razstavah in prejel več nagrad in priznanj. Barvne poteze niza temperamentno, z močno življenjsko silo spaja tako zunanje impresije kot globlja notranja doživljanja, ki zazivajo v poudarjenih svetlobnih kontrastih. Ob odprtju bo nastopil pianist Marko Sancin.

Srečanje ob 8. marcu

Komisija za »enake možnosti« - Milje vabi vse zenske, ki živijo ali delujejo v Miljah, na srečanje, ki bo 8. marca ob 17. uri v Kulturnem centru G. Millo na Trgu Republike v Miljah.

Prispevki za popravilo Stadiona 1. maja

Nadaljuje se akcija Od-bora za ohranitev Stadiona 1. maja, ki je izpeljal vrsto uspešnih pobud. Ob tem pa se nadaljuje zbiranje prispevkov. V tem tednu so darovali:

Nada Berce 100.000 lir, namiznoteniška sekcija **SZ Bor 1.550.000**, družina **Cveto Ukmarr 200.000**, Milan **Cebulec 200.000**, Martina in Ivana **Flego 100.000**, Nadja **Benedetic 200.000**, Elisabetta **Cesar 100.000**, Rudolf **Sosic 100.000**, Vojka, Sonja, Ivan in **Drago Ukmarr 100.000**, Neva in **Marjan 20.000**, podjetje **Velox 100.000**, družina **Kosovel 100.000**, družina **Malan 100.000**, družina **Sie-ga 200.000**, družina **Cerne 50.000**, Alfred **Svagelj 100.000**, N.N. **50.000**, Silva in **Ljotka 50.000**, Massimo **Raseni 100.000**, Sneguljica in sedem **sk-ratov 200.000**, družina **Gregoric 200.000** lir.

Ob predstavitvi nove kasete
»PRI NAS DOMA«
ANSAMBEL ADRIA KVINTET z Opčin

vabi na ZABAVNI VEČER
Sodeluje tudi čarodej **VIKY**.
Marijin dom pri Sv. Ivanu,
Ul. Brandesia 27,
danes, 5. t. m., ob 17.30.

Edini nastop v mestu!

Vabljeni!

DISKOTEKA

prireja

8. marca

PRAZNIK ŽENA

od 21. ure dalje ples z ansamblom
STATUS SYMBOL

Moški striptiz

Zgoniska sekcija Slovenske skupnosti
prireja v sodelovanju s
Krožkom za družbena vprašanja Virgil Scek

predavanje dr. Dragomira Legiša na temo:

VRNIMO SE K POLITIKI

Predavanje bo jutri, 6. t. m., z začetkom ob 20.30 v dvorani PD Rdeča zvezda v Saležu.
Toplo vabljeni!

ODBOR DOLINSKEGA PUSTA

se iskreno zahvaljuje vsem, ki so na kakršenkoli način - s prisotnostjo, prispevkom in veliko gostoljubnostjo - pripomogli k uspehu letošnjega pustnega koledovanja po Dolini in Krogljah, nato se pepelnicega pogreba. Obenem prosi za razumevanje domačine tistih his, kamor skrmate niso uspele potrkati na vrata: vreme je bilo namreč nekoliko »vlažno«, tako da smo bili prisiljeni nekoliko skrajšati običajni pohod. Na svidenje prihodnje leto!

ADRIA

ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

IZ LJUBLJANE V
FRANKFURT LONDON MÜNCHEN
ISTANBUL MOSKVO KOPENHAGEN
PARIZ RIM SKOPJE SPLIT
TIRANO DUNAJ ZÜRICH

Rezervacije in informacije:

ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristaniška 45, tel. 066/38-458, 38-512

ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3, tel. 062/27-038, 26-155

ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7, tel. 061/131-81-55

Ljubljana, Gosposvetska 6, tel. 061/313-312

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Josip Jurčič - Andrej Inket

DESETI BRAT

Režija DUŠAN MLAKAR

Predpremieri: v sredo, 8. marca, ob 20.30 - RED D
v četrtek, 9. marca, ob 20.30 - RED E
Premiera: v petek, 10. marca, ob 20.30 - RED A
Ponovitve: v soboto, 11. marca, ob 20.30 - RED B
v nedeljo, 12. marca, ob 16.00 - RED C

SKD BARKOVLJE
prireja danes, 5. marca na sedežu TPK Sirena
na barkovljanskem napisu

SREČANJE OB LEPI DOMAČI BESEDI
IN GLASBI

Nastopili bodo: Aleksander Furlan, Atilij Kralj,
učenci Sole Finžgar, mladi recitatorji: Ivana God-
nik, Robert Mosetti in Sandra Poljšak, pel bo Wal-
ter Bet, glasbena spremljava Andrej Pegan.
Začetek ob 16.30. - Vabljeni!

DOM J. UKMAR, PD KOLONKOVEC
in KD I. GRBEC
vabijo na

DAN SLOVENSKE KULTURE

danes, 5. marca, ob 16.30 v društvene prostore KD
I. Grbec (Skedenjska 124).
Sodelujejo: škedenjski mešani pevski zbor, MePZ
Kolonkovec, ZPZ I. Grbec, gojenci Glasbene mati-
ce, priložnostna beseda prof. a Bogomila Kravos.

ALTERNATIVNO PRAZNOVANJE DNEVA ZENA
V LETU, KI JE ŽENI POSVEČENO

Prisrčno vabljeni na okroglo mizo

»O VLOGI ŽENE V DRUŽINI IN SLUŽBI,
V ŠOLI IN CERKVI«

ki bo v sredo, 8. t. m., ob 20. uri v dvorani prenovljene sta-
re sole, zraven cerkve in srenjske hiše v Mackoljah.
Gostje večera bodo zdravnici dr. Irena Tavcar iz Devina in
dr. Jadranka Vrh iz Kopra ter sestra redovnica Doroteja Rupnik.

ART101

STOP za VLOMILCE

S PASIVNO VARNOSTJO
LAHKO MIRNO SPIŠ

Železna premična dvoriščna vrata, blindirana polk-
na in navojnice, železne ograje raznih oblik in barv

IN...

BREZPLAČNI PREDRAČUNI
ARTIGIANA ALLUMINIO

Trst - Ulica Giotto 9 - Tel. 635086

POPOLNA RAZPRODAJA - POPOLNA RAZPRODAJA

ITALNOVA

POPOLNA RAZPRODAJA - POPOLNA RAZPRODAJA

ITALNOVA

POPOLNA RAZPRODAJA - POPOLNA RAZPRODAJA

ZIMSKIH, POMLADNIH in

POLETNIH ŽENSKIH OBLACIL

Velikosti do št. 60:

krila, suknje, majice, hlače, površniki, dežni plašči

PO NABAVNIH CENAH

ITALNOVA - Trg Ospedale 7- Trst

POPOLNA RAZPRODAJA - POPOLNA RAZPRODAJA

ACEGA

ACEG05

V zvezi z metanizacijo v Dolini, ki je pred

kratkim stekla, bo podjetje ACEGA organizira-

lo »Poklicni obveščevalni tečaj za inštala-

terje naprav na metan«, namenjen termohi-

dravličnim inštalaterjem.

Brezplačen tečaj, programiran za letošnjo

pomlad, bo potekal na županstvu v Dolini v

večernih urah in se ga bodo lahko udeležili

vsi inštalaterji, največ po dve osebi za vsako

podjetje.

Zainteresirani lahko predložijo prošnjo za

vpis na posebnem obrazcu, ki ga morajo

osebno dvigniti na okencu št. 22, v drugem

nadstropju palače Carciotti v ulici Genova št.

8 v Trstu.

Rok za vložitev prošenj zapade dne 18.

marca 1995.

PRIREDITVE

ZENE IZ RICMANJ IN
LOGA vabijo na PRAZNIK
ZENA danes, 5. marca, ob
18. uri v Kulturnem domu
v Ricmanjih.

SKD TABOR Općine -
Prosvetni dom - STEFAN
TURK - razstava slik. Od-
prtje v torek, 7. t. m., ob 20.
uri. Predstavitel: Jasna
Merk; sodeluje pianist
Marko Sancin.

CAPPELLA UNDER-
GROUND prireja v sredo, 8.
t.m., ob 20. uri v gledališču
Miela srečanje z režiserjem
Carlom Mazzacuratiem.
Sledilo bo predvajanje nje-
govega filma »Il toro«.

ZVEZA ZENA IZ
BOLJUNCA priredi v sredo,
8. t. m., ob 20. uri v gleda-
lišču F. Prešeren PRAZNIK
MEDNARODNEGA DNEVA
ZENA (za domačinke).
Vstop z vabil. Informacije
danes od 11. do 12.30 na
tel. st. 228490.

SKD VIGRED vabi v če-
trtek, 9. t. m., ob 20.30 v
društvene prostore v Sem-
polaju na PROSLAVO
DNEVA ZENA z Vanko in
Tonco ter ženskim zborom
I. Gruden.

10. MARCA, ob 20. uri
bo v prostorih KD S. Skam-
perle, Vrdelska cesta 7,
DRUŽABNO OB DNEVU
ZENA. Prijetno vzdušje bo
ustvarjala Nada Cergol s
svojo harmoniko. Vabljeni!

POPUSTI

od 10% do 50%
na knjigah
in še marsičem
od 1. do 31. marca
v
TRŽAŠKI KNJIGARNI

DRUŠTVO SLOVENSkih
IZOBRAZENCEV
Trst

Anica Perpar

»Limonovec«

O avtorici in njenem
delu bo govoril

DENIS
PONIŽ

Peterlinova dvorana
jutri, 6. marca,
ob 20.30

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE
TRST - GORICA

obvešča, da se bo v
kratkem začel

TEČAJ
ZA VARSTVO
RASTLIN

Razpoložljivih je še
nekaj mest.

Vpis in ostale informa-
cije v tajništvu Zavoda v
Trstu, ul. Ginnastica 72,
tel. 566360 ter na
Kmečki zvezi v Trstu, ul.
Cicerone 8, tel. 362941.

SKD BARKOVLJE pri-
reja v petek, 10. t. m. na se-
dežu TPK Sirena na
barkovljanskem napisu
predavanje prof. Jozeta
Pirjevca O ODNOSIH MED
SLOVENIJO IN ITALIJO.
Začetek ob 20. uri.

GODBA NA PIHALA IZ
RICMANJ vabi ob prazno-
vanju vaskega zavetnika sv.
Jozefa na KONCERT v ne-
deljo, 12. t. m., ob 17. uri v
cerkvi v Ricmanjih. Poleg
godbe sodeluje solski
pihalni orkester pod podst-
vom Marina Marsica.

ZUPNIJA SV. JERNEJA
AP. - Općine prireja v ne-
deljo, 12. t. m., ob 18. uri
KONCERT, ki ga bosta
oblikovala Marko Feri - ki-
tara in Ettore Michelazzi -
flavta. Ob vstopu v cerkev
bo vsak dobil koncertni list.
Koncert je dobrodelnega na-
mena, prostovoljne pris-
pevke bomo namenili
kritju dolga ob prenovi do-
maćih orgel. Toplo vabljeni!

PROSVETNO DRUŠ-
TVO MACKOLJE vabi v ne-
deljo, 12. t. m., na ogled
igre »LE KANDIDIRAJ, LE
KANDIDIRAJ...« v izvedbi
dramske skupine PD Stan-
drež. Pričetek ob 17. uri v
srenjski hiši v Mackoljah.

OBVESTILA

DEKLETA in zene!
Praznujte DAN ZENA v re-
stavraciji Al Carso v
Mavhinjah ob veselih
zvokih ansambla Vrtnica.
Večer, ki ga organizira
SKD Cerovlje - Mavhinje
bo obogatil zabavni pro-
gram. Informacije in rezer-
vacije na tel. st. 299798 od
19. do 21. ure.

KRUT obvešča ude-
ležence plavalnih ur v
Strunjanu, da je odhod av-
tobusov iz Trsta - Trg Ober-
dan v torek, 7. marca, ob
14.30.

Izšla je

MLADIKA

V njej preberite članek
»Spomenik za padalce«
kako je OZNA likvidirala
primorske fante

Odbor
za ohranitev
Stadiona 1. maj

se iskreno zahvaljuje
vsem, ki so na kateriko-
li način pripomogli k
uspehu pustnega plesa
na 1. maju. še posebno
pa ansamblu »Keydea«

Godci in
pustne seme

se prisrčno zahvaljujejo
vasčanom iz Ricmanj.
Loga in Pulj za topel in
priazen sprejem.

Posebna zahvala gre
Edvinu in Adrijani Komar
ter Brunotu in Lidiji
Buzai.

SKD CEROVlje-
MAVHINJE namerava pri-
rediti festival slovenskih
zamejskih dramskih ama-
terskih skupin, ki naj bi po-
tekal v Mavhinjah od 30.
junija do 9. julija t.l. Va-
bljene so vse slovenske
amaterske dramske skupi-
ne, ki se lahko predstavijo
s katerokoli igro z neomeje-
nim številom igralcev.
Prijavo je treba poslati
najkasneje do 16. marca.
Informacije dobite na tel.
st. 299798 (K. Antonić) ali
299985 (P. Antonić) v
večernih urah.

BRANI SVOJE
ZDRAVJE - alkohol ni ne-
resljiv problem. V ta namen
organizira ACAT (Associa-
zione club alcolisti in trat-
tamento - Združenje klubov
zdravljenih alkoholikov)
srečanje zate in za tvojo
družino. Tu boš dobil prija-
telje, s katerimi boš spoznal
"nov stil življenja". Caka-
mo te na našem sedežu v
Ul. Foschiatti 1 v Trstu od
ponedeljka do petka od 10.
do 12. ure in od 16. do
18.30. tel. 370690. Odloči
se za obisk!

IZLETI

DRUSVO SLOVENSkih
UPOKOJENCEV TRST ob-
vešča, da je na razpolago še
nekaj mest za izlet v Do-
lenjske toplice in Sticno
dne 8. marca. Vpisovanje v
dopoldanskih urah na se-
dežu v Ul. Cicerone 8, tel.
st. 360324.

KMEČKA ZVEZA in
KMETIJSKA ZADRUGA
organizirata v petek, 10. t.
m. tradicionalni izlet na
mednarodni kmetijski
sejem v Verono. Med
strokovno ekskurzijo bodo
izletniki poleg sejma obi-
skali tudi agroturistično
kmetijo, kjer jim bodo po-
stregli s tipično večerjo.
Cena izleta (vključno s
prevozom, vstopnico in
večerjo) znaša 55.000 lir.
Vpisovanje na Kmetijski
zadruzi (tel. st. 382555) in
Kmečki zvezi (tel. st.
362941).

SKD CEROVlje -
MAVHINJE organizira v
nedeljo, 12. marca, smucar-
ski izlet na Monte Elmo z
možnostjo ogleda smucar-
skega centra Toblach za ne-
smučarje. Zbirališče ob 6.
uri v Sesljanu, odhod z av-
tobusom ob 6.15. Informa-
cije tel. 299798 od 19. do
21. ure.

KAM PO BENCIN

Danes bodo na Trzaskem
obratovale naslednje cr-
palke:

AGIP
Ul. Giulia 76
Miramarski drev. 231
Furlanska cesta 5
Ul. F. Severo 2/4
Nabrežje N. Sauro 2/1
Ul. Forti
(Naselje sv. Sergija)
Istrska ul.
(nasprotipokopališča)

MONTESHELL
Largo Giardinello 1/4
Sentjakovski trg
Ul. Locchi 3
Trg Duca degli
Abruzzi 4/1

ESSO
Trg Foraggi 7
Nabrežje O. Avgusta

IP
Trg Valmaura
Miramarski drev. 9

ERG PETROLI
Ul. F. Severo 2/7

API
Drev. Campi Elisi
(vlog Ul. Meucci)

SAMOSTOJNI ACI
Ul. Punta del Forno 4

NOCNE CRPALKE
(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo
2/3

ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica
AGIP - Miramarski drev.
49

NA AVTOCESTAH
(odprte 24 ur)

AGIP
Devin (sever)
Devin (jug)

SK BRDINA obvešča,
da je vpisovanje za trzasko
prvenstvo, ki bo v Sappadi
v nedeljo, 12. in za avto-
busni izlet v Trbiz, ki bo v
nedeljo, 19. t. m. jutri od
19. do 21. ure na sedežu
kluba, Proseška ul. 131 na
Općinah.

KLUB PRIJATELJSTVA
iz Trsta sporoča članom in
prijateljem, da odloži izlet
napovedan za torek, 7. t.
m. v Kromberk, Sezano in
Lipico na torek, 14. t. m.
Odhod s trga Oberdan ob
8.30.

MALI OGLASI

IZVOZNO-UVOZNO
podjetje isče uradnico/ka z
znanjem anglescine in slo-
venscine. Telefon
0481/32126.

GOSPA Z IZKUSNJAMI
isče delo kot hišna pomoč-
nica, Tel. st. 0038667/
31261.

ISCEM delo kot hišna
pomočnica. Tel. st.
228179.

PODJETJE nujno isče
vajenca za specializirano
mehanično delavnico. Tel.
na st. 226548 od 10. do 12.
ure.

DRUŠTVENA PRO-
DAJALNA NA OPĆINAH
isče uslužbenca. Tel. na st.
213274 po 13. uri.

ZALOŽNIK O
PODJETJE isče zunanje so-
delavce za prodajo ogla-
snega prostora v dnevnem
in revialnem tisku. Visoka
provizija. Tel. v pone-
deljek na št. (040) 369858
med 13. in 14. uro.

ISCEM priče prometne
nesreče, ki se je pripetila
dne 27.12.1994, ob 12.15
na državni cesti SS 202
križišče Ul. Carsia (Opći-
ne) med Peugeotom 505
in BMW. Tel. st. 299473.

V NAJEM dajemo skladiš-
če na Općinah. Tel.
211043.

DAJEM v najem vino-
grade. Tel. na st. 231859.

KUPIM zazidljivo
zemljišče ali hišico potreb-
no popravil. Placilo v go-
tovini. Tel. na št. (040)
412457 ali 576139.

V ANKARANU nad ko-
paliscem Adria naprodaj
vrstna hiša v prvi vrsti s
pogledom na morje. Zain-
terisirani naj pokličejo na
tel. st. 0038666/526852.

HISO z obseznim vrtom
na Proseku prodam. Tel.
st. 225581 med 20. do 21.
uro.

PRODAMO novo hiso v
Dolini: tri spalne sobe, dve
kopalnici, kuhinjo, dnev-
no sobo z dvoriščem. Tel.
st. 228390.

PRODAM zazidljivo
zemljišče 1.100 kv. m z
odobrenim nacrtom na
vzhodnem Krasu. Tel. ob
uri obedov na st. 381707.

PRODAM avtomobil Ni-
va, bele barve, letnik 90,
prevoženih 59.000 km, v
dobrem stanju. Tel. st.
228932.

PRODAM lancía prisma
1600, letnik november '85
v dobrem stanju. Tel. st.
208907 v večernih urah.

PRODAM fiat uro fire,
letnik '86 v odličnem
stanju. Tel. st. 200950.

PRODAM prenosni te-
lefon Nokia Cityman 300,
možnost fakturiranja. Kli-
cati v večernih urah na st.
040/228997.

NUDIM LEKCIJE vseh
predmetov za srednješol-
ce. Klicati ob uri obeda na
tel.st. (040) 826006.

OSMICO ima Ostrouska
v Zagradcu st. 1.

OSMICO sta odprli
Gianna in Bojana Pahor v
Medje vasi st. 8. Vabljeni
vsi prijatelji pijace in je-
dace.

V ZGONIKU ima osmi-
co Janko Kocman.

KMEČKI TURIZEM je
odprl Just Skerlj, Salez
st.44.

OSMICO odpre Dusan
Gustin v Repnu st. 22.
Vljudno vabljeni!

Ob 3. obletnici smrti

Marije Kos

se je vedno spominjajo

moz Romano, sin

Germino in vnuk Mauro

Dolina, 5. 3. 1995

Zapustila nas je naša
draga

Albina Purič

Pogreb bo v torek, 7. t.
m., ob 11. uri iz mrtvaš-
nice v Ul. Costalunga v
cerkev sv. Jerneja na
Općinah.

Zalostno vest sporočajo
sestre Ivi (odsotna),
Elvira in Onelia,
necakinje Barbara,
Nada, Susanna skupno z
možmi Kennethom,
Dariom in Paolom,
pranečaki Annalisa,
Claudia, Francesco in
Jacopo

Trst, Altoona, 5. 3. 1995
(Pogrebno podjetje Zimolo)

ZAHVALA

Ob izgubi nase predra-
ge mame in noneAngele Rodella
por. Žerjalse zahvaljujem vsem, ki
so na kakršenkoli način
počastili njen spomin.Posebna zahvala pev-
skemu zboru iz Doline.Neutolazljiva hčerka in
drugo sorodstvo

Dolina, 5. 3. 1995

ZAHVALA

Svojci pokojne

Emilije Sedmak

se iskreno zahvaljujejo
vsem, ki so na kakršenkoli
način sočustvovali z njimi.

Sv. Kriz, 5. 3. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi drage

Albine Trebiciani

se iskreno zahvaljujem
vsem, ki so z mano soču-
stvovali. Posebna zahvala
zdravnikom in osebju 1.
Medicinskega oddelka ka-
tinarske bolnišnice.

Sin Aldo z družino

Općine, 5. 3. 195

ZAHVALA

Ob izgubi nasega dra-
gega

Angela Svara

se iskreno zahvaljujem
vsem, ki so z nami soču-
stvovali.

SVOJCI

Nabrezina, 5. 3. 1995

Ob smrti Albina Orla,
bivšega raznasalca na
Katinari, izreka svojcem
globoko sozalne

Primorski dnevnik

Ob izgubi dragega Al-
bina Orla izrekata pri-
zadetim svojcem iskreno
sozalne

Marija Sustersic

in sin Mario z družino

Društvo slovenskih
upokojencev Trst izreka,
ob smrti dragega moza,
Adi Orel, članici odbora
društva, svoje iskreno
sozalne.

VZPI/ANPI / GIUSEPPE LORENZON-POPRAVEK K PIRINOVI KNJIGI

Proti potvarjanju dejstev in za ugotavljanje resnice

Z navajanjem točnih podatkov in dokumentov spodbija nepreverjene in neresnične trditve o Mariu Zulianu

Giuseppe Lorenzon, nekdanji partizanski borec iz Gradišča, ki je veliko pomagal pri zbiranju in preverjanju podatkov o padlih borcih in žrtvah vojne (Knjigo je izdal Furlanski institut za preučevanje od-porniskega gibanja) nam je poslal daljše pismo s prošnjo, da se objavi in s tem vsaj delno popravi krivica, ki je bila storjena nekaterim njegovim, zdaj že pokojnim soborcem in da se popravi netočni in izkrivljeni podatki, ki jih v svoji knjigi "Scomparsi" navaja pordenonski preučevalec novejših zgodovine Marco Pirina. Lorenzon v pismu navaja, da je zaman čakal, da bo avtor sam poskrbel za popravek. Ker pa do tega ni prišlo, čuti moralno dolžnost javno pojasniti določene netočnosti in braniti castisith, ki so že pokojni in se zato sami ne morejo braniti.

V mislih ima predvsem Maria Zuliana, s partizanskim imenom Sandro, nekdanjega komandanta brigade Bruno Buozzi, za katerega Pirina navaja (na str. 64-69), da je v prvih mesecih leta 1945 v bližini Slovenca pobil dva financarja in, prav tako v istem obdobju pri Vipolzh karabinjskega podčastnika in tri karabinjerje ter zatem, prve dni maja, naj bi v Kobaridu likvidiral nekaj Krminčanov.

Lorenzon ugotavlja, da je Pirina za navedbo v svoji knjigi segel po poročilu neznanega policijskega komisarja, ki

je bilo napisano leta 1949, to je v obdobju takomenovanega lova na carovnice. Gre torej za navajanje nepreverjenih podatkov.

Lorenzon piše, da iz dokumentacije s katero razpolaga ANPI, jasno izhaja, da se je brigada Buozzi, skupaj z drugimi garibaldinskimi enotami 24. dec. 1944 premaknila v Zakriz pri Cerknem, kamor je prispela 29. decembra; od tedaj, do 18. maja, ko je ta enota, ki ji je ves čas poveljeval Mario Zulian, prispela na Opčine, je ves čas delovala na območju Slovenije. Prvega aprila je bila na Predmeji, 6. maja pa na območju na območju med Kočevjem in Ljubljano. Bilo je v času, ko je bila

prav na tem območju se vojna.

Lorenzon navaja da sta financarja o katerih piše Pirina, posebej navedena na straneh 30 in 37 publikacije Furlanskega instituta za preučevanje od-porniskega gibanja. Ugotovljeno pa je bilo naslednje:

Giuseppa Madaua naj bi ubili partizani 1. aprila 1945 na območju Dreke, nekaj deset kilometrov daleč od kraja kjer se je tedaj nahajala brigada Buozzi s svojim komandantom.

O Pietru Steffanettu so pri Institutu zbrali različne in netočne podatke, ki so jih potem popravili, oziroma dopolnili. Steffanetto, ki se je rodil 29.6.1906 v Arzignano in se kasneje

preselil v Modeno se je že 1. aprila 1944 pridružil garibaldincem. 22. februarja 1945 so ga aretirali in zaprli v goriski zapor, od koder so ga Nemci 4. aprila, skupaj z drugimi devetnajstimi osebami odpeljali na Lokve in v bližini ustrelili. Tako izhaja iz uradne izjave, ki jo je dalo ravnateljstvo zapora. Steffanettu je bil priznan status padlega partizanskega borca. Posmrtno ostanke so 28. novembra 1945 prenesli na gorisko pokopališče, 2. dec. istega leta pa v Varese.

Upam, da se bo avtor knjige "Scomparsi", po objavi teh podatkov, javno opravičil in poskrbel za popravek, zaključuje Lorenzon.

Predstavili bodo knjigo spominov Zorka Jelinčiča

O protifasistični organizaciji TIGR mlajše generacije vedo malo ali nič. Sicer nasploh se o tem gibanju in njegovih voditeljih ve na splošno precej malo, čeravno so nekateri izmed njih tesno vezani na naš goriski prostor. To je primer kulturnega in političnega delavca in narodnjaka Zorka Jelinčiča, enega od voditeljev tigrovskega gibanja, ki je zaradi svojega odločnega nasprotovanja fasističnemu nasilju preživel devet let v italijanskih zaporih, kar mu je trajno zaznamovalo kasnejšo življensko pot.

O tem govori knjiga Pod svincenim nebom, ki je izšla pri goriski Mohorjevi družbi in katero bo Zveza slovenskih kulturnih društev predstavila v torek, 7. marca, ob 20.30 v predavalnici knjižnice Damir Feigel. Knjiga opisuje dogodke iz leta 1927, ko se je v naših krajih osnoval prvi antifasistični upor, ki so ga oblikovali nekateri posamezniki in ki ga poznamo pod imenom TIGR. Gre torej za dragocen dokument o naši polpreteklosti, o našem odpornstvu ter o naši volji, da ohranimo slovensko bitnost.

Delo Pod svincenim nebom sta uredila pokojna Jelinčičeva hčerka Rada ter sin Dusan, zgodovinar Milica Kacin - Wohinz pa je prispevala zgodovinski okvir, v katerega se vključuje tigrovstvo. Knjiga je izšla kot peta knjiga zbirke Nase korenine. Na predstavitvenem večeru v Gorici bodo spregovorili član Zskd Rudi Pavsic, zgodovinar Branko Marusič ter urednik knjige in Jelinčičev sin Dusan.

POSVETIL SE JE VOJAŠKEMU POKLICU

V Beogradu umrl V. Vodopivec

Bil je doma na Goriškem - Borec za severno mejo in partizan

Sodelavcu ljubljanskega Dnevnika se moramo zahvaliti, da smo izvedeli za Goricana Vladimirja Vodopivca, ki je pred kratkim, v 97. letu starosti, umrl v Beogradu.

Rojen je bil v Gorici pred koncem prejšnjega stoletja, tu obiskoval osnovno solo in nemško gimnazijo. Maturiral pa je leta 1916 v Ljubljani, na slovenski gimnaziji. V Ljubljano se je njegova družina umaknila zaradi vojnih dogodkov. Po maturi je moral k vojakom, boril se je v cesarski uniformi na Solski fronti in v Zakavkazju, kjer je bil tudi ranjen. Po vojni je

bil med tistimi Slovenci, med njimi je bilo veliko Primorcev, ki so se javili kot prostovoljci v bojih za severno mejo na Koroskem. Po nesrečnem plebiscitu pred 75 leti je vstopil v jugoslovansko kraljevo vojsko. Bil je castnik. Iz njegovega življenjepisa izvemo tudi, da se je kot castnik vključil v narodnoosvobodilno vojsko, bil ob osvoboditvi polkovnik in imel visoko vojaško funkcijo ob osvoboditvi Trsta. Dobil je veliko stevilo odlikovanj tako v kraljevini Jugoslaviji kot v SFRJ. Po upokojitvi je svoje energije posvetil javne-

mu delu, predvsem tistemu v Strelski zvezi Jugoslavije, ki jo je več casa strokovno vodil. Izdal je več strokovnih knjig o strelstvu. Bil je aktiven v borčevski organizaciji in v združenju rezervnih castnikov.

Bil pa je tudi pesnik. Ceprav je največ casa zivel izven slovenskih krajev in slovenskega okolja je dobro obvladal svoj materin jezik. Pesnikovati je zacel, ko je imel šest let in baje je sam Simon Gregorčič takrat pohvalil njegovo prvo pesem. Veliko je pesnil v partizanih, kjer je med hudimi boji našel tudi čas za razmišljanje. Triinosemdeset pesmi je zbral v zbirki Moj grmicek, ki je izšla pri založbi Mondena v Grosuplju leta 1993. V tej knjigi so tudi njegovi življenjepisni podatki. MW

Denar zbornice

V sklop prizadevanj za revitalizacijo starih mestnih jeder sodijo tudi prispevki za obnovo trgovin in obrtniških delavnic. Goriska Trgovinska zbornica razpolaga s posebnim skladom v ta namen, ki je bil v lanskem letu sicer precej slabo koriscen, saj so se ugodnosti (prispevek "una tantum") poslužila le tri podjetja v pokrajini in od teh samo eno v Gorici. Pravniki določa možnost neposrednih posegov zbornice ali obcin za promocijo novih gospodarskih dejavnosti v starih mestnih predelih, ki jih sanirajo ali zapirajo prometu vozil. V praksi gre za skupne propagandne akcije in druge posege v korist podjetij, ki delujejo na takih območjih. Informacije na Trgovinski zbornici.

ČRPALKE

Dežurne bencinske črpalke:

GORICA
ESSO - Ul. Aquileia 40
MONTESHELL - Trg Municipio 20
AGIP - Ul. Lungo Isonzo
IP - Ul. Di Manzano 4
ESSO - Ul. Trieste 102
GRADISČE
ESSO - Trg Unità
MEDEA
ESSO - Most na Birsu
TRZIC
AGIP - Ul. Valentinis 65
MONTESHELL - Drevored S. Marco 82/A
IP - Ul. IV. Novembra
ROMANS
AGIP - Ul. Aquileia
SKOCJAN
ESSO - Trg Libertà
STARANCAN
ERG - Trg Repubblica 2
KRMIN
AGIP - Drevored Ven. Giulia
FARA
ERG - Ul. Gorizia
FOLJAN - SREDIPOLJE
IP - Ul. III. Armata 58

IZLETI

ODBOR UPOKOJENCEV IZ DOBERDOBA prireja 7-dnevni izlet na Sardinijo, Sicilijo in v Kalabrijo od 15. do 21. maja 95. Informacije in prijave v Doberdobo, v trgovini pri Mili (tel. 78072) do 10. aprila.

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV ZA GORIŠKO sporoča urnik avtobusov za izlet, ki bo 8. marca v Caorle: 1. avtobus ob 8. uri s Travnika v Standrez; 2. ob 8. uri iz Sovodnj v Standrez; 3. ob 7.30 z Bukovja do gostilne Primožic v Podgori in Standrez.

PRIREDTVE

ZSKD vabi v torek, 7. marca, ob 20.30 v knjižnico Damira Feigla v Ul. Croce 3 na predstavitev knjige Pod svincenim nebom (spomin na tigrovskega voditelja Zorka Jelinčiča). Spregovorili bodo Rudi Pavsic, Dusan Jelinčič in Branko Marusič.

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV v sodelovanju s KRUT-om iz Trsta prireja 15. marca ob 19. uri v domu Andreja Budala v Standrezu predavanje fizioterapevte dr. Danice Radulovic iz Strunjana o bolečinah hrbta in vreten.

RAJONSKI SVET ZA PEVMO, STMAVER in OSLAVJE vabi v četrtek 9. marca, ob 20.30 v Kulturni dom v Gorici na gostovanje dramske skupine Standrez z veseloigro Kandidiraj, le kandidiraj! Janeza Povseta, v režiji Emila Aberska.

RAZSTAVE

V GALERIJ KULTURNEGA DOMA v Gorici je postavljena razstava Idrijske cipke, ki jo prirejajo v sodelovanju z Obcino Idrija in tamkajšnjim Mestnim muzejem. Ogled do ponedeljka, 20. marca, ob delavnikih med 9.30 in 13. uro in med prireditvami.

SPD GORICA - SMUČARSKI ODSEK obvesca, da bo v nedeljo, 12. t.m. ob 10. uri - proga Priesnig 3 - društveno tekmovanje v veleslalomu na Trbizu. Društvo bo poskrbelo tudi za avtobusni prevoz. Prijave na sedežu društva v torek, 7. marca ob 19. do 20. ure in v četrtek od 19. do 20. ure, v sredo pa od 11. do 12. ure. Tekmovali bodo tudi deskarji (snow board).

PD RUPA /PEC priredi v soboto 11.t.m. ob 20.30 večer "Brda v besedi in sliki". Nastopila bosta mladinski in mesani pevski zbor. Prireditve bo v prostorih društva v Rupi.

ČESTITKE

Danes praznuje 50. rojstni dan stric Pepo iz Rupe. Se veliko zdravili in veselili let mu voščijo Alenka, Katja in Marko.

PRISPEVKI

Za društvo slovenskih upokojencev za Gorisko daruje Ljubka Hlede 50 tisoč lir in Krista Petrovič 10 tisoč lir.

Namesto cvetja na grob Dolores Tomsic Terpin daruje družina Danijela Ferlata iz Rupe, 30 tisoč lir za SD Sovodnje.

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 26. februarja do 4. marca 1995.

RODILI SO SE: Jacopo Petriccione, Francesco Allegrini, Emma Coceancig, Francesco Trevisan.

UMRLI SO : 49-letni upokojenec Miroslav Sobani; 91-letna upokojenka Maria Nemec vdova Manfrici; 91-letna upokojenka Maria Gratton; 86-letna Eugenia Masuino vdova Cantarut; 66-letni upokojenec Ernesto Moscarda; 83-letni upokojenec Mario D'Agostini; 75-letni Bruno Flaiban; 80-letna upokojenka Giuseppina Beltram por. Marega; 94-letna upokojenka Irene Collina vdova Tordi; 62-letni upokojenec Ugo Manfreda; 81-letna redovnica Eugenia Ozbob; 70-letna upokojenka Rosa Teresa Bon vdova Lenardi; 71-letna upokojenka Maria Biteznik vdova Olivo; 75-letni upokojenec Isidoro Visintin; 66-letna upokojenka Maria Quaiat; 87-letni upokojenec Aldo Marini.

OKLICI: tehnik Paolo Fratti in uradnica Mariagrazia Baldassi; Maurizio Figar in Mariacaterina Stecchina; trgovec, Marco Antonini in trgovska pomočnica Sandra Caudek; finančni straznik Stefano Bellini in uradnica Barbara Macorigh; Paul Ottar Hagen in Nadia Valentinsig; delavec Giuliano Lamanda in Doriana Precali.

POROKE: Michael Walther Joseph Loveless in Teresa Perrone.

OBVESTILA

VZPI/ANPI sekcija Vrh sklicuje sejo v petek, 10. marca ob 20. uri v Kulturnem in sportnem centru Danica. Priporočamo udeležbo.

OBČINA SOVODNJE sporoča, da deželno odbornistvo za socialno skrbstvo skupaj z združenjem ODA organizira poletne kolonije za mladostnike iz potrebnih družin. Za prijave in informacije se lahko interesi obrnejo na tel. 882001 ali do socialne delavke na sedežu občine vsako soboto od 9.30 do 10.30. Rok za prijave zapade 1. aprila 1995.

OBČINA DOBERDOB sporoča, da so občinski uradi za stranke odprti po sledecem urniku: občinsko tajništvo in matični urad od ponedeljka do petka 7.00-10.00, v ponedeljek tudi 15.00-18.00; knjižnica od ponedeljka do četrka 15.00-17.00, petek 10.00-12.00; tehnični urad torek, četrtek, petek 7.45-9.00, ponedeljek 17.00-18.00; računovodstvo od ponedeljka do petka 8.00-10.00, ponedeljek 15.00-18.00; urad občinskega redarja od ponedeljka do petka 8.30-9.30.

KINO

GORICA
VITTORIA 16.00-18.00-20.00-22.00 »Nightmare, nuovo incubo«. Ozvočenje Dolby stereo.

KULTURNI DOM 15.30-17.40-19.50-22.00 »Stargate«. I. Kurt Russel.

CORSO 15.15-17.30-19.45-22.00 »Nell«. Igrata Jodie Foster in Liam Neeson.

TRZIC

COMUNALE 15.15-17.30-19.45-22.00 »Quiz show«. Rež. Robert Redford.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
PROVIDENTI, Travnik 34, tel. 531972
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
RISMONDO, Ul. E. Toti 52, tel. 410701

ZAHVALA

Svojci

Lojzeta Nanuta

se zahvaljujejo vsem, ki so z njimi sočustvovali ob težki izgubi dragega pokojnika

Standrez, 5. 3. 1995

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše

Dolores Tomsic por. Terpin

se iskreno zahvaljujejo vsem, ki so na katerikoli način pocastili njen spomin.

Vsi njeni

Sovodnje, Steverjan, 5. marca 1995

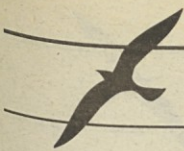

DREVESNICA

ORLANDO

mimose in tudi drugo cvetje

Sovodnje (GO) Ul. Case sparse 71/A Tel. 0481/20075

KRIZA V POKRAJINSKI UPRAVI IN SL

Tirelli in Jacumin napovedala odstop

Razlog naj bi bil v odločitvi o sodelovanju Marcolinjeve z DSL - Stališče tajnika Steina

Kriza je ob koncu tedna zajela gorisko pokrajinsko upravo. Podpredsednik Tirelli in odbornik Jacumin sta napovedala da bosta jutri podala odstopno izjavo. Včeraj tega nista mogla tega narediti, ker so bili uradi na pokrajini zaprti. Pokrajinski tajnik SL je včeraj proti večeru sklical tiskovno konferenco in javnosti sporočil vzroke zapleta, že jutri pa napovedujejo skupščino pokrajinskih svetovalcev Severne Lige, kjer naj bi se vsakdo javno izrekel, če podpira stališče predsednice Pokrajine Marcolinjeve ali pa stališče pokrajinskega tajništva. Na srečanju z novinarji sta bila prisotna omenjena dva odbornika in pokrajinski tajnik ter po en občinski in pokrajinski svetovalec.

Razlog, ki je pripeljal do tako drastične odločitve je v odločitvi, ki jo je samostojno, brez posvetovanja in se manj soglasja gibanja, zavzela predsednica Marcolinjeva.

Slednja naj bi v petek zvečer, so povedali na novinarskem srečanju, sklicala pokrajinske svetovalce ter jim sporočila namero, da se v upravo pritegne tudi DSL. Nic novega sicer, saj je bilo o flirtanju v zadnjih mesecih slišati že precej. Pokrajinski tajnik Martin Stein je novinarjem potrdil, da o možni razširitvi sodelovanja s pritegnitvijo DSL ni bilo nikoli razprave in da je taka odločitev v nasprotju s stališči, ki jih je gibanje opredelilo tako na pokrajinski ravni, kakor na vsedržavni.

Tirelli in Jacumin odstopata iz protesta, ker se z izbirami Marcolinjeve ne strinjata. Kakšno je stališče drugih odborikov zal sinoči nismo zvedeli, kajti stvari so se menda dogajale tako hitro, da jih niso uspeli kontaktirati. Svetovalci pa naj bi se opredelili jutri. Vendar pa se zdi, da bo zadeva okrog opredelitve precej težavna in menda marsikdo v SL

ocenjuje, da je bil večerjski korak prenapljen. Občinski tajnik Gerometta je izjavil, sicer ne na javnem srečanju z novinarji, da je proti uprižarjanju takih procesov. Bolj primerno bi bilo se najprej pogovoriti, kaj se je v bistvu govorilo in dogodilo in sele nato sprejeti določene odločitve.

Monica Marcolini petkovo srečanje ocenjuje kot delovno srečanje, med katerim so razpravljali o raznih vprašanjih s katerimi se sooča uprava in je bilo, med drugimi vprašanji, načeto tudi vprašanje iskanja sodelovanja, glede posameznih vprašanj, z DSL, ki je edina pokazala nekaj pripravljenosti na tako obliko politike.

To pa se ne pomeni sklenitve zaveznitva. Sicer pa je Martin Stein zanikal, da bi stranka DSL kdaj postavila tak predlog sodelovanja. Slo naj bi torej za neke osebne dogovore.

Kako se bo stvar razvijala?

TV PRIMORKA

Pogovor o novem krajevnem Leksikonu Slovencev

Urednik in sodelavci Krajevnega leksikona Slovencev v Italiji bodo gostje jutrišnje televizijske oddaje "Med Sočo in Nadizo", ki jo bomo lahko gledali na TV Primorka s pričetkom ob 18.45. Urednik Aldo Rupel ter sodelavca Zdenko Vogric in Marta Primožič se bodo z novinarjem Rudijem Pavšičem pogovorili o pripravi in izidu publikacije, v kateri so sistematično zbrani podatki o goriskih krajih in ljudeh. Gre v bistvu za nekakšno enciklopedijo našega goriskega prostora, saj se v njej dobi podatke iz topografije, zgodovine, kulturne dediščine, upravne ureditve, javnih ustanov ter gospodarskega in družbenega življenja.

Jutrišnja oddaja bo obravnavala tudi vprašanje gospodarskega sodelovanja ob meji v luci dveh tematskih posvetov, ki so ju pripravili v Gorici in Bovcu in ob dejstvu, da je Italija vendarle prizgala zeleno luč za vstop oziroma približevanje Slovenije Evropski uniji.

KRMIN / V GRADNIKOVI KLETI

Rojaki na Krminskem so v petek obeležili Dan naše kulture

V Gradnikovi kleti na Plesivem so naši rojaki s Krminskega v petek zvečer pripravili prireditve v počastitev kulturnega praznika. Nastopil je mešani pevski zbor Podgora pod vodstvom dr. Mirka

Spazzapana, učenci osnovne sole Plesivo so pripravili lep prizorček o Rdeči kapici in volku, recitatorji iz vrst mešanega pevskega zbora Podgora pa so izvedli se recital o Povodnem možu. Dr.

Mirko Spazzapan je pripravil tudi krajši nagovor o pomenu praznovanja dneva slovenske kulture.

Prireditve se je udeležilo lepo stevilo naših rojakov iz krajev na Krminskem, ki so z zanimanjem in zadovoljstvom sledili ubrani pesmi podgorskega zbora, pa tudi "procesu", ki so ga proti volku uprizorili učenci plesivske sole, ki so se odlično odrezali v tolmacenju vlog v sicer precej preurejeni in spremenjeni klasični pravljici. Na prireditvi so sodelovali vsi učenci, ki obiskujejo to solo, ki je pravzaprav na skrajnem zahodnem robu našega narodnostnega ozemlja. Na sliki: s petkovnega kulturnega in družabnega srečanja na Plesivem - foto Studio Reportage.

Valenti: Jemljem na znanje novo usmeritev it. vlade

"Moje stališče ostaja tisto, ki je zapopadeno v dokumentu, ki ga je pred časom odobril občinski svet, vendar moram tudi vzeti na znanje novo usmeritev, ki jo je ubrala italijanska vlada". Tako ocenjuje goriski zupan dr. Gaetano Valenti napoved, da bo Italija umaknila veto za začetek pogovorov o pridruženem članstvu Slovenije v EZ. Ob tem dodaja, da se Agnellijeva ne more zadovoljiti z izjavo, da gre za dokaz dobre volje. Od Slovenije mora zahtevati jasna jamstva glede vprašanj, ki zadevajo optante in posebej vračanje premoženja. Z ozirom na ta vprašanja, bi morale tudi druge članice EZ zavzeti jasno obveznost. To so po Valentijevem mnenju pogoji, da se lahko nadaljujejo pogovori ločeno, to je po dveh tirnicah. Osebo si zeli, da bi se izpolnili vsi predpogoji in da bi dejansko to pomenilo tudi začetek večje gospodarske prisotnosti v tem prostoru. "Mogoče bi v tem pogledu koristilo ovrednotenje oglejskega sporazuma".

FOTOGRAFIRANJE / SREČANJE BO V TOREK

Skupina 75 prireja tečaj

Prijavijo se lahko vsi ki radi fotografirajo in bi se radi spopolnili

Fotoklub Skupina 75, ki letos slavi dvajsetletnico delovanja, namerava ta jubilej obeležiti z različnimi pobudami. Prvo bodo zaceli uresničevati že v nastopajočem tednu. V torek, 7. t.m. namreč vabijo na prvo (kontaktno) srečanje ljubitelje fotografije. Dogovorili se bodo namreč o poteku osemurnega tečaja fotografiranja, ki bo obsegal, poleg teoretičnega dela, spoznavanja fotografske kamere, različnih tehnik itd, tudi dva izleta v naravo. Kontaktno srečanje bo v torek, ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Naj povemo še to, da v okviru fotokluba deluje lepo število ljubiteljskih fotoafrov, ki so doslej poželi že številna priznanja. Objavljamo posnetek Flavia Mosettija "Natura 3".

Romolija skrbi, kako bi se čimprej začela gradnja

Senator Romoli se najbrž boji, da bo v zadevi financarske sole - vojasnice vendarle zmaga la treznost in razsodnost tako da bodo objekt zgradili na lokaciji katere od vojasnic. Tako je razumeti interpelacijo, ki jo je naslovil Ministru za obrambo in Ministru za javna dela. V interpelaciji se sklicuje na odločbo s katero je bil odobren načrt za omenjeno gradnjo, omenja nadalje, da ni nobenih ovir glede gradnje in da je zdaj pobuda v rokah Dezelnega urada za javna dela. Senator Romoli posebej naglašja, "kako se za gradnjo sole ogreva občinska uprava in skupnost, ki je volila to upravo". Omenja tudi, da je "nekaj" občanov predlagalo naj bi objekt gradili drugje. Romoli omenja tudi, kako je bila za iskanje alternativne lokacije imenovana posebna komisija, ki je "poglobljeno" opravila raziskavo in ugotovila da take možnosti ni. In vprašanje ministroma: kako nameravata ukrepati, da bi se čimprej zacelo graditi.

MINISTRSTVO ZAVRNILO NAČRT

Fasado palače De Bassa je treba vsekakor ohraniti

Ministrstvo za kulturne in naravne dobrine ne dovoli rušenja fasade palače De Bassa, na ulici De Gasperi. Treba bo spremeniti nacrt. V novem nacrtu bo treba upoštevati tudi ohranitev tistega dela palače, kjer je hišno gledališče, glede katerega je bilo pred časom velikog polemik in glasnih protestov. To je kot kaže, zadnje poglavje v poskusu, da bi staro in razpadajočo palačo - zgrajeno na začetku tega stoletja, leta 1908 - preuredili za potrebe Univerze, za stanovanja studentov, v kletnih prostorih pa pridobili kar precej parkirnih prostorov.

Kakor lahko razberemo iz sporočila za javnost, ki smo ga prejeli od Trgovinske zbornice, Ministrstvo smatra, da je treba fasado ohraniti, ne glede na to, da je Zavod za spomenisko varstvo pred dobrima dvema le-

toma izrekel ugodno mnenje glede rušenja.

Predsednik trgovinske zbornice dr. Bevilacqua je ob upoštevanju novega dejstva, sklical srečanje z vladnim podtajnikom Prestamburgom, rektorjem Videmske in Trzaskne univerze, zupanom in dezelnim odbornikom Tomatom.

Zadeva namreč ni preprosto rešljiva: treba bo v mnogocem spremeniti nacrt in si drugače zamisliti ureditev okolja. Z garazo ne bo nič. Socošno z reševanjem zapleta z novim nacrtom pa bo treba poskrbeti tudi za prilagoditev upravnega postopka in financiranja. Strošek bo res nižji, vendar pa bo v objektu manj studentskih stanovanj izvedba nacрта se bo zavlekla.

Dezelni odbornik Tomat je obljubil posredovanje na Dezeli, za čimprejšnjo ugodno resitev vprašanja.

NOVICE

Bratina tajnik odbora za uskladiitev zakonodaje

Senator Darko Bratina je bil te dni imenovan za tajnika senatnega odbora za zadeve Evropske skupnosti. Gre za parlamentarni organizem, ki preverja inusklajuje italijansko zakonodajo z evropsko in preverja kompatibilnost državnih zakonskih odlokov z zakonskimi viri Evropske skupnosti.

Razstava o cerkvah v krajih pod Sabotinom samo še danes

Kdor si se ni utegnil ogledati zanimive razstave o zgodovini cerkva na območju Stmavra, Pevme, Oslavja in Sabotina, ki so jo v stnavru priredili ob letošnjem praznovanju sv. Valentina, lahko to naredi se danes. KD Sabotin obvesča, da bodo društveni prostori (v nekdanji soli) odprti od 9. do 17. ure.

Danes omejitve in prepovedi prometa v mestnem središču

Goriski zupan je za danes, 5. marca, dopoldne odredil zaporo nekaterih ulic v mestnem središču, na katerih prirejšajo tekasko sportno prireditve. Zapora bo veljala od 9. ure do konca tekmovanja. Promet bo zaprt v ulicah 24. maja, Sauro, trg pred zupanstvom, De gasperi, Crispi, Korzo Verdi in Korzo Italia (do križišča z drev. 24. maja).

Iz avtomobila izginila torbica

Na kvesturi se je včeraj zglasila Cipriana Grudina in prijavila izginoto torbice. V torbici je bilo okrog 200 tisoč lir, nekaj cekov in nekaj drobnarije. Torbico je pustila v parkiranem avtomobilu. Previdnosti ni nikoli preveč.

POGREB VLADISLAVA LISTIJEVA

Rusom je dovolj mafijskega nasilja

MOSKVA - Pred pokopališčem Vagankovskoje, kjer počivajo mnoge znamenite osebnosti iz ruskega kulturnega življenja, se je včeraj zbralo na tisoče Moskovčanov.

Na zadnje pot so pospremili priljubljenega televizijskega novinarja in direktorja državne televizije Vladislava Listijeva, ki so ga v sredo v mafijskem slogu - na domačem pragu - pokosile krogle neznanih napadalcev.

Zjutraj so Listijevi sorodniki, prijatelji in znanci do zadnjega kotička napolnili majhno moskovsko cerkev Voskresenija in poslušali mašo zadušnico, ki jo je med drugim prenasalo tudi 12 televizijskih kamer. Dan poprej so se stotine ljudi dolgo v noč zgrinjale k odprti krsti, da bi se dostojno poslovile od 38-letnega novinarja, ki je s smrtjo nedvomno postal nekakšen narodni junak. Krvava mafijska obračunavanja so v minulih starih letih, odkar v Kremlju kraljuje Boris Jelcin, zahtevala že mnogo žrtev med vidnimi osebnostmi, vendar pa je Listijev izmed vseh zasledil najvišji položaj in užival največji ugled. Zdi se, da je njegova smrt v javnosti dokončno sprožila val nezadovoljstva sprico neukinovitosti oblasti, ki očitno niso več sposobne ne nadzorovati ne zatreti organizirane zločina.

Preiskovalni organi so sicer izdali tiralico za domnevnimi storilci, Jelcin pa je napovedal odstavitev moskovskega javnega tožila in sfera policije, toda redkokdo verjame, da bo kdajkoli

znan resnični krivec - tisti, ki je umor naročil. Dejstvo je, da namera odločnega in sposobnega Listijeva, da napravi red v državni televizijski hiši, ki obrača velikanske vsote denarja, marsikomu ni bila po godu.

Natasa Brown / Reuter

Sanje o novi in boljši svetovni ureditvi

LONDON - Somalski vojski voditelji praznujejo odhod sil Združenih narodov, spor v nekdanji Jugoslaviji pa se blizu vrelišču. Umor televizijske zvezde jasno razsvetljuje kaos v Rusiji, ki jo pretresa tudi vojna v Ceceniji. Predsednik Združenih držav, edine preostale velesile, pa prepričuje svoje državljane, naj ne obrnejo hrta celemu svetu. Ta teden je pokazal pravi obraz tistim, ki so upali na novo, boljše svetovno ureditev, vzniklo iz pepela hladne vojne.

Združeni narodi, ki letos praznujejo svojo petdeseto obletnico, so po mnenju diplomatov s posegi v Bosni in Somaliji resili tisoče življenj. Obstaja možnost za mir na Bliznjem vzhodu, s politiko rasnega razlikovanja v Južni Afriki je konec. Na svetu ni bilo se nikoli toliko demokratičnih držav kot danes. Tehnologija in komunikacije pred seboj rušijo stare ovire.

Iztekač teden pa je nazorno ilustriral vse težave, s katerimi se srečujejo državni sveti, in zastavil vrsto vprašanj o tem, kako naj se jih lotevajo. V petek so se po dveh letih iz Somalije umaknile se zadnje enote sil Združenih narodov. Tako je zaključen vojski poseg, ki naj bi pomagal urediti razmere in ublažiti lakoto v tej kaotični državi. Čeprav je lačnih v tej državi zdaj ve-

liko manj, je vsem silam, ki so v posegu sodelovale, ostal grenak priokus. Posebno Združene države bodo naslednjic dobro premislile, preden bodo svoje vojske enote poslale v oddaljene kraje. »Posledice tega, kar se je zgodilo v Somaliji, so ogromne, resnično ogromne,« je izjavil neki predstavnik Združenih narodov in dodal: »Vse je potekalo grozljivo narobe.«

OZN je bila ustanovljena predvsem zaradi reševanja sporov med državami in ne za posredovanje v krvavih državljanskih spopadih. Toda kdo se bo spoprijel s Somalijami, Cecenijami in Jugoslavijami, če ne Združeni narodi?

Odkar so oblast v amerškem kongresu prevzeli republikanci, se cedalje pogostejše pojavljajo zahteve po prekinitvi financiranja mirovnih operacij.

Pri tem se sklicujejo na izkušnje iz Somalije, neenotnosti evropskih zaveznikov glede reševanja krize v Bosni in tudi domače težave. V času pomembnih odločitev o siritvi Nata te težnje krepko begajo ameriške zavezniške, ki so bili do zdaj vajeni trdnega vodstva Washingtona. »Novi izolacionisti nimajo prav,« je v svojem govoru dejal predsednik Clinton in dodal: »Ce se danes umaknemo v osamitev, se bomo morali jutri spopasti s posledicami našega zanemarjanja.«

Predstavniki ameriškega zunanjege ministrstva so v četrtek opozorili, da se iztekajo zadnji trenutki za rešitev krize v nekdanji Jugoslaviji. »Vsi vemo, da bosta naslednja dva meseca na Balkanu - in tudi v Evropi nasploh - med najbolj nevarnimi po koncu druge svetovne vojne,« je dejal namestnik državnega sekretarja Richard Holbrooke. Diplomate skrbijo, da bi kriza na Balkanu utegnila vsrkati tudi članici Nata, Turcijo in Grčijo ter zaplesti odnose z Rusijo.

Prav v Rusiji pa se že razvija nova tragedija. Vojna v Ceceniji je zahtevala tisoče življenj, umor televizijske zvezde pa je pokazal dejansko moč organiziranega zločina v družbi brez zakonja. Nekateri se zaradi teh dejstev upravičeno bojijo, da Rusija že drsi v novo diktaturo.

Kljub težavam v mednarodnih odnosih so upanja na novo svetovno ureditev se ziva. Na vrhunskem srečanju Združenih narodov, ki bo naslednji teden v Københavnu, se bodo spoprijeli s svetovno revščino in se dogovorili o zmanjšanju razkoraka med bogatimi in revnimi. Nihce ne nasprotuje temu namenu, vprašanje pa je, ali bo na voljo dovolj denarja in politične volje za doseg ciljev.

Nicholas Doughty / Reuter

MEDNARODNI FINANČNI TRG

Nemška marka utegne ogroziti vladavino dolarja

NEW YORK - Vrednost ameriškega dolarja je predvčerajšnjim v primerjavi z japonskim jenom in nemško marko zdržala na novo najnižjo raven po drugi svetovni vojni, čeprav so centralne banke po vsem svetu skušale z usklajeno akcijo resiti klečajočo ameriško denarno enoto. Nekateri ugledni finančni strokovnjaki vse glasneje napovedujejo, da utegne ob nadaljevanju takih gibanj mednarodni denarni trg kmalu dobiti novo »svetovno valuto« - nemško marko. Dejstvo je namreč, da veliki investitorji, ki želijo vlagati v zanesljive in stabilne valute, počasi obracajo dolarju hrbet in se v glavnem odločajo za nakup mark.

Petnajst evropskih centralnih bank je v sodelovanju z ameriškim Uradom za zvezne rezerve z markami in jenom nakupilo skoraj poldrugo milijardo dolarjev, pa jim naglega dolarskega padca, ki se je začel v četrtek, ni uspelo zaustaviti. Posredovanje se je klavmo končalo predvsem zato, ker je vrsta komercialnih bank brz zgrabila priliko, da se znebi velikih zalog dolarjev. Zakon o ponudbi in povpraševanju je opravil svoje in dolarju ni bilo več pomoči. Splošnih razlogov za nestabilnost ameriške valute je več, v zadnjem času pa je gotovo na prvem mestu uničujoča gospodarska kriza v Mehiki, ki je ena največjih ameriških zunanjetrgovinskih partnerk. Tudi politika obrestnih mer, ki jo vodi Washington, in nezaupanje v Clintonovo trgovinsko politiko sta nedvomno pomembna dejavnika. Urad za zvezne rezerve je v letu dni kar sedemkrat zvisal obrestno mero, da bi preprečil narastanje inflacije in obenem napravil dolarske naložbe donosnejše in s tem bolj zanimive za vlagatelje. Očitno so bili slednji zdaj prepričani, da je tega trenda zaenkrat konec, in so posredno dali dolarju prosto pot - navzdol. To utegne povzročiti nadaljnjo rast obresti, kar pa ima lahko hude posledice za ameriško gospodarstvo.

Centralne banke na celu z evropskimi so zaenkrat pripravljene podpirati dolar, saj se z njegovim padcem nevarno veča konkurenčnost ameriških izdelkov na svetovnem trgu, vendar pa mnogi poznavalci pravijo, da je bitka z marko izgubljena. Po besedah nemškega finančnega ministra Waigla je marka že danes najvarnejša valuta na svetovnem trgu. George Lerner / Reuter

Leeson zanika obtožbe o ponarejanju dokumentov

SINGAPUR, LONDON (Reuter) - Nick Leeson, 28-letni borzni posrednik, ki je pognal v bankrot ugledno britansko banko Barings in ji »prislužil« 900 milijonov dolarjev skode, je zdaj v priporu v Frankfurtu. Singapurske oblasti imajo 40 dni časa, da Nemčiji vložijo uradno zahtevo za Leesonovo izročitev, čemur se bo britanski poslovnež uprl »zaradi tamkajšnjega kršenja človekovih pravic«. Nemške oblasti za to ne vidijo nobenih ovir, saj za takšna kazniva dejanja v Singapurju ne grozi smrtna kazen. Medtem pa Bank of England preučuje, kako v prihodnje preprečiti podobne finančne katastrofe. Če se bo izkazalo, da se direktorji banke niso zmenili za opozorila, da je za varnost slabo poskrbljeno, jih bo Bank of England razglasila za nesposobne za opravljanje njihovega dela, kar bo končalo njihovo bančniško kariero.

ZDA / OBRAMBNI MINISTRI SKUPINE ZA STIKE

O reševanju krize na Balkanu

ATLANTA (Reuter) - Obrambni ministri ZDA, Francije, Nemčije in Velike Britanije so se včeraj sesli v letalskem oporišču Fort Stewart v bližini Atlante, da bi uskladili stališča do položaja v nekdanji Jugoslaviji in se dogovorili o morebitnem sodelovanju enot zveze Nato pri zaščiti umika mirovnih sil OZN iz Hrvaske in BiH.

»Vsi smo se strinjali, da bi umik modrih celad dokončno unčil krhko premirje in povzročil vnovičen izbruh oboroženih spopadov med Srbi, Muslimani in Hrvati, vojna pa bi se po naših predvidevanjih razširila tudi na območja zunaj sedanjih kriznih žarišč,« je na tiskovni konferenci po pogovorih povedal britanski obrambni minister Malcolm Rifkind. Njegov nemški kolega Volker Rühle je poudaril, da bi se morala mednarodna skupnost se naprej odločno zavzemati za politično rešitev krize na območju nekdanje Jugoslavije, vendar pa bi morala biti pripravljena tudi na vnovičen izbruh sovražnosti med sprtimi stranmi. Hrvaški obrambni minister Gojko Šušak je v intervjuju za hrvaško televizijo izjavil, da je njegova država vojsko in gospodarsko sposobna za vnovično vzpostavitev svoje suverenosti nad ozemljem, ki ga že četrto leto nadzorujejo uporniki Srbi.

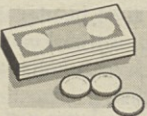
OMILITEV MEDNARODNIH SANKCIJ PROTI SRBIJI

Skupina za stike je srbskemu predsedniku Miloševiću ponudila omilitev ukrepov, ki jih je zoper ZR Jugoslavijo uvedel Varnostni svet ZN, v zameno pa naj bi uradni Beograd priznal Hrvaško in BiH. Tako kot že ničkoliko mirovnih pobud je Milišević zavrnil tudi to. Ukrepi torej še naprej ostajajo v veljavi.

SANKCIJE ZN PROTI BEOGRADU

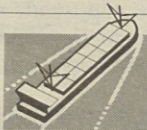
Zamrznjena finančna sredstva: Vsa denarna sredstva, ki jih ima Jugoslavija v tujini, so ob uvedbi mednarodnih ukrepov zamrznili.

Trgovinski embargo: Ukrep velja za trgovanje v obeh smereh - od Srbije je prepovedano kupovati in ji prodajati.

Naftni embargo: Ta ukrep se ni izvajal dosledno, saj ni mogel nihče popolnoma preprečiti tihotapljenja večjih ali manjših zalog nafte.

Promet na Donavi: Vsem jugoslovanskim plovilom je vožnja po Donavi prepovedana, tuja plovila pa morajo za plovbo vzdolž Srbije dobiti dovoljenje ZN.

Povezovanje na področju znanosti: Srbiji je onemogočen dostop do vse zahodne tehnologije.

REUTER

BELGIJA / PODKUPOVALNA AFERA

Vse glasnejše zahteve po odstopu Willyja Claesa

LIEGE - Očitno je, da bo zadnja afera s podkupovanjem, ki je močno omajala zaupanje belgijskih volilcev v sedanjo vladno koalicijo, hudo načela tudi položaj generalnega sekretarja zveze Nato Willyja Claesa (na sliki AP), saj so v Belgiji cedalje glasnejši glasovi tistih, ki zahtevajo njegov odstop.

V petek je občinsko sodišče v Liegu Claesovemu nekdanjemu pomočniku Johanu Delangheju podaljšalo pripor, ker naj bi bil neposredno vpleten v »podkupniški skandal stotletja«, kot so afero označila belgijska sredstva javnega obveščanja. Leta 1988, ko je Willy Claes zasedal položaj gospodarskega ministra v takratni belgijski vladi, je italijansko podjetje Augusta, ki izdeluje vojske helikoptere, podkupilo več visokih funkcionarjev flamske Socialistične stranke. Mesec dni pozneje je belgijska vlada kljub dejstvu, da je francoski proizvajalec vojskih helikoptrov Aerospaciale ponudil nižje prodajne cene, sprejela odločitev o nakupu 46 Augustinih helikoptrov. Prvi človek cezatlantskega zavezništva, ki je trenutno na desetdnevni turneji po Kanadi, ZDA in Grenlandiji, je v intervjuju za kanadsko televizijo odločno zavrnil »neutemeljena in nesramna podtikanja« ter zatrdil, da ne namerava odstopiti. »Res je, da sem bil leta 1992 gospodarski minister, toda nikoli nisem zlorabil svojega položaja. Opravljal sem zgolj svojo dolžnost. Nič več in nič manj,« je kanadskim gledalcem samozavestno zatrdil Claes, ki je v Ottawo pripotoval predvsem zato, da bi kanadske oblasti prepričal, naj ne zmanjšajo proračunskih sredstev za obrambo. Kanadska vlada je namreč prejšnji teden sporočila, da bo v prihodnjih treh letih obrambni proračun te pomembne članice zveze Nata manjši kar za 14,2 odstotka.

Sue Fleming / Reuter

NOVICE

Kozirjev končal obisk na Japonskem

TOKIO - Ruski zunanji minister Andrej Kozirjev je včeraj sklenil neuspešen tridnevni obisk na Japonskem, med katerim mu ni uspelo resiti ozemeljskega spora, ki že pol stoletja hromi odnose med državama. Uradni Tokio od Moskve že dolgo zahteva vrnitev južnokurilskih otokov Etorofu, Kunasiri, Sikotan in Habomai. V zameno za otoke je Japonska pripravljena Rusiji odobriti finančno pomoč. Moskva o tem ne razmišlja in Japonsko obtožuje, da njene ribiske ladje nenehno kršijo ruske teritorialne vode. Z izidom pogovorov Kozirjeva v Tokiu pa je zadovoljna japonska vlada, saj sta državi podpisali sporazum o začetku pogajanj o pravicah Japonske do ribolova v vodah v bližini otoca Južni Kurili. Prvi krog pogajanj naj bi potekal v Moskvi, in sicer 13. in 14. marca. (Reuter)

Politični umori na Haitiju

PORT-AU-PRINCE - V petek dopoldne je haitška policija v bližini haitškega glavnega mesta nasla umorjenega parlamentarca Erica Lamontheya, nasprotnika predsednika Jeana-Bertranda Aristida. Lamonthey je avtomobil, v katerem so ga ustrelili, je bil parkiran v neposredni bližini vojaškega poligona, kjer se usposablja nova haitška vojska. Poznavalci razmer in tuji diplomati postajajo cedalje bolj zaskrbljeni zaradi nenehnega narastanja političnih napetosti na Haitiju, zlasti v luči blizajočih se volitev. Haitška policija je pred dnevi aretirala tudi nekdanjega vodilnega člana zloglasne milice Tontons Macute in dvajset drugih oseb ter jih obtožila politične zarote in poskusa državnega udara. (Reuter)

Salinas odpovedal gladovno stavko

CIUDAD DE MEXICO - Nekdanji mehiški predsednik Carlos Salinas de Gortari je v petek, potem ko ga je nova vlada oprostila obtožb, da je bil vpleten v umor Luisa Donalda Colosia, odpovedal gladovno stavko, ki jo je napovedal v četrtek. Colosia, kandidata stranke PRI za novega mehiškega predsednika - volitve so potekale avgusta lani - so neznanci marca ubili v Tijuani med volilno kampanjo. Salinas in njegova administracija naj bi Mehiko tudi pahnili v gospodarsko krizo. Salinas je včeraj po vrnitvi s turneje po revnih provincih izjavil, da je gladovno stavko odpovedal zato, ker se je vlada o vsem tem pripravljena pogovarjati. (Reuter)

POGOVOR Z VELEPOSŁANIKOM BIH V SLOVENIJI

Tri leta vojne in neodvisnosti

Prvega marca so minila tri leta, odkar je Republika Bosna in Hercegovina razglasila neodvisnost. Slovenija je pred kratkim končno imenovala svojega veleposlanika v Bosni in Hercegovini. Ob teh dveh priložnostih smo se z veleposlanikom Bosne in Hercegovine v Sloveniji Uglejšo Uzelcom pogovarjali o sodelovanju med državama in nekaterih odprtih vprašanjih, ki se pojavljajo v medsebojnih stikih.

Kako ocenjujete odnose med Slovenijo in Bosno in Hercegovino, po dveh letih, odkar ste v Ljubljani?

Odnosi med državama so korektni in prijateljski. Obstaja pa se veliko možnosti za njihovo nadaljnje razvijanje in poglobljanje. Menim, da razvijanje meddržavnih odnosov omogočajo zelo jasna stališča vodstva Slovenije do agresije, ki je bila izvršena nad Bosno. Na drugi strani pa tudi ves čas zelo jasno obnašanje Slovenije pri pojasnevanju vzrokov za to agresijo, kakršnega je Slovenija vedno imela na vseh meddržavnih srečanjih. Vzrok za poglobljanje odnosov vidim tudi v zelo jasnem slovenskem stališču, da do trajnega miru in stabilnosti na tleh nekdanje Jugoslavije in tudi na Balkanu ne bo prišlo brez dejanske uveljavitve mednarodnega priznanja nedeljive in suverene ter demokracije države Bosne in Hercegovine. Države, ki bo vsem narodom, ki živijo na tem območju, omogočala medsebojne enakopravne odnose. Trajnega miru in stabilnosti namreč ne bo, če bo prišlo do kakršnekoli delitve države Bosne in Hercegovine. Možnost za nadaljnje poglobljanje odnosov vidim tudi zaradi gospodarskih odnosov, ki smo jih imeli pred vojno, ko je enkrat letna medsebojna trgovinska menjava znašala skoraj tri milijarde dolarjev. Obstaja tudi interes za poglobljanje medsebojnih gospodarskih stikov tudi v prihodnosti, k čemur sodi tudi zanimanje slovenskih podjetij za sodelovanje pri obnovi naše porušene države. K poglobljanju odnosov bodo brzkone veliko prispevali tudi slovenski državljani, ki so po rodu iz Bosne in Hercegovine, in ki so z njo ohranili dobre odnose. Po naših odnosih gre za približno 80 oziroma 90 tisoč ljudi. Upoštevati je treba tudi bosanske državljane, ki delajo v Sloveniji. K dobrih odnosom prav gotovo veliko prispevajo tudi korekten sprejem in skrb za begunce, ki so prisli v Slovenijo v začetku agresije, ter številne človekoljubne akcije za pomoč Bosni. V zadnjih dveh letih smo pomagali pri vzpostavitvi mnogih stikov na političnem in gospodarskem področju. S podpisom nekaterih sporazumov in protokolov smo vzpostavili okvire za nadaljnje sodelovanje, zaleli smo tudi reševalni nekatere odprta vprašanja. Zelo pomembno je tudi, da nam je uspelo organizirati delo veleposlanstva, ki ima zdaj ustrezne razmere za delo pri poglob-

ljanju meddržavnih odnosov.

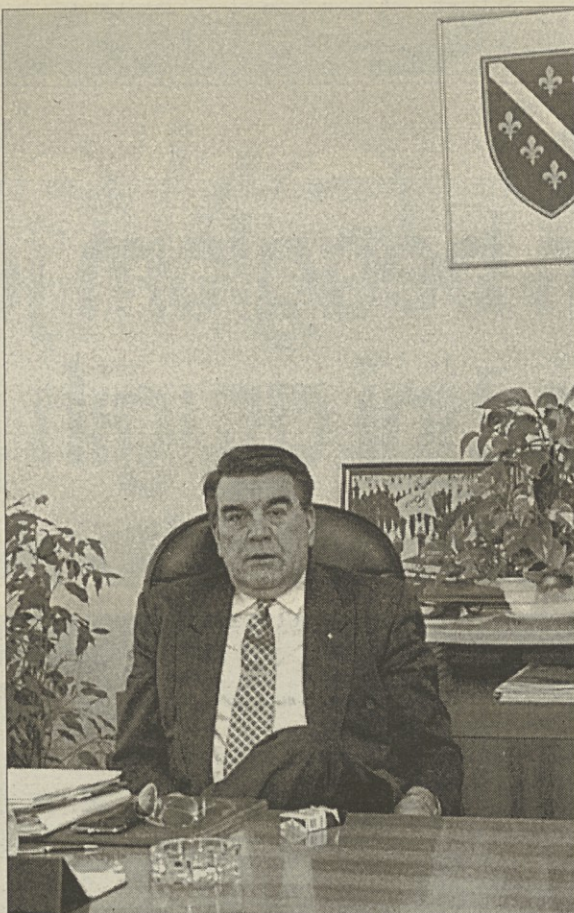
Kateri so po vašem mnenju najpomembnejši problemi, katerih reševanju bi se moral posvetiti bodoči slovenski veleposlanik v Bosni in Hercegovini Drago Mirošić?

Za nas je zelo pomembno, da ste se odločili, da boste v Sarajevo odprli veleposlanstvo. Upam, da bo Drago Mirošić že ta teden odpotoval v Sarajevo, izročil poverilnico predsedniku Aliji Izetbegoviću in nastopil delo veleposlanika. Upam, da si bo Drago Mirošić v čimkrajšem času zagotovil ustrezne razmere za svoje delo. Četudi to v Sarajevo ni lahko, menim, da mu bodo pri tem vse pristojne institucije pomagale, kolikor bo seveda v njihovi moci. Menim, da bi bilo z

balne načine reševanja posameznih vprašanj. Trenutno so v pripravi sporazumi o vrnitvi beguncev, socialnem zavarovanju in gospodarskem sodelovanju. Za zadnja dva se zelo zanimamo, da bi čim prej prišlo do podpisa. Najbliže podpisu sta sporazuma o znanstveno-tehničnem sodelovanju in prometu. Med vprašanji, ki jih je treba rešiti bi omenil problem bosanskih državljanov, ki so si pokojnine zaslužili v Sloveniji. Slovenski pokojninski zavod jim sredstva za pokojnine sicer zagotavlja,

»Slovenska podjetja imajo veliko možnosti za sodelovanje pri obnovi Bosne, seveda, ko bodo za to nastopil razmere... Za resnejše sodelovanje pri obnovi pa bi se morali tudi Slovenci pridružiti mednarodni skupnosti pri ustanavljanju posebnega sklada sredstev za obnovo.«

vlja, toda po pokojnino morajo priti v Slovenijo oziroma si morajo zagotoviti zakonitega zastopnika, ki v imenu upokojenca ta denar dviguje. Prizadevam si, da bi ta problem rešili podobno, kot je zadeva urejena z Nemčijo oziroma da bi z medbanknim spo-

Veleposlanik BiH v Sloveniji Uglejša Uzelac (Foto: B. P./BOBO)

zaradi prijateljskih odnosov med državama in preteklega dolgoletnega gospodarskega sodelovanja in posledično tudi osebnih

sklada sredstev za obnovo. Prav tako bi bilo v okviru Gospodarske zbornice Slovenije najbrž treba izdelati strategijo skupnega nastopa slovenskih podjetij v Bosni in Hercegovini. Najbrž bi bilo treba v Sarajevo napotiti tudi predstavnika slovenskega gospodarstva, da bi tako imeli boljše informacije o dogajanjih v bosanskem gospodarstvu. Treba bi bilo tudi oziviti mrežo slovenskih predstavnikov, ki je bila že zelo dobro razvita. Država pa bi morala pomagati podjetjem pri vlaganju v Bosni z zagotavljanjem varnosti naložb pred nekomercialnim tveganjem. Menim, da je moja naloga, pa tudi naloga vašega veleposlanika v Bosni in gospodarskih zbornic obeh držav, ustvarjanje razmer, ki bodo omogočale to sodelovanje.

Kaksen se vam zdi predlog zakona o začasnem zatociscu, ki bo v prihodnje urejeval status beguncev?

Menim, da bi bilo sprejetje tega zakona zelo koristno, kajti Slovenija statusa beguncev pravno se ni urenila. Menim, da je ravno zaradi te pravne praznine zakon nujno treba sprejeti. Stevilo beguncev v Sloveniji se zmanjšuje, zdaj jih je približno 22 tisoč. Vec kot sedemdeset odstotkov jih prihaja z območij, kjer divja vojna, tako da je njihovo vračanje za zdaj vprašljivo. Predlog zakona o začasnem zatociscu natančneje določa status beguncev. Zlasti pomembno je, da predlog zakona beguncem dovoljuje opravljati delo. Zakonski predlog sicer govori le o njihovi možnosti do začasnega in občasnega dela, upam pa, da se bo zakonski predlog med parlamentarno proceduro spremenil tako, da bo beguncem ponudil se večje možnosti.

Kaksno se vam zdi zvlčenje v Ljubljani?

Ljubljano imam rad, zlasti zato, ker se je tu leta 1971 rodila moja hčerka. Se preden sem poslal veleposlanik, sem se rad vračal sem. Ljubljana je mirno in lepo mesto. Za moj temperament nemara celo preveč mirno, kar se pozna zlasti ob nedeljah in praznikih, ko človek pravzaprav nima kam iti. Ker pa vsako mesto naredijo ljudje, mi je Ljubljana tudi s te plati vsek, saj so Ljubljančani prijazni. Edino, kar me res moti, je pomanjkanje parkirnih mest v središču mesta.

Mateja Bertonec

PRESS OD ZAGREBA DO SKOPJA

O odnosih med Slovenijo in ZRJ ter o Galijevih greh

VREME

Neodvisni srbski časnik Vreme je v članku z naslovom Sosedov sosed najboljši prijatelj zapisal, da pomlad utegne prinesiti sramežljivo otoplitev doslej globoko zamrznjenih slovensko-jugoslovanskih odnosov.

»Razprava, ki jo v zvezi s tem vodi slovenski parlamentarni odbor za zunanjo politiko, in številne poteze, ki jih je v zadnjem času povlekla Ljubljana, so prepričljiv dokaz, da se nekaj resnično premika. Neki visoki uslužbenec slovenskega zunanjega ministrstva je dejal: 'Skrajni čas je že, da na tem področju nekaj storimo, če le ni prepozno.' Le nekaj dni pozneje je Evropski dokumentacijski center v Ljubljani in njegovega šefa dr. Andreja Kumarja obiskala delegacija jugoslovanskih ekonomistov. Državni mediji, praviloma dežurni hujskaci, so tokrat obisku poročali v presemetljivo spravljivem tonu. Radio Slovenija, denimo, je ob tej priložnosti pri omembi imena Jugoslavije izpustil pridevnik 'tako imenovana', poslušalci pa so dobili pojasnilo, da bo 'po ukinutvi ukrepov desetmilijonski jugoslovanski trg gotovo zanimiv tudi za slovensko gospodarstvo'... Najpomembnejši razlog za vzpostavitev dialoga z Beogradom so nedvomno lastninska vprašanja. Jugoslovanske banke imajo namreč vidno vlogo pri reševanju dolžniških težav, ki jih ima Slovenija s skupino tujih komercialnih bank, na čelu s Chemical Bank. Ne gre pozabiti tudi premoženja slovenskih podjetij, ki je ostalo v ZRJ... Ne glede na vse to je prepad med državama se vedno zelo globok, na prihodnje odnose pa bo seveda vplival tudi odziv uradnih predstavnikov Beograda. Izjave šefa jugoslovanske diplomacije o potrebi po 'predhodnem slovenskem opravičilu', ki naj bi bilo predpogoj za kakršnekoli uradne stike med državama, pa tudi izjava Slobodana Miloševića za CNN, v kateri je Slovenijo označil kot 'avstrijsko provinco', so (pri Slovencih) izzvale posmeh in razumljivo mero nestrpnosti. Zdaj je na potezi ZRJ...«

pri celi vrsti vprašanj in si tako kupijo dovoljenje za vstop v Evropo. Mi pa menimo, da je Sloveniji in Hrvaski treba odpreti vrata v Evropo, nato pa bomo znotraj evropskih institucij reševali posamezna vprašanja. Fasisti, kot so Fini, Berlusconi in zunanji minister Martino, so na tem področju povzročili veliko škodo. Radikalna ohladitev odnosov z Ljubljano in Zagrebom namreč vodi v splošni nacionalizem, obenem pa omogoča Nemčiji krepitev vpliva na tem območju,« je povedal Bossi.

Liljan

Liljan je v prispevku z naslovom Galij skril dokumente o preletih srbskih helikopterjev zapisal, da je »v tajni listini Varnostnega sveta OZN omenjeno, da so Unproforjevi opazovalci 2. februarja ob 17.16 zahodno od Srebrenice zasledili vsaj deset, naslednji dan pa se sestajst helikopterjev, ki so pripeljali orožje za Karadžićeve enote.«

»Bihač taksnih helikopterjev preletavajo vsak dan. Opazovalci OZN so 3. februarja nasteli kar petnajst srbskih helikopterjev, ki so v skupini leteli približno devet kilometrov severozahodno od Srebrenice, v istem času pa je okolič Bihaca preletelo se šest helikopterjev. Podatke o tem je Unprofor posredoval Galiju v posebnem tajnem poročilu, generalni sekretar OZN pa je dokument prikril, zaradi česar ga je 9. februarja na zaprti seji VS ostro napadla ameriška veleposlanica Madelain Albright...«

ПОЛИТИКА

Politika je zapisala, da je neki Miodrag Zivanović, kmet iz Trnjana pri Pozarevcu, pisno zaprosil RTV Srbije, naj ga oprosti plačevanja za priključek, saj je ta v stavbi, kjer Miodrag goji prašice. Nacionalna televizijska hiša mu je odgovorila, da je priključek pac priključek, zato naj kar plača. Ko je prejel odgovor, se je Miodrag odločil, da bo svinjak pac opremil s televizorjem. Bo vsaj vedel, zakaj plačuje...«

PANORAMA

Panorama je objavila izjavo Miroslava Čire Blaževića, selektorja hrvaske nogometne reprezentance, ki je o predsedniku Tudmanu povedal tole: »Sem njegov zvest privrženec in imam to čast, da ga pogosto vidim, se z njim pogovorim in se tako učim... Gospod Tudman je namreč največja osebnost v hrvaški zgodovini. Menim, da bi se morali sramovati, ker mu nismo sposobni na slehernem koraku izraziti hvaležnosti, da nam je po devetsto letih dal svojo državo. V primerjavi z njim smo vsi nicle...«

Zbral je Zoran Odić

Slovenski veleposlanik v BiH na proslavi obletnice razglasitve samostojnosti (Foto: B. P./BOBO)

moje strani pretenciozno govoriti, katerim nalogam naj se najbolj posveti vaš veleposlanik. Mirošić je zelo izkušen človek in vé, katere so najpomembnejše naloge, ki se jim je treba posvetiti. Upam pa, da bo čimprej pripravil razmere za obisk predstavnikov vaših oblasti, pa tudi predsednika republike Slovenije Milana Kucana v Sarajevu.

Kateri so aktualna vprašanja v odnosih med državama, ki v tem trenutku zahtevajo čimprejšnjo rešitev?

Nasa naloga je, da zgradimo sistem tako imenovane meddržavne infrastrukture. To pomeni, da s pomočjo meddržavnih sporazumov opredelimo načine uveljavljanja medsebojnih odnosov in določimo glo-

razumom ljudem omogočiti priti do tega denarja v Bosni.

Kaksne so možnosti slovenskih podjetij za sodelovanje pri obnovi Bosne in Hercegovine - ko bodo za to seveda ustrezne razmere?

Gotovo je, da imajo slovenska podjetja veliko mo-

»Stevilo beguncev v Sloveniji se zmanjšuje, zdaj jih je približno dvaindvajset tisoč. Vec kot 70 odstotkov jih prihaja z območij, kjer divja vojna, tako da je v tem trenutku njihovo vračanje vprašljivo.«

žnosti za sodelovanje pri obnovi Bosne in Hercegovine, seveda, ko bodo za to razmere. Menim, da se je že zdaj treba pripravljati na ta čas. V primerjavi z drugimi imajo slovenska podjetja prednost, predvsem

tere druge bližnje države, ki niso v vojni in so tudi ekonomsko v boljsem položaju od Bosne, veste, da so to kar pomembni stiki za slovensko gospodarstvo. Za trajne stike v prihodnje in zlasti za sodelovanje pri obnovi Bosne bo treba poiskati specifične oblike sodelovanja, ki bo presegelo sedanjí enosmerni tok bla-

ga. Menim, da bo v zvezi s tem Slovenija morala storiti nekaj konkretnih potez. Za resnejšo sodelovanje pri obnovi bi se morali tudi pridružiti naporom mednarodne skupnosti pri ustanavljanju posebnega

POSKUSI NA ŽIVALIH

Krkinim beaglom je bolje kot večini drugih psov

Pri vzreji in poskusih upoštevajo mednarodne norme

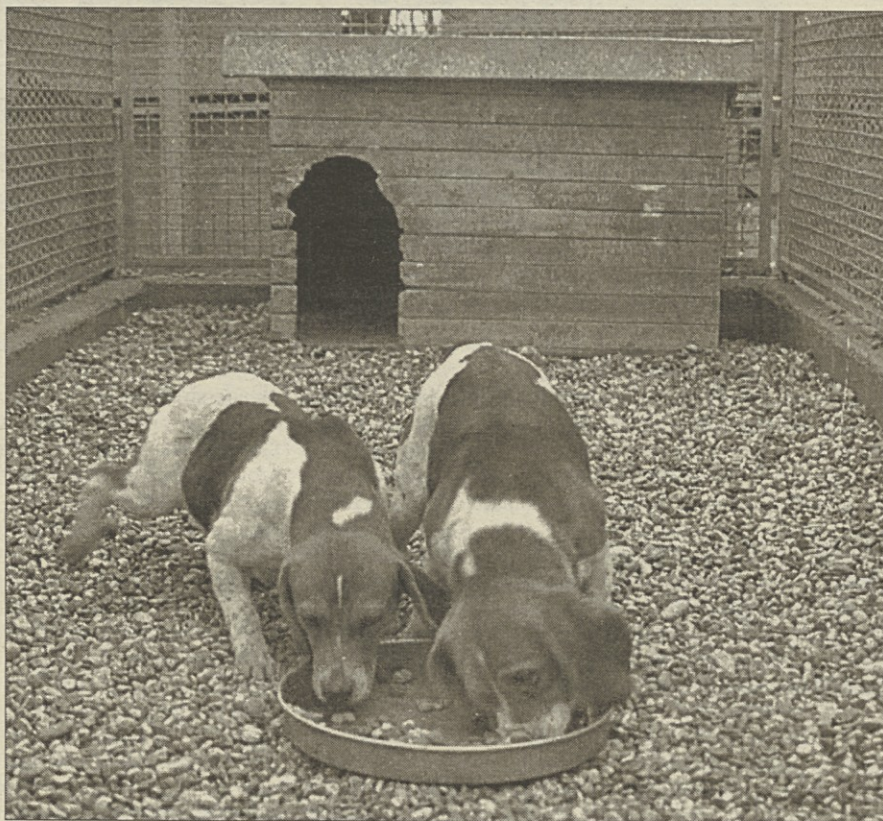
NOVO MESTO - Ze nekaj časa lahko v pisnih bralcev v skoraj vseh slovenskih časnikih zasledimo razprave o vzreji živali in njihovi uporabi v poskusne namene. V zadnjih dneh februarja je bila zoper novomesko Tovarno zdravil Krka vložena ovadba »zaradi nezagotavljanja ustreznih življenjskih razmer poizkusnim živalim na farmi v Hudenhah«, ki naj bi jo podprla vsa slovenska društva proti mučenju živali.

Kot pravijo v Krki, spremljajo in podpirajo vse ljudi, ki delujejo v korist živali, tudi avtorje pisem in člankov, toda v njih je vendarle veliko netočnih ugotovitev in celo laži. V Krki zato zeli-jo problematiko vzreje in poskusov osvetliti tudi s strokovne plati.

Nacionalne zakonodaje o zdravilih razviti države, ki jih upoštevajo tudi Slovenija, zahtevajo preizkušanje vsakega zdravila, preden gre v promet. Pri tem strokovnjaki ugotavljajo predpisano kakovost, čistost, obstojnost, sterilnost in druge kemijske, fizikalne in biološke lastnosti. Zadnje ugotavljajo na poskusnih živalih. Farmakokinetične studije opazujejo obnašanje učinkovine v telesu in jih je treba opraviti na živalih in končno ljudeh. Prav zato ima Krka svojo farmo psov beaglov, ki jih farmacevtska industrija po vsem svetu uporablja kot poskusne živali, zlasti zato, ker so ti psi krdelne živali in se dobro počutijo v družbi vrstnikov. Na Krkini farmi v Hudenhah imajo 72 beaglov, ki živijo v 36 bivalnih prostorih, v vsakem sta dva, največ trije psi. Vsak pesjak meri približno deset kvadratnih metrov (5 x 2 metra), v vsakem je lesena, izolirana hišica s predprostorom in prostorom

za počitek, v njem pa je dovolj prostora za počitek treh psov. Razmerno dolga iztekalnica psom omogočajo dovolj gibanja. Tla v pesjaki so prodnata, za pse redno skrbi veterinar, vsi psi so v zelo dobri telesni kondiciji in zdravi. Vsi ti podatki povedo, da so pesjaki v Hudenhah v skladu z mednarodnimi predpisi o dobri laboratorijski praksi in razmerah, kot jih predpisuje evropska konvencija za zaščito vretenčarjev, ki se uporabljajo za eksperimentalne in ostale znanstvene namene, oziroma celo presegajo predpisano maksimalno površino.

Seveda se pri tem postavlja vprašanje, zakaj poizkusi na živalih. Stane Zalar, ki v Krki vodi službo za raziskave izvirnih učinkov, je povedal, da je v preteklosti zaradi nezadostnega ali površnega preizkušanja zdravil prišlo do nepopravljivih napak pri ljudeh, ki so ta zdravila jemali. Eden najbolj znanih primerov je talidomidska afera, ko so se zaradi uporabe zdravila, ki ni bilo dovolj preizkušeno na živalih, rojevali tako ali drugače pohabljeni dojenčki. Nürnberski kodeks medicinske etike, ki ga je leta 1956 podpisalo 71 držav, preprečuje izpostavljanje ljudi zdravilom ali medicinskim

Naš novinar je obiskal farmo in se prepričal, da psom ni hudega (Foto: Jože Žura)

sredstvom, dokler njihova ustreznost ni preizkušena na živalih. Svet mednarodne medicinske etike je leta 1983 podal zahtevo po raziskavah, ki morajo biti opravljene, preden se učinkovina prvič uporabi za preizkušanje na ljudeh. Osnovni namen predkliničnih studij, ki dajo podatke o strupenosti, mutagenosti in karcinogenosti ter farmakokinetične in farmakološke podatke, je ugotavljanje glavnega - zdravilnega učinka in napoved neželenih stranskih učinkov. Na osnovi teh podatkov etični komite se je dovolil klinična testiranja na ljudeh. Narava teh studij je takšna, da po opravljenem delu živali ni

treba žrtvovati, ampak živijo naprej brez vsakih posledic.

Znanstveniki se zavedajo problema preizkušanja zdravil na živalih, zato koncept o alternativnih metodah sega že v leto 1959. Vendar se do danes noben alternativni sistem ni izkazal kot enakovreden. Pred dvema letoma je predstavnik Ameriškega zveznega urada za prehrano in zdravila v izjavi za javnost dejal: »Stevilne metode, s katerimi so skušali nadomestiti teste na živalih, so se vedno v različnih stopnjah razvoja. Medtem ko se raziskave lahko začnejo z ustreznimi dodatnimi testi, mora biti končno testira-

nje izvedeno na intaktnem organizmu - živali.«

Stevilo živali za raziskovalne namene se je v letih med 1970 in 1980 zmanjšalo za 40 odstotkov. Evropa, ZDA in Japonska se pogajajo o mednarodni harmonizaciji standardov za predklinična testiranja, kar bo še dodatno pripomoglo k zmanjšanju števila živali za poskuse.

Krka, ki je v starih desetletjih obstoja pomagala premagovati stiske več milijonov ljudi in s tem dokazala svoje humano poslanstvo, bo z živalmi ravnala humano tudi v prihodnje, je se dejal Stane Zalar.

Jože Žura

Pogajanja z EZ brez predhodnih pogojev

LJUBLJANA - Predsednik vlade Janez Drnovšek je po izredni seji za STA, dejal, da je vlada pozdravila odločitev italijanske vlade, da bo prizgala zeleno luč za začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije v Evropski zvezi. Premier Drnovšek je poudaril, da je Slovenija v zadnjih mesecih izvajala številne diplomatske dejavnosti v Evropi in svetu in da odločitev, kakršna je odločitev italijanske vlade, Slovenija prihodnji ponedeljek pričakuje tudi od ministrskega sveta EZ. Po premierovem prepričanju gre za »pričakovano« odločitev.

Vlada je pozdravila italijansko odločitev (Foto: J.S.)

Položaj, v katerem Slovenija - glede na svoje rezultate, zlasti na gospodarskem področju - ne more dobiti mandata za pogajanja o pridruženem članstvu, je bil za EZ vedno bolj neprijeten, saj je odstopal od vseh drugih primerov. »Veseli nas, da je prislo do te odločitve na tak način, da se bomo začeli pogajati z EZ brez predhodnih pogojev in koncesij, ki naj bi jih dala Slovenija, in da je italijanska vlada končno sprejela takšno stališče,« je poudaril predsednik slovenske vlade. Janez Drnovšek je menil, da je to pomembno tudi za razvoj prihodnjih odnosov v EZ, saj si Evropa ne more privoščiti politike pritiskov in pogojevanja. Dejstvo, da Italija umika svoj veto, bo po Drnovškovih besedah sprostilo ozračje v medsebojnih odnosih in vzpostavilo možnost, da bodo pogajanja manj obremenjena, medsebojno zaupanje pa večje. Poudaril je se, da bo bolj konstruktivno ozračje omogočilo, da bodo v pogovorih z italijansko stranjo našli rešitve tudi za odprta vprašanja v dvostranskih odnosih.

Zaradi odločitve Italije, da umakne veto na približevanje Slovenije Evropski zvezi, o čemer bo Svet ministrov razpravljati na ponedeljkovem srečanju v Bruslju, se bo prav tako v ponedeljek na pobudo Boruta Pahorja sestal parlamentarni odbor za mednarodne odnose. Na njej naj bi vlada oziroma zunanji minister Zoran Thaler podala celovito poročilo, saj gre po Pahorjevem mnenju za »odločitev nacionalnega pomena, o kateri se morajo izreči vse v parlamentu zastopane stranke«. Zunanje ministrstvo je že sporočilo, da se bo Zoran Thaler udeležil seje odbora in na njej podal informacijo o možnostih za odločitev Sveta ministrov EZ o odobritvi mandata za pogajanja s Slovenijo o pridruženem članstvu in o odnosih z Italijo. Že na včerajšnji prvi skupščini Atlantskega sveta je zunanji minister Thaler italijansko privolitev v pogajanja ocenil kot velik doseg dialoga, ki sta ga obe državi vzpostavili po nastopu nove italijanske vlade. (M.V.)

SLOVENSKO -ITALIJANSKA POSLOVNA KONFERENCA

Več kot sto podjetnikov o konkretnih poslih

Blagovna menjava med državama se povečuje

BOVEC - Velike spremembe v družbenem in gospodarskem sistemu v Sloveniji so v zadnjih treh letih vzbudile veliko zanimanja italijanskih podjetnikov za slovenski trg in gospodarstvo. Obenem se je povečalo tudi zanimanje naših podjetnikov za sodelovanje z italijanskimi. To se kaže se posebej pri uvajanju visjih oblik gospodarskega sodelovanja.

Konkretni rezultati v tovrstnem z našo zahodno sosedo in želja podjetnikov z obeh strani meje so pripeljali do prve poslovne konference slovenskih in italijanskih podjetij, ki je bila predvčeršnjim in včeraj v Bovicu. V tamkajšnjem hotelu Alp se je v organizaciji Gospodarske zbornice Slovenije oziroma njene območne enote v Novi Gorici zbralo okoli 150 podjetnikov in se med seboj dogo-

varjalo o poslih. V jutranjem času so po pozdravnih besedah Rina Velikonje, predsednika GZ območne enote Nova Gorica, Guida Fantinija, člana UO Trgovinske zbornice Videm, in Tomaža Kunstlja, generalnega sekretarja GZS, prisluhnili izvajanjem Stase Baloh-Plahutnik iz ministrstva za gospodarske dejavnosti, ki je govorila o pomenu malega gospodarstva pri vključevanju v mednarodne tokove in Demetria Bauzona

iz Trzasko kreditne banke o možnostih financiranja italijanskih in slovenskih podjetnikov. Miha Potocnik, vodja pravne službe pri GZS, in Eliana Morandi, svetovalka za zunanjo trgovino, pa sta govorila o tujih vlaganjih, o pravnih aspektih in možnostih ustanavljanja podjetij v Sloveniji in Italiji. Konkretnih medsebojnih poslovnih dogovorov se je udeležilo 72 slovenskih in 35 italijanskih podjetnikov. **Vojo Cuder**

Rino Velikonja, predsednik novogoriske območne enote GZS: »Taksne poslovne konference se mi zdijo smiselne zlasti zato, ker se po nekajletnem zastoju blagovna menjava med Slovenijo in Italijo naglo povečuje. Bovska poslovna konferenca pa ima vsaj dva pomena. Prvič: če bo od vseh poslovnih pogovorov ostalo 20 realizacij, bo njen namen dosegel. In drugič: dokazuje, da je lahko Slovenija most med zahodom in vzhodom ter da mora naše gospodarstvo nujno postati bolj agresivno. Podobno kot je gospodarstvo v sosednji deželi Furlaniji-Juljski krajini.«

Raziskali trideset jam

PREBOLD - Prva slovenska jamarska odprava Filipini 95, ki je bila mesec dni na Filipinih, se je včeraj popoldne vrnila domov. Po besedah vodje odprave Toneta Vedenika, so dobre priprave in zlasti prizadevanja domačinov in Petra Uricha iz Avstralije prinesle tudi dobre raziskovane rezultate. Tako so na otoku Bohol raziskali in dokumentirali 30 jamskih objektov, katerih skupna dolžina rovov je preko 4, 5 kilometra. Največja jama oziroma brezno pa je Carmulon cave II, ki je s 561 metri izmerjenih in okrog 150 metri še neizmerjenih rovov ter z globino 145 metrov doslej največji znani in raziskani kraski objekt na Boholu. Ob vseh teh raziskavah, ki so jim razkrile krasne razmere tega otoka, ne gre pozabiti na znanstvene raziskave biologa dr. prof. Borisa Sketa, geografa Petra Uricha in mag. geohidrologije Jorga Prestorja. **Tone Tavcar**

Nad mačjimi lepoticami so bili najbolj navdušeni otroci

Na mednarodni ocenjevalni razstavi pasemskih mačk, je bilo kaj videti (Foto: O.B.)

PTUJ - Tako kot pred tednom dni, ko je dez pregnal udeležence tradicionalnega ptujskega karnevala, je dez tudi včeraj ponagajal prirediteljem nove velike prireditve v najstarejšem slovenskem mestu. A kljub temu je bila, razen nekoliko manjšega obiska, včerajšnja velika mednarodna ocenjevalna razstava pasemskih mačk v dvorani srednjesholskega centra zelo uspešna.

Kar 250 mačjih lepotic in lepotev iz Avstrije, Italije, Hrvaške, Svice, Madžarske, Poljske, Češke, Nemčije in Sloveni-

je se je potegovalo za se višje naslove in nazive. Lastniki mačk iz omenjenih držav so pripeljali svoje ljubimce skoraj vseh pasem, največ pa je bilo dolgodlakih - perzijskih, ki so po velikosti spominjale na manjše kuzke. Sodniki iz Belgije, Češke, Avstrije, Italije in prva sodnica iz Slovenije (Tatjana Malgaj-Peccari iz Celja) so imeli res težko nalogo pri določanju najboljših muc, saj so bile vse tako lepe, da so bili obiskovalci, predvsem otroci, navdušeni. **Oste Bakal**

Nedeljske teme

KRONIKA (NE) NAPOVEDANE KRIZE

Italija ni Mehika...

VLASTA BERNARD

Italija ni Mehika. Kolikokrat je bilo v zadnjih dveh tednih slisati to trditev, ki je velikokrat zazvenela tudi kot golo upanje. Da bi padanje vrednosti italijanskega bankovca, izgube na borzi, beg tujih investitorjev in domačih kapitalov primerjali s tistim, kar se dogaja v Mehiki? To vendar ni mogoče!

Res je Italija ena od najrazvitejših držav na svetu. Res je, da je njeno realno gospodarstvo živahno, podjetniški razred z dozorelo tradicijo, izvoz v prekiptevanju. Vendar je žal prav tako res, da država zaostaja na mnogih področjih. Predvsem v skrbi za ravnovesje med tistim, kar zasluži, in tistim, kar porabi. Potem na področju privatizacijskega procesa, ki kljub dvajsetletni zamudi glede na ostale evropske partnerje nikakor ne more iz faze

otroških boleznih. Pa pri javnih storitvah, infrastrukturah, ki so za

sodoben gospodarski razvoj neobhodno pomembne. Da ne govorimo o državni upravi, birokraciji, neurejenem davčnem sistemu.

Predvsem pa na kreditnem področju, ki ga težko omejuje nerazvitost italijanskega finančnega in delniškega trga. Vsaka represivna poteza monetarne politike je zaradi te nerazvitosti kazena za podjetja, saj morajo zvišanje obrestnih mer plačevati z omejevanjem sredstev, ki bi jih sicer namenila vlaganju v svoj razvoj.

Toda vrnimo se k dogajanjem zadnjih dni, v katerih se je kot na televizijskem zaslonu zvrstila nanizanka finančnih grozljivk. Nekatere so pljusnile v Italijo iz tujine, za druge je »dežela sonca« poskrbela kar z lastnimi močmi.

In glej, zgodba se začneja prav v Mehiki, v eksotični deželi, ki je v Italiji tačas najbrž najbolj nepriljubljena država.

Združene države Amerike oziroma bankirji z Wall Steeta so se pod tamkajšnjim zgocim soncem kar posteno opekli in si nakopali krize, ki jim jih zdaj morajo pomagajo nositi vsi svetovni partnerji, z edino izjemo Nemčije, za katero se je v istem hipu začela velika epopeja marke. Liro je porušenje običajnega razmerja med obema močnima bankovcema presenetilo prav v trenutku, ko je morala že plačevati zasoljen davek domačim tegobam: neurejeni javni finanči, nejasni usodi prepotrebne dodatnega manevra in prekanju o datumu novih političnih volitev. V takih razmerah se seveda pritisk, ki je na liro prišel z mednarodnih trgov, ni mogel spremeniti v nič drugega, kot v pravo katastrofo. In kot da smrtonosni objem dolarja ne bi zadostoval, so se mu prav tiste dne, ko se je z vso silo pojavil, pridružile se projekcije, ki so oznanjale polodstotni poskok inflacijske krivulje.

V rimskih palačah je očitno zavlada panika. Casa za raz-

mislek ni bilo, treba je bilo uk-

repati in Banka Italije ni nasla boljše resitve kot podrazitev denarja. Tricetr odstotka se pri ceni denarja na terenu javnega dolga spremeni v vsaj 15 tisoč milijard dodatnih lir, ki jih bo morala država izplačati svojim upnikom. Dini pa je že dokončaval manever, ki velja nekaj več kot 20 milijard lir. Bo moral svoje račune popraviti? Za kaj podobnega seveda ni bilo časa in niti pogojev, treba je bilo pohiteti, preskočiti etape in trge pomiriti z dejstvi. Le dobrih 24 ur je potreboval ta resni »tehnični« premier, da je ponudil svoj recept za krpanje državne bilance in za začetek zdravljenja javne finance, trgi pa so se vsaj na videz pomirili.

Toda nevarnost je ostala na preži, dolar si ni opomogel, svetovne trge pa je pretresla vest o neumnem krahju banke angleške kraljice. Spet kriza, ki je prišla iz eksotičnih daljav in se kot poletna ploha zčila na evropske finančne trge. Na liro je imela le obrobni vpliv, koristiti pa ji seveda ni mogla.

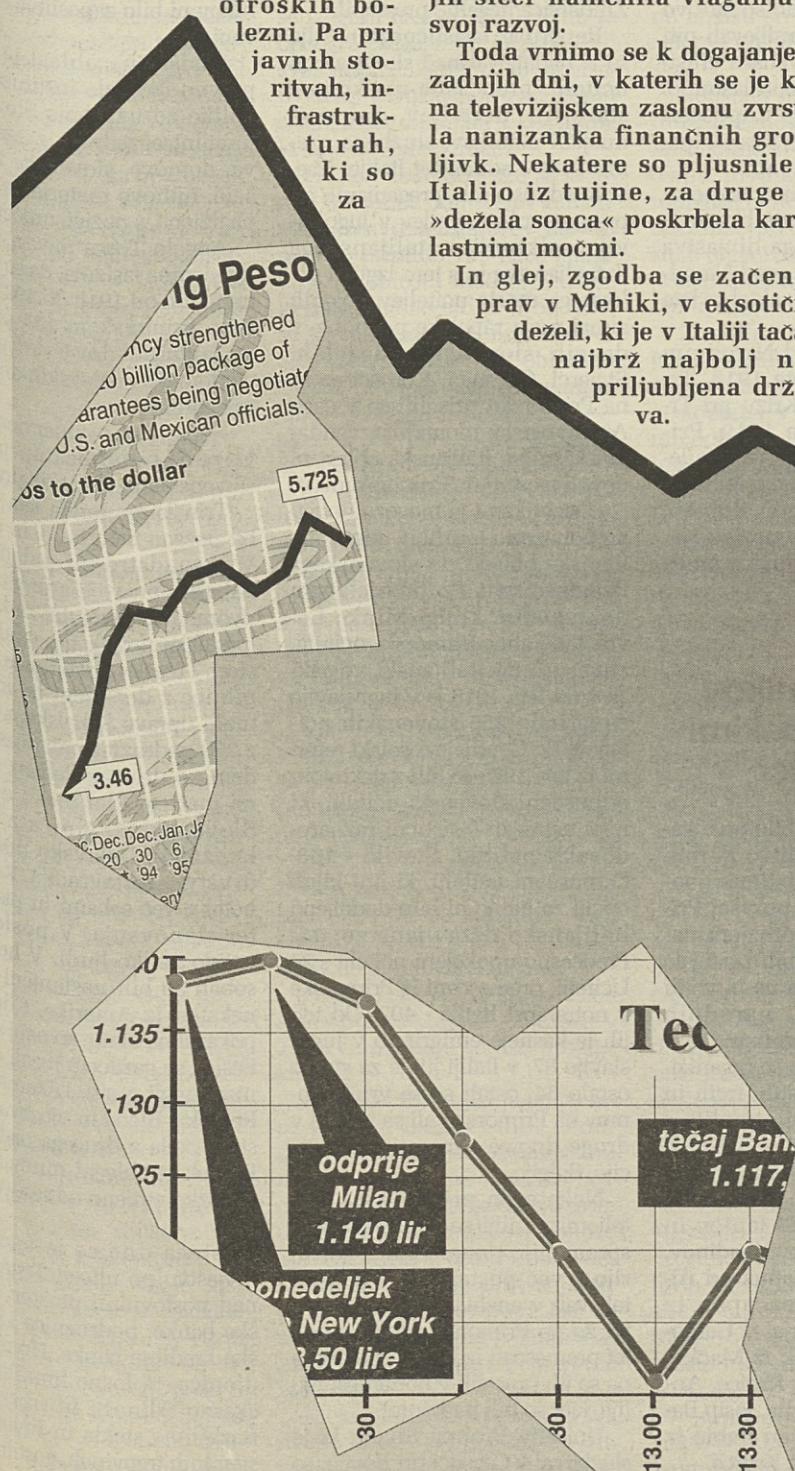
Zadnji teden se je začel z novo katastrofo, ko si je lira že v ponedeljek nabrala celo zbirko novih negativnih rekordov v razmerju do marke. Ta je sicer spravila v krizo pol sveta, vendar je italijanski bankovec zraven trpel se čisto svoje muke in se zato razvrednotil tudi do padajočega dolarja. Sredi tedna mu je del-

politična razjasnitev pomagala do premirja, konec tedna pa ga je dolar spet prisilil k umiku. Da bi bila katastrofa še večja, je poskrbel sam bivši premier Berlusconi s svojim odklonilnim stališčem do Dinijevih prizadevanj in lira se je morala do ponedeljka posloviti z »vrednostjo«, ki jo je v petek zvečer v razmerju do marke dosegla na Wall Streetu: 1.180 lir.

In že smo pri kroniki danasnega dne, ko se ponavlja obrabljeno vprašanje: kaj bo jutri?

Ekonomisti se ga izogibajo kot kuge, raje se posvečajo dolgoročnejšim napovedim, pri katerih je zmota po pravilu manj pogosta. Hvalijo rast italijanskega realnega gospodarstva, dobrodušno svetujejo strogost pri sanaciji javnih financ in cimprejšnjo izvedbo privatizacij, za liro pa zagotavljajo, da je »super podcenjena«. Nekateri »izvedenci«, kot na primer gospod Lutwak, nekdanji svetovalec ameriškega predsednika Ronald Reagana, zvrčajo krivdo na sefa italijanske države, čes da je ukinil demokracijo. Drugi, kot nobelovec Paul Samuelson, pravijo, da trpi lira »krizo zaupanja«, torej zaradi nezaupanja v »sistem Italija«. Tretji prise-gajo, da imajo notranji vzroki minimalno težo in da je globalizacija svetovnih trgov že na taki stopnji, da morebitnih valutnih pretresov ne more več obvladati nobena monetarna oblast.

Resnica bo najbrž nekje vmes. Lira je skupaj z drugimi sibe-kejsimi valutami nedvomno občutljivejša za dogajanja na mednarodnih trgih, vendar prav tako velja, da so mednarodni trgi neobčutljivi za liro. Italija bo res peta med industrijsko razviti državami, toda njen gospodarski potencial je vendarle komaj ladjica v oceanu, po katerem plovejo težki tankerji. Sibičnosti italijanskega gospodar-skega sistema, ki smo jih nani-zali na začetku, pa kronična poli-tična nestabilnost je tisto, kar liri zapira pot za vrnitev v evropski denarni sistem (tam namreč ne bi smela nihati za več kot 15 odstotkov!), ki bi moral biti njen prvi in najbrž tudi edini cilj. To bi bilo že veliko, saj bi tudi skeptike preprčalo, da Italija ni Mehika.

Baring

Markets worldwide
British investment

Friday's close

Now Jones
Industrial average
New York

-0.58%

4020
4015
4010
4005
4000

489
488
487
486
485
484
483
482
481
480

1.5
1.54
1.53
1.52
1.51
1.5

17600
17400
17200
17000
16800
16600

8230
8210
8190
8170

2115
2110
2105
2100

1.5
1.54
1.53
1.52
1.51
1.5

17600
17400
17200
17000
16800
16600

8230
8210
8190
8170

2115
2110
2105
2100

Kako je fašizem prišel v Slovenijo

Borut Rutar iz Tolmina je poslal ljubljanskemu dnevniku Republiki v objavo zapis o aktualni temi italijansko-slovenskih odnosov. Zapis je ljubljanski dnevnik objavil v nadaljevanjih, mi pa ga v celoti povzemo na teh straneh.

Pred leti, se v času Jugoslavije, so se italijanski ribiči polakomnili rib v Kvarnerju in ob istrski obali. Zdaj so iz naplavin casa vstali optanti, ki zahtevajo primorsko zemljo. V noveli Goseniča, v kateri opišuje samoto v jetniški celici rimskega zapora Regia na Coeli, kamor ga je leta 1930 zaprla fašistično sodišče za zascitno države, Ciriil Kosmac pravi: »Zivljenje že življenje«.

Skozi prizmo casa, skozi zgodovino spoznamo, da državne diktature padajo. Daljša obdobja jih ne prenesejo. Komunizem je bil zmagovalec proti fašizmu in nacizmu v drugi svetovni vojni in je zato užival ugled in krojil svetovni red. Bil je tudi dober brezkompromisen, da kakršnimkoli nedemokracičnim ostankom ducejevih ideoloških simpatizerjev ni priložiti ni na misel, da bi zahtevali nekaj, kar bi izviralo iz enaindvajsetletnega Mussolinijevega absolutizma.

Zdaj je diktatura na vzhodu padla, zrusila se je vase, nekeje žal kravdo, druge hvala bogu razumno. Njeni ideološki niso iskali krivca zunaj sebe, v standardnih ideoloških sovrznihskih kapitalističnih, kot sta jih našla fašizem in nacizem. Med brisanjem prahu samozastolosti in neuklopnosti diktatur se je tisti liberalni del partije, ki se ni boril zgolj za ohranitev položaja, celo nadejal transformacije v demokracijo, kjer bi bili »odreseni« svojih dogmatičnih, ideoloških, absolutističnih spon, v katere je bil vkljen režim. V demokraciji so zaslužili nadaljnji razvoj.

Tistim narodom, ki so to zmogli, ne da bi se to prelevitev moralok opirati v lastni krvi, je uspel zgodovinski civilizacijski preobrat. Niso namreč združili v srednjeveške preobrazbe sistemov in postavljanja novih ljudi na tron ob kotlanju nekdanjih »cesarskih« glav.

Ce je Slovenija kljub mucnemu prehodu v demokracijo vzlazila vse sile v to, da se postavi ob bok zgodovinskega, bogate mu zahodnemu svetu (tudi Italiji), seveda ni predvidevala, da so v njej se vedno ostanki nedemokracičnih režimov in da se bodo ti ostanki, ko ne bodo več postavljeni pred absolutistični zd komunizma, v imenu demokracije dvignili in zahtevali nekaj, kar so dosegli pod fašističnim režimom. Na osnovi splošne, obojestranske demokracije naj se zdaj pohlepni optantom vrne zemlja, ki so jo zasedli kot kolonisti na osnovi Mussolinijeve politijancevalske politike? To je ravno tako, kot bi Slovenci od demokracije Italije zahtevali, naj nam zdaj, ko živimo tudi mi v demokraciji, vrnejo Trst in Gorico, ki ju je osvobodila fašizma in vrnila na pota demokracije partizansko vojako.

Italija je nekoč, v letih od 1918 do 1923, za bila na tleh Primorske, takrat imenovane Julijske Krajine. Raztezala se je od Rance, prek bohinskih gor in Notranje Reke do Pостоjne, Sneznika in Reke. Skupaj tretjina slovenskega ozemlja. Kako smo Primorci živeli pod Italijo, kakšen je bil od-

nos fašistične oblasti do Primorcev, ko so Primorsko naselili predniki optantov? Tistim, ki ne poznajo takratnih razmer na Primorskem, ki so bile veliko huje in v sodobnosti samo približno primerljive s pokanjem bomb in streljanjem pistol na Irskem, navajam opis preteklosti teh optantov.

Pod Italijo so stotisoči Slovencev izkusili zločinsko fašistično raznorodovalno politiko. To je bilo obdobje pred drugo svetovno vojno, in ce je fanatizem nacizma dosegel tolikšno človeško slepoto, da je Židom namenil fizično iztrebljanje, je italijanski fašizem obsodil Slovence v Juljski Krajini na narodni izbris. Moto je bil: Ta sibka, drugorazredna rasa Slovencev se bo počasi asimilirala, raztopila v večjem in močnejšem italijanskem narodu. Zato je fašizem izvedel jezikovni, kulturni, duhovni, etnični, mentalitetni in narodnozavestni genocid nad Primorci.

Ti nedolžni oktanti, skriti pod tancico apolitčnosti, pravijo, da s fašizmom pravzaprav niso imeli ničesar, saj so bili le vsadani smrtniki, zavedeni od fašizma. To ne drži. Bil to orodje Mussolinijeve raznorodovalne politike, s katerim je poselil slovenske in hrvaske kraje, iz katerih je prej nagnal Slovence. Duce je priseljencem iz notranjosti Italije podelil vrsto privilegijev: poceni jim je prodal slovensko zemljo in hise (nepremičnine) in jih vtkalil v državne službe, kamor Primorci prav tako niso imeli več vstopa. Fašizem je te priseljence imenoval pilastri della patria - stebri domovine. Z njimi je poselil deželo. Pilastri della patria naj bi se zdaj, v demokraciji, vrnil? Ne, hvala lepa.

Primorsko zemljo naj bi vrnil njim, okrvavljenim s krvjo tisocev nedolžnih civilstov, mozi, žena, otrok, padlih v drugi svetovni vojni, ki je niti niso začeli oni, zatirani, temveč pohlep tiranov?

Sklicujejo se na zapise v sedemdeset let stari zemljski knjigi, da je bila Primorska nekoč njihova. Pa saj zahtevo, poznesnost teh kmeticev, ki hočejo obdelovati primorsko zemljo, pelje svet nazaj. Po njihovih »malih« kmečkih željah, kot si oni predstavljajo načela svobodne demokracije, lahko nastanejo »velike« želje: Avstrija bi na osnovi preteklosti, na osnovi cesarske Avstro-Ogrske lahko zahtevala obnovitev cesarstva, Francija bi zahtevala obnovitev Napoleonovih provinc, Turki vrnitev Balkana, Beneska republika obnovitev trgovskega imperija, pogani bi zahtevali zaton krcanstva, Rimljani obnovitev imperija, Grki svojo omiko, Egipt faraone in Perziji Babilonski stolp! Civilizacija naj bi se skratka odvrtela nazaj, k svojim začetkom. Iznicili bi vse tisto, kar smo se naučili v preteklosti. Hujškaskim napadom optantov je žal pritegnila italijanska vlada, ki mora sicer po poslanstvu zastopati interese svojih državljanzov, vendar ne njihove, sicer občečloveške lakomnosti. Izvor te lakomnosti je prej sad temnih človeških slabosti kot legitimosti.

Zahteve optantov ne izvirajo iz sodobnih načel združene Evrope

Pod drobnogledom poteka sedanjih tokov evropskih integracij zahteve optantov ne izvirajo iz sodobnih načel Združene Evrope.

Ali nekoliko bolj grozljivo povedano: zahteve optantov se sklicujejo na kubične metre trupel iz »fojb« na trazaškem, hkrati pa pozabljajo, da so bili ravno oni vzrok za tone pepela iz krematorijev, za kubične metre moskih in ženskih las v skladiščih koncentracijskih taborišč, iz katerih so nacisti tkali odeje. Zločinci, ki so petindvajset let ustrahovali s fanatizmom, od vsega sveta obsojeno in vojsko porazeno politiko, in si jih nazadnje nagnal, bodo sedaj pršli po svoje »vudezevo nagrabljene grose«, ki da mu pripadajo, ker jih je pustil tam, na Primorskem, med tisoči pobitih slovenskih dedov, babic, bratov, sester, mozi, žena, otrok?

Potomcem teh političnih kriminalcev, fašističnih barbarov, ubijalcev in porazenecam naj sedaj vrmemo nekaj, kar je bilo izmerjeno in zapisano od »ducejevih zemljemercev« pred drugo svetovno vojno?

V vseh svetovnih enciklopedijah je zabeleženo, da je ameriška vojska pregazila Italijo in je fašizem padel 25. julija leta 1943 in da je italijanska armada kapitulirala 8. septembra leta 1943. Po vojni so bile v Jugoslavijo dolocene nove, mednarodno priznane meje. Ti datumi in te meje niso le številke na koledarjih in na zemljevidih vjugaske crte. So začetek nastajanja miru, ki je zdrazil petdeset let in ga je potrebno po novih evropskih integracijskih prizadevanjih vzdrževati naprej.

Fašizem je doživel polom, državnji vojski in ideološki. 350 tisoč italijanskih ubeznikov, koskor trdi italijanska stran, da jih je bilo, je bil del te fašistične naselitvene politike na Primorskem.

Bezali so hkrati s polomom fašizma. Kot Italijani so bili na Primorskem privilegirana rasa in cel svet jim je dokazal, da je njihova ideologija zločinska. Niso bezali pred redco armado, bezali so pred svojo lastno vestjo, kar so dvajset let (!) zatirali, poniževali, preganjali in izseljevali Slovence in Hrvate.

Sedaj je tu - Slovenija. Tam je in bo - Italija, kateri vladam (!) spodmikajo prestol močne - Ciste roke. Ko bo tam »Rokam« uspel, da bo Italija doživela moralno očisteno od gigantskih dimenzij mafijstva, korumpizma... - sistemski prepovedi, bo tudi sama stopila na pot evropsko dolocenih civilizacijskih norm obnasanja v mednarodnih odnosih do Slovenije.

Osnovna ugotovitev 25-letne prisotnosti Italije na Primorskem je, da je Italija stopnja narodnega razvoja Slovencev na Primorskem iz leta 1918 pahnla za 70 let nazaj, nekako v leto 1848, v dobo Metternichovega režima. Italija ni je zaustavila narodnega razvoja tukajšnjih Slovencev. Začetki so morali s Presernom, z bojem za uveljavitev slovenskega jezika v solah in uradnih ustanovah, vendar pod fašizmom - zaman. In tako vse obdobje, od konca prve svetovne vojne do konca druge svetovne vojne, ko je ostali del Slovenije je bil od-

»Združena Slovenija«.

Po italijanskem vojskem - porazu, na Soski fronti, 24. oktobra leta 1917, imenovanem tudi »cu-dez pri Kobaridu«, so je njena armada vkopala približno sto kilometrov v notranjosti Italije ob bregovih reke Piave.

Po koncu vojne, novembra leta 1918, je ta ista armada prirožljala nazaj in zasedla slovensko in hrvasko ozemlje po dolobah londonskega sporazuma iz leta 1915: vendar je bila ta zasedba neobranjenega ozemlja od umaknjene avstrijske vojske - nasilna do Slovencev.

Vojska zasedbena oblast ni mogla odkrito nastopati proti civilistom, Slovincem, ki so se nadejali, da bodo pršli pod okrilje nove države - Jugoslavije. Zato so se poslužili političnih dejavnikov, fašistov, ki so že 4. aprila leta 1919 ustanovili v Trstu drugi »Fascio« v vsaj Italiji. Prvi je bil ustanovljen v Milanu ne nekaj dni prej, 23. marca leta 1919.

Orodje vojskih oblasti pri ustrahovanju in pokoravanju Slovencev so bile »- squadre d'assalto«, oborožene fašistične napadalne enote.

Te so začele sejati strah in trepet med Slovenci v tistih dveh letih do leta 1921, ko ni bil razsujen status Primorske, kateri državi bo pripadla, novo nastali Jugoslaviji ali Italiji. Fašistične enote so izvajale, sodobno rečeno, etnično čiščenje. Te fašistične »- squadre d'assalto«, v cme srajce obelcene tolpe pomilošinskih kriminalcev, propalci so surovo napadali Slovence, vsiljevali piti ricinus, požigali slovenska društva, ustanove in osebno lastnino. Varnostni organi so dopuščali zločine nad Slovenci, saj so s tem izkazovali svojo silo, moč.

Iz virov, s katerimi razpolagam, so bili na teh ustrahovalnih pohodih fašističnega divjastva ubiti: Ingolic Anton, pred Narodnim domom v Trstu, oktober leta 1918.

Grlica Ivan, pred Narodnim domom v Trstu, leta 1918, Trstenjak Ivan, v Sv. Križu pri Trstu, 30. marca leta 1919, Primozic, v Trstu, 11. septembra leta 1920, Fernetic Slavko iz Rogana, leta 1920, Hugon Roblek, lekarnar z Bleda, ob požigu Narodnega doma v Trstu, 13. junija leta 1920.

Nasilje rjavosrajčnikov nad slovenskim intelektualci

15. maja 1921 so bile prve italijanske povojne volitve za rimski parlament. Fašistične oborožene skupine so po vsej Primorski divjsko z orožjem napadle volišta in iz njih izganjale slovenske volilce, da ne bi volili svojih zakonitih narodnih manjšinskih predstavnikov.

Fašistične skvadre so organizirano divjale po mestih, trgih in vaseh, volitve so bile prelite s krvjo in smrtnimi žrtvami, ki naj bi utisale glas Slovencev. 15. maja leta 1921 je bilo ubitih deset volilcev, slovenskih fantov in mozi: Ivan Sabaden iz Sabadinov, Anton Strancar iz Zapuz pri Ajdovscini, Jožef Spacapan iz Ozeljana, Andrej Zerjal iz Gabrovnice, Viktor Smatlak iz Mackovelj, Ivan Rubenic iz Krnice. Anton Porencan iz Krapna, Josip Banina iz Cezarjev, Ivan Babic iz Burji in Jakob Cvek iz Krnice.

Učitelju Jovanu Sivicu, ki je služboval v Cezosci pri Bovcu, so po premešitvi v Piombino (Livorno)

pu fašizma leta 1922 - so nasilne smrti zaradi divjanja fašističnih hord umrli: Nazarij Franc, v Izoli, 23. junija 1923; Berce Marij, v Trstu, 4. junija 1923; Kozarnk Franc, v Izoli, 23. junija 1923.

Fašistično apokalipso pregona, premešitve, internacij in konfinacij je v treh letih, od 1918 do 1921, doživelo 233 slovenskih duhovnikov in redovnikov. Po odloku vojskega guvernerja z dne 29. novembra 1918 so internirali 35 slovensko govorečih duhovnikov. Preganjani so bili tudi predstavniki najvišjih cerkvenih oblasti; trzaškem skofu Andreju Karlinu so opustili stanovalje in skofovski urad ter ga izgnali v državo SHS.

Trzaškega skofa Antona Mahnica so z zvijazo zvalili na bojno ladjo in potem internirali v gore v bližini Rima. 11. februarja leta 1920 je bil premeščen cez demarkacijsko mejo - 14. decembra je v Zagrebu umrl za posledicami muenja.

Deset tisoče Slovencev je bilo pregnanih z namenom, da se kar najbolj množično odselijo s slovenskih solah, so potekale prve mešitve, upokojitve, odpustitve slovenskih občinskih uradnikov, zvezničarjev, cestarjev; vseh slovenskih državnih službencev. Te sankcije proti Slovincem so potekale sistematično, nacerinatsplosno in po pravili; celo izpolnjevanje je teško najti.

Stevilni posamezniki in celotne družine so se po pregonu izšli v vasi terzazale, v Trstu, nam izprizetje pobeg zdravnika dr. Joze Volavskega. Dal se je zapečatiti v vinski sod, da so ga s kamionom prepeljali do vzhodne italijanske meje, ki jo je s pomočjo Venceta Znidarsica ilegalno prestopil.

Repertar fašističnega nasilja se je nadaljeval nad slovenskimi učitelji: predcasno upokojitev starejših učiteljev, odpusti mlajših učiteljev, službena premešitve v notranjosti Italije, izselitev odpusčenih, preganjanih ali premeščenih učiteljev v Jugoslavijo, odklonitev italijanskega državljanstva in s tem izguba delovnega mesta učiteljev, rojenih zunaj meja rapalske pogodbe, v drugih slovenskih dezelah. Stajerci, Gorenci, Korosci so se na Primorskop priselili se v času Avstro-ogrške monarhije, vendar jim kasnejša italijanska oblast ni dovolila ostati na Primorskem.

S številniki je mogoce dodatno ponazoriti ta shrljiv odnos italijanske oblasti do slovenskega izobraženstva. Po pronicilivnem dokumentu, knjigi Minke Lovrencic-Pahor Primorski učitelji, navajam: Po italijanski vojski zasedbi leta 1918 je v jugoslavijo emigriralo 355 slovenskih učiteljev! Po Gentilejevi solski reformi iz leta 1923 so bili z dekretom odpušteni slovenski učitelji, ki niso ustrezali fašistični raznorodovalni politiki. Stevilo - 168. Odpušteni učitelji, ki jim kljub opaciji za Italijo ni bilo dodeljeno italijansko državljanstvo: 15. Predcasno upokojeni učitelji - 20. Učitelji, premešceni iz Primorske v notranjost Italije - 402. Od teh jih je kasneje emigriralo v Jugoslavijo 87, v Italijo jih je za stalno ostalo 64, ostali so se vrnili domov na Primorsko ali se izselili v druge države, Argentino, Francijo, Belgijo...

Nekaterim primorskim učiteljem v Italiji se je službovanje spremenilo dobesedno v kalvarijo z več postajami. Niso učiteljevali v enem kraju, pač pa so jih že po Primorskem vsaki nekaj let premešali iz kraja v kraj, nato pa so jih preselili v notranjost Italije, kjer so bili nazdrani.

Učitelju Jovanu Sivicu, ki je služboval v Cezosci pri Bovcu, so po premešitvi v Piombino (Livorno) predali divjanja fašističnih hord umrli: Nazarij Franc, v Izoli, 23. junija 1923; Berce Marij, v Trstu, 4. junija 1923; Kozarnk Franc, v Izoli, 23. junija 1923.

Fašistično apokalipso pregona, premešitve, internacij in konfinacij je v treh letih, od 1918 do 1921, doživelo 233 slovenskih duhovnikov in redovnikov. Po odloku vojskega guvernerja z dne 29. novembra 1918 so internirali 35 slovensko govorečih duhovnikov. Preganjani so bili tudi predstavniki najvišjih cerkvenih oblasti; trzaškem skofu Andreju Karlinu so opustili stanovalje in skofovski urad ter ga izgnali v državo SHS.

Trzaškega skofa Antona Mahnica so z zvijazo zvalili na bojno ladjo in potem internirali v gore v bližini Rima. 11. februarja leta 1920 je bil premeščen cez demarkacijsko mejo - 14. decembra je v Zagrebu umrl za posledicami muenja.

Desetine učiteljev je bilo interniranih in zaprtih ter obsojenih na 1. trzaškem procesu leta 1921 in pozneje na 2. trzaškem procesu leta 1941.

Dolg seznam požganih slovenskih društev

Vzporedno s čistkami po slovenskih solah, so potekale prve mešitve, upokojitve, odpustitve slovenskih občinskih uradnikov, zvezničarjev, cestarjev; vseh slovenskih državnih službencev. Te sankcije proti Slovincem so potekale sistematično, nacerinatsplosno in po pravili; celo izpolnjevanje je teško najti.

Stevilni posamezniki in celotne družine so se po pregonu izšli v vasi terzazale, v Trstu, nam izprizetje pobeg zdravnika dr. Joze Volavskega. Dal se je zapečatiti v vinski sod, da so ga s kamionom prepeljali do vzhodne italijanske meje, ki jo je s pomočjo Venceta Znidarsica ilegalno prestopil.

Repertar fašističnega nasilja se je nadaljeval nad slovenskimi učitelji: predcasno upokojitev starejših učiteljev, odpusti mlajših učiteljev, službena premešitve v notranjosti Italije, izselitev odpusčenih, preganjanih ali premeščenih učiteljev v Jugoslavijo, odklonitev italijanskega državljanstva in s tem izguba delovnega mesta učiteljev, rojenih zunaj meja rapalske pogodbe, v drugih slovenskih dezelah. Stajerci, Gorenci, Korosci so se na Primorskop priselili se v času Avstro-ogrške monarhije, vendar jim kasnejša italijanska oblast ni dovolila ostati na Primorskem.

S številniki je mogoce dodatno ponazoriti ta shrljiv odnos italijanske oblasti do slovenskega izobraženstva. Po pronicilivnem dokumentu, knjigi Minke Lovrencic-Pahor Primorski učitelji, navajam: Po italijanski vojski zasedbi leta 1918 je v jugoslavijo emigriralo 355 slovenskih učiteljev! Po Gentilejevi solski reformi iz leta 1923 so bili z dekretom odpušteni slovenski učitelji, ki niso ustrezali fašistični raznorodovalni politiki. Stevilo - 168. Odpušteni učitelji, ki jim kljub opaciji za Italijo ni bilo dodeljeno italijansko državljanstvo: 15. Predcasno upokojeni učitelji - 20. Učitelji, premešceni iz Primorske v notranjost Italije - 402. Od teh jih je kasneje emigriralo v Jugoslavijo 87, v Italijo jih je za stalno ostalo 64, ostali so se vrnili domov na Primorsko ali se izselili v druge države, Argentino, Francijo, Belgijo...

Nekaterim primorskim učiteljem v Italiji se je službovanje spremenilo dobesedno v kalvarijo z več postajami. Niso učiteljevali v enem kraju, pač pa so jih že po Primorskem vsaki nekaj let premešali iz kraja v kraj, nato pa so jih preselili v notranjost Italije, kjer so bili nazdrani.

Učitelju Jovanu Sivicu, ki je služboval v Cezosci pri Bovcu, so po premešitvi v Piombino (Livorno) predali divjanja fašističnih hord umrli: Nazarij Franc, v Izoli, 23. junija 1923; Berce Marij, v Trstu, 4. junija 1923; Kozarnk Franc, v Izoli, 23. junija 1923.

Fašistično apokalipso pregona, premešitve, internacij in konfinacij je v treh letih, od 1918 do 1921, doživelo 233 slovenskih duhovnikov in redovnikov. Po odloku vojskega guvernerja z dne 29. novembra 1918 so internirali 35 slovensko govorečih duhovnikov. Preganjani so bili tudi predstavniki najvišjih cerkvenih oblasti; trzaškem skofu Andreju Karlinu so opustili stanovalje in skofovski urad ter ga izgnali v državo SHS.

Trzaškega skofa Antona Mahnica so z zvijazo zvalili na bojno ladjo in potem internirali v gore v bližini Rima. 11. februarja leta 1920 je bil premeščen cez demarkacijsko mejo - 14. decembra je v Zagrebu umrl za posledicami muenja.

Desetine učiteljev je bilo interniranih in zaprtih ter obsojenih na 1. trzaškem procesu leta 1921 in pozneje na 2. trzaškem procesu leta 1941.

Uporedno s čistkami po slovenskih solah, so potekale prve mešitve, upokojitve, odpustitve slovenskih občinskih uradnikov, zvezničarjev, cestarjev; vseh slovenskih državnih službencev. Te sankcije proti Slovincem so potekale sistematično, nacerinatsplosno in po pravili; celo izpolnjevanje je teško najti.

Stevilni posamezniki in celotne družine so se po pregonu izšli v vasi terzazale, v Trstu, nam izprizetje pobeg zdravnika dr. Joze Volavskega. Dal se je zapečatiti v vinski sod, da so ga s kamionom prepeljali do vzhodne italijanske meje, ki jo je s pomočjo Venceta Znidarsica ilegalno prestopil.

Repertar fašističnega nasilja se je nadaljeval nad slovenskimi učitelji: predcasno upokojitev starejših učiteljev, odpusti mlajših učiteljev, službena premešitve v notranjosti Italije, izselitev odpusčenih, preganjanih ali premeščenih učiteljev v Jugoslavijo, odklonitev italijanskega državljanstva in s tem izguba delovnega mesta učiteljev, rojenih zunaj meja rapalske pogodbe, v drugih slovenskih dezelah. Stajerci, Gorenci, Korosci so se na Primorskop priselili se v času Avstro-ogrške monarhije, vendar jim kasnejša italijanska oblast ni dovolila ostati na Primorskem.

S številniki je mogoce dodatno ponazoriti ta shrljiv odnos italijanske oblasti do slovenskega izobraženstva. Po pronicilivnem dokumentu, knjigi Minke Lovrencic-Pahor Primorski učitelji, navajam: Po italijanski vojski zasedbi leta 1918 je v jugoslavijo emigriralo 355 slovenskih učiteljev! Po Gentilejevi solski reformi iz leta 1923 so bili z dekretom odpušteni slovenski učitelji, ki niso ustrezali fašistični raznorodovalni politiki. Stevilo - 168. Odpušteni učitelji, ki jim kljub opaciji za Italijo ni bilo dodeljeno italijansko državljanstvo: 15. Predcasno upokojeni učitelji - 20. Učitelji, premešceni iz Primorske v notranjost Italije - 402. Od teh jih je kasneje emigriralo v Jugoslavijo 87, v Italijo jih je za stalno ostalo 64, ostali so se vrnili domov na Primorsko ali se izselili v druge države, Argentino, Francijo, Belgijo...

Nekaterim primorskim učiteljem v Italiji se je službovanje spremenilo dobesedno v kalvarijo z več postajami. Niso učiteljevali v enem kraju, pač pa so jih že po Primorskem vsaki nekaj let premešali iz kraja v kraj, nato pa so jih preselili v notranjost Italije, kjer so bili nazdrani.

Učitelju Jovanu Sivicu, ki je služboval v Cezosci pri Bovcu, so po premešitvi v Piombino (Livorno) predali divjanja fašističnih hord umrli: Nazarij Franc, v Izoli, 23. junija 1923; Berce Marij, v Trstu, 4. junija 1923; Kozarnk Franc, v Izoli, 23. junija 1923.

Fašistično apokalipso pregona, premešitve, internacij in konfinacij je v treh letih, od 1918 do 1921, doživelo 233 slovenskih duhovnikov in redovnikov. Po odloku vojskega guvernerja z dne 29. novembra 1918 so internirali 35 slovensko govorečih duhovnikov. Preganjani so bili tudi predstavniki najvišjih cerkvenih oblasti; trzaškem skofu Andreju Karlinu so opustili stanovalje in skofovski urad ter ga izgnali v državo SHS.

Trzaškega skofa Antona Mahnica so z zvijazo zvalili na bojno ladjo in potem internirali v gore v bližini Rima. 11. februarja leta 1920 je bil premeščen cez demarkacijsko mejo - 14. decembra je v Zagrebu umrl za posledicami muenja.

Desetine učiteljev je bilo interniranih in zaprtih ter obsojenih na 1. trzaškem procesu leta 1921 in pozneje na 2. trzaškem procesu leta 1941.

Uporedno s čistkami po slovenskih solah, so potekale prve mešitve, upokojitve, odpustitve slovenskih občinskih uradnikov, zvezničarjev, cestarjev; vseh slovenskih državnih službencev. Te sankcije proti Slovincem so potekale sistematično, nacerinatsplosno in po pravili; celo izpolnjevanje je teško najti.

Stevilni posamezniki in celotne družine so se po pregonu izšli v vasi terzazale, v Trstu, nam izprizetje pobeg zdravnika dr. Joze Volavskega. Dal se je zapečatiti v vinski sod, da so ga s kamionom prepeljali do vzhodne italijanske meje, ki jo je s pomočjo Venceta Znidarsica ilegalno prestopil.

Repertar fašističnega nasilja se je nadaljeval nad slovenskimi učitelji: predcasno upokojitev starejših učiteljev, odpusti mlajših učiteljev, službena premešitve v notranjosti Italije, izselitev odpusčenih, preganjanih ali premeščenih učiteljev v Jugoslavijo, odklonitev italijanskega državljanstva in s tem izguba delovnega mesta učiteljev, rojenih zunaj meja rapalske pogodbe, v drugih slovenskih dezelah. Stajerci, Gorenci, Korosci so se na Primorskop priselili se v času Avstro-ogrške monarhije, vendar jim kasnejša italijanska oblast ni dovolila ostati na Primorskem.

S številniki je mogoce dodatno ponazoriti ta shrljiv odnos italijanske oblasti do slovenskega izobraženstva. Po pronicilivnem dokumentu, knjigi Minke Lovrencic-Pahor Primorski učitelji, navajam: Po italijanski vojski zasedbi leta 1918 je v jugoslavijo emigriralo 355 slovenskih učiteljev! Po Gentilejevi solski reformi iz leta 1923 so bili z dekretom odpušteni slovenski učitelji, ki niso ustrezali fašistični raznorodovalni politiki. Stevilo - 168. Odpušteni učitelji, ki jim kljub opaciji za Italijo ni bilo dodeljeno italijansko državljanstvo: 15. Predcasno upokojeni učitelji - 20. Učitelji, premešceni iz Primorske v notranjost Italije - 402. Od teh jih je kasneje emigriralo v Jugoslavijo 87, v Italijo jih je za stalno ostalo 64, ostali so se vrnili domov na Primorsko ali se izselili v druge države, Argentino, Francijo, Belgijo...

Nekaterim primorskim učiteljem v Italiji se je službovanje spremenilo dobesedno v kalvarijo z več postajami. Niso učiteljevali v enem kraju, pač pa so jih že po Primorskem vsaki nekaj let premešali iz kraja v kraj, nato pa so jih preselili v notranjost Italije, kjer so bili nazdrani.

Učitelju Jovanu Sivicu, ki je služboval v Cezosci pri Bovcu, so po premešitvi v Piombino (Livorno) predali divjanja fašističnih hord umrli: Nazarij Franc, v Izoli, 23. junija 1923; Berce Marij, v Trstu, 4. junija 1923; Kozarnk Franc, v Izoli, 23. junija 1923.

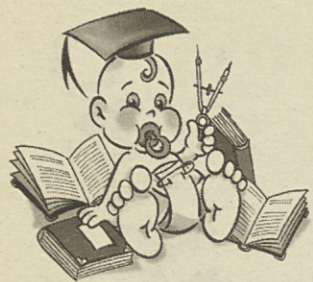
Fašistično apokalipso pregona, premešitve, internacij in konfinacij je v treh letih, od 1918 do 1921, doživelo 233 slovenskih duhovnikov in redovnikov. Po odloku vojskega guvernerja z dne 29. novembra 1918 so internirali 35 slovensko govorečih duhovnikov. Preganjani so bili tudi predstavniki najvišjih cerkvenih oblasti; trzaškem skofu Andreju Karlinu so opustili stanovalje in skofovski urad ter ga izgnali v državo SHS.

Trzaškega skofa Antona Mahnica so z zvijazo zvalili na bojno ladjo in potem internirali v gore v bližini Rima. 11. februarja leta 1920 je bil premeščen cez demarkacijsko mejo - 14. decembra je v Zagrebu umrl za posledicami muenja.

Desetine učiteljev je bilo interniranih in zaprtih ter obsojenih na 1. trzaškem procesu leta 1921 in pozneje na 2. trzaškem procesu leta 1941.

Uporedno s čistkami po slovenskih solah, so potekale prve mešitve, upokojitve, odpustitve slovenskih občinskih uradnikov, zvezničarjev, cestarjev; vseh slovenskih državnih službencev. Te sankcije proti Slovincem so potekale sistematično, nacerinatsplosno in po pravili; celo izpolnjevanje je teško najti.

Stevilni posamezniki in celotne družine so se po pregonu izšli v vasi terzazale, v Trstu, nam izprizetje pobeg zdravnika dr. Joze Volavskega. Dal se je zapečatiti v vinski sod, da so ga s kamionom prepeljali do vzhodne italijanske meje, ki jo je s pomočjo Venceta Znidarsica ilegalno prestopil.

ŠTUDENT NAJ BO

16

Nedelja, 5. marca 1995

NEDELJSKE TEME

PROBLEMI MLADIH

Dileme, razvojne možnosti, znanstveno - raziskovalne

UVODNE MISLI

Vloga znanosti

Februar - mesec zabave, šal in rajanja. Tudi nas je pust spravljal v veselo razpoloženje tako, da smo kar pozabile na svoje novinarske dolžnosti. Sedaj smo spet prijele pero v roke in se lotile zahtevne tematike. Danasnja številka je namreč posvečena znanosti. Čeprav doživlja Trst hudo gospodarsko krizo - navedemo naj le nekaj pomembnejših primerov, kot so problem železarne, ladjedelnice Sv. Marka, visoke nezaposlenosti - predstavlja svetlo točko potencial tukajšnjih znanstvenih ustanov.

Miramarski center za teoretsko fiziko nudi znanstvenikom iz tretjega sveta možnosti za podiplomsko izpopolnjevanje. Med sprehodom po Miramarskem drevoredu bomo z lahkoto srečali znanstvenike najrazličnejših narodnosti in barv polti. To daje človeku občutek odprtosti mesta do drugačnega, čeprav hočejo številni zadušiti mesto s pretiranim nacionalizmom.

Pred kratkim se je razširila vest, da so v padriškem raziskovalnem centru izdelali teleskop, ki ga bo ameriška ladja Shuttle ponesla v vesolje z naslednjim poletom. Tržaški znanstveni centri dajejo torej mestu ugled in sloves v svetu.

Vsi priznavamo pozitiv-

no vlogo tem ustanovam, vendar želimo izraziti še nekaj misli o tem, kar se skriva za bleščečo zunanostjo.

Marsikdo se spominja številnih demonstracij proti razlaščenju bazovske in padriške zemlje za gradnjo sinhrotrona. Pri tem so bili največkrat oškodovani slovenski posestniki. Sprašujemo se, zakaj sinhrotron prav na Krasu, ali je tudi znanost pretveza za kratenje pravic slovenski manjšini.

Mimo vsakega filozofiranja se nam zdi skorajda nujno, da se vprašamo, katera je vloga znanosti. Ali je znanost zvesti spremljevalec človeka in pripomoček za doseg boljših življenjskih razmer, ali pa gola racionalnost, ki gre mimo vsake etične problematike? Genialni Leonardo je pravil, da mora človek izkoristiti naravo v svoj prid. Verjetno bi Leonardo v današnjih razmerah spremenil svoj pogled na pot, ki jo je prehodila znanost. Vemo, da je nepremišljeno izkoriščanje narave privedlo do usodnih posledic (onesnaževanje, pojav tople grede). Moralna obveza znanstvenikov, ki se lahko bahajo z izrednimi znanstvenimi dosežki, naj bo razrešiti napake, ki jih je neodgovoren razvoj znanosti v preteklosti zagesil.

Možnosti zaposlitve mladih pri tržaških raziskovalnih ustanovah

Sinhrotron

Dobre možnosti za zaposlitev in znanstveno raziskovanje nudi tudi družba Sinchrotrone Trieste, ki upravlja svetlobni pospeševalnik Elettra. Dr. Deliso, odgovorni za stike z javnostjo, nam je orisal položaj te znanstvene ustanove. Sinhrotron ni namenjen izključno raziskovanju, ampak deluje tudi v povezavi z industrijo.

V strogo raziskovalnem sektorju so zaposleni predvsem diplomiranci s področja fizike in inženirstva; med temi je znatno število Tržanov. Ker deluje ustanova šele nekaj let, je tudi povprečna starost zaposlenih razmeroma nizka. V pomožnih sektorjih raziskovalnega sre-

disca (uprava, stiki z javnostjo) so zaposleni tudi diplomiranci z drugih področij, tudi iz humanističnih ved. Doslej je pri tem raziskovalnem središču zaposlitev dobilo približno dvesto ljudi. Uprava sinhrotrona ne nudi stipendij za izpopolnjevalni studij, saj se s tem ukvarjajo predvsem v padriškem raziskovalnem centru.

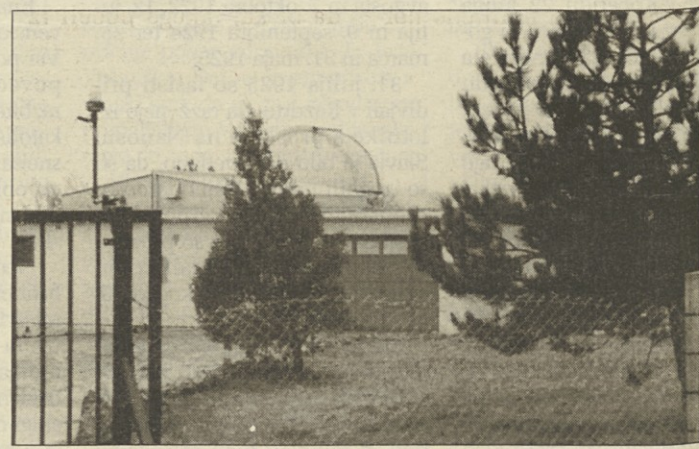
Kot smo takoj na začetku omenili, so raziskovanja na sinhrotronu namenjena tudi širsi uporabi, predvsem v industriji. Odgovorni so sklenili že nekaj ugodnih pogodb z znanimi italijanskimi in tujiimi industrijami; prav to sodelovanje bo omogočilo nastanek novih delovnih mest.

Observatorij

»Mladi, ki bi se želeli zaposliti pri naši ustanovi, imajo dejansko v tem trenutku malo možnosti,« nam je povedal astronom Pavel Zlobec. Tržaški observatorij razpiše vsaki dve ali tri leta javni natečaj za eno delovno mesto. Na razpis pa ponavadi odgovori kakih trideset mladih diplomirancev iz vse Italije, med temi je tudi veliko takih, ki so bili že prej zaposleni pri tržaškem observatoriju kot tehniki in ki imajo torej pri natečajih večje možnosti. Konkurenca je torej zelo ostra. Ker sta bila pred kratkim dva uradna natečaja, bo naslednji verjetno sele čez nekaj let.

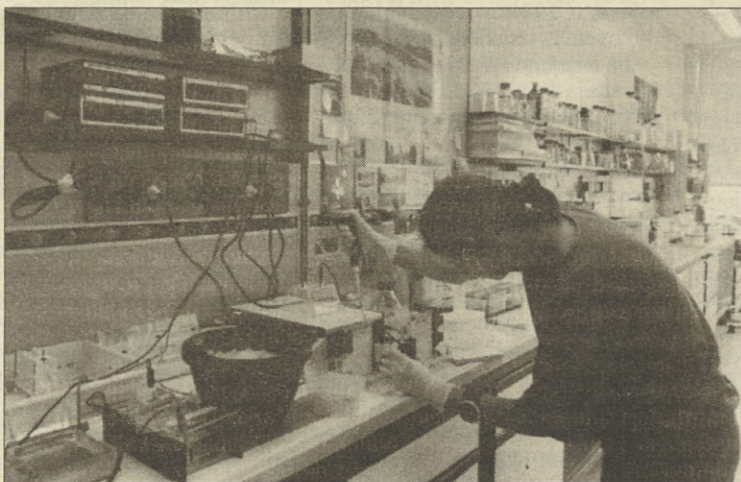
Prof. Pavel Zlobec je tudi

povedal, da tržaški observatorij ne razpisuje natečajev za študijske podpore, ki bi studentom zadnjih letnikov ali diplomirancem na področju astronomije omogočile raziskovalno delo pri ustanovi sami. Preko javnega natečaja, ki ga razpisuje tržaška univerza, pa je mogoče v okviru observatorija nadaljevati podiplomsko izpopolnjevanje za doseg doktorata. Na tržaskem vseučilišču je studij astronomije mogoč le na pristojnem oddelku znotraj Fakultete za matematične, fizikalne in naravoslovne vede; samostojni fakulteti za astronomijo delujeta doslej le na univerzah v Padovi in Bologni.

Raziskovalni center

Raziskovalni center pri Padricah je konzorcij, ki združuje in upravlja več zavodov za znanstveno raziskovanje in manjših tvrdk, ki delujejo na tem področju. Direkcija raziskovalnega centra zato nima točnega vpogleda v načrte in zaposlitvene možnosti v okviru posameznih institutov. Dr. Gatti, direktor pristojnega sektorja pri konzorciju raziskovalnega centra, nam je vsekakor povedal, da ima center že kakih šest ali sedem let zelo pester program usposabljanja: v podporo mladim raziskovalcem razpišejo vsako leto kakih petnajst natečajev za študijske stipendije. Te so namenjene predvsem mladim diplomirancem (predvsem iz znanstvenih ved ali nekaterih pomožnih sektorjev), katerim omogočajo takojšnjo vključitev v enega od laboratorijev padriškega raziskovalnega centra. Stipendije so večinoma enoletne, mladi raziskovalci pa imajo ponavadi možnost, da jih podaljšajo se za dodatnih nekaj mesecev. Odkar je pri znanstvenem konzorciju stekel projekt za usposabljanje mladih diplomirancev, se je v laboratorijih središča zvrstilo približno 150 dobitnikov stipendij, kakih 75 odstotkov le-teh pa se je po eno- ali dveletni stipendiji zaposlilo kar pri institutih, ki

delujejo na Padricah.

Znanstveni konzorcij je javna ustanova, zato so možnosti takojšnje zaposlitve pri konzorciju samem omejene. Odgovorni pa vsekakor računajo, da se bo znanstveni park nadalje razvijal, tako da bodo k obirnemu raziskovalnemu projektu pristopile nova podjetja, ki se sicer ne ukvarjajo neposredno z znanstvenim raziskovanjem akademskega tipa, kljub temu pa potrebujejo visoko kvalificirano delavno silo.

Stipendije razpisuje padriški raziskovalni center po javnem natečaju. Razpis objavijo vsako leto na uradnem listu in v krajev-

nem ali strokovnem časopisu; plakate razobesijo tudi na nekaterih fakultetah univerz in sorodnih institutih. Prav v tem času se izteka izobraževalni projekt za leto 1994, ki je predvideval dvanajst študijskih podpor in tri stipendije za podiplomske doktorate oz. izpopolnjevanja. Pristojni predvidevajo, da bo v najkrajšem času stekel študijski projekt za leto 1995, ki naj bi (v glavnih obrih) predvideval kakih petnajst študijskih podpor s področja biotehnologije, elektronike, fizike. Za točnejše podatke pa bo treba vsekakor počakati na objavo javnega razpisa.

Miramarski center

Institut za teoretsko fiziko pri Miramaru zaposluje samo specializirane znanstvenike iz držav tretjega sveta in ima to posebnost, da sodeluje izključno s temi državami. Tuji izvedenci v fiziki delajo na institutu samo zacasn in sicer vodijo izpopolnjevalne tečaje. Stalno je nameščeno samo tajniko in upravno osebje. Kdor diplomira na tržaški fakulteti za fiziko, nima torej možnosti zaposlitve v tem institutu.

Oddelek za fiziko tržaške univerze nudi mladim diplomirancem italijanskih univerz stipendije za udeležbo na izpopolnjevalnih tečajih v tujini. Podobne možnosti kot pristojni univerzitetni oddelek nudi tudi SISSA -Visoka šola za podiplomsko izpopolnjevanje (Scuola superiore di studi avanzati). Studentom, ki so že diplomirali v fiziki, omogoča, da nadaljujejo z raziskovanjem. V ta namen je uvedla tečaj

Ph.D. (Physical Doctorate), kar ustreza doktoratu italijanskih univerz. Doseči stipendijo za podiplomski studij pa je precej težavno, ker je treba najprej polagati vstopni izpit (rok za oddajo prošnje zapade 9. oktobra), število razpoložljivih mest pa je omejeno. Izpit je predviden za drugo polovico oktobra in obsega pisni in ustni del. Udeležijo se ga lahko tudi fiziki iz drugih držav. Oba dela izpita kot tudi nadaljni studij potekajo izključno v italijanskini. Po zaključenem Ph.D.-ju lahko najbolj nadarjeni raziskovalci se dodatno izpopolnijo svoje znanje, vendar je na natečaju take stopnje izredno močna konkurenca.

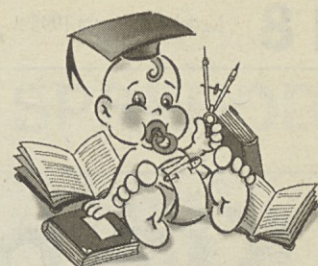
Večina fizikov najprej poskusi nastopiti univerzitetno kariero (tudi tu so možnosti zelo omejene), veliko se jih odloči za poučevanje, poredkoma pa se zaposlijo na industrijskem področju.

IN UNIVERZA

vloga, meje ter perspektive dejavnosti na Tržaškem

ŠTUDENT NAJ BO

Kje so meje znanosti? Margherita Hack: »Etika je spoštovanje človeka in okolja«

Bliskovit napredek znanosti in tehnologije je po eni strani pripeljal človeštvo do neslutnih dosežkov, po drugi pa pokazal nujno potrebo po etičnem zaledju raziskovalnega dela in praktičnih aplikacij le-tega. V ta namen so po vsem svetu nastali prav v zadnjih desetletjih (ponekod prej, drugod pa pozneje) odbori za etična vprašanja, ki jih nenehno zastavlja razvoj znanosti. Vztrajno rase tudi potreba po jasni zakonodaji, ki bi dokončno (ali vsaj zadovoljivo) razrešila problem praktičnih aplikacij nekaterih znanstvenih nacer. Znanost je torej v zadnjih desetletjih ne samo presegla meje, ki so se zdele trdne kot granit, pač pa tudi samo sebe, saj zahteva danes poleg teoretične obravnave svojih notranjih zakonitosti in podstavk tudi etične in politične norme.

O teh mejnih problemih znanosti smo se pogovorili z astronomom Margherito Hack, ki se že zaradi svoje ga poklica neprenehno srečuje in spopada z vprašanji znanstvene etike.

V Trstu deluje sekcija Italijanskega instituta za bioetiko, ki je bil ustanovljen v Genovi. Institut se ukvarja s splošnimi problemi bioetike, se pravi ne samo z odnosi znanost - človek, pač

pa tudi znanost - zival in znanost - narava.

Bioetika je danes že vse-splošno rabljena beseda, tako da se o njenem dejanskem pomenu že skoraj nihče več ne sprašuje. Toda kaj bioetika ali širše etika kot pojma sploh pomenita?

Etika je razumevanje, sprejemanje in spoštovanje vsega drugega. Etika je nasprotje razizma, ki se danes prebujata. Nekoč je veljalo, da Italijani niso rasisti: veljelo je vse dotlej, ko so se začeli na italijansko ozemlje preseljevati crnci oziroma tujci. Danes je potrebno razširiti etiko in vzgajati k etničnemu odnosu do drugačnih, predvsem do sibejskih. Včasih srečamo v avtobusih stare ženske, ki komaj stojijo pokonci in pobaline, ki mirno sedijo na svojih prostorih. Pa ne, da bi kaj takega počeli iz nespodobnosti ali celo hudobije. Ženske enostavno ne opazijo, ker jim primanjkuje etične senzibilnosti. Zato je tovrstna vzgoja tako pomembna.

Obstajajo v ta namen stolice na univerzah ali vsaj na nekaterih fakultetah?

O tem sicer nisem poučen. Predmet »etika« bi lahko vsekakor bil uspešen, seveda pa to ne bi smela biti in ostati filozofska etika, pač pa praktična etika, celo

etika vsakdana.

Predvsem na znanstvenih fakultetah?

Ne. Etika mora kriti vsa področja človeškega udejstvovanja.

Kateri so danes neprehodni prelazi znanosti?

Znanost si ne postavlja nobenih neprehodnih prelazov, saj je v nenehnem razvoju. Obstajajo pa seveda izredno sporna vprašanja, ki zadevajo prav področje bioetike. Eno od teh vprašanj, ki jim doslej še nismo našli zadovoljive rešitve, je preskok iz neživljenja v življenje. Danes vemo, da organske molekule z zelo kompleksno strukturo nastajajo v okoliscinah, ki bi se na prvi pogled zdele nemogoče za preživetje organskih snovi. Take molekule so odkrili recimo v medzvezdnem prostoru, kjer je materija tako razredčena, radiativno sevanje zvezd pa tako močno, da so se zdeli do pred kratkim taki pojavi nemogoči. V laboratorijih so medtem umetno ustvarili pogoje, ki so vladali na Zemlji, preden se je tu pojavilo življenje. Dejansko so raziskovalci dokazali, da v tem okolju nastajajo celo molekule proteinov. Kljub temu pa ostaja še vedno nerazčiščen preskok od se tako kompleksne molekule

do najosnovnejše oblike življenja. Drugi tak problematičen preskok je razkorak med simpanzem in pračlovekom. Kako znanstveno razložiti dejstvo, da se je ravno človek, ki je glede na strukturo DNA zelo podoben opici, skozi čas razvijal »od ognja do jedrske energije«, opice pa so obstale na isti točki kot pred tisoletji?

Kaj pa odgovori, ki jih nudi nauk katoliške cerkve?

Vera seveda nudi odgovor na ta vprašanja, odgovor, ki je zelo preprost: razlika med človekom in zivalmi je želez in ustvaril bog. To pa ni znanost, to je vera posameznika.

Se lahko v določeni točki krščanski nauk in znanost vendarle srečata?

Vzemimo za primer vprašanje splava in kontracepcije. Cerkev nasprotuje splavu. Znanost lahko k padcu števila splavov pripomore (in je že pripomogla) tako, da danes omogoči zenskam prav s kontracepcijskimi sredstvi nadzor nad spočetjem otroka. Zato se mi zdi, da dela Cerkev veliko napako, ko prepoveduje uporabo kontracepcijskih sredstev, saj na tak način spodbuja zatekanje k krutim rešitvam, kot je na primer splav, in širjenje aidsa.

Mislite, da se mladi (denimo diplomiranci znanstvenih fakultet), bolj zanimajo za vprašanja bioetike kot pa njihovi nekoliko starejši kolegi?

Posplosevati je v vsakem primeru zelo težko. Na

zadnjem kongresu bioetike, ki smo ga priredili v Trstu novembra, je bilo mladih zelo veliko, tako univerzitetnih študentov kot visješolcev. Mnogi so aktivno sodelovali pri debatah, kar je nedvomen dokaz, da jih tema zanima.

Luka in Silvia raziskujeta s sinhrotronom jedrsko energijo v medicinske namene

Današnja intervjuvanca sta Luka Gregori in Silvia Pieguro, ki ju prijatelji za salo imenujejo Marie in Pierre Curie. Luka in Silvia sta že več mesecev zaposlena s pripravo teze, ki predvideva študij uporabe aparature PET. Njuno raziskovanje se odvija prav v Trstu, v padriškem raziskovalnem centru. V prijateljskem pogovoru sta nam pripovedovali o njuni študijski poti in pisanju diplomske naloge.

Na katero fakulteto sta se vpisala po opravljeni višji šoli?

Luka: Po dokončanem študiju na tehničnem zavodu Volta v Trstu, sem se vpisal na Politecnico v Milanu in sem izbral letalsko in vesoljsko inženirstvo. V tretjem letniku sem se odločil za smer nuklearnega inženirstva, ki preučuje fiziko in inženirstvo fisisjskih sistemov.

Silvia: dokončala sem znanstveni licej, nato sem se vpisala na univerzo v Bologni; takoj sem izbrala smer nuklearnega inženirstva. V četrtem letniku sem se prepisala na milanski Politecnico.

Ali to smer obiskuje veliko

studentov?

Študentov je sicer malo, saj stevilo vpisanih ne presega petsto ljudi. Stevilo študentov se po bieniju znižuje. V zadnjem letniku smo tečajem sledili samo v treh.

Kot primer naj vam povem, da sem kemijo sevanja in radioizotopne aplikacije obiskoval kar sam, profesor pa je predaval skupaj z dvema asistentoma.

Zakaj sta se odločila za študij na Politecnico?

Diploma Politecnica je prestižnejša od diplom na drugih italijanskih univerzah, ker jo priznavajo v vseh tujih državah in zato ni potrebno polagati habilitacijskega izpita. Poleg tega lahko na Politecnico izbiras med šestimi smermi, ki predstavljajo bogato paleto možnosti v primerjavi z drugimi univerzami.

Gre to prestižnost pripisati predavateljem milanske univerze?

Pripravljenost profesorjev je nedvomno izredna, saj so prav oni začelniki italijanskih atomskih central. Prva generacija znanstvenikov je centrale načr-

tovala, najini profesorji, ki predstavljajo drugo generacijo, so načrte uresnicili. Midva pa se že uvrščava v tretjo generacijo atomskih inženirjev.

Kakšne so možnosti za zaposlitev?

V Italiji je doba atomskih central že mimo, perspektive za zaposlitev so torej precej skromne.

Centrale zahtevajo vlaganje izrednih denarnih vsot; med italijanskimi gospodarskimi krogi ni nikoli vladalo zanimanje za to znanstveno področje. Katastrofalne posledice incidenta v Cernobilu so privedle do odčititve od raziskovanja aplikacij jedrske energije.

Najina smer je namenjena prav gradnji central in njihovi postavitvi, zato imava možnosti za zaposlitev le v tujini. Optimalno rešitev predstavlja Kanada, ki je na atomskem področju zelo napredna.

Prav v zadnjih letih sem na univerzi odkril, da ta smer odpira še druge možnosti, kot na primer v prehranbeni industriji pri ohranjanju živil ali v bolnicah pri postavitvi aparatov za rentgenske žarke.

Kaj pa ko sta se vidva vpisala na univerzo?

Na to smer sva se vpisala prav v letu, ko so v Italiji uvedli moratorij, torej prav takrat, ko so z referendumom ukiniteli delovanje atomskih central. Zato sva v najino izbiro trdno prepričana.

Kako bi ocenila študij na Politecnico?

Ambient je v Politecnico zelo kompetitiven, vendar te pripravlja na delovanje v znanstvenem svetu, ki je svet ambicij in žrtvovanja. Študij je zelo zahteven, tako da te moralno izniči. Po drugi strani profesorji cenijo študente, ki se bavijo samo s študijem in izključijo vsako izvenštudijsko zanimanje.

Le s tezavo mi je uspelo uvesti v študijski načrt izpita iz filozofije znanosti in sociologije dela, ki sta posredno povezana z znanstvenim študijem. Sami profesorji ustvarjajo pregrade pri podajanju snovi, ker predstavijo svojo interpretacijo kot edine možno in izključujejo povezave z drugimi predmeti. Tako podajanje snovi pa vodi v strogo specializacijo.

Ali bi nam lahko predstavila svojo diplomsko nalogo?

Tezo pripravljava skupaj. Zela sva izbrati argument, na podlagi katerega bi si pridobila izkušnje praktične narave in ne zgolj teoretske. Najinemu mentorju sva že pred dvema letoma zaupala, da bi tezo rada pisala v Sinhrotronu, družba, ki upravlja sinhrotron, je prošnjo sprejela.

Tezo sva začela pisati septembra leta 1994 in predvidevava, da jo bova dokončala pred koncem leta 1995. Najin cilj je zgraditi aparaturo, ki jo navadno uporabljajo v bolnišnicah. V Italiji delujeta že dve taki aparaturi - njuna sigla je PET - in sicer v bolnicah San Raffaele v Milanu in Federico II. v Neaplju. Obenem želiva izkoristiti tehnologijo, ki so jo razvili v padriškem raziskovalnem centru, na primer detektor kozmičnega sevanja.

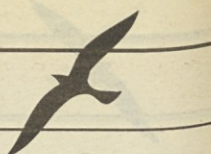
Funkcija PETa je razkrivanje delovanja posameznih organov v človeškem telesu. Naj navedem primer: če želimo opazovati delovanje možganov, moramo postopati takole: najprej vbrizgnemo majhno količino

radioaktivnega sladkorja v krvni obtok (sladkor je namreč snov, ki se razkroja v možganih), na monitorju se osvetli tisti del možganov, ki je hitreje vsrkaval sladkor, to pomeni, da normalno deluje. Slabo razsvetljeni ali popolnoma neosvetljeni del je znak bolezenskega stanja. Ta aparaturo je koristna pri odkrivanju mehanizma zaznavanja bolečine, funkcije spomina in sprejemanja podatkov. Midva želiva studirati celoten proces delovanja PETa in ustvariti aparaturo, ki ne bo zastarela, ko jo bova dogradila.

Ob teh ambicioznih načrtih vama voščimo dobro delo in veliko uspehov.

Prilogo urejajo:

Matejka Grgič
Luana Grilanc
Valentina Repini
Nadja Roncelli

Kje bodo 23. aprila v Italiji volitve

Vlada je sklenila, da bodo 23. aprila v Italiji deželne volitve, istega dne pa bodo tudi pokrajinske in občinske volitve v vseh občinah, katerim zapade mandat letos spomladi ali katerih sveti so bili razpuščeni do 5. marca 1995.

Volitve deželnih svetov bodo potekale po novem volilnem zakonu, ki ga je pred kratkim odobril parlament, pokrajinske in občinske volitve pa po zakonu, ki je že nekaj let v veljavi.

Ce bo vlada pravočasno odobrila novi volilni zakon, ki ga je sprejel deželni svet Furlanije - Julijske krajine, bodo občinske volitve v tej deželi potekale po novem zakonu.

Legenda:

- Deželne volitve
- Občinske volitve
- Pokrajinske volitve

Koliko deželnih, pokrajinskih in občinskih svetov je treba obnoviti:

DEŽELA

DEŽELA	Deželne volitve	Pokrajinske volitve	Občinske volitve
Piemont	DA	8	1.033
Dolina Aoste	NE	-	70
Lombardija	DA	8	1.210
Trident. - J. Tirolska	NE	-	321
Veneto	DA	7	444
Furlanija - J. Krajina	NE	2	149
Ligurija	DA	2	181
Emilija-Romagna	DA	8	293
Toskana	DA	8	229
Umbrija	DA	2	75
Marke	DA	3	199
Lacij	DA	4	227
Abruci	DA	4	185
Molise	DA	2	80
Apulija	DA	4	91
Kampanija	DA	4	231
Basilikata	DA	2	74
Kalabrija	DA	4	186
Sicilija	NE	0	12
Sardinija	NE	4	196
SKUPNO	15	76	5.504

Deželne volitve

Nova zakonodaja določa, da bo vsak volivec prejel dve glasovnici. Na eni bo oddal glas za kandidate v pokrajini, na drugi pa glas za deželno listo. Pokrajinske in deželne liste iste stranke so med seboj povezane. Nosilec deželne liste je kandidat za predsednika deželne vlade.

Na pokrajinskih listah bodo po proporcijem sistemu izvolili 80 odstotkov svetovalcev. Na teh listah je dovoljen en preferenčni glas.

Deželna lista, ki bo prejela največ glasov, bo izvolila preostalih 20 odstotkov svetovalcev. Preferenčnih glasov na deželni listi ni.

Ce po tako sesteti glasovih nobena lista ne prejme večine glasov, se zmagoviti deželni listi dodeli še toliko svetovalskih mest, da prejme 55 ali 60 odstotkov vseh svetovalskih mest.

Ce deželna vlada odstopi v prvih dveh letih mandata, ne more priti do zamenjave večine, ampak samo do novih volitev. Po koncu prvih dveh let mandata lahko pride tudi do zamenjave večine.

Pokrajinske volitve

Volivec prejme eno samo glasovnico. Na njej so imena kandidatov za predsednike in znaki list, ki podpirajo kandidata. Ob znaku liste je tudi kandidat za svetovalca. Ce v prvem krogu nihče izmed predsedniških kandidatov ne prejme več kot 50 odstotkov glasov, se v drugem krogu 14 dni kasneje pomerita kandidata, ki sta prejela največ glasov. Izvoljen je kandidat, ki je prejel več glasov, stranke, ki so ga podpirale, pa prejmejo 60 odstotkov svetovalskih mest. Ostale stranke prejmejo po proporcijem sistemu preostala mesta v pokrajinskem svetu. Ce predsednik odstopi se volitve ponovijo.

Občinske volitve

V občinah z manj kot 15.000 prebivalci potekajo volitve v enem samem krogu. Volivec prejme glasovnico, na kateri so označeni kandidati za župana, z vsakim kandidatom pa je povezana ena sama lista. Kandidat, ki prejme največ glasov, je izvoljen za župana, njegova lista prejme dve tretjini svetovalskih mest, preostala mesta pa si razdelijo ostale liste.

V deželi Furlaniji - Julijski krajini novi volilni zakon omejuje ta postopek na občine z manj kot 5.000 prebivalci.

Tudi v ostalih občinah prejme volivec eno samo glasovnico. Na njej so imena kandidatov za župana in znaki list, ki podpirajo kandidata. Volivec lahko glasuje za župana in za katerokoli listo, ne glede na to, ali je z županom povezana ali ne. Lahko tudi odda dva preferenčna glasova. Ce v prvem krogu nihče izmed županiških kandidatov ne prejme več kot 50 odstotkov glasov, se v drugem krogu 14 dni kasneje pomerita kandidata, ki sta prejela največ glasov. Izvoljen je kandidat, ki je prejel več glasov, stranke, ki so ga podpirale, pa prejmejo 60 odstotkov svetovalskih mest. Ostale stranke prejmejo po proporcijem sistemu preostala mesta v občinskem svetu. Ce župan odstopi se volitve ponovijo.

MANJ OBČINSKIH SVETOVALCEV IN TUDI OBČINSKIH ODBORNIKOV

Tudi v Zgoniku cela vrsta novosti in velikih sprememb

**SPREHOD
PO
OBČINAH:
ZGONIK**

POGOVOR S TAMARO BLAŽINO

»Sem na razpolago za novo kandidaturo«

Gospa županja (ona ima sicer rajši naziv župan) kako ocenjujete nekaj več kot enoletno delo na krmilu zgonske občinske uprave?

V občini oziroma javni upravi, kjer so termini in casi za izvajanje progra-

predne liste.

Pri tem pa je treba upoštevati tudi nekatere hude težave, ki izvirajo iz kroničnega pomanjkanja osebja, iz birokratskih zapletov, iz dneva v dan vse bolj zapletene zakonodaje ter nenazadnje tu-

pnosti so bili in so zelo konstruktivni. Svetovalsko manjšino si sploh ne zamislim kot opozicijo, zato, ker smo ob vseh pomembnejših odločitvah in smernicah občinske uprave vedno našli skupni jezik. Skusali smo tudi vedno dajati skupne odgovore na večja vprašanja in na razne težave, ki so se pojavljale na Obceni. Pri določenih stvareh smo se tudi ločevali in razhajali, kar je seveda povsem naravno. Prepričana pa sem, da je bila petletna izkušnja v občinski skupščini pozitivna, tako za nas, kot za Slovensko skupnost.

Kakšne volilne koalicije se obetajo v zgonski občini?

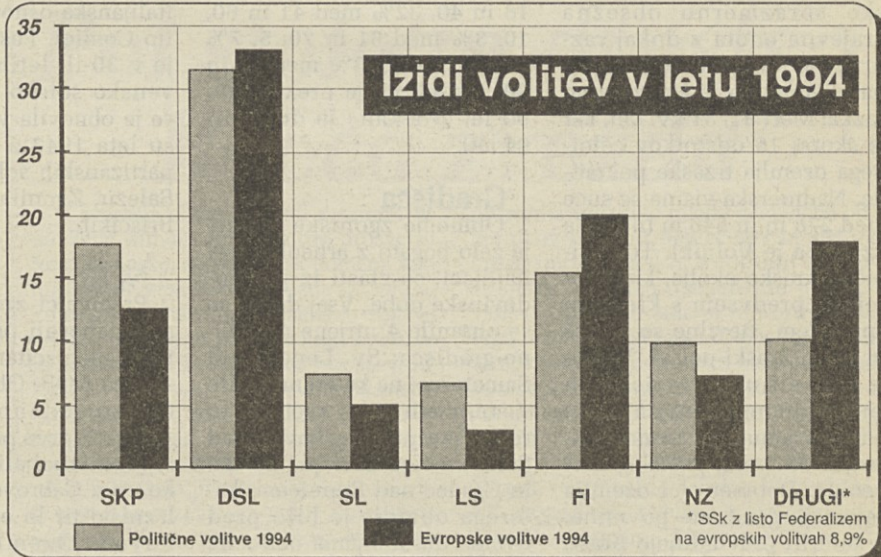
Nič se ni definirane in odločene. Kot je bilo že objavljeno v dnevnem tisku, je Demokratska stranka levice, kateri pripadam, pokazala pripravljenost in vsestransko razpoložljivost za oblikovanje širše koalicije, ki bi celo presegla Napredno listo v sedanjih sestavi. Morebitna nova koalicija naj bi se odprla tudi do drugih političnih, a ne samo političnih komponent. Mislim, da moramo po v naših občinah stremeti po kandidatih listah z najbolj uglednimi in sposobnimi občanin.

Vsi pa si moramo tudi aktivno prizadevati, da bi ne prišlo do volilne konfrontacije na narodnostni ravni. Moramo preprečiti, da bi na eni strani imeli samo slovenske kandidate, na drugi strani pa, da bi glas italijanske govorečih občanov prepustili nacionalistični desnici. To bi bilo za našo občinsko stvarnost - kot sicer za vse narodnostno mešane stvarnosti - zelo škodljivo.

Boste spet kandidirali za župana?

To ni odvisno od mene, čeprav sem na razpolago za ponovno kandidaturo. Županska kandidatura mora biti v prvi vrsti sad političnega oziroma volilnega dogovora znotraj volilne koalicije. Kandidat za župana torej ne sme biti kandidat samo ene stranke, ampak celotne koalicije.

Sandor Tence

MNENJE NAČELNIKA SSK JOŠKA GRUDNA

»Odnosi z Napredno listo so bili kar dobri«

Vlogo svetovalske manjšine v zgonski občini opravlja stranka Slovenske skupnosti, ki steje tri občinske svetovalce, medtem ko jih ima večinska Napredna lista dvanajst. Načelnik svetovalske opozicije Joska Grudna (na sliki), ki je tudi član pokrajinskega vodstva stranke lipove vejice in istočasno odbornik Kraške gorske skupnosti, smo zaprosili za oceno iztekajoče se mandatne dobe zgonskega občinskega sveta.

To je bilo predvsem prehodno obdobje, v znamenju številnih novosti na državni ravni. Spremenila se je volilna zakonodaja in izvajanje zakona o reformi krajevnih uprav (štev. 142), ki naj bi krajevnim upravam zagotovil večjo avtonomijo. Vse skupaj pa ni slo ravno v smer, ki je bila v začetku nakazana. Na vse te novosti verjetno vsi skupaj nismo bili dovolj pripravljeni, pa tudi zakon, v takšni formulaciji, ni bil izvedljiv, tako da smo se morali sproti prilagajati novonastalim razmeram.

Kako kot načelnik svetovalske opozicije presojate upravne prijeme na krajevni ravni?

Vsekakor pozitivno ocenjujem ustanavljanje konzorcijev in vse tesnejše sodelovanje z republiško občino, s katero smo skupaj začeli upravljati smetarsko službo in šolske prevoze. To zagotavlja obema upravama racionalnejše izkoriščanje sredstev in izboljšanje storitev. V tem okviru so tudi perspektive za prihodnost dobre, saj se vse bolj uveljavlja težnja po soupravljanju služb in teritorija na celotnem območju tržaške pokrajine, pri čemer moramo navezati še tesnejše stike zlasti s sosednjima občinama Trst in Devin-Nabrežina.

Kakšni so bili v teh letih odnosi z občinsko upravo oziroma z vladajočo Napredno listo?

Mnenja sem, da je bilo to sodelovanje na splošno še kar konstruktivno. Obe strani nista v celoti uspeli izpeljati zastavljenih programov, ki jih je pač treba v praksi prilagajati zlasti finančnim razpoložljivo-

stim. Medsebojno sodelovanje je bilo na dobri ravni in pri veliki večini upravnih zadev smo skupaj iskali primerno rešitev, zlasti v komisijah, čeprav so se naši pogledi včasih razhajali.

Menim, da je bilo v mejah možnosti opravljenega veliko dela in v teh zadnjih dneh moramo izpeljati še nekatere pobude. Pri tem mislim posebno na izdelavo delne variante občinskega regulacijskega načrta, ki jo otežkajo tolikšne birokratske obveznosti in druge vinkulacije. Izdelava hidrogeološke studije se mi za kraski teritorij zdi res nepotrebna ali vsaj vprašljiva.

Občinske volitve že takorekoč trkajo na vrata. Kakšne poglede ima SSK v zgonski občini glede političnega nastopanja posameznih skupin in glede oblikovanja razvojnih načrtov?

Vsaka izmed skupin, ki se bodo predstavile na volitvah, bo morala sestaviti predvsem dober program in pa ekipo, ki ga bo sposobna dosledno izvesti. Ker bodo veljala nova volilna pravila, bo župan imel večje pristojnosti in bo imel pravico, da sam imenuje dva odbornika (število odbornikov se bo od sedanjih starih skrcilo le na dve enoti - op. ur.).

Obstajajo možnosti tudi za oblikovanja novih koalicij in razširitev političnega sodelovanja, kar bodo posamezne skupine preverile in ocenile na politični ravni. Vsekakor moramo pri tem biti previdni, ker bi se lahko širše povezovanje izkazalo za negativno. Zelo verjetno se bo namreč spremenila sestava občinskega sveta in svoje predstavništvo utegnejo izvoliti tudi nove skupine, saj volilna reforma priznava opoziciji štiri svetovalske sedeže ne le drugi stranki na volitvah, temveč proporcionalno s številom prejetih glasov. Tudi v zgonski občini bomo najbrž torej zgodovinskim novostim za naše kraje in na te spreminjene razmere se moramo skrbno pripraviti, vendar pa brez vsakršne panike.

Boris Simoneta

Tamara Blazina je bila za župana izvoljena 27. januarja lanskega leta. Prej je bila občinska odbornica, v občinski skupščini pa sedi od leta 1980. Izvoljena je bila na Napredni listi, sama pa je članica Demokratske stranke levice. Na županskem mestu je nasledila Miloša Budina, ki je ohranil funkcijo občinskega svetovalca.

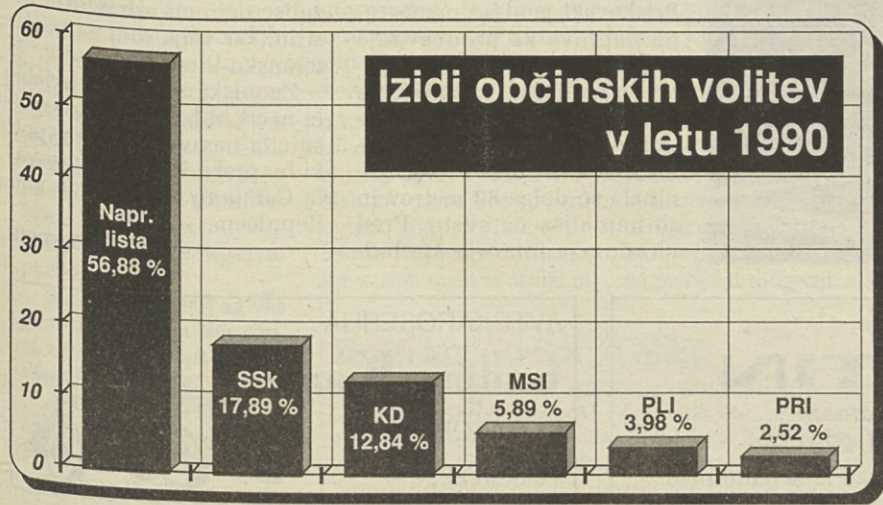
Napredna lista je sad političnega sodelovanja levičarskih strank in neodvisnih predstavnikov. Po razkroju PSI sestavljajo današnjo koalicijo zastopniki DSL, Komunistične prenovne in neodvisni. V opoziciji je stranka Slovenske skupnosti.

mov zal zelo počasni - kot sicer v vsem javnem sektorju - se ni dalo v enem letu velikega narediti. Kljub temu - tudi z izrednim sodelovanjem celotnega občinskega odbora - pa smo le uspeli doseči zadovoljive rezultate, predvsem v smeri doslednega izvajanja upravnega programa Na-

di zaradi zadržanja državnih nadzornih oblasti. Kljub temu sem prepričana, da je obracun dela odbora in občinskega sveta še kar zadovoljiv.

Kakšni so bili odnosi odbora oziroma Napredne liste s svetovalsko opozicijo?

Odnosi s svetovalsko opozicijo Slovenske sku-

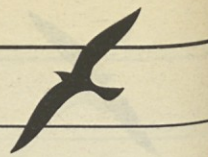
VODOPIVEC GIOVANNI & FIGLI S.N.C.

PRODAJA AVTOMOBILOV, NADOMESTNIH DELOV, AVTORADIJEV, GUM TER MONTAZA KLIMATIZERJEV DIAVIA.

Pričakujemo vas na preizkus novega AUDI A4

Popravila avtomobilov vseh znamk - Zgonik 50/A - Tel. 040/229122 servis - 040/229595 skladišče - 040/2296000 prodaja

SPREHOD PO OBČINAH: ZGONIK

OBČINA ZGONIK

Zgodovinski prerez in naravoslovne značilnosti

Občina Zgonik je ozemeljsko sorazmerno obsežna krajevna enota z dokaj razpršenimi vasi in zaselki, naseljenost pa je sorazmerno nizka. Meri 31, 31 kv. km, kar je skoraj 15 odstotkov celotnega ozemlja trzasko pokrajine. Nadmorska višina se suče med 278 m in 546 m (najvišja vzpetina je Volnik). To je tipično krasko okolje, ki je posejano predvsem s krednim apnencem, številne so vrtnice in drugi kraski pojavi. Veliko je bolj ali manj raziskanih jam: najpomembnejša je Jevpavka jama pri Samatorci, večjih dimenzij je Gabrovska pecina. Dobršen del ozemlja zajemajo gozdne površine, v katerih pravladujejo hrast, črni gaber in mali jesen.

Zgodovinski opis

Zgonik (dobesedno Suonich) je v pisanih virih prvič omenjen leta 1275. Leta 1494 je bil središče župe, v katero je spadal se Salez in od leta 1524 tudi Repnič. Z dolocbo guvernerja Ilirskih provinc je leta 1811 nastala zelo obsežna zgoniska občina, ki je do leta 1850 obsegala tudi katastrske občine Brje, Nabrezina, Slivno in Sempolaj, leta 1867 pa sta se odcepili se katastrski občini Repen in Voglje. Tedaj je občina ostala v sedanjih dimenzijah in sestoji iz 12-ih vasi oziroma zaselkov: Božje polje, Brisce, Brisciki, Devinscina, Gabrovec, Koludrovca, Proseška postaja, Repnič, Salez, Samatorca, Zagradec in Zgonik.

Prebivalstvo

Konec leta 1994 so v zgoniski občini zivele 2.203 osebe in to število je v zadnjih letih ustaljeno, brez večjih nihanj (ob številu leta 1991 je bilo prijavljenih 2.207 oseb). Prevladuje ženska komponenta (1.117 enot), medtem ko število moške populacije znaša 1.086 enot. Prijavljenih družin je 806, 4 pa so bivanjske skupnosti. Volilnih upravičencev je 1.867, od katerih 913 moškega in 954 ženskega spola. Po narodnosti pripadnosti je to mesano območje, pri čemer je prevladujoča slovensko govoreča komponenta, ki znaša približno 2/3 celotnega prebivalstva. Tudi struktura prebivalstva se spreminja. Dobršen del je ostal zvest kmečki dejavnosti, čeprav večji del le ob prostem času, največ je zaposlenih v terciarnem in industrijskem sektorju, zanimanje pa je tudi za obrtništvo in trgovino.

Starostni »prerez« prebivalstva izkazuje naslednja razmerja: mladoletnih je 15

odstotkov, 34% v pasu med 18 in 40, 32% med 41 in 60, 10, 3% med 61 in 70, 5, 7% med 71 in 80, 3% med 81 in 90, 6 oseb pa je prekoracilo 90 let (»dekan« je dopolnil 94 let).

Gradisča

Območje zgoniske občine je zelo bogato z arheološkimi najdišči, se zlasti iz prazgodovinske dobe. Vsaj delno so se ohranile 4 utrjene naselbine-gradisča: Sv. Lenart nad Samatorco, na katerem je bilo v srednjem veku svetišče in romarska pot, Leskovec nad Salezem, Gradisče pri Salezu in Gradec nad Repnicem, katerega obzidje je bilo pred dvema desetletjema očiščeno in delno popravljeno.

Cerkveni poslopji

Zgoniska župnija spada pod gorisko nadškofijo. Cerkev v Zgoniku je bila zgrajena pred letom 1500, župnija sv. Mihaela pa obstaja od leta 1863. Korenine cerkvice sv. Urha v Samatorci segajo v 16. stoletje.

Sole

V zgoniski občini trenutno »delujejo« slovenski osnovni soli v Salezu in Zgoniku, prav v tekočem letu pa so zaradi prenizkega števila vpisov začasnó zaprli soli v Gabrovcu in pri Briscikih. Solo v Zgoniku, ki so jo odprli leta 1805 na pobudo vikarja, so leta 1980 poimenovali »1. maj 1945«. Sola v Salezu je nastala leta 1912 in so jo leta 1980 poimenovali po partizanskem učitelju Lojzetu Kokoravcu-Gorazdu. Gabrovska sola nosi od leta 1979 ime narodnega heroja Jozeta Srebrnice: v tem poslopju je namesčen otroški vrtec. V

Zgoniku ima svoj sedež tudi italijanska osnovna sola Emilio Comici. Fasistična oblast je v 30-ih letih ukinila slovensko solsko dejavnost, ki se je obnovila v zimskem času leta 1943 z ustanovitvijo partizanskih sol v Samatorci, Salezu, Zgoniku, Repnici in Briscikih.

NOB

Prebivalci zgoniske občine so prispevali pomemben delež s plebiscitarno opredelitvijo za NOB. Območno enoto OF so ustanovili v zimi 1941/42, prvo partizansko akcijo so izpeljali junija 1942, ko so v Gabrovcu unicili železniški tir in električni daljnovod. Ozemlje zgoniske občine je 29. aprila 1945 osvobodila Gregorčičeva brigada. Omenimo naj dva tragična dogodka: februarja 1944 so internirali vse moške iz Gabrovca, marca 1944 pa so zažgali Zagradec. Aktivnih partizanov je bilo 172, 110 oseb je bilo v internaciji, 56 občanov pa je padlo na oltarju svobode pri partizanih oziroma v taboriščih (Brisce 2, Brisciki 5, Devinscina 3, Gabrovec 9, Koludrovca 4, Repnič 7, Salez 9, Samatorca 7, Zagradec 2 in Zgonik 8). Hvaležni vascani so padlim postavili spominska obeležja v Zgoniku, Salezu, Samatorci in Gabrovcu, pri Briscikih pa dokončujejo stavbo-spomenik za družbene potrebe vasi. Leta 1969 je uprava postavila občinski spomenik padlim.

Kultura in šport

Kulturna dejavnost, ki je »uradno« zamrla v fasističnem obdobju z nasilnim razpustom društva Vencek iz Gabrovca in društva Bratska sloga iz Saleza, je dozivela

pravcati razcvet takoj po osvoboditvi leta 1945. Po vseh so kot gobe po dežju nastajala prosvetna društva, večina katerih je imela le nekaj let življenja. Tako je pri Briscikih delovalo PD Heroj Vojko, v Repnici PD Volga, v Zgoniku PD Volnik, v Gabrovcu PD Drago-Bojan, v Samatorci pevsko društvo in ansambel Gorazd, v Salezu pa PD Rdeca zvezda, ki je edina »preživela« (kulturni delokrog je razširila na celotno zgonisko občino) in bo prav letos proslavila 50-letnico obstoja. V Salezu je v začetku 50-ih let nekaj časa deloval prosvetni krožek Salez. V sklopu zgoniske župnije je nekaj let bil dejaven Mladinski krožek. Športna tradicija se je začela leta 1961 z ustanovitvijo športnega

krožka Kras, ki je v vseh teh letih »pokrival« zgonisko in repentabrsko občino. V Gabrovcu je nekaj let obstajal nogometni klub Olimpija.

Objekti

Kronično pomanjkanje primernih prostorov za razvijanje športne, kulturne in sploh družbene dejavnosti je bilo rešeno leta 1985, ko je zgoniska občinska uprava dogradila v Zgoniku vecnamenski športno-kulturni center. Leta 1987 je uprava odprla občinsko knjižnico v Salezu in uredila lepo dvorano ter sedež KD Rdeca zvezda. V preurejenem poslopju bivšega otroškega vrtca v Zgoniku so dobile svoj sedež zdravstvene in socialne strukture.

Naravoslovne zanimivosti

Briskovska jama - Najzanimivejši objekt naravoslovne-ga značaja je veličastna jama pri Briscikih, največja na trzaskem Krasu, ki letno privabi preko 100.000 obiskovalcev od vsepovsod. Podzemna dvorana, ki je ena največjih na svetu, je dolga 130 metrov, široka 65 m in visoka 107 m. Prvic so jo raziskali leta 1840, obiskovalcem pa so jo odprli leta 1908. Lastnica in upraviteljica jame je ustanova Società alpina delle Giulie. V Briskovski jami so namescene naprave za preučevanje kraskih pojavov in podzemne mikrokline, za merjenje plimovanja in za zaznavanje potresnih sunkov prek seizmološke naprave, katere nihala so dolga 80 metrov in so najdaljša na svetu. Pred vhodom v jamo je speleo-

loski muzej, v vasi pa ima svoj sedež Trzaski geofizikalni observatorij.

Botanični vrt Carsiana - Tik ob pokrajinski cesti Gabrovec-Zgonik je botanični vrt Carsiana, ki pomladi in poleti privabi na tisoče obiskovalcev, se zlasti solarjev in dijakov. Na kakih 6.000 metrih površine, ki se razprostira v naravni kraski dolini, je skrbno zbrana najbolj značilna kraska flora in pa vegetacijske vrste, ki uspevajo v svojem naravnem habitatu. Glavni pobudnik je bil dr. Poldini, ki je dal na razpolago sredstva za nakup zemljišča, nakar so uredili botanični vrt po znanstvenih kriterijih. Pri tej pobudi je od vsega začetka sodeloval tudi domačin dr. Stanko Budin. Vrt je prevzela v upravljanje trzaska pokrajinska uprava in ga je leta 1978 odprla za javnost. Carsiana, ki je zelo cenjena naravoslovno-turistična atrakcija, se idealno povezuje z botaničnim vrtom Juliana v dolini Trente. Tako se ohranja drobce krasko ozemlja, ki obsega njegove glavne značilnosti in najpomembnejše krasko rastlinske vrste. Ta naravni rastlinjak stalno dopolnjujejo z novimi vrstami, osnovnih primerkov pa je kakih 370. V precejšnjem razvoju je oddelek zelisc oziroma zdravilnih rastlin, kar velja tudi za mediteransko-ilirske rastline.

Zgoniska občina je izdelala načrt in bo v kratkem uredila naravoslovno pespot, ki bo preko Riselc povezovala Carsiano in gradisče nad Repnicem.

Boris Simoneta

HOTEL
RESTAVRACIJA
PICERIJA

Milič
od leta 1883

BRISCIKI 10

GOSTILNA

GRILANC

Salez, 59 - Tel. 229113
Grilanc Aleksander in Elizabeta

Gostilna

GUŠTIN

Paola in Tamara
ZGONIK - Tel. 229123
Domača kuhinja • pizze iz krušne peči

AVTOKAROSERIJA

Colja - Kante

SAMATORCA 53
Telefon 229377

BRISCIKI, 5/A
Tel. (040) 327277

Pavel Hrovatin
Umetna obrt

BRISCIKI št. 9/1
Tel. 040/327077

OGLASE
ZBRAL

Ul. dei Montecchi 6
34137 TRST
TEL. 040 - 7606529
FAX 040 - 768697

SONJA MILIČ O NAMIZNEM TENISU IN ŠE O MARSICEM

»Šport je pomembna šola za vsesplošno rast«

Sonja Milič, dolgoletna prva dama slovenskega športa v FJK, ki je z namiznoteniskim loparjem v roki kot učinkovita ambasadorica ponesla po celem svetu glas in sloves maticnega društva SK Kras, zgoniške občine in slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, je tudi po opustitvi tekmovalne dejavnosti ostala zvesta in v celoti predana športni dejavnosti. Prevzela je zelo zahtevno predsedniško funkcijo športnega krožka Kras, pri katerem je tudi pomožna trenerka namiznega tenisa, v sklopu namiznoteniške zveze je državna svetovalka za razvoj mladinske dejavnosti, razvoju mladih igralcev, saj po tudi službeni čas preživi v športni areni kot profesorica telesne vzgoje. Eminentna osebnost, torej, za katero je telesna kultura življenjski credo, izziv in interesna sfera osebnosti predana.

»Za vsakega športnika pomeni nastopanje na katerem koli nivoju stalno premagovanje ovir, doživljanje občutkov in zasledovanje ambicije, da hoče nekaj doseči. Imela sem veliko priložnosti, da sem spoznala nič koliko krajev in ljudi. Prav kontakt z najrazličnejšimi ljudmi, s katerimi sem se spušcala v pogovor, me je najbolj privlačeval. Imela sem dober odnos s sodniki, cesar npr. ne zasledim pri naši mladini: vsi mislijo, da sodnik ne sme zgrešiti, ker se enostavno niso nikoli skušali postaviti v njegovo

gačnem ambientu: ker sem po značaju precej prilagodljiva, sem se veliko naučila, in konec koncev se človek lahko privadi na vsako stvar, čeprav se na prvi pogled zdi težka ali nemogoča. Prav zato npr. skušam ta nauk posredovati in vcepiti otrokom v soli, čeprav mi vedno to ne uspe.«

Ste kot ženska imeli težave, da ste se uveljavili v športnem svetu?

»Sploh ni bilo ovir! Že tedaj so se v Italiji začele spreminjati razmere in miselnost, v drugih evropskih državah, se zlasti severnih, je že v »mojih casih« ženska bila povsem enakovredna v vseh pogledih, bodisi v športni areni kot na delovnem mestu. To se je poznalo predvsem pri Skandinavcih, pri Nemcih in vzhodnih narodih, kjer so si ženske in

bilo malo.«

Kaj pa danes? Kako je ženska uveljavljena v športnem okolju v širšem državnem merilu in v manjšinskem prostoru?

»Rekla bi, da je v vseh pogledih enakovredna, čeprav ženska večkrat tudi iz objektivnih razlogov - prej prekinje sportno kariero in nato se ne vrača oziroma vključi v organizirano športno dejavnost kot rekreativka ali odbornica. Ženska bi morala biti aktivnejša, bolj kot moski se zapira v družinski krog, premalo je aktivna tako na športnem področju kot pri družbenem delovanju, tako da nastaja taka družba, v kateri se skoraj več ne prepoznamo.«

Sedaj imate pri SK Kras drugačne zadolžitve. Je težko biti danes predsednik športnega društva?

organizacijske in birokratske narave, pa vprašanje finančnih sredstev za razvijanje športa kot gibanja velikega socialnega pomena. Vse skupaj bi moralo biti bolj poenostavljeno, da bi manjša društva imela olajšano delo. Brez dvakrat tedenske prisotnosti tajnice in doprinosov drugih odbornikov ne bi zmogla teh obveznosti. Sedaj je moje delo morda nevidno, vendar si s sodelavci prizadevam, da ustvarjamo čim boljše pogoje za udejstvovanje mladine, pa tudi starejših članov-rekreativcev.«

Mislite, da ste dosegli vse, do česar vam je bilo? Katere cilje si še postavljate?

»To je zelo težko vprašanje. Nikoli se človek ne sme ustaviti, vedno mora iskati nekaj novega. Prej sem imela izredne izkušnje kot igralca, nato kot trener, profesorica telesne vzgoje na soli in kot vodstveni kader pri društvu. V tem trenutku, ko sem tako zasičena s tolikimi problemi, ne vem, kaj bi si lahko obetala. Ne zanima me udejstvovanje v višjih forumih kot npr. v sklopu federacije, se marsikaj pa lahko nudim društvu. Letos pa bom nastopila na evropskem veteranskem prvenstvu, kjer se bom lahko še vedno zabavala in se srečala s sovrstnicami.«

Se vam kdaj zgodi, da ste zasičeni s športom do vrha glave?

»Zgodi se mi, da sem zasičena s celokupnim delom, z vsem, kar me obdaja, vse pogostejše mine dan ali celo teden, da ne najdem trenutka zase npr. za branje knjige ali da bi se posvetila nečemu, česar ne počnem običajno. Poleti zelo rada igram tenis in pozimi grem na smučanje z družino: ti sta edini mimejsi obdobji.«

Družina pa vas dejansko ne pogreša, saj ste vsi skupaj v telovadnici.

»Najdemo se večkrat v telovadnici in si izmenjamo mnenja glede treningov, življenja, sole, vseh problemov. Ker nimamo toliko kontaktov na domu, pa to nadoknadimo na sedežu društva.«

Svoje izkušnje sedaj prenašate na svoji hčeri...

»Pri društvu imamo idealne pogoje dela: dobrega trenerja, primerno dvorano za namizni tenis, ki je odprta 24 ur na 24. Tako lahko igralke kvalitetno delajo in vsestransko napredujejo.«

Boris Simoneta

Poleg petih odsekov ŠK Kras tudi karateisti Shinkai kluba

Športni krožek Kras je osrednje športno društvo v zgoniški občini. 26. avgusta pa bo praznovalo svoj 34. »rojstni dan«. V okviru društva deluje pet odsekov s popolno organizacijsko samostojnostjo. Namiznoteniški odsek, po katerem je društvo poznano širom po Italiji in tudi zunaj državnih meja steje trenutno 54 tekmovalcev, ki nastopajo v vseh starostnih kategorijah in osmih članskih prvenstvih (od ženske A1 lige do promocijskih lig). Z rokometom se ukvarja preko 50 tekmovalcev in tekmovalk, ki sodelujejo v moski oziroma ženski C ligi. Balinarski odsek steje približno 30 članov, ki nastopajo predvsem v poletnem obdobju na različnih turnirjih pri nas in v Sloveniji. Od leta

1978 je aktiven tudi odsek otroške telovadbe s 35 malčki, ki so razdeljeni v dve skupini (predsolska in osnovnolska telovadba). V dveh rekreativnih skupinah vadi 47 članov.

Od leta 1985 deluje v občini tudi Shinkai karate klub s sedežem v Briscikih. Nastal je na pobudo skupine ljubiteljev karateja, njegova »dusa« pa je učitelj karateja Sergij Stoka. Pri Shinkaiu se ukvarjajo s karatejem in samoobrambo, v prejšnjih letih pa sta delovala tudi odseka jodge in rekreacijske telovadbe. Ta čas steje klub okoli 70 aktivnih članov. Člani trenutno vadijo v dvorani Silvestri na Proseku, v zgoniškem športnem centru pa Shinkai karate klub prireja vsa svoja tekmovanja in seminarje.

moski skušali utirati pot predvsem v športnem ambientu, da so doživeli afirmacijo - ne le kot športni ugled, ampak izboritev boljših pogojev za življenje, kar v tistih casih in okolju ni

»Naloga je zelo težka. Ne morem reči v večji meri kot pred leti, ko je bilo težko sploh začeti, ker je obstajala drugačna mentaliteta in z njo povezane težave. Sedaj so problemi drugačni, zlasti

Zlata knjiga Sonje Milič

Med 21-letno zelo uspešno tekmovalno kariero (od leta 1969 do 1990) je Sonja Milič dosegla vse, kar si športnik lahko zaželi. 15 let je nastopala v A ligi; osvojila je dva ekipna državna naslova; v absolutni kategoriji si je izborila deset državnih naslovov (dvakrat kot posameznica); v desetih letih je preko 50-krat oblekla dres državne reprezentance in je šestokrat nastopila tudi v mednarodni areni: 3-krat se je udeležila svetovnega namiznoteniškega prvenstva (Sarajevo, Birmingham in Pjong-jang) in 4-krat se je preizkusila na evropskem prvenstvu (Ostende, Novi Sad, Praga in Dortmund); je dobitnica Bloudkove nagrade, najvišjega športnega priznanja Republike Slovenije, petkrat je bila izbrana za najboljšo zamejsko športnico. (B)

kožo in iskali sodelovanje v obojestransko korist. Veliko športnikov je muhastih in izpadejo kot posebnosti, ki isčejo za vsako ceno uveljavitev, kar ima tudi negativni prizvok.«

Šport je bil torej za vas pomemben tudi s človeškega vidika in je pripomogel k vsestranskemu dozorenju.

»Športne preizkušnje omogočajo, da postanete zrel prej kot sicer, ker stalno premagujete neke težave: od namiznoteniskih, zgodnjega jutranjega vstajanja, intenzivnega treniranja in uživanja najrazličnejše hrane v tujih krajih. Dobila sem vtis, da smo premalo strpni tako do sebe kot do drugih in okolja. Biti bi morali sposobni prilagoditi se tudi v dru-

SPREHOD
PO
OBČINAH:
ZGONIK

Pol stoletja društva Rdeča zvezda

V zgoniški občini je (tudi z ozirom na omejene dimenzije) kulturno-prosvetni resor dejansko »eksluzivna« domena kulturnega društva Rdeča zvezda iz Saleza. Po stritju nacifasističnega režima je društvo nastalo iz potrebe po utrjevanju kulturne in narodne identitete le nekaj mesecev potem, ko je zasijala zarja svobode (ustanovljeno je bilo 24. avgusta 1945) in se bo torej letos srečalo z Abrahamom. Kot čvrsta kulturna utrdba je bilo vseskozi dejavno in je brez večjih travm znalo premostiti trenutne težave ob kadrovskih spremembah, ki so nastale ob menjavi generacij.

Voditelji KD Rdeča zvezda so se v vseh teh letih z raznoraznimi pobudami in dejavnostmi znali prilagoditi razmeram, potrebam in pričakovanjem prebivalcev zgoniške občine, tako da lahko zapisemo, da so bili vselej kos svojemu poslanstvu. Kot nekaka rdeča nit, ki je vseskozi označevala udejstvovanje, je vsekakor zborovsko petje, ki je v najrazličnejših zasedbah in sestavih (moski, ženski, mešani, mladinski in otroški) bilo vselej prava vizitka KD Rdeča zvezda. Trenutno redno vadi in nastopa moski zbor, ki ga vodi Rado Milič. V okviru društva sta nekaj časa delovali mladinska folklorna skupina in tamburški orkester (prav sedaj je v teku tamburški tečaj), nič koliko pa je bilo glasbenih, literarnih in filmskih večerov, fotografski tečaj, najrazličnejše razstave in druge prireditve. V tesnem sodelovanju s SK Kras društvo vsako leto obeležuje praznik slovenske kulture, prireja miklavzevanje in druge otroške prireditve, tudi v povezavi s solo.

Skoraj stiri desetletja je KD Rdeča zvezda zaradi pomanjkanja primernega prireditvenega prostora delovala v skoraj nemogočih razmerah, tako da so z velikim olajšanjem docakali najprej izgradnjo športno-kulturnega središča v Zgoniku, leta 1989 pa je bilo obnovljeno in adaptirano poslopje v Salezu, v katerem so odprli občinsko knjižnico, v pritličnem delu pa je bila usposobljena lepa prireditvena dvorana z odrom in upravni prostori, kjer ima KD Rdeča zvezda sedež in dejansko idealne pogoje delovanja. Občinska uprava je kupila popolno videoopremo.

KD Rdeča zvezda bo letos z nizom prireditvev primerno proslavilo svojo 50-letnico. V prvi vrsti se prizadevna predsednica Jasna Jurečič trudi, da bi k pobudi

pritegnila tako zelo mlado generacijo odbornikov kot tudi domaćinov in širšega kroga ljudi, ki naj bi z idejami in vsestransko pomočjo obogatili to praznovanje. »Zamislili smo si niz prireditvev. Prva pobuda je bil praznik slovenske kulture, v prihodnjih mesecih pa načrtujemo še razstavo mesnatic-kaktusov, razstavo »iz domače peči« tik pred veliko nočjo, otroški pevski festival »vsi smo prijatelji« v sodelovanju s sempojskim društvom Vigred, nakar bomo sodelovali na občinski razstavi vin. Odmevno osrednjo praznovo bomo priredili na začetku jeseni. Zamisljam si, da bi tedaj povabili vse dosedanje predsednike društva. Sicer se bomo o vsebini prireditve in drugih pobudah pogovorili na javnem sestanku, priložnost za poglabitev te tematike pa bo tudi na bližnjem izrednem občnem zboru, na katerem bomo morali prilagoditi statut novim pravilom.«

Velikega pomena za razvoj kulture in spoznavanje pisane besede je občinska knjižnica v Salezu, ki so jo odprli leta 1989. Odprta je dvakrat tedensko - ob torkih (15-18) in ob petkih (16-19). Izbor knjig je sorazmerno bogat: med preko 2.000 knjigami so tudi dela zamejskih piscev, mladinske knjige in otroške slikanice, enciklopedije, leksikoni in priročniki, poleg seveda raznih revij, časopisov in publikacij. Zbirko knjig stalno dopolnjujejo s pomočjo letnega prispevka iz občinskega proračuna. Veliko knjig so posebno v prvi fazi darovale sorodne knjižnice in ustanove (Trzaska knjigarna, korpiska in sezanska knjigarna, knjižnica Pinko Tomazič v Opčin in trzaska pokrajina). Zadnje case vse več posameznikov poklanja knjige. Upraviteljica knjižnice Aleksandra Milič ocenjuje, da med prebivalstvom stalno narašča zanimanje in število obiskovalcev, ki si redno sposojajo knjige, v prostorih pa se zadržujejo zlasti srednješolci. Knjižnica je tudi pobudnica raznih prireditvev, predstavitev in ur pravljič za najmlajše. Enkrat tedensko je v dvorani tečaj klavirja za gojence proeske podružnice Glasbene maticice.

V sklop kulturnega delovanja lahko uvrstimo tudi neprekinjeno dejavnost mešanega pevskega zbora sv. Mihaela iz Zgonika, ki ga vodi organist Tone Kostnapfel in dejansko ima vsako nedeljo nastop med bogoslužjem. (B)

ZADRUŽNA
KRAŠKA
BANKA

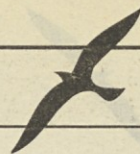
Tvoja domača banka

Tel: (040) 21491

Sedež: Opčine - ul. Ricreatorio 2

Podružnice

TRST - Trg Libertà, 5
NABREŽINA - Trg Sv. Roka, 106
SESLJAN, 44
BAZOVICA - Ul. Gruden, 23

SPREHOD PO OBČINAH: ZGONIK

RAZGOVOR S PODŽUPANOM IN ODBORNIKOM ZA KMETIJSTVO RADOM MILIČEM

Velika večina prebivalstva se ukvarja s kmetijstvom

Zgoniska občina je se v precejšnji meri ohranila ruralno gospodarsko strukturo in usmeritev. Kmetijstvo je globoko zakoreninjeno kot primarni proizvodni sektor, s katerim se poklicno ali ljubiteljsko (part time) ukvaja približno polovica družin. Vinogradništvo je vsekakor paradna panoga, ki doživlja spodbuden kakovostni razvoj. Je pa tudi veliko privrženecv drugih zlahtnih kultur, v prvi vrsti cvetlicarstva, medtem ko je živinoreja v nepovratnem zatonu. Vse večji je interes za kmečki turizem, kateremu se je zapisalo že 6 kmetijski gospodinjstev.

Od ostalih gospodarskih dejavnosti je dobro razvito gostinstvo, po posameznih vaseh je tudi nekaj je trgovin in obrtnih obratov, medtem ko so industrijske dejavnosti in mala obrtna podjetja koncentrirana v proizvodni coni pri Proseški postaji, kjer so tudi spediterska podjetja in predstavništva za uvoz živine. Na tem območju načrtujejo tudi obrtno cono.

O gospodarski problematiki smo se pogovorili s podžupanom Radom Miličem, ki je tudi odbornik za kmetijstvo, zavzet vinogradnik (ceprav samo part-time, ker je po poklicu bolničar) in član Konzorcija kraskih vin z zaščitnim poreklom. Tik pred lansko trgatvijo je zgoniska občinska uprava v sodelovanju s sosednjima občinama Devin-Nabrežina in Repentabor prvič opravila popis vinogradov (preglednico objavljamo posebej). Prav z razčlenitvijo te akcije se je začel pogovor.

»Popis je bil zelo koristen instrument, na podlagi katerega smo lahko izdelali pravilnik za direktno prodajo vina. Tako smo hoteli ovrednotiti in zascititi obenem ta tipični domaci pridelek. Ugotovili smo obdelano površino, število in rodnost trt in količino prijavljenega vina. Po obdelavi podatkov smo se prepričali, da nasi vinogradniki dejansko dobro opravljajo to dejavnost, saj je povprečna proizvodnja dva litra na trto pokazatelj dobrega dela.«

Na ta način lahko uprava lažje izvaja tudi nadzor nad prodajo vina, da ne pride do zlorab.

»Namen uprave ni bil, da bi prevzela vlogo žandarja, ampak da preveri dejanski potencial tako glede proizvodnje kot komercializacije.«

Vse več vinograd-

ustekleničevanja vin ustreza domaćim gostincem in želja po izboljšanju pridelka sovpada z boljšo ponudbo gostom, ki pridejo na Kras in cenijo pristno domačo kapljico.«

Interesi so torej skupni, cilj pa naj bi bil, da ponudba in povpraševanje ujameta skupni korak.

»To je trzna zakonitost in eden izmed ciljev Konzorcija. Vino moramo valorizirati, vendar ne zato, ker bi želeli spodbujati alkoholizem, ampak da izboljšamo kulturo pitja. Prekomerno uživanje vina je seveda škodljivo, je pa v zmernih količinah pomemben enogastronomski "pripomoček" in ima tudi svojo funkcijo pri obedu.«

Manjša količina in boljša kakovost naj bi torej postalo vodilo. S to metodo vinogradnik najbrž tudi iztrži boljši zaslužek.

»Ce pridelas veliko kolicino, je cena nizja; ce pridelas manjšo kolicino vina, bolj neguješ trto in pravilno kletaris, pridelas boljše kapljico, ki jo lahko ustekleničiš in tudi cena se primer- no poveča.«

Vinogradništvo bi lahko v zgoniški občini navdušilo se kakaga mlajšega kmetovalca. Kakšne so možnosti, da se razširijo s trto zasejene kmečke površine?

»Deželni zakon, ki je usklajen z evropskim normativom, trenutno ne dopusca sirjenja vinogradov, ker je v Italiji vinska proizvodnja prevelika.«

Obstaja tudi zahteva, da bi razširili paleto kraskih vin, ki imajo priznano zaščiteno poreklo.

»Za to se poteguje Konzorcij, da bi postala DOC poleg terana in malvazije tudi vitovska, ki je avtohtona sorta, gljera, pa tudi sauvignon in chardonnay. V Brdih ima na primer status DOC kar 16 sort vina. Na Krasu je dobra lega in idealna klima, tako da imajo na tem teritoriju vina večjo karakteristiko tudi z ozirom na posebnost naših tal.«

Koliko vingoradnikov iz zgoniške občine se je včlanilo v Konzorcij?

»V Konzorcij je stopilo devet vinogradnikov iz naše občine, torej polovica vseh članov. Predvidevam, da se

Zgoniški podžupan Rado Milič (Foto Ferrari/KROMA)

nam bo se kdo pridružil, saj se je nekaj mladih fantov usmerilo prav v vinogradništvo, na primer na Koludrovci, in se ravna po novih kriterijih. Prepričan sem, da se bodo morali prej ali slej tudi ostali preusmeriti v večjo kvaliteto, tudi zato, da bi povečali proizvodnjo vina z zaščitnim poreklom in tako plasirali večje zaloge na tržisce, na katerem je se premalo našega ustekleničenega vina.«

Ce bi se vsi odločili

za stekleničenje vina, bi morda zaradi tega trpelo osmicarstvo, ta tradicionalna in priljubljena oblika komercializacije vina?

»Ne vidim te nevarnosti. Zdaj stekleničimo malvazijo in teran, ki imata zaščiteno poreklo, ostale sorte so uvrščene med namizna vina, njihovo stekleničenje pa ni tako donosno. Po mojem bi vsak kmetovalec moral razmisliti o dveh "linijah vin": eno za stekleničenje na osnovi strožjih kriterijev za gostinstvo, drugo -

bolj pitno - pa za osmico, ki je prodajna enota, katero moramo ohraniti in negovati tudi v imenu kulturne dediscine.«

Agroturistična dejavnost se vse bolj uveljavlja tudi na območju zgoniške občine. Kakšne so razvojne perspektive?

»Občina nima veliko pristojnosti, ker agroturizem urejuje državna in deželna zakonodaja. Sedaj prilagajajo deželni zakon in upajmo, da ga bodo izboljšali. Kmečki turizem je dejansko vmesna stopnja ponudbe: v osmici gost dobi vino in narezek, na agroturistični domačiji pa bi mu morali zagotoviti tipično in rustično ponudbo, ki lahko zaobjema tudi kuhane jedi in slasice. Treba bo k babicam in poiskati stare recepte, ker je bila kraska kuhinja zelo bogata: zakaj ne bi na primer vpisali na jedilnik "bleke", tipično krasko testenino, pa tudi "zvečet", ki je bil obvezen na svatbi. To dejavnost je treba primer- no reklamizirati (tudi z brošuro) in zadruga Zele- ni Kras, ki ima sedež v nasi občini, si zastavlja prav ta cilj.«

Kako skrbi Občina za razvoj kmetijstva?

»Ker je vinogradništvo najbolj priljubljeno in razvito, je prav, da nadaljujemo s politiko spodbujanja in valorizacije te panoge. Nadaljevali bomo (oziroma bo za to poklicana nova uprava) s prirejanjem občinske razstave vin, proučujemo pa tudi uvedbo izboljševalnih variant. Vsekakor upam, da bo tudi nova uprava namenjala veliko pozornost kmetijski problematiki. Zelo pozitivno ocenjujem sodelovanje s sosednjima občinama in tudi z obema stanovskima organizacijama - Kmečko zvezo in Zvezo neposrednih obdelovalcev. Se pred nekaj leti je bil med kmetovalci zakoreninjen individualizem, zdaj pa z zadovoljstvom opazam, da postaja pravilo skupno nastopanje in iskanje zadovoljivih rešitev. In to je prava pot, kajti le s skupnimi prizadevanji bo mogoč obstoj in tudi razvoj kmetijstva na Krasu.«

Razgovor zapisal Boris Simoneta

PREGLEDNICA VINOGRADOV IN PROIZVODNJE V OBČINI ZGONIK

	ZAGRADEC	REPNIC	ZGONIK	GABROVEC	DEVINČINA	PROSEK	BRISCE	KOLUDROVCA	SALEZ	SAMATORCA	DEVIN	SKUPAJ
število vinogradnikov	2	5	12	1	3	2	1	5	20	10	1	62
skupna površina vinogradov	32.730	15.637	76.725	3.182	3.645	2.718	11.900	36.679	59.581	60.342	3.255	306.394
specifična količina vina (hl/ha) po površini	48	76	59	61	106	76	47	50	81	69	138	65
skupna količina trt	8.882	5.650	22.087	1.179	2.214	1.199	7.214	10.877	21.014	17.919	1.233	99.463
skupna količina vina	167	118	456	19	38	20	56	185	484	416	45	2.010
specifična količina vina po trti (liter/trta)	1,9	2,1	2,1	1,7	1,8	1,7	0,8	1,7	2,3	2,3	3,6	2,0

Opombe: Navedeni so tudi vinogradi na Proseku in v Devinu, ki so last zgoniških vinogradnikov. Letna proizvodnja vina v zgoniški občini je povprečno 2.000 hektolitrov letno. Leta 1994 so pridelali 1.202,95 hl belega vina in 383,59 hl terana. Od tega je bilo 134,97 hl terana in 91,79 hl malvazije z zaščitnim poreklom.

VIDIZ & KESSLER S.r.l.

-caji in napitki
-peciva
-kava brez kofeina
-od 1948-

Proseška postaja 5/b
tel. 251300 - fax 251291

Društvena gostilna
Gabrovec

Najemnici SAVINA in ANA Tel. 229168

AVTO ODPAD
ADRIANO VIGNES

Proseška postaja 5/d
Tel. 225357

Cvetlicarstvo

Orel

- enoletnice
- trajnice
- sobne rastline

Devinščina 6
Tel. 225149

Esso

BENVENUTI
DARIO
D.C. 202 km 18+945
ZGONIK
Tel. 040/229141 -
Fax 040/229580

BENCINSKI SERVIS
BAR
TOBAČNI IZDELKI

»Svojboda al frajost, de lahko vsak stori, kar se mu spolubi...«

Puntarji so leta 1848 »skrunili domači mir in drzno teptali cesarske postave«

**PRVI
VELIKI
EKSODUS
SLOVENCEV**

»Severna Amerika - nova Slovenija« je bil naslov clanka, ki ga je v Danici objavil misijonar Franc Pirc, doma iz Godica, ki je deloval med Indijanci v Severni Ameriki, od leta 1851 pa v državni Minnesota, kjer je ustanovil deset misijskih postaj. »Kranjska dezela je severni Ameriki v novesih casih dala marsikatero misijonarja; al malokdo drug se je preselil v Ameriko; poslednja leta pa so se jeli po latinskem pregovoru 'kjer gre cloveku dobro, tam je dom njegov' preseljevati tudi kmetiske družine v to dezelo,« je med drugim zapisal.

Pirčev clanek, ki so ga 31. maja 1885 povzele tudi Bleiweisove Novice, se zdela ni dal slutiti, da se je začel veliki eksodus Slovencev. Časniki so bili pač vrasčeni v tedaj vladajočo konservativno smer, potem ko je »lepa pesem o ustavnih svobodah žalostno utihnila«. Kmetom so priporočali potrpežljivost, spoštovanje cesarja in njegovih postav. Ker so bili veseli, da je sel vihar revolucije (»razvujdanosti«) mimo, so se izogibali vsemu, kar bi utegnilo razburjati revne ljudi. Marčno revolucijo in se zlasti krvave dogodke na Dunaju so prikazovali kot »svojbodo al frajost, pa ne tako, kot Kristus uči«, ampak ono hudicevo, »de lahko vsak stori, kar se mu spolubi...«. Puntarji so »skrunili domači mir in drzno teptali cesarske postave z nogami«. Avstrijo so idealizirali kot prostor, kjer narodi »drug drugega pospešujejo«, kjer »Nemec v Avstrii zvonec nosi po svoji izurjenosti v materialnem delu«, kjer je »prvak v umetnih lah«, kjer je »Madzar prvak v armadi« in kjer pridenejo bisere se slovanski narodi (Novice, 9. 11. 1864). Predlog nekega nemškega časnika, da bi vzeli cerkvi njena zemljišča, so prikazovali kot krivično blago, to je rop, ki »nikdar nikoli ne tekne nikomur«.

Nuja podi Slovence z doma

Sele dramatik, pesnik in zgodovinar A. T. Linhart je v pismu filozofu M. Kuraltu leta 1781 priznal, da Slovenci odhajajo na tuje iz nuje, ker »je bolje, ce ima clovek svoj kruh v Ameriki, ko da crkava od lakote v domovini«. Izseljevanje Slovencev od leta 1850 naprej je namrec pospesila zemljiška odveza leta 1848. Velike odškodnine so vplivale na propad kmetij in izseljevanje je postalo gospodarska nuja.

Kmečka odveza torej ni bila zastoj. Podlozniki so res dobili možnost odkupiti posestva, ki so jih obdelovali, vendar so morali v dvajsetih letnih obrokih placati eno tretjino odkupnine, poleg tega pa se pet odstotkov obresti, kar je bila »mala desetina«. Nad njimi pa je kot Damoklejev meč visela se hipoteka na neplačani preostanek dolga. Najhujše od vsega so bile oderuske obresti. Gestrin in Melik v zgo-

dovinski knjižici iz leta 1950 med drugim piseta, da se je zadolženost kmeta, ki se je v večji meri začela po letu 1848, nenehno večala. Ker kmet ni dobil posojila drugje, ga je iskal in tudi dobil pri vaskem odelu, veleposestniku ali meščanu, da je zemliskemu gospodu, tudi cerkvi, lahko plačal obrok za odkupljeno posestvo ali da je z nakupom hrane prebrodil lakoto. Obresti so znašale tudi do 200 odstotkov in so bile v tem času zelo važen vir kopičenja slovenskega kapitala. Okoli leta 1890, ko je bila kmečka kriza pri nas na visku, je bilo samo vložnih dolgov na kmečkih posestvih za približno 120 milijonov goldinarjev.

Zemljiška odveza je poleg tega sovpadala z zaporednimi slabimi letinami, epidemijami nalezljivih bolezni, požari in drugimi nadlogami. Predkapitalistični čas je povzročil tudi odpiranje škarij cen v korist obrti ter v škodo kmetijstva in zivnorej. Agrarna kriza, naravne katastrofe in lakota so povzročili, kot beremo v Enciklopediji Slovenije (dr. B. Grafenauer), beg z dežele in opuščenost kmetij. Novice so 10. maja 1865 pisale o lakoti na Notranjskem.

To je bil torej glavni razlog, da so slovanski misijonarji začeli »usmerjati« izseljevanje, da bi preprečili slabe vplive in negativne posledice stihijskega toka. Ze omenjeni misijonar Franc Pirc je sveto-

V vasi Grad pri Bledu je požar leta 1908 uničil kar 35 hiš. Požari, poplave, epidemije in suše so le še poglobljale že tako hudo agrarno krizo

Pot stane dvesto goldinarjev

»Popotovanje za odraslega cloveka stane nekaj čez 200 goldinarjev, za otroke pod dvajsetim letom pol manj, dojenči so pa prosti na železnici in parobrodu,« so časniki obvesčali potencialne emigrante. »Lepa država Minnesota ima se veliko praznih okrajin z dobro in prav rodovitno ze-

naj ohranijo svojo domačo besedo, kakor drugi narodi, ki se ondi naseljujejo,« so svetovali.

»Dezelico, kjer bodo, naj bi imenovali 'novo Slovenijo', ... prvo vas ali mesto, ki ga utegnejo scasoma ustanoviti, naj klicajo 'novo Ljubljano'...«

Avtor clanka je na koncu se izrazil željo, da bi ljudje, ko pridejo v Ameriko, ostali dobri katolici; ohranijo naj lepe navade, »zanikrnost pa naj popotovaje v morje potope«. Osem mesecev kasneje, natančneje 3. januarja 1866, se je dr. Janez Podlišček v Novicah razpisal o možnosti naselitve v Srbiji, potem ko je srbska vlada sprejela ustrezne zakone.

»Zemlje in posestev je po Srbii povsod in zmirom dosti na prodaj..., kmalu bodo prodajali kuce in posestva izteranih Turkov,« je pisal. »Dober mlinar, usnar in klobučar bi pri teh mestih zivel kakor v raji...«

Bralce je obvesčal, da v Srbiji ob Moravi in drugih rekah, kjer se snujejo parobrodne družbe in koder bo sla železnica, »ne bi bilo napadno po rodovitni zemlji imenovanih ... rekah naseliti se ... marljivi Slovenci bi bili precej lenimi Sr-

bom lep izgled po delu in trudoljubivosti...«.

Dokler je Avstrija preprečevala selitve iz kraja v kraj, so se izseljevali večinoma izgnanci in ubezniki, predvsem vojaški beguni, saj je vojska služba od leta 1867 »trpe-la« sedem let. V času protireformacije okoli leta 1600 so protestantski Slovenci zbežali v Nemčijo, od tam pa so se nekateri njihovi potomci, skupaj z nemskimi protestanti, izselili v Georgio, kjer so ustanovili svojo naselbino. Izseljevanje se je nadaljevalo v 17. in 18. stoletju, o čemer pričajo slovanski priimki v vojski G. Washingtona in kasneje v vojski mehiškega cesarja Maksimilijana.

Tokovi emigracije ekonomske in socialne narave so šli v več smeri.

Prvi tok je sel v dežele avstrijske monarhije zunaj slovenskega etničnega ozemlja, predvsem v mesta Dunaj, Gradec, Judenburg, Leoben, Voitsberg...

Drugi tok se je usmeril v Porurje oziroma Vestfalijo v Nemčiji, kamor so se izseljevali ljudje iz revalnejsih delov Kranjske in slovenske Stajarske; tam naj bi pred 1914

zivilo približno 70 tisoč Jugoslovancev, večinoma Slovencev.

Tretji tok se je v času gradnje Sueskega prekopa odločil za Egipt. Izseljevali so se predvsem zenske iz Primorske; družine bogatih evropskih priseljencev so rade zaposlovala slovenske priseljenke kot služkinje, dojilje in pestunje, saj so veljale za dobre, postene in pridne delavke. V Egiptu je bilo pred 2. svetovno vojno približno 7 tisoč Slovencev, od tega v Aleksandriji 4500 in Kairu 1500.

Največja in najsirša emigracijska reka je stekla na ameriško celino. Tam je že v 17. stoletju deloval misijonar M. Kapus iz Kamne Gorice. V prvi polovici devetnajstega stoletja mu je sledil misijonar F. I. Baraga iz Male vasi pri Dobnici, ki je močno vplival na razvoj verskega življenja med Slovenci v 19. stoletju. Pokristjanil je večino Indijancev rodu Otava in Ocipva (Cipeva), učil jih je brati in pisati, navajal jih je k delavnosti in abstinenci ter jim pomagal, da so se izučili raznih obrti. Za Indijance je napisal šest knjig ter slovar in slovnico ocipveščine. Na njegovo pobudo in pobudo kasnejših sodelavcev je prihajalo v Ameriko cedalje več slovenskih misijonarjev; do leta 1912 jih je v ZDA delovalo že 127, od katerih jih je pet zasedlo skofovsko mesto. Friderik Baraga omenja, da je bil Slovenec Andrej Česirek kar trikrat izvoljen za poslanca.

Slovenci so do leta 1914 ustanovili naselbine v 34 državah ZDA in treh kanadskih provinc. Izseljenici so bili večinoma kmečkega porekla, zaposlovali pa so se predvsem v rudnikih in premogovnikih, železarnah in jeklah, kasneje tudi kot iskalci zlata; le redki so se odločili za poljedelstvo, zlasti v rodoviti Minnesoti. Po podatkih J. Trunka je bilo leta 1910 na ameriški celini že približno 100 tisoč Slovencev. Izseljenski koledar za leto 1937 navaja 300 tisoč slovenskih izseljencev; verjetno je vsteta tudi druga generacija.

Druga veliki eksodus Slovencev se je začel v času po drugi svetovni vojni in ga označuje pojav politične emigracije, toda o tem kdaj drugič.

France Trebčan

Start for New-York

Pension Austro-Americana TRIESTE

Veliko Slovencev je v svet odšlo iz tržaškega pristanišča. Na sliki množica čakajočih na ladjo leta 1905.

100
LET
FILMA

Ob stoletnici svetovnega tudi 90-letnica slovenskega filma

Obeležili jo bomo z retrospektivami, knjižnimi izdajami, razstavami in gala večerom na katerem bo svetovna predpremiere pri nas odkritega filma Ernsta Lubitscha

Ob letošnji stoletnici filma je preko foruma Sveta Evrope za obeležitev jubileja vključena tudi Slovenija, ki je Svetu Evrope predložila svoj program. Na zalost je forum, v katerem so predstavniki vseh članic sveta, samo usklajevalne narave in financira le stroške koordinacije skupnih projektov vseh članic, ne pa tudi posameznih nacionalnih programov, tako da je finančno breme izpeljave predvidenega programa v celoti na ramenih Slovenije. Zato nam je Silvan Furlan, programski vodja Kinoteke in nacionalni koordinator za Slovenijo v Svetu Evrope v okviru foruma, v pogovoru ob predvidenem programu večkrat omenil, da je izvedba večine načrtovanih projektov zaradi finančnih ali organizacijskih težav se negotova.

Osrednji projekt in naloga, ki si jo je v letosnjem letu zadal Slovenski gledališki in filmski muzej (SGFM), pa je vsekakor dejanska oživitve slovenske Kinoteke, ki se zal sooca s staro boleznijo - pomankanjem denarja za nakup filmov, s katerimi bi obogatila svoj fond, ki so za vsako nacionalno kinoteko nujni in za kar bi potrebovala pomoč sponzorjev. Sicer bo edini nakup letos, dragocen, a vendar premajhen, nakup dveh kopij iz začetkov zgodovine filma, ki bi jih Kinoteka vsekakor morala imeti več.

Vrnimo se k programu ob stoti obletnici izuma filmske tehnologije. Specifičnost slovenskega programa je, da bodo v njegovem okviru obeležili tudi 90-letnico obstoja slovenske kinematografije. Pri sestavi programa je sodelovalo več slovenskih institucij - ob Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju tudi Arhiv Republike Slovenije, AGRFT in Cankarjev dom. Prvi projekt iz tega programa - obeležitev stote obletnice filma se je namreč začela že lanske jesen, trajala pa bo do pomladi 1996 - so izvedli že v lanskem letu z izdajo Filmografije slovenskih celovečernih filmov 1931-1991, za katero so avtorji Silvan Furlan, Bojan Kavčič, Lilijana Nedić in Zdenko Vrdlovec dobili tudi nagrado Janko Traven na letošnjem slovenskem filmskem maratonu v Portorožu. Za letošnje leto načrtujejo ponatis

knjige o Karolu Grossmanu in ponovno postavitev razstave njegovih fotografij (postavljena že ob njegovi 80-letnici) ob tej priložnosti pa naj bi natisnili tudi plakat. AGRFT je predlagal se restavriranje vseh njegovih filmov s 17, 5 mm filmskega traku na 35 mm, arhiv pa že pripravlja razstavo o Metodu in Milki Badjuri in Cankarje-

vem domu. Eden največjih projektov je vsekakor priprava gala večera, na katerem bo svetovna predpremiere restavrirane kopije celovečernega filma Ernsta Lubitscha Ko sem bil mrtev (Als ich tot war, 1916), ki so jo lani odkrili pri Lojzki Stekar v Novi Gorici (za posladek - prejšnji teden jo je kustosinja SGFM Lilijana Nedić odnesla na Haghefilm na Nizozemsko, kjer jo bodo restavrirali, Carl Davis pa uglasbil). Pripravljajo tudi dve retrospektivi, ob njima pa se izdajajo monografije - režiserja in scenarista Matjaža Klopčica (avtor monografije Renzo Kodelli) in igralka Ite Rine (avtor monografije Silvan Furlan); slednja je predvidena za leto 1996. Ob tem pa je za prihodnje leto predvidena tudi izdaja filmografije slovenskih televizijskih celovečernih filmov.

V okviru dejavnosti foruma Sveta Evrope se bo Slovenija udeležila tudi skupnih projektov. Eden je zal že propadel (projekt

Ita Rina - filmska zvezda slovenskega rodu, ki je zaslovela v Erotikonu

evropskega filmskega vlaka), predvidevajo pa izvedbo se dveh - projekta Flagship films in Treasures of the Century (Zakladi stoletja). V okviru prvega naj bi vsaka večja država v poseben fond prispevala dva, manjše pa en film iz zgodovine svoje nacionalne kinematografije, ki so imeli določen tržni uspeh. Filme pa bi predvajali v kinematografijah evropskih metropol. Drugi projekt Zakladi stoletja je usmerjen v oblikovanje fonda evropskega umetniškega filma, v katerega naj bi države po enakem principu kot pri prvem projektu prispevale filme, vendar manj trznega in bolj umetniškega značaja, predvajali pa bi jih izključno v kinotekah ali na posebnih projekcijah. Izvedba obeh projektov pa je se negotova, saj zaradi razlik med državami glede varovanja avtorskih pravic, gospodarskih razmer in pravnih sistemov prihaja do težav pri izbiri filmov.

Vesna Rojko

Za približevanje in ohranitev evropskega filma

Svet Evrope se v stoletnico filma vključuje s sekretariatom Eurimages, ki skrbi za koordinacijo in pretok pobud članic

28. decembra leta 1885 so tisti, ki so placali vstopnino, lahko prvič videli novost: Lumière kinematograf. Louis Lumière, ki je s svojim bratom razvil novo tehniko, je zanj tudi izjavil, da »ta izum nima nobene prihodnosti«. Sto let pozneje, ko so posneli in prikazali na stotisočih celovečernih filmov, smo končno pripravljene, da proslavimo stoletnico tega dogodka. Brez filma bi bilo naše stoletje zagotovo drugacno. In nemara ga zaradi filma bolje razumemo.

Pred letom dni se je Svet Evrope odločil, da bo sodeloval pri obeležitvi stote obletnice filma. Bilo bi namreč sramotno, če bi to stoletnico prepuščili le posameznim državam, zato je Svet Evrope prevzel vodstvo za koordiniranje in pretok številnih pobud. Svojo nalogo je prevzel v imenu 41 držav podpisnic Konvencije o kulturi in 24 članic EURIMAGES. S partnerskim

sporazumom, ki ga je Svet Evrope sklenil s Thomson Consumer Electronics, je združil svoje moči s ključnim proizvajalcem novih tehnologij, ki je omogočil proučevanje, kako bi lahko to tehnologijo uporabili v filmu.

V tem okviru so načrtovani številni projekti. Posamezne države so se izbrale svoje filme, ki jih bodo prikazale v letu 1995 in 1996 po evropskih kinematografijah ter z njimi opozorili občinstvo na znamenita dela, med katera spadajo tudi Prekleti M., Viridiana, Stella, Pločevinasti boben, ki so samo nekateri od napovedanih naslovov. Babelsberg, Cinecittà in Pinewood bodo 30. junija 1995 skupaj obeležili stoletnico evropskega filma. Na pobudo Haraldja Szeemana bo Beneški festival poleti opozoril na številne povezave sedme umetnosti z drugimi vizualnimi umetnostmi. Svet Evrope bo izdal tudi knjigo o zgodovini filma v zadnjih stotih letih. Evropske filmske so-le pripravljajo številne kratke filme, ki so namenjeni predvajanju na evropskih televizijskih postajah. Poleg tega se bo zvrstila se vrsta drugih dogodkov, saj se datum stoletnice približuje vse hitreje, številni filmski delavci pa vsak dan prihajajo z novimi zamislimi in predlogi.

Poglaviten cilj sekretariata EURIMAGES je približati evropski film Evropejcem. Za tem ciljem pa je se pomembnejši - ustvariti taksne pogoje, v katerih bi evropski film lahko znova zavzel mesto, ki mu gre. V skladu z evropsko konvencijo o kinematografski koprodukciji, Svet Evrope zaključuje besedilo konvencije o zaščiti audiovizualne dediščine, ki bo zagotovil okvir za shranjevanje filmskih kopij ter spodbudil razvoj arhivov in kinotek.

Poglavitno skrb pa bo Svet Evrope namenil tudi položaju filma v srednji in vzhodni Evropi z vrsto konkretnih ukrepov. Letos bo znova srečanje v okviru AUDIOVISUAL EUREKA, AIDA in EURO-MEDIA GARANTIE, ki bodo določili okvire za jamstveni sklad za podporo filmskih ustvarjalcev s tega območja. Nadalje bo Svet Evrope pripravil tudi simpozij skupaj s Thompsonom, na katerem bodo udeležence seznanili z novimi tehnikami restavriranja filmskega traku. Končno potekajo tudi obsežne priprave na 8. konferenco ministrov za kulturo članic Sveta Evrope, ki bo v Budimpešti v začetku leta 1996, z namenom, da te sneje poveže filmske delavce in tiste, ki se ukvarjajo s filmsko politiko, ter da bi se vsi skupaj odločili o tem, katere praktične ukrepe velja sprejeti za okrepitev evropskega filma. Svet Evrope si s številnimi dejavnostmi na filmskem področju prizadeva, da bi pri članicah čim bolj poglobil zavest o nujnosti večjega zagotavljanja podpore evropskemu filmu. Kajti ta film ne kot umetnost, ne kot zabava, ne kot pomembna vez med kulturo in gospodarstvom, v Evropi ne more obstajati brez javnih skladov. Tudi tam, kjer ti skladi že obstajajo, bi lahko delovali bolj učinkovito. Te snejše sodelovanje, ki ga je nakazal tudi EURIMAGES, je samo eden od poskusov, da bi ustvarili tista filmska dela, ki jih filmsko občinstvo pričakuje. Če v letih, ki bodo sledila proslavam stoletnice filma, ne bomo videli nobenega pomembnega filma evropskih proizvajalcev, bomo lahko rekli, da svoje naloge nismo opravili.

Christian Zeender, svetovalec pri obeležitvi Stoletnice filma

Ohranitev svetovne filmske dediščine prednostna naloga

Unesco ugotavlja, da je več kot tri četrtine filmov, posnetih pred letom 1950, izginilo, podobna usoda pa čaka tudi druge

Medtem ko svet filma letos praznuje stoletnico prve utripajoče slike, veselje duši strah, da svetovni filmski zapuščini grozi počasna smrt. In prav Unesco je ohranitev svetovne filmske dediščine uvrstil v sam vrh seznama svojih prizadevanj. V ta namen je v posebnem fondu doslej zbral sto tisoč dolarjev, s katerimi namerava državam v razvoju pomagati pri ohranitvi njihove filmske zapuščine. Vodja Unesca Federico Mayor namreč z grozo ugotavlja, da številnim filmskim zapisom grozi propad in ob tem poudarja, da je film skrbnik spomina na dvajseto stoletje.

Na lanskem filmskem festivalu v Cannesu je Federico Mayor ameriškega zvezdnika Clint Eastwooda in francosko igralko Catherine Deneuve imenoval za ambasadorja dobre volje in jima dodelil vodstvo kampanje za varovanje filmske dediščine. »Delovati moramo, se preden bo prepozno,« je Eastwood dejal ob imenovanju, Catherine Deneuve pa je dodala: »Kinu veliko dolgujem, saj je obogatil moje življenje.«

Unesco ugotavlja, da je več kot tri četrtine svetovnih filmov, posnetih pred letom 1950, že izginilo. Do leta 1955 so filme snemali na filmski trak iz lahko vnetljivih nitratnih snovi, ki imajo življenjsko dobo petdeset let. Več kot polovica filmov, ki so jih posneli po letu 1950, bo brez primerne shranjevanja brzkone postopno zbledela. Catherine Deneuve in italijanska igralka Claudia Cardinale sta bili vodilni zvezdnici festivala »rešenih filmov«, ki je bil v Parizu v januarju, na katerem se je Mayor zavzel za dodatne prispevke v fond, ki so ga osnovali za izdelavo kataloga filmov in izbiro tistih, ki so najbolj ogroženi.

John Follain/Reuter

Karol Grossman (1864-1929), pionir slovenskega filma

Produkcije, ki jih v letu 1995 financira EURIMAGES

Igrani filmi:

Jane Eyre, Franko Zeffirelli (Italija, Velika Britanija in Francija)
Virus (The Virus), Jan Kidawa-Blouński, (Poljska, Francija, Velika Britanija)
Znova priča (Témoin à nouveau), Peter Bacso, (Madžarska, Nemčija, Italija)
Surovost (Crudité), Armando Manni, (Italija, Belgija, Bolgarija)
Pozabljena dezela (Herança de Pedra), Ricardo Costa, (Portugalska, Francija, Španija)
Popolno izginotje (Total eclipse), Agnieszka Holland, (Francija, Velika Britanija, Belgija)
Novice ljubega boga (Des nouvelles du Bon Dieu), Didier le Pêcheur, (Francija, Portugalska, Italija)
Tajfun (Typhoon), Pierre Schoendoerffer, (Francija, Poljska, Belgija)

Popoln krog (Cercle parfait), Ademir Kenović, (Francija, Madžarska, Nizozemska, Bosna in Hercegovina)
Pot krivde (Guiltrip) Gerry Stembridge, (Irska, Italija, Francija)
Muhavost reke (Les caprices d'un fleuve), Bernard Giraudeau, (Francija, Italija, Nemčija)
Tri zvezde (Tres estrellas), Juan García, Paco Mir, Charles Sans, (Španija, Belgija, Nizozemska)
Eleatis Xenos, Demosthenes Theos, (Grčija, Turcija, Madžarska)
Prehod v paradiz (Passaggio per il Paradiso), Antonio Baiocco, (Italija, Francija, Velika Britanija)

Subvencionirali bodo tudi dokumentarec: Shohei Imamura, Paulo Rocha (Francija, Portugalska).

NBK je film o Woodyju Harrelsonu

Rojeni morilci (Natural Born Killers) Oliverja Stonea velja za najspornejši film, posnet v preteklem letu. In kakšen je glavni igralec Woody Harrelson?

FILMSKA

MOJSTROVINA

O

NASILJU

Steklenico dragocenega chardonneya nama v italijanski, res ne najelitnejši restavraciji v Malibuju odpre privlačno svetlolaso dekle. Woody Harrelson se spomni, da je sele poldne, vendar je življenje tako kratko, da ga je treba izkoristiti: »Danes ne bom počel ničesar pametnega.« Z Woodyjem naj bi se sicer srečala v neki japonski restavraciji, a je zaprta in zato sva se odločila za italijansko kuhinjo. Čeprav je mladenič oblečen v ponošene kavbojke in majico polo, neobrit in v supergah, ga gostje takoj prepoznajo. Seveda, junak zadnje, čeprav sporne in za mnoge nesprejemljive uspešnice - **Rojeni morilci**.

Woody je zagrizen vegetarijanec, pogloblja se v hinduizem in amerisko miselnost, najbolj pa se posveča življenjskim užitkom. Mladenec, ki je zaslovel z vloge uglednega ljubosumnega arhitekta v Redfordovem filmu Nesposobno povabilo (Indecent Proposal), je opozoril nase že v nadaljevalki Cheers in v »kosarkarskem« filmu White Man Can't Jump, igral pa je tudi v filmih Doc Hollywood in The Cowboy Way. Gledalci se bodo njegove vloge v Rojenih morilcih, zadnjem filmu Oliverja Stonea, v katerem z zeno Mallory (igra jo Juliette Lewis) psihopatsko ubijata, še dolgo spominjali. Film je dvignil toliko prahu in bil tolikokrat obravnavan, da ga mnogi poznajo že po kratki NBK. Gre za film, ki naj bi bil s prikazovanjem nasilja kritika nasilja in kritika medijev, ki s svojim poročanjem o nasilju negativno vplivajo na človeka.

V filmu »nastopa« Woodyjev oče

NBK dopuščajo paradoksalno razlago, po kateri naj bi svet ponorel zaradi dveh serijskih morilcev. Stone se z izrazom »skrajno nasilje« sicer ne strinja, čeprav naj bi bil film, posnet v barvni in črno-beli tehniki na 16- in

8-milimetrskem filmskem traku, zapis najhujšega nasilja našega časa.

Oliver Stone se je pri pisanju scenarija filma JFK večkrat obrnil na Woodyjevega očeta Charlesa, ki je zelo podoben nemu od treh potepuhov, ki naj bi bili vpleteni v Kennedyjev umor. Mož je že dalj časa v zaporu v Atlanti, kjer prestaja dvakratno dosmrtno zaporno kazen, ker je umoril zveznega sodnika Johna Wooda. O Charlesu Harrelsonu mnogi novinarji pravijo, da je prijeten sogovornik. Woody se s Stoneovo izjavo, da v filmu NBK igra svojega očeta, ne strinja. Igralec se se spominja svojega otrostva in dogodka, ko sta z očetom z barvo namazala pet avtomobilov. Takrat je bil star pet let. Ze dve leti kasneje je oče zapustil družino. Leta 1968 je bil obsojen zaradi uboja razpečevalca mamil Sama Degelie, ker mu ni hotel izplačati dva tisoč dolarjev za opravljen posel. Woodyjevega brata Tracyja, ki se je pogosto pretepal s sošolci, so premestili v solo za invalidno mladino. Zdravniki so mu predpisali tudi zdravilo ritualin, ki večkrat povzroči nervozno in izpade nasilja. »Spominim se, da sem bil pogosto osamljen. Nisem imel veliko prijateljev, ljudje so me vedno gledali

postrani, ker naj bi bil čuden. To besedo sem pogosto slisal.«

Priznanje zločina kot pot do zaslužka

Mama Diane, vestna tajnica, je bila verna. Da bi sina obvarovala pred teksaskim peklom, se je preselila v Lebanon v državi Ohio. Ze prvi dan se je Woody spoprijateljil z deklico, ki je bila zaradi kemoterapije povsem plesasta in je nosila lasuljo. »Med kosilom sem sedel s Charlotte, čeprav so se vsi presedli k drugim mizam. Dolgo sva se pogovarjala. Potem ko sem šel z njo večkrat na sprehod, so se me vsi začeli izogibati,« se spominja. Woody je materi obljubil, da ne bo nikoli jemal mamil. Dobil je prezbiterijansko stipendijo za studij na kolidžu v Hanovru blizu Indiane in kmalu postal član solske navijaške ekipe. Leto kasneje je odkril alkohol, potem je postal pomembna solska osebnost. Poleti 1978 je bil oče izpuščen iz zapora v Leavenworthu, vendar bil zaradi posesti orožja in kokaina kmalu spet obsojen. Po umoru sodnika Wooda je bil obsojen na dosmrtno ječo. Dogodek je navdihnil ustvarjalce filma Dirty Dealing, v katerem je Woodyjev oče prikazan kot ugleden, izčrpan, podkupljiv gizdalin, ki je živel od pobiranja dolgov. Bil je nepoboljšljiv zenskar, saj naj bi imel v drugem zakonu razmerje s svojo 23-letno pastorko. Woody priznava, da je oče večkrat kršil zakone, vendar je prepričan, da je nedolžen. Charles Harrelson je med sojenjem izjavil, da je umor priznal le zaradi velike denarne nagrade, ki naj bi bila izplačana njegovim trem sinovom. Woody pravi, da ne pozna srečnega družinskega življenja in da je v sebi vedno čutil nekakšen bojevit nagon.

Nasilnost, podedovana po materi?

»Zamudil sem 23 minut,« se opraviči Woody v Benetkah, kjer se srečava v majhni restavraciji. Woody si naroči korenčkov sok. Prizna, da je veliko besed, ki jih izgovori Mickey, tudi sam nekoč pogosto uporabljal. Glavni junak filma NBK na primer prizna, da ima nasilje v krvi. Woody nerad govori o očetu in vloge ni sprejel, ker naj bi bil glavni junak podobnega očeta, čeprav priznava, da se je ob prizorih, posnetih v zaporu Juliette, spomnil očeta. »Med snemanjem nekaterih prizorov mi je Oliver rekel: 'Spomni se očeta in si predstavlja, s kakšnimi mislimi se ukvarja.' Odgovoril sem mu, da je moj odnos do očeta povsem drugačen. Ko se pogovarjava, mi svetuje. Ne morem reči, da sem nasilnost podedoval po očetu; menim, da je name bolj vplival moj odnos z materjo.« Woody se spominja, da je za prvo očetovo obsodbo izvedel ob poslušanju radia. Ker sinovi v svojih očetih nočejo videti zloščez, se je Woody prav tako odločil braniti očetovo nedolžnost. Spominja se fantovskih pretepov; večkrat si je želel, da bi imel orožje, s katerim bi svojega sovražnika ubil. Kasneje se je naučil brzdati svojo ognjevitost. »Kot sem lahko neznansko besen, sem spet drugič brezmejno ljubeč,« se pohvali. »Bil sem reven in želel sem si bogastvo.« Zdaj ima veliko pod palcem. (Za vlogo Mickeyja naj bi dobil 1,5 milijona dolarjev, za vlogo v filmu The Cowboy Way pa 2,5 milijona.) Ena njegovih želja je že izpolnjena.

»Zmore« večkrat v eni noči

Ce se z Woodyjem pogovarjate o spolnosti, bo priznal, prav z-

zaprav se bo pohvalil, da »zmore« večkrat v eni noči. V intervjuju za Playboy je dejal, da je imel po uspehu nanizanke Chers tudi po tri randije na dan. Na listi hollywoodskih zvezd, s katerimi se je videval, so Glenn Close, Moon Zappa, Ally Sheedy, Carol Kane, Brooke Shields in druge. V njegovi beneski hiši so gosti vedno dobrodošli, zato lahko tam srečate različne glasbenike in igralce. Ze kar ne navadno gostoljubje preseneča celo njegove najbližje prijatelje. Njegov soigralec v seriji Cheers Ted Danson pravi, da Woodyju sploh ni bilo nerodno, ker je redno zamujal na snemanja, Rosie Perez, soigralka v filmu White Men Can't Jump, pa ga je na kratko opisala s stavkom: »Podlež je, kar naprej me je otipaval.« Ce bi se v sobi znasla vsa dekleta, s katerimi je imel opravka, kako bi ga opisala? »Da sem posten,« je prepričan Woody. »Nobeni nisem obljubil zvestobe, tudi Laurie (s katero ima majhno hčerko) ne. Prepričan sem, da - s stališča spolnosti - ne moremo biti vse življenje vezani na eno osebo.« S svojo energijo je med snemanjem skrbno varčeval, zato je med spolnim odnosom pazil, da ni doživel orgazma, kar mu je uspelo po večmesečnem poglobljanju v neke vrste jogo, katere rezultat je orgazem brez izliva semena.

»Nikoli ne obupaj.«

Stone in Harrelson drug drugega spoustujeta, čeprav se po temperamentu precej razlikujeta - tako vsaj pravi Woodyjeva soigralka v filmu NBK Juliette Lewis. Woody včasih rad pretirava in pred snemanjem jo je spravil v bes z opazko, da je zasvojen, čeprav si je privoščila le kavo in cigareto. Mladenec vse-

kakor pretirava s svojo vegetarijansko dieto in... se marsicem, meni Juliette. Zaveda se, da je zvezda, zato je seveda pripravljen odgovoriti tudi na malce provokativna novinarska vprašanja: »Ali glede na lastne izkušnje verjamete, da je Brooke Shields devica?« (smeh) »Tezko bi odgovoril.«

»Ali obstaja zenska, ki bi ji placali milijon dolarjev, da bi z vami preživela noč?« »Ne, ker ne verjamem v kupljeno ljubezen.«

»Kaksen je vas moto?« »Nikoli ne obupaj.«

»S katerimi pridevniki vas ljudje, ki vas dobro poznajo, ne bi nikoli opisali?« »Samozadovoljen... neposten... dolgočasen... vzvišen.«

Preprijčan je, da moramo biti sočutni do ljudi z dna družbene lestvice. Seveda mu vsi novinarji postavljajo vprašanje, povezano z očetom.

»Veliko ljudi meni, da je le morilec. Ce bi ga srečali in se z njim pogovarjali, bi takoj spoznali, da je imeniten sogovornik, zato bi se mnogi vprašali, kako se je ta človek sploh znašel za resetskami.«

Bo prišel iz zapora?

Woody je seveda v skladu s svojo življenjsko filozofijo prepričan, da ne kaze obupati. Nerad se odpove stvarim, ki jih ima rad. Seveda je navdušen kosarkar, in čeprav je že odigral tekmo, se hitro preoblekel, da ne bi zamudil večerje z Laurie, se ne obotavlja, ko ga povabijo na igrisce. Izbira med obveznostjo in zabavo ni težka, saj je vendar svoboden: »O. K., se eno igr.« Tudi ta stavek bi bil lahko njegov življenjski moto.

Rob Tannenbaum
The Face

Učna ura o zgodovini Amerike

Oliver Stone v vseh svojih filmih razgalja temne strani domovine

Za režiserja, scenarista in producenta Oliverja Stonea se zdi, da njegova domovina, Združene države Amerike, pred amerisko intervencijo v Vietnamu sploh ne obstaja. Ta vietnamski veteran bolj kot katerikoli režiser na svetu v svojih filmih razgalja svetle in predvsem temne strani Amerike predvsem v luci vietnamske vojne. V Platoonu nam je prikazal vzdusje, psiho in dogajanja (trenja) med ameriskimi vojaki v Vietnamu, v Rojen četrtga julija je osvetlil usodo vietnamskih veteranov po vrnitvi domov. V Nebo in zemlja, edinem večjem neuspehu, pa je pokukal za sovražnikove črte in skozi zenske oči (prvic je glavno vlogo zaupal zenski, Vietnamki Hiep Thi Li) orisal Vietnam pred, med in po ameriski intervenciji v Vietnamu. The Doors ni glasbeni film o vzponu neke skupine. Je Stonova psihadelična fantazija o šestdesetih letih, o Ameriki v času vietnamske vojne, o vratih v druge realnosti in o genialni blaznosti Jima Morrisona.

Od Vietnama se je najbolj oddaljil v Wall streetu (film je dobesedno sovpadal s crnim ponedeljkom na newyorški borzi) in Talk Radiu (stonovsko neznalni neepski komorni drami o radijskem d.j. - ju). Iz ameriske polpretekle zgodovine izstopa se en dogodek: atentat na Johna Fitzgeralda Kennedyja, tema filma JFK. Stone je v filmu, kot so rekli nekateri, plesal z dejstvi (kot je glavni igralec JFK-ja Kevin Costner plesal z volkovi v istoimenem filmu). Ne glede na to je z dih vzevajočo montažo kljub triurnemu filmu prikazal vide-nje dogodkov, ki so pripeljali do usodnega 22. novembra 1963 v Dallasu, tako da gledalcu ni pustil pocivati niti minute.

Stonovi filmi imajo se eno zanimivo značilnost: iz mladih igralcev zna izvabiti največ, kar

lahko kot igralci dajo: to velja za Charlieja Sheena v Platoonu, Toma Cruisa v Rojen četrtga julija (prisluzil si je celo nominacijo za oscarja, a ga je dobil Daniel Day - Lewis za Mojo levo nogo), Vala Kilmerja alias Jima Morrisona v The Doors in se posebej za Roberta Downeya Jr. v Stonovi najnovejši ekstravaganci Rojena morilca.

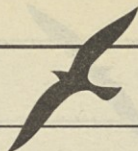
Izvrstna montaža, prepletanje različnih snemalnih tehnik, celo hardkorovsko-stripovske animacije, so značilnosti Rojenih morilcev. »Ce ga boste razumeli, vam bo vsec, ce ga ne boste, vam ne bo,« pravi Stone. Prvic je v svojih filmih kot enega od elementov filmskega jezika močno izpostavil glasbo. Prizore podcrtujejo skladbe od Leona Cohena, vložkov klasične glasbe do darkerskih kulturnih Nine inch nails.

Irena Pirman

Stonova jasnovidnost je v Rojenih morilcih presešla vse meje: ko je snemal film leta 1992, je bila Amerika v tatisju pred vihrjem, imenovanim medijsko-množična obsedenost z (domnevnimi in dokazanimi) kriminalci, morilci in nasiljem nasploh. Zaradi zahtevne produkcije je potem film prišel v kinematografije sele sredi lanskega leta, ko je razviti svet z zasvojenostjo nar-komanskih razsežnosti spremljal novice o Tonyji Harding, bratih Mendez, Loreni Bobitt in seveda O. J. Simpsonu. Film je dejansko postal realnost: Mickey (Woody Harleson) in Mallory (Juliette Lewis), podivjana morilca, sta ljubljence publike in medijev, kot ljudje iz sveta zabave. »Saj spoustujem življenje. Ampak ce bi ze bil serijski morilec, bi bil Mickey in Mallory,« nam zaupa-jo v množici. Serijski morilci - od Carla Pansrama, Charlesa Mansona do Teda Bundyja in Charlesa Whitmana - so že dolgo vznemirjali Ameriko. Nenazadnje, mar ni na vse pretege hvalejni film Ko jagenjčki obmol-knejo slavil briljantno devian-tnost uma Hannibala Lecterja? Stone sicer ne bi bil Stone, ce ne bi poiskal nekaterih vzrokov za takšno obnasanje medijev in množic, predvsem pa je vprašal »Ali ste pripravljeni?«.

Juliette Lewis, Oliver Stone in Woody Harrelson v navzkrižnem ognju (foto: The Face)

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Miti o moških

Neredko so popolnoma zgrešeni

Moške radi hitro obsodimo, da so krivi za vse grehe, ki so jih pripadniki njihove vrste kdajkoli zagresili, in ki jih omejujeta posmehljivost in ravnodušnost, nismo pa pripravljeni prisluhniiti zagovoru. A bodimo poštene in pri sodobnem moskem priznajmo, da ni tak, kakrsnega imamo zapisanega v »zgodovinski« zavesti ali podzvesti. Strokovnjaki ne bi bili strokovnjaki, če se ne bi lotili tudi zgrešenih mitov o moskem. Če je treba kaj dodati ali odvzeti, presodite sami.

Od nekdaj je veljalo, da so moski: nezvesti, neobcutljivi, nori na delo, obsedeni z ženskimi prsmi, niso pripravljeni ničesar priznati, nočejo se pogovarjati, kadar jim ne pase, vedno hočejo nekaj narediti po svoje, niso sposobni pretanjenih občutkov... Najnovejše raziskave pa kažejo ravno nasprotno: sodobni moski naj bi bil bolj skrben, prijateljski, razumevajoč, ranljiv..., s cimer podirajo stare mite.

Moški ne zdržijo samo z eno hkrati

Zvestoba je v dobri zvezi pomembnejša od dobrega seksualnega odnosa, gmotne varnosti in otrok. Žensko videnje stvari? Morda, ne pa čisto. S takim gledanjem se namreč strinja kar precej moskih. Čeprav številni teoretiki pravijo, da je monogamija bolj karakteristika žensk, to pobijajo odgovori pet tisoč moskih, od katerih jih je samo enajst odstotkov »usmerjenih« v fantazijsko številčnejše hkratne odnose. Gallupov institut pa je odkril pravo epidemijo zvestobe: 89 odstotkov moških je v anketi izjavilo, da so zvesti svoji ženi.

Moški se boji priznati

Napačno. To naj bi veljalo zlasti takrat, ko se zave, da utegne njegova zveza prerasti v nekaj globljega in trajnega. Najbolj zabavno pri tem je (kot ugotavlja ameriška raziskava), da da je ravno obratno in da si zaobljube pred ljudmi in bogom želi več pripadnikov močnejšega spola kot žensk, več moskih kot žensk pa se tudi znova in hitreje poroči, ko vdovijo. Mit o nasprotnem pa se ostaja zato, ker se nekateri zaradi boleče prekinitve odnosa ali ločitve bojijo ponovno zvezati.

Moški so obsedeni z ženskimi prsmi

Klasika: večje ko so prsi, bolj je moski navdušen. Ni res. Raziskava kaže, da pri privlačnosti za moške velikost prsi sploh ne igrajo tako pomembne vloge. In kakor po eni strani nekateri za takim okrasjem radi zazvižgajo, pa drugi zaradi tega tako rekoč izgubijo korajžo.

Moškim ni mar za njihov videz

Zenskam se zmeša, če imajo kilogram preveč, moškim pa zase sploh ni mar. Narobe, na-

robe, narobe. Prav nasprotno: zelo se sekirajo, in kar 94 odstotkov moskih bi rado na sebi kaj spremenilo. Ideal je skladno mišicasto telo; vsaj eden od treh si želi, da bi bil višje rasti; večina pa bi jih rada imela več las.

Moški ne marajo razdorov

Medtem ko po razhodu ženska porabi na kupe papirnatih robčkov za brisanje solza, gre on mirno v bistro na pijačo z drugo lepoticco. Če mislite, da se tako hitreje pobere, se motite. Ženske menda ne razumejo moških čustev. Moski prav tako trpi, le drugače kot ženska. Hiter zmenek z drugo je pravzaprav nemi čustveni krik. Ker ne jokajo, se jim zgodi, da imajo težave z impotenco in želodcem, več pijejo in povzročajo prometne nesreče. Poznavalci se tudi sprašujejo, kdo globlje doživlja bolečino ob pretrganju ljubezenske zveze - moski ali ženska.

Moški niso nikoli osamljeni

Ceprav redkeje govorijo o osamljenosti, to se ne pomeni, da niso osamljeni. Pravijo, da so celo bolj osamljeni kot ženske, le da te to pogostejše priznajo. Res pa je, da ljudje bolj »normalno« sprejemajo osamljenost ženske. Raziskave tudi potrjujejo, da na primer poročni moski živijo dlje in bolj zdravo kot neporočni, ločeni ali vdovci.

Za moške je delo pomembnejše od ljubezni

V obilici vsakodnevnih opravil in dolžnosti ženska ve-

dno najde čas, da gre s svojim dragim na primer v kino. Pri njem pa ni vedno tako. Če se mora odločiti med delom in ljubeznijo, se bo moski odločil za prvo. Ne bo čisto držalo. Ko so v ameriški anketi povprašali dva tisoč moskih, kaj naj bi bilo najpomembnejše za srečno in zadovoljno življenje, jih je velika večina odgovorila, da je to ljubezen, pred njo bi eventualno postavili le dobro zdravje. Tudi biti mož ali oče jim je veliko bolj pomembno kot služba. Res pa je tudi, da veliko moskih svojo ljubezen do žene ali družine izkazuje ravno s tem, da zagotovi gmo-tno varnost.

Moški niso romantični

Cisto mimo. Lahko bi celo rekli, da so moski pravi zasvojen- ci z ljubeznijo. Zaljubijo se veliko hitreje kot ženske. Neka raziskava je pokazala, da se mladi moski večinoma »na smrt« in globoko zaljubijo se pred četrtnim zmenkom, kar se na primer zgodi samo petnajst- stnim odstotkom žensk oziroma deklet. Za ženske psihologinja Joyce Brothers celo dokazuje, da si se pri dvajsetem zmenku niso čisto na jasnem, ali so res zaljubljeni ali ne. Moski tudi praviloma prvi izrečejo čarobne besedice »ljubim te«. Pa se ena ilustracija: ameriška studija dokazuje, da bi se kar 87 odstotkov poročenih moskih znova poročilo s svojimi ženami, medtem ko bi se za istega so- proga odločilo le 76 odstotkov žensk. Zakaj torej ženske tar- najo, da moski niso romantični? Morda zato, pravijo izve-

Sploh me ne poznaš - v resnici sem čisto drugačen

denci, ker preveč pričakujejo verbalno izražanje čustev. Moškim pa besede niso potrebne, dovolj jim je, da so v bližini ljubljene.

Moški niso sočutni

Zgodbica: ženska ima v službi težave z nerazumevajočim sefom. Potoži se prijateljici, ki jo razume, zvečer pa se hoče doma o tem pogovoriti se z možem. Ta ji pravi, naj je ne skrbi, saj vendar ve, kako do- bra je, sicer pa si lahko brez težav dobi drugo službo, če hoče. Posledica: solze in tar- nanje, da se z njim ne more ničesar pogovoriti in da je ne razume. Problem ne tici v tem, da moski ne bi bili do-

volj občutljivi, temveč gre za to, da imajo moski in ženske različne načine pogovarjanja. Za žensko je to približno tako kot »raport«, medtem ko se večini moskih menda zdi, da so poklicani za reševanje težav, zaradi česar so pritoževa- nja za njih izziv za to, da za- cnejo takoj misliti na rešitev. Zato so ženske razočarane, ko je reakcija »le« to, da namesto sočutja dobijo nasvet. Moski pa so frustrirani, ko njihova pripravljenost na pomoč nale- ti na jezo.

Zanimivo bi bilo slisati, kaj o tem mislijo moski. Do takrat pa lahko recemo - ži- vele razlike! (KaN)

Radi ga pijemo...

Slovenija je nedvomno tra- dicionalna vinogradniška dr- zava. Podatki o porabi vina kažejo, da z okoli 58 litri po- pitega vina na prebivalca v letu 1992 spada med razme- roma največje potrošnike vi- na v Evropi. Povprečni Slo- venec popije največ nami- znih odprtih vin (55 odst- otkov), sledijo kakovostna vi- na (35 odstotkov) in vrhun- ska vina (10 odstotkov). Ka- kovost slovenskih vin pa je v samem svetovnem vrhu. Pri nas dobrih 42 odstotkov ljudi meni, da je pametno piti vino vsak dan, in le okoli pet odstotkov jih meni, da nikoli. Sploh pa 74 odstotkov Slo- venecv pije vino, čeprav le nekajkrat na leto.

Ce si ogledamo porabo vi- na, piva in zganjih pijac za dvanajstletno obdobje, lahko ugotovimo, da Slovenec v povprečju popije polovice vsega alkohola v obliki vina, drugo polovico pa v pivu in zganjih pijacah. Povprečni prebivalec Slovenije, star nad 15 let, popije okoli 365 gra- mov alkohola na dan. Prime- rjava popitih pijac z drugimi državami pa kaže očitno raz- liko. Tako je v letu 1990 Slo- venec v povprečju popil 10, 2 litra čistega alkohola na leto v obliki različnih alkoholnih pijac, Francoz pa 12, 7 litra na leto; Slovenec je to leto po- pil 44, 4 litra vina in 4, 9 litra zganjih pijac, Francoz pa 73, 1

litra vina in samo 2, 5 litra zga- nih pijac. Količina popitega pi- va je bila v letu 1990 prav tak- očitno nižja pri Francozih (41, 5 l na osebo na leto) v primerjavi z nami (60 l na osebo na leto).

Kljub večji potrošnji čistega al- kohola je umrljivost zaradi krom- cnih jetrnih bolezni in ciroz na sto tisoč prebivalcev pri Fran- cozih skoraj za polovico nižja, kar kaže na to, da razmeroma visoka

potrošnja vina pri nas verjetno ne more biti glavni dejavnik tve- ganja pri nastanku kronične jet- ne ciroze in tudi pri drugih civi- lizacijskih boleznih. Če primerja- mo stopnjo hospitalizacije zaradi bolezni stalnih prebivalcev Slo- venije, po regijah prebivališča glede na vinorodne rajone: pri- morski, posavski, podravski z nevinorodnimi rajoni oziroma

povprečjem za republiko, lahko opazimo, da je stopnja hospitali- zacije z novotvorbami, boleznimi srca in ožilja, prebavil in po- škodb večja v vinorodnih prede- lih v primerjavi s povprečjem v Sloveniji in z nevinorodnimi ra- joni. Vzroka za ta pojav pa ne moremo iskati le v preveliki koli- cini popitega vina oziroma alko- holnih pijac nasploh, temveč tu- di v slabem stilu življenja: slabi

povprečjem za republiko, lahko opazimo, da je stopnja hospitali- zacije z novotvorbami, boleznimi srca in ožilja, prebavil in po- škodb večja v vinorodnih prede- lih v primerjavi s povprečjem v Sloveniji in z nevinorodnimi ra- joni. Vzroka za ta pojav pa ne moremo iskati le v preveliki koli- cini popitega vina oziroma alko- holnih pijac nasploh, temveč tu- di v slabem stilu življenja: slabi

prehrani, kajenju, telesnih ne- aktivnostih in drugem.

Ishemična bolezen srca v me- diteranskih državah je izredno nizka, medtem ko v državah se- verne in zahodne Evrope že več kot 20 let očitno pada. Tega pa ne moremo trditi za Slovenijo, kajr boleznimi srca in ožilja se ve- dno narasčajo oziroma njihov trend upadanja vsaj zadnjih par

let se ni ociten. Eden izmed pomembnih dejavnikov tvega- nja pri nastanku bolezni srca in ožilja so prav nasičene ma- scobne kisline, predvsem v obliki masla. Statistika 18 dr- zav, ki potrošijo tudi veliko vi- na, kaže, da je povezava med količino zaužite nasičene ma- scobe in umrljivostjo zaradi bolezni srca in ožilja razmero- ma zelo tesna, točna ne za vse države, kot na primer za Fran- cijo in Slovenijo. Francoski paradoks je ociten, prav tako pa tudi slovenski, le s to razli- ko, da je povprečna potrošnja masla pri nas zelo majhna v primerjavi s Francozi, Svicarji in drugimi, umrljivost za bole- znimi srca in ožilja pa zelo vi- soka. To kaže, da so vzroki za tako visoko umrljivost pri nas verjetno tudi v drugih dejav- nih tveganja. Dejavniki tvega- nja, kot na primer celokupni plazemski holesterol, krvni tlak, odstotek pokajenih ciga- ret, bistveno ne odstopa od povprečij drugih držav in me- st; tega pa ne moremo trditi za količino zaužite zelenjave in/ali sadja ter popitega vina, ki je pri nas očitno nižja kot pri Francozih. Če si ogledamo se povprečno potrošnjo sadja in zelenjave v Sloveniji v pri- merjavi z evropskim povpre- čjem, lahko vidimo, da Slove- nec v povprečju zauzije pol manj zelenjave in celo trikrat manj sadja kot povprečni Evropejec. **Dražigost Pokorn**

ONKOLOGIJA

uredil A.P. FRAS

Teden boja proti raku

Radovljjska založba Didatka je ob tednu boja proti raku izdala knjigo Onkologija, ki sta jo skupaj pripravila Katedra za onkolo- gijo in radioterapijo in Onkološki institut.

Smrtnost zaradi raka je v Sloveniji na drugem mestu, povprečno pa je pri nas sedemnajst novih rakavih bolnikov na dan. Torej ob- staja zelo velika verjetnost, da se bodo sedanji študentje - bodoči zdravniki pri svojem delu soočili s problematiko onkološkega bol- nika. Zbir zapisov, ki ga je pripravilo 44 avtorjev in povezano pri- kazuje onkologijo v celoti, je namenjen prav študentom.

Rak je sicer skupni naziv za več kot dvesto različnih bolezni, za katere je značilna okvara regulacije rasti, ki omogoča tumorju, da vrasča v okolna tkiva ter metastazira po organizmu. Svetovna zdravstvena organizacija je v svojem programu Zdravje za vse do leta 2000 za cilj zadala 15-odstotno zmanjšanje umrljivosti za ra- kom do 65. leta starosti. Tudi pri nas že peto leto teče program Slovenija 2000 in rak, ki povzema nasvete WHO. Čeprav nam do leta 2000 ostaja le se malo časa za doseg tega cilja, pa optimisti vendar menijo, da vseeno ni tako nemogoč. (KaN)

Delovati »za« življenje

Redko nas prešine,
da bo vsega enkrat konec

S čim se ukvarjamo manj kot s svojo smrtjo? Prenasičeni z bremeni vsakdanjih opravil ter prezaposleni s problemi uresničevanja velikih življenjskih ciljev le poredko in zgolj blede pomislimo na to, da bo nekoč vsega tega konec. Le poredko nas prešine, da nas lahko zaradi nepridakovanega pojava nekega x faktorja že naslednji trenutek lahko spodseka kosa smrti...

Nekoliko pogostejše pomislimo nanjo pred ali med vožnjo z avtomobilom ali letalom, kjer nam lahko iznenada in proti vsej naši volji in vitalnosti pretrga nit naših načrtov in smiselnih dejanj. Se pogostejše se »soočamo« z njo v trenutkih, kadar smo hudo bolni, ko ostarijo ali kadar opazujemo umirajočega ali že umrlega bližnjega. Tedaj se ideja smrti vrinja v naso zavest nehote, kakor nekakšen vsiljiv nebodigatreba, tolikanj prepriljiv in tečen se toliko bolj zato, ker se zavedamo, da ni nikakršne poceni in neobvezen »štos«, marveč naša presneto kruta in resnična prihodnost.

V takih redkih in slučajnih polzavednih prebliskih se nam smrt kaže kot popolna nujnost, kot resničnost, ki nas neutrudno vztrajno caka in s katero se bomo morali slejkoprej tudi konkretno soočiti, popustiti njeni višji moči, priznati svoj poraz in se predati večni zateknitvi...

Prav tako, kot je nehoten in podzaveden pojav naših prebliskov o smrti, in prav tako, kakor je polzaveden njihov trenutni obstoj na obrobju naše časovno-prostorske miselne sfere, enako ali se bolj podzavodne in nehotene so reakcije, s katerimi se na te temae prebliske ponavadi odzivamo ter jih z njimi vsaj začasno odpravimo. Najpogostejše je to nekakšen refleksni in skorajda povsem nezaznaven trzljaj, ki podoba smrti karseda hitro presteže in spodseka, jo pogasiti ter nadomesti z nečim velikim bolj življenjskim, sprejemljivim in znosnim. Redkeje, se zlasti kadar je misel o smrti nekoliko vztrajnejša in zato tudi neukinljiva s preprostim obrambnim refleksom, so naše občajne reakcije že malo bolj zahtevne in sestavljene. Največkrat so to izrazite racionalizacije, katerih zavestni motiv je prikazati smrt v čimbolj trezni, ravnodušni ali celo saljivi luči, podzavestni motiv pa je kajpak drugačen: čimbolj zmanjšati strah pred njeno srhljivo podobo.

Kakorkoli že, ker ideja o smrti boli, ker zanika in razvrednotuje naša smiselna prizadevanja, usmerjena k ohranjanju in olepševanju življenja, skušamo z njo ponavadi karseda na hitro opravi - vsaj tako nanaglo in grobo, kakor iznenada se pojavlja in kakor neusmiljeno vztraja in straši. Pomembno je namreč misliti in delovati ZA življenje - in sicer tako, kakor da smo večni ne le za sodelo, temveč povsem zares, kakor da nas nikdar ne bo doletel nikakršen konec, niti naraven niti nenaraven, niti nas samih ni

ti naših ljubljanih, niti tal po katerih hodimo niti predmetov, ki jih ustvarjamo. Smiselno je torej kopiciti dobrine na način in v stilu, kakor da jih bomo neskončno dolgo uživali; se odpravljati na potovanja k ciljem, kakor da bomo nanje zagotovo prispeli; uresničevati kratkoročne in dolgoročne načrte, katerih končni učinek kakor da nam je že na dlani. Skratka, živim je smiselno delovati edinole za večno življenje, mimo, zoper in navkljub vsem možnim smrtnim koncem...

V našem življenju pa kajpak obstajajo tudi trenutki, ko se s smrtjo ukvarjamo zavestno in hote. Morda takrat, kadar stojimo ob smrtni postelji bližnjega ter skušamo izkoristiti vzdusje in priložnost, ki nam jo bolj ali manj vsiljivo ponuja misel na to, da bo nekaj podobnega nekoč v prihodnosti doletelo tudi nas. A ko tedaj razmišljamo o smrti, razmišljamo o njej dosti lažje s stališča nekoga, ki nas opazuje ležečega tam, kjer sedaj leži bližnji, in neskončno težje s stališča, kakor da tamkaj ležimo sami ter opazujemo sebe in okolne, za nami zalujoče. Vziviljanje v umrlega kakor da nam nekako ne gre od rok; z ničcem, kamor smo položili dušo umrlega, se namreč nimamo izkustva, in o ničcu vendar ni ničesar za misliti. Ostane nam kot uganka, skrivnost, v katero bomo prodrli sele tedaj, ko bo prišla naša ura.

Zavestno in kot po nekaki obveznosti pa se s smrtjo ubadamo najbrž sele tedaj, kadar pod težo kakšne bolezni že očitno hiramo ali kadar obnemogli ugašamo na lastni smrtni postelji. Takrat idejo o smrti kaj radi sprejememo kot nekakšno domačo nalogo, kot intelektualni in emocionalni popravni izpit v zvezi z nečim, kar je že

Ker ideja o smrti boli, ker zanika in razvrednoti naša smiselna prizadevanja, usmerjena k ohranjanju in olepševanju življenja, skušamo z njo ponavadi karseda na hitro opravi - vsaj tako nanaglo in grobo, kakor iznenada se pojavlja in kakor neusmiljeno vztraja in straši.

občutno aktualno in kar smo dotlej prevec zanemarjali, saj nam nikdar ni bilo dovolj zanimivo; blizajoco smrt sprejememo kot izpit, ki ga želimo, dokler imamo še čas in bistro glavo, če že ne dokončno opravi, pa ga vsaj malce načeti. Kajti to - ne dokončna rešitev, marveč reševanje samo, je naš dolg življenju, poslednja zares smiselna dejavnost in potrditev življenjskih moči, poslednja priložnost za dokaz prevlade mislečega življenja nad nemislečim in neumnim ničem - je skratka izziv, pred katerim zlepa ne smemo kloniti, kajti s tem bi čakajočemu sovražniku pokazali ne le to, da smo že napol v njegovem objemu, temveč se bolj to, da smo nared za popolno predajo.

Bojan Rauter Kosic

Otrok in knjiga

»Vse najlepše, kar imam, sem dobil iz knjig,« je zapisal Maksim Gorki. Toda knjigo je treba znati uporabljati in zato moramo navajati otroka nanjo že v zgodnjem otroštvu, v predbralni dobi, skratka takoj, ko je otrok sposoben pokazati zanimanje za leporečje, to je kartonske zapognjenke, ki pomenijo otroku nekaj med igračo in knjigo. O pomenu knjige za zgodnje otroštvo smo za razlago naprosili Tilko Jamnik, vodjo enote Pionirske knjižnice Otona Županciča v Ljubljani. Tilka Jamnik je tudi avtorica priročnika Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti, ki je izšel lani. Priročnik je nastal »iz prakse za prakso« in je obogaten se z dvema avdio kasetama.

Knjiga lahko vstopa v otroški svet že v najnežnejši dobi, otrok rad gleda prepognjenko, ki mu je bolj igrača kot knjiga. Toda tu je že treba začeti, kajne?

Mati, ki uporablja knjige in bere literaturo, pove prve pesmi in pravljice svojemu otroku že ko ga nosi. Komunikacija v prenatalnem obdobju je pomembna za otrokov razvoj. Ko mama neguje novorojenčka in ga ljubi, mu pri tem govori, poje mu uspavanka in kmalu mu pove kakšno neznano pravljico. Otrok ob fizičnem in psihičnem ugodju tako doživi se estetsko ugodje. Ta estetski pradoživljaj nanj močno vpliva in je skoraj pogoj za poznejšo otrokovo literarnoestetsko dojemljivost. S pripovedovanjem pravljic v zgodnjem otroštvu je otrok kot »zaznamovan« za sprejemanje literature v življenju.

So trenutki, ki jih bodoča mamica in matere ne bi smele zamuditi...

Tako je. Ko otrok jemlje v roke ropotuljico, mehko igračo in zlico, prav tako vzame v roke knjige, če mu jih damo. Seveda so to »knjige igrace«, kartonke, ali pa so iz blaga, polivinila ali lesa, da so pralne in bolj obstojne. Na njih so slike posameznih predmetov, zivali itd., tako da otrok postopoma osvaja posamezne besede in pojme. Pogosto so te »knjige igrace« tudi izrezane v obliki zivali, prometnih vozil, v knjigi je lahko npr. kakšna zival, ki cvili itd.

Kdaj ponuditi otroku slikanico in kako izbrati pravljico?

Pri enem letu otrokove starosti, poleg kartonk, otroku že lahko ponudimo prave knjige. To so preproste slikanice, ki prikazujejo posamezne osebe, predmete, pojme in situacije iz otrokovega vsakodnevnega življenja, preproste odnose in zveze med njimi,

vse pa v privlačnih oblikah in barvah. Pomembno je, da že v tem obdobju ponudimo otroku kvalitetne slikanice. Pomembno je, da slikanice prelistavamo skupaj z otrokom, mu govorimo in ga sprašujemo, skratka, se pogovarjamo z njim ob knjigi.

Kdaj pa se začne tisto pravično obdobje, ko je otrok že dovolj zrel, da mu iz knjig začnemo prebirati pravljice?

Pri treh letih je otrok razvojno

psihološko zrel, da mu ob ilustracijah iz knjige pripovedujemo in beremo pravljice. To je začetek »pravilnega« obdobja, ki traja pravzaprav vse do 9. leta starosti oziroma vso razredno stopnjo osnovne šole. V tem obdobju so pravljice, pa tudi zgodbe, basni, pesmi in uganke otroku najprimernejša literatura. Mlajši je otrok, več sporocila sprejema preko ilustracij in raje ima pripovedno besedo. Starejši otrok bolj razume sporočilo preko teksta in razume tudi, če mu beremo. Nekateri oroci že v zelo ranem otroštvu radi poslušajo, če jim beremo. Otroci do tretjega leta pa ne razumejo teksta,

ampak čutijo njegovo melodijo, ritem, lepoto besede in literature. V tem obdobju ni pomembna le otrokovi starosti primerna kakovostna knjiga, ampak je enako pomembna čustvena blizina z osebo, ki je ob otroku s knjigo.

Čustva torej prihajajo do izraza tudi pri posredovanju knjige, saj se otrok skozi vse zgodnje otroštvo zgleduje in posnema. Vloga staršev je tu pomembna, izbrati morajo dobro knjigo in jo tudi lepo posredovati, zato pa je potrebna priprava. Kaj pa pozneje, ko se otrok začne zanimati za stvari okoli sebe?

Nekje pri četrtem, petem letu starosti se otrok začne zanimati za realni svet, zato mu ponudimo primerno poučno literaturo. Mnogo je otroških knjig z različnih področij znanja. Odgovore na številna otrokova vprašanja in interese pa lahko skupaj z njimi iščemo v knjigah, npr. enciklopedijah, ki so pravzaprav za odrasle, pri tem ga prav dobro navajamo na iskanje informacij

v tiskanih virih. Pri tem je zelo pomembna tudi ustreza periodika za otroke, napr. Ciciban: revija namreč prinaša literarno branje, informacije z različnih področij znanja, ideje in predloge za izlete ter opozarja na knjige in druge vire informacij. Pomembno je, da otroku nudimo kakovostno literaturo, tako leposlovno kot poučno. O njej se lahko poučimo v »knjižnih« kotičkih, v otroških in družinskih revijah ali pa vprašajmo knjižničarje v otroških oddelkih splošnoizobraževalnih knjižnic.

(se nadaljuje)

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Pljučni rak pri ženskah

Britanska raziskava je pokazala, da je pri ženskah, ki kadijo, večji rizik za razvoj pljučnega raka kot pri moških. Na inštitutu za raziskovanje raka v Royal Marsden Hospital so pri merjenjih odkrili, da je poškodovanih več celic DNA v pljučih žensk kot pri moških. Ni se jasno, zakaj so ženske bolj dojemljive za poškodbe pljuč, ki so posledica kajenja. Strokovnjaki predvidevajo, da bo pljučni rak pri ženskah v prihodnosti celo prerasel številčnost pljučnih rakov pri moških, če se trend kajenja pri ženskah ne bo obrnil. Najnovejša statistika registriranja raka v Angliji in Walesu je pokazala, da je pljučni rak pri ženskah od leta 1979 do 1989 narasel za 35 odstotkov, medtem ko je pri moških v istem obdobju padel za petnajst odstotkov. (Ash Bulletin)

Kitajci in tobak

Kitajska namreva prepovedati reklamiranje cigaret v medijih in v javnih prostorih. Novi zakon je bil objavljen v časopisu že lani, v veljavo pa je stopil pretekli mesec. Prepoveduje reklamiranje tobaka v filmih, na televiziji, v časopisih in revijah, v čakalnicah, kinematografih, konferencah in sportnih dvoranah. (Financial Times)

Nikotinska zasvojenost

Ameriški Medicinski inštitut je izdal knjigo o tem, kako preprečiti zastrupljanje z nikotinom pri otrokih in mladostnikih. V knjigi lahko preberemo razlago o nikotinskem učinku na telo in o procesu zasvojitve. Avtorji iščejo učinkovite pristope k preprečevanju uporabe cigaret ter zvečenja in njuhanja tobaka. Knjiga odkriva uspešnost ameriških prizadevanj pri omejevanju dostopa mladih ljudi do tobaka in razglablja o pristopih do kontrole oziroma prepovedi prodaje tobaka mladim ter argumente za in proti obdavčenju kot o preventivni strategiji proti uporabi tobaka. (Ash Bulletin)

Vaje v slogu in ptice, ki imajo dokazano najbolj zakrnele možgane

Ko je Raymond Queneau napisal svoj nadrealistični traktat Vaje v slogu o realističnem doživljanju vožnje s tramvajem nekaj potnikov, ki vsak s svojega vidika, pozicije potnika v tramvaju in svojega družbenega statusa, ki ga je vnesel v tramvaj (gospodinja, klošar, mladenič, žena, itd.), opisuje posmežno sceno v tramvaju, je samo zelel - kot Kurosawa v Sedmih samurajih - opisati isti dogodek z očmi različnih udeležencev, ki so v enaki poziciji, vendar pa v različnih vlogah - realnih, ne igranih. Poanta ni bila v vožnji s tramvajem ali (v Kurosawinem primeru) posilstvu kot travmatičnem doživljanju, temveč v načinu, kako je lahko v določenem družbenem sistemu in pravni ureditvi, v situaciji, ki je družbeno normirana in urejena, položaj posameznika različen: gledan in ocenjevan od strani, od drugih udeležencev v dogodku, ki razmišljajo in ocenjujejo v skladu s svojim družbenim statusom, je lahko nosilec glavne vloge, lahko spreminja družbene predpise in obnašanje, lahko je žrtev tistih, ki ustvarjajo te predpise in obnašanje, ki trdijo, da to delajo v imenu družbe, lahko je žrtev teh predpisov ali njihov tvorec, lahko je tudi vse to, v različnih situacijah.

Pred več kot mesecem dni smo na teh straneh objavili Vaje v slogu, pri katerih smo izhajali iz kategoričnega silogizma, da so vsi ljudje enaki, končali pa smo ga z dokazovanjem, da to ni resnica, kot tudi ni resnica niti kategorični silogizem, s katerim danes mahajo prvoborci za varstvo »ogroženih Slovencev« in ki bi ga lahko formulirali takole: »Vsi ekstremisti, kriminalci in nasilneži so po poreklu tuji, noben lojalni državljani ni ekstremist, kriminalca in nasilnež, noben lojalni državljani ni tujec oziroma noben clovek, po poreklu tujec, ni lojalen.« V kratkem silogizmu o (ne) enakosti ljudi smo pred mesecem dni za primer navedli vclanjevanje v »eno od ljubljanskih

knjižnic«. Namesto da bi se, če se že kdo mora ali čuti potrebo, da bi se moral, oglašil tisti, ki producira nesmiselne predpise, omejitve ljudem, ki gredo tako daleč, da se določa, kdo lahko in kdo ne sme vzeti knjige, oziroma neposredno vpliva na neenakost ljudi na podlagi njihovega papirnatega »pedigrea«, kot da gre za kinološko ocenjevanje psov, so se piscu tehle vstic oglašili tisti, ki so najmanj krivi - knjižničarji. Primer iz knjižnice je pravzaprav čisto nebitven, saj je samo indikator veliko širše družbene situacije (in patologije) in neformalne distribucije družbene moči.

Logično bi bilo da o takih, četudi posameznih javnih, razpravljajo tisti, ki proizvajajo in vplivajo na »papirnato« in dejansko neenakost ljudi, vendar to ni slučaj. Namesto vseh njih, in veliko jih je, ki živijo dobro s tem, da na papirju branijo človekove pravice, so pri vračanju in jemanju novih knjig v knjižnicah, v katerih je član pisec prejšnjih in teh vstic, knjižničarji, bolj zalostno kot uzaljeno, spraševali, se pogovarjali, dokazovali, da tega niso naredili oni niti se niso tako obnašali. V »eni od ljubljanskih knjižnic«, kjer takih dogodkov ni bilo, so celo imeli nekaj sestankov kolegija, ker so želeli ugotoviti, če ni kdo na lastno pest začel krojiti predpise; v tisti, za katero so mi rekli, da »ni ena od ljubljanskih knjižnic«, čeprav je v Ljubljani, takega absurdnega navodila ni več. Pravzaprav mi je bilo žal prijatelj, ki mi dajejo knjige, saj so se (z razlogom) cutili uzaljene zaradi vtisa, da delijo ljudi po nečloveških (kinoloških) merilih, čeprav so tako oni kot pisec in ljudje, ki berejo in pišejo knjige ter skušajo ziveti kot ljudje, samo (neprostovoljni) razlagalci vlog, za katere scenarij, kot v številnih drugih kategoričnih silogizmi, piše nek anonimnež, ki gleda na svet z visine. Z visine pa gledajo samo ptice. In ptice so živa bitja z dokazano najbolj zakrnelimi možgani.

Zoran Odic

ZA NOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji Otrok in družina.

KRATKOČASJE ZA KRATKOHLAČNIKE

PIREDITVE ZA NAJMLAJŠE

LJUBLJANA

LGL, VELIKI ODER

Danes, 5. marca, ob 11. uri: ZO-

GICA MAROGICA.

V soboto, 11. marca, ob 11. in

17. uri: M. Loboda - PEPELKA,

za izven.

KULTURNICA, Zidovska steza 1

V četrtek, 9. marca, ob 17. uri: S.

Makarovič - SAPRAMISKA, za

izven.

KUD FRANCE PRESEREN,

V soboto, 11. marca, ob 17. uri:

predstava TRIC TRAC v izvedbi

lůtkovnega gledališča FRU FRU.

KOPER

GLEDALISCE KOPER,

V soboto, 11. marca, ob 10. uri:

S. Makarovič - MEDENA PRA-

VLJICA, za lůtkovni abonma in

izven.

MARIBOR

LGM, tel.: 062/ 26-748

Danes, 5. marca, ob 11. uri: F.

Lainsček - REGRATOVA RO-

ZA. V nedeljo, 12. marca, ob

11. uri: J. Malik - ZOGICA MA-

ROGICA.

Pred 400 milijoni let so rastline prvič zapustile vodo

Severnoameriški Indijanci so nekđaj živelj v popolnem sožitju z gozdom

V gozdovih je veliko zanimivega

Knjiga Gozdovi in drevesa, ki je izšla pri Založbi Mladinska knjiga (v zbirki Korenine znanja), nam odkriva vse, kar se zanimivega dogaja v gozdu in zlasti na drevesih. Nekatere strani lahko razgrnemo in pred nami se pokaže se bolj raznoliko življenje v džungli, pod lubjem in mahom. Spremembe gozda v letnih casih so predstavljene s prosojnicjo, vrste lubja pa so odtsnjenja reliefne, da z otipom spoznamo razlike v ustroju.

Pojav dreves

Na začetku sveta ni bilo ne rastlin ne živali. Življenje se je pojavilo pred približno tremi milijardami let. Njegovo zgodovino lahko spoznamo s pomočjo okamin ali fosilov. Prve rastline so bile alge, ki so živele v vodi. Potrebnovala so veliko let, da so se naselile tudi na kopnem in razvile korenine, s katerimi se pritrujejo v tla ter vsrkavajo vodo in rudninske snovi. Razvile so tudi steblo, ki prevaja vodo, in liste, ki sprejemajo sončno energijo. Pozneje so se pojavila se semena, ki rastlinam omogočajo uspešnejše razmnoževanje. Nazadnje

so se razvile cvetnice, ki so danes najštevilnejše.

Od semena do drevesa

Drevo je živo bitje, ki diha in se prehranjuje, ki se na istem mestu rodi, živi in umre. Je rastlina z deblom, vejami in listjem, pod zemljo pa ima korenine, ki črpajo hrano. Drevo vzklja iz semena. Hrastovo seme je v njegovem plodu zelodu. Zelod jeseni odpade, ko je spomladi dovolj toplo in vlažno, pa vzklja. Vpija vodo in nabrekne, nato njegova ovojnica poči. Iz nje pogleda korenina in se zarije v tla. Leto pozneje mali hrast meri že dvajset centimetrov. V petih letih ima že za svincik debelo steblo. Raste brez prestanka in lahko doseže visoko starost. Do tisoč let!

Med nebom in zemljo

Gozd je vedno dajal zavetje razbojnikom, puščavnikom in izobcencem, kakršen je bil Robin Hood. V pravljicah je gozd domovanje vil, palckov, skratov in drugih bajeslovnih bitij, ki plešejo v nočeh, ko sije polna luna. V casu Galcev je bil gozd za druide (Druid je svecenik Galcev in Kelto. Druidi so vsako leto rezali svetlo belo omelo z zlatim srpom.) svet kraj. Domala po vsej Afriki imajo še vedno svete gozdove, kjer prebivajo bogovi. Gozd je neukrotljiv. Če ga ne motimo, raste nezadržno. Gozd je vztrajen. Raste počasi. Drevesa so najstarejša živeča bitja na svetu: nekatera so stara več kot štiri tisoč let! Največje so sekvoje. Največja živeča sekvoja je visoka kar 112 metrov. Ta drevesa so dobila ime po Sekvoju, Indijancu iz ljudstva Cherokeejev, ki je iznašel pisavo za svoje rojake. Sekvoje so iglavci.

Gozdna ljudstva

V knjigi boste izvedeli tudi marsikaj o gozdni ljudstvih. Nekatera ljudstva še vedno prebivajo v osrčju ozdov. Preživljajo se z

lovom in nabiralništvom. Pigmejci že tisočletja bivajo v tropskih gozdovih Afrike. Severnoameriški Indijanci Siouxi in Irokezi so nekđaj živelj v popolnem sožitju z gozdom. Bili so oboroženi z loki, puščicami in lesenimi kopji. Živelj so v vigvami, bivališčih z lesenim ogrodjem, pokritih z brezovim lubjem. Njihovi kanuji so bili tudi izdelani iz drevesne skorje. Bili so lažji in hitrejši od drevakov. Indijanci so lovili karibuje, bobre in medvede in nabirali gozdno jagodičevje.

Pigmejci živijo v majhnih rodbinskih skupinah, ki štejejo nekaj deset ljudi. Spostujejo naravo, saj jim njihovo izročilo nalaga, da jo varujejo. Toda v novem casu jih ogroža unicavanje gozdov. Danes je še 150 ljudstev, ki živijo v tropskih gozdovih Azije, Afrike in Amerike.

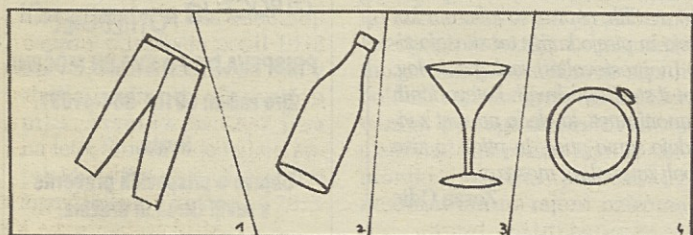

Orjaška sekvoja

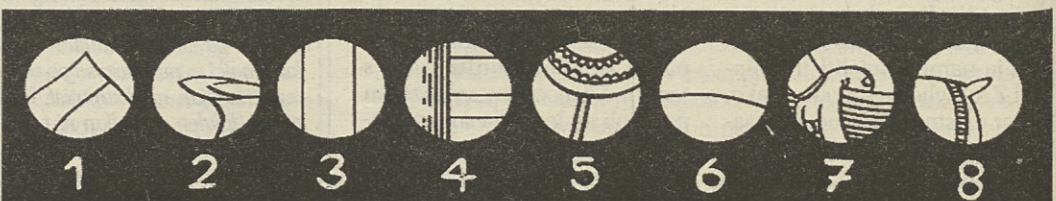
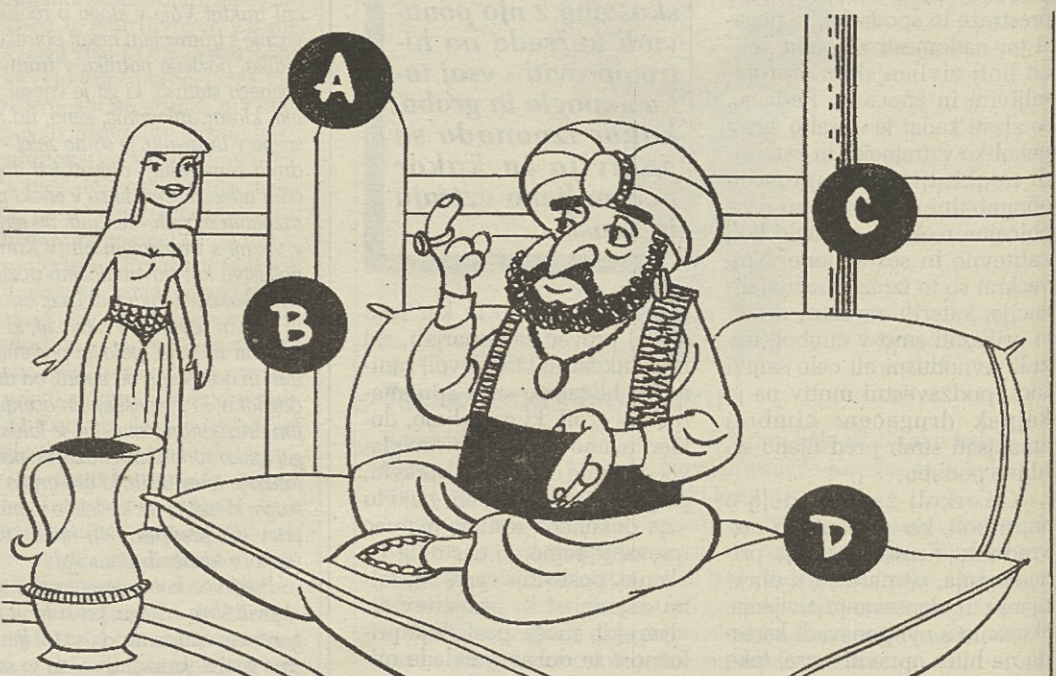
Jaga baba, čarovnica iz pravljic, prebiva globoko v temnem gozdu

SKRITA PREDMETA

Na zgornji sliki
poišči dva
od štirih
predmetov na levi!

LUKNJE V SLIKI

Ugotovi, katera polja je risar izrezal iz zgornje risbe!

ŽIVINOREJA / PO KRATKEM PREMORU

Službo za osemenjevanje goveda spet opravljata dr. Malalan in Kocjančič

Vabilo za predhodno napoved potreb

V začetku leta smo se ukvarjali z vprašanjem oziroma problemom osemenjevalne službe v tržaski pokrajini in smo o tem objavili tudi razgovor s slovenskima živinozdravnikoma dr. Egonom Malalanom in dr. Davidom Kocjančičem, ki sta to službo opravljala do konca leta 1994 in ki imata tudi zasebno veterinarsko kliniko v Ulici Commerciale.

Za njima je osemenjevalna služba prevzel živinozdravnik dr. Mauro Zaccaria iz Milj, ki pa se je po kratki preizkusnji odločil, da s to dejavnostjo preneha.

Združenje rejcev tržaske pokrajine, ki je zdaj v sklopu deželnega združenja z operativnim sedežem v Gorici, je takoj posredovalo za zagotovitev nadaljevanja te službe, ki je za živinorejce izredno pomembna. Po vrsti nefor-

malnih razgovorov je bilo opravljanje umetnega osemenjevanja ponovno zaupano živinozdravnikoma dr. Egonu Malalanu in dr. Davidu Kocjančiču, ki sta z delom ponovno začela 1. marca. S tako rešitvijo problema bodo nasi govedorejci gotovo zadovoljni, saj imata imenovana živinozdravnika s tem opravilom bogate izkušnje.

Da bi osemenjevalna služba lahko kar najbolj racionalno delovala in da bi bili njeni posegi pravocasní, so živinorejci vabljani, naj potrebo po umetnem osemenjevanju goveda predhodno sporočijo na telefonsko številko 0337-538703 ali na številko 0337-535284, in sicer najkasneje do 9. ure vsakega dne, tudi ob praznikih. Le če bo prošnja prispela do navedene ure, bo izvršitev posega zajamčena.

J.K.

ZAKONODAJA / DEŽELA FJK

Deželni zakon uvaja prispevke za lansko uporabo vode iz mestnega vodovoda

Ukrep se nanaša na lansko poletje

V deželnem uradnem listu st. 7 je bil 16. februarja objavljen deželni zakon st. 8 z dne 14. februarja 1995 z navodili za sestavo deželnega proračuna, večletnega in za leto 1995. V 107. členu zakon določa, da je deželna uprava pooblaščenca dodeljevati prispevke kmetom na Krasu, ki so v poletju 1994 morali uporabljati vodo iz mestnega vodovoda za namakanje kmetijskih kultur, ker se niso mogli posluževati drugih vodnih virov.

Zakon predvideva v ta namen 200 milijonov lir. Gre za izredni prispevek za delno kritje povečanih stroškov za vodenje kmetij.

Interesenti bodo morali prosnje vložiti v teku enega meseca od veljavnosti zakona, torej do 17. marca letos, in jih nasloviti na deželno ravnanstvo za kmetijstvo potom krajevnega kmetijskega nadzorništvá.

Deželna uprava bo morala nato s posebnim odlokom določiti kriterije, način in teritorialni obseg za izvajanje ustreznih norm. Prispevek vsekakor ne bo smel preseči 80 odstotkov dopustnih stroškov.

Kmečka zveza bo pravočasno objavila datum, kdaj bo začela sprejemati oziroma izpolnjevati prosnje.

INAC / SOCIALNI KOTIČEK

Dohodkovni pogoji za upravičenost do družinske doklade zavoda INPS

Po uvedbi doklade za družinsko skupnost, do katere imajo pravico odvisni delavci in upokojeni bivši uslužbenci, pripada tradicionalna družinska doklada le (nekdanjim) samostojnim zavarovancem. Od aktivnih samostojnih delavcev imajo le kmetje pravico do doklade za člane v breme, ki niso ekonomsko neodvisni, medtem ko lahko uveljavijo družinsko doklado na pokojnini tako bivši kmetje kot trgovci in obrtniki.

Zavod INPS vsako leto prilagodi višino dohodka družinskih članov v breme, na osnovi katerega doklada pripada ali ne. Za leto 1995 so določili, da se bo meja dohodka povisala za 3,5 odstotka, in to na osnovi načrtovane stopnje inflacije v minulemu letu. Pri ugotavljanju ekonomske odvisnosti enot v breme veljajo letos

naslednji mesečni dohodki: 882.300 lir za zakonca, enega od staršev in vsakega otroka; 1.543.950 lir za oba starša.

Ce kdo od upokojenih samostojnih delavcev ugotovi, da kateri izmed navedenih družinskih članov nima tako visokega dohodka, kot ga določa zakon, lahko vložijo na skrbstveni zavod INPS zadevno prošnjo z ustreznimi dokumentacijo. Pravico do družinske doklade lahko upokojenec ali aktivni kmet uveljavi tudi retroaktivno v mejah 5-letnega zastaranja. Če imajo zakonci ali starši le minimalno pokojnino (v letu 1995 po 626.250 lir za mesec), je njihov dohodek nižji od obstoječe meje dohodka in zato mož (ali pa zena za moza) lahko uveljavi sicer simbolično (20.000 lir) mesečno družinsko doklado. (B)

NOVICE

Kmečka zveza in Kmetijska zadruga vabita na ogled kmetijskega sejma v Veroni

Kot smo že poročali, organizirata Kmečka zveza in Kmetijska zadruga v petek, 11. marca tradicionalni izlet na mednarodni kmetijski sejem v Verono. Na strokovni ekskurziji si bodo izletniki poleg sejma ogledali tudi agroturistično kmetijo, kjer bodo imeli tipično večerjo. Skupna cena izleta (torej prevoz, vstopnica in večerja) je 55.000 lir. Vpisujejo v uradu Kmetijske zadruge v industrijski coni (tel. 382555) in v uradu Kmečke zveze v Ul. Cicerone 8 (tel. 362941).

SDZPI pripravlja strokovni tečaj o boleznih rastlin

V kratkem bo v organizaciji Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobazevanje stekel tečaj o boleznih rastlin. Večerni tečaj bo obsegal 40 ur, glavni predavatelj na njem pa bo magister Gabrijel Seljak, ki je nasim kmetom že dobro znan, saj že vrsto let predava na tečajih SDZPI. Obiskal je že več naših kmetij, strokovna služba Kmečke zveze pa se nanj obrača zaradi njegove visoke specializacije.

Za pravilno in uspešno zatiranje bolezni in škodljivcev je nujno poznati predvsem povzročitelje. V ta namen bo tečaj obogaten tudi s prikazom diapozitivov tako škodljivcev samih kot znakov bolezni in skode, ki jo povzročajo. Prav zato so taki tečaji najbolj primeren način, da si pridobimo vsaj osnovno znanje s tega področja, to je s področja bolezni rastlin. Zato priporočamo vsem, ki se ukvarjajo z gojenjem rastlin, da se tečaja udeležijo in se zanj cimperj prijavijo, saj je število udeležencev omejeno. Prijaviti se je mogoče naravnost na Zavodu ali v uradih Kmečke zveze.

KMETIJSKA OPRAVILA / NA POLJU, V VINOGRADU, SADOVNJAKU, VRTU IN V KLETI

Mesec marec zahteva veliko dela in pozornosti

Opravil je v tem mesecu toliko, da se moramo omejiti le na važnejše. Nas kratek pregled kmečkega dela v marcu, kar velja seveda v večji ali manjši meri tudi za ostale mesece, je strnjen prikaz mesečnih posegov. Za izčrpnost in podrobnejša strokovna navodila je seveda treba seči po specializirani strokovni literaturi in se po možnosti, vsaj za zahtevnejša opravila, kot so na primer sajenje, rez, gnojenje itd., posvetovati s strokovnjakom.

Začnimo pri vinogradu. Čas je primeren za sajenje trt. Pazimo, da so cepljenke dobro dozorele in močno okorenjene. Velik pomen dajemo ustrezní izbiri podlage. Zal nimamo podlage, ki bi bila primerna za vse sorte in rastlística in ki bi torej zadostila različnim zahtevam vinske trte.

Podlage različno vplivajo na bujnost in trajnost trte, na odpornost proti pozebi in susi, klorozi in podobno, zato bodimo pri njihovi izbiri zelo pozorni. Tako bomo na primer za ne pretežka in ne prešuha tla izbrali podlago Berlandieri x Riparia (S04), za tla, ki niso plitva in suha Berlandieri x Riparia Kober 5 BB, za suha in prepustna z rela-

tivno visoko vsebnostjo kalija pa Berlandieri x Riparia 4 20 A itd.

Vinograd gnojimo z dušicnimi gnojili in tako dopolnimo jesensko ali zimsko gnojenje. Če tega nismo že storili, se vedno lahko gnojimo tudi z ostalimi elementi. Odmerke gnojila smo navedli v navodilih za mesec februar.

Z dušikom gnojimo v rodnih vinogradih glede na bujnost trt, velikost nastavka in glede na zeleno kakovost. Predvideno količino dušika razdelimo na dva obroka. Prvi obrok (dve tretjini potrebne količine) damo trtam v tem obdobju, drugega pa neposredno pred cvetenjem.

Dokončamo zimsko rez. S tem opravilom ne zavlačujemo. S prepozno rezjo, ki jo zavlečemo vse do solzenja, se namreč poveča izguba hranilnih snovi.

K dobri rezi sledi tudi pravilna vez. Sparone vezemo zato, da ocesa (ki jih ne sme biti preveč!) razporedimo na oporo in da povečamo njihovo enakomerno obrast in rodnost. Način upogibanja je odvisen od vzgojne oblike.

V kleti preverjamo obstojnost vina. Vino mora biti stabilno, se posebej, če ga nameravamo stekleničiti. Bogo važ-

no je, da dosežemo mikrobiološko stabilnost. Vzroke te nestabilnosti, ki so predvsem majhna količina zveplaste kisline (S02), nizka količina skupnih kislin vina in večje količine nepotrebne sladkorja (več kot 2 g/l), moramo odpraviti s pravilnimi posegi. Pri tem se posvetujemo s strokovnjakom, se posebno, če nameravamo stekleničiti večje količine vina, ki bo ostalo v steklenicah za daljši čas.

Pohitimo s sajenjem sadnih dreves in jagodijca. Bolje je, da to opravimo do prve polovice meseca. Če smo jeseni ali pozimi sadno drevje že gnojili s fosfatnimi in kalijevimi gnojili, gnojimo samo z dušicnimi. Za določanje odmerkov gnojil se držimo navodil, ki so bila dana v prejšnjih mesecih. V tem mesecu cepimo s cepicem.

V začetku meseca, ko se brsti napenajo, zatiramo kaparja na hruskah in jablanah (kalcijev polisulfid 32 Bé - 30 kg/hl ali methidation 19 - Bruton, Daticid idr. 300 g/hl vode). To škropljenje opravimo le, če je škodljivcev prisoten. Skropimo proti skrlupu teh dveh sadnih vrst z mankozeb (Dithane 45, Manzeb, Kor idr. - 200 do 250 g/hl). To škropljenje opravi-

mo v fazi misjega usesa.

Če tega nismo opravili v prejšnjem mesecu, je skrajni čas, da skropimo breskve in nektarinke proti kodravosti, luknjicavosti in breskovem skrlupu. Uporabljamo bakrene pripravke (npr. Rame Caffaro 600 do 800 g/hl) ali sredstva, ki vsebujejo ziram (Mezene - Ziramit 500 do 600 g/hl). Ob začetku cvetenja skropimo to sadno vrsto tudi proti moniliji (gnilobi) z Benomilom (Benlate 60 do 80 g/hl) ali Vinklozonilom (Romilan - 100 do 150 g/hl) ali z Procydonom (Sumisclex 100 g/hl). To škropljenje je izredno pomembno, če je vreme v času cvetenja deževno. Izogniti se moramo posegom med cvetenjem, da ne bi škodili čebelarjem ali ostalim žuželkam, ki oplajajo sadno drevje. Na oljki zatiramo oljčno kodravost (Cikloconium oleoginum), ki napada predvsem listje, vendar pa se lahko razvije tudi na pecljih plodov, na plodovih in redkeje na poganjkih. V začetni fazi opazimo na listih okroglaste madeže sivkaste barve, ki se kasneje razširijo in dobijo rumenkast obroč. Poudariti pa velja, da so pri nas razširjene sorte (istrska belica in lecinó) dobro odporne proti tej bolez-

ni, zato je treba skropiti le v letih, ko so pogoji optimalni za sirjenje te bolezni (visoka temperatura in visoka vlaga). Proti kozavosti se uspešno borimo z bakrenimi pripravki.

V tem obdobju pride lahko do glivicnih obolenj tudi na brezah, lesnikih in nekaterih okrasnih drevcih. Zavarujemo jih lahko z bakrenimi pripravki v odmerkih, ki smo jih navedli za sadno drevje.

Vrtnice skropimo proti stebelnemu ozigu in trohnobi s sredstvi na osnovi bakra in proti pepelasti plesni z Benlate ali Karathane.

V tem pregledu smo se omejili le na škodljivce in bolezni, ki utesnejo povzročiti večjo škodo. Nismo omenili tistih, ki se ponavadi ne pojavljajo v zaskrbljujočem obsegu in jih zato - razen v izjemnih primerih - ne zatiramo. Prav tako smo izpustili za mesec marec iz škroplilnega koledarja češnje, višnje, slive in cespilje, ker bolezni in škodljivci na teh sadnih vrstah v tem mesecu ne povzročajo take skode, da bi zahtevala škropljenje.

V vrtu je čas setve. V zaprte grede ali zaprte tople grede sejemo razne sorte cvetice, baziliko, zelje, kumare, jajčevce, paradiznike, bučke, pa-

priko in zdravilne rastline.

Na prosto sejemo jedilno peso, blitev, razne sorte cvetice, korenček, ohrovt, kolera-bó, cikorijo rezilko, zeleni radiki, fízol, redkivce, spinaco ipd., sadimo pa sparglje.

V okrasnem vrtu sejemo v zaprte ali tople grede: agerat, veliki odolín, astre, begonje, krizanteme, dalije, plamenice, nageljne, portulake, vrtné vijolice, verbene.

V okrasnem vrtu sadimo grmovnice (hortenzijo, majnico, cesnico, lovorikovec, rododendron, dojcijo, forsitijo, črno kosteniko, dren itd.) in tudi zimzeleno drevje (tiso, razne sorte brina, razne sorte mecesna, ruševje, kosterjevo smreko ipd.).

Oskrbovati je treba trato. Skrajni čas je, da jo pognojimo z mineralnimi gnojili. Ustrezno je na primer kompleksno gnojilo z vsebnostjo dušika, fosforja in kalija 15-5-10, ki ga uporabljamo v presledkih 20 dni v odmerku 0,7 do 1 kg na 100 kv. metrov trate. Odmerek lahko podvojimo, če želimo omejiti gnojenje na dva posega v presledku 2 mesecev. Ko začne trava rasti, jo kosimo 3-4 cm visoko.

dr. Mario Gregorič
strokovna služba KZ

SLOVENIJA 1

07.30	Ziv zav, pon.
08.20	Zepni noz, pon. 2/7 dela nizozemske nad.
08.40	Za TV kamero, pon.
08.55	Nedeljska masa, prenos iz ljubljanske Stolnice
10.00	Vrtljak, pon.
10.20	Domace obrti na Slovenskem, 9. oddaja
10.50	Slovenski ljudski plesi
11.20	G. Rossini - V. Dedović: Tatinska sraka, balet
11.30	Obzorja duha
12.00	Biblija, 8. oddaja, pon.
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Porocila
13.05	Neprimerna zenska, pon. 4., zadjega dela am. nad.
14.15	Bosa v parku, am. film
15.55	Zlate gosli, 4. zadnji del avstralske nadaljevanke
16.45	Podarim - dobim, pon.
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domace
18.50	Hugo, igrica
19.05	Risanka
19.20	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Presodite
21.10	Kamniti svet, 3/4 del dokumentarne serije
21.45	Scepec sirnega sveta: Piment, 12/13 del angl. dokum. nadaljevanke
21.50	Ozare
22.00	TV dnevnik 3, vreme sport
22.30	Sova: Poirot Agathe Cristie, 3/4 del angl. nadaljevanke

SLOVENIJA 2

08.00	Euronews
10.00	Koncert simfonikov RTV Slovenija, pon.
10.55	Saalbach: Superveslalom (Z), prenos
12.30	Teater Paradiznik, pon.
13.25	Sova, pon.
14.15	Umor, je napisala, 14/21
14.15	Meseceva pricesa, balet
16.00	NBA: Chicago Bulls - Orlando Magic, posnetek
17.00	DP v nogometu: Maribor Branik - SCT Olimpija, posnetek iz Maribora
18.45	EP v smucarskih tekah, z Rogle
19.20	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Tantadruj, slovenski film
21.35	Biblija, 9. oddaja
22.05	Sportni pregled

KANAL A

09.05	Tom Sawyer, risanka
10.00	Videoigralnica
10.30	Male zivali
11.05	Splosna praksa, pon.
12.00	Epikurejske zgodbe
12.15	Cestitke
13.00	Spot tedna
13.05	Video strani
16.45	Spot tedna
16.50	Lou Reed, pon.
18.00	Dannijeve zvezde, v živo
19.30	Ziveti danes
20.00	Vreme
20.05	Tropska vrocica III
21.00	Kino, kino, kino
22.00	Ameriskih deset, glasba
22.30	Vreme
22.35	Izgubljena deklica, pon.
00.05	Spot tedna

MMTV
(62. kanal)

15.00	Vesela nedel'a
18.00	Domaci zdravnik
18.30	Vrtnarjenje za vsakogar
18.45	Popotnik
19.25	Risanka
19.30	MMTV shop
20.00	America Rickshaw , film
21.35	False Identity, film
23.05	MMTV shop
00.00	Video strani
01.00	Deutsche Wellw

Koper

16.00	Euronews
16.15	Po meri cloveka - popotovanje skozi ljudsko glasbo med starimi in novimi koreninami »Folkest' 94« - soočanje izkusenj, 3. del
17.00	Achtung baby! - oddaja o kulturi, avtor: Roberto Ferrucci
17.30	»Il piacere degli occhi«, tedenska oddaja o filmu
18.00	Slovenski program: Kam vodijo nase stezice
19.00	Vsedanes
19.30	»Canale 27« - tedenski TV spored
20.00	Euronews
20.25	Zrebanje lota
22.30	Oliver Twist - angleski film, 1948
	Igrajo: Alec Guinness, Robert Newton; režija: David Lean
22.20	Vsedanes
22.35	Globus

ORF Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Crna vrtnica, pon.
11.00	Pogovor s tiskom
12.00	Tednik
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.10	Zlata deklica, pon.
13.35	Zelnata juha, franc. kom.
15.05	Rdece - belo - rdeci humor
15.25	Hisa v Jeruzalemu
15.30	Otroski program
16.35	Parker Lewis
17.00	Mini cas v sliki
17.10	Melrose Place
18.00	Cas v sliki
18.05	Baywatch
19.00	Naš hrupni dom
19.30	Za vse case
20.15	Za vse case
21.50	Cas v sliki, sport
22.05	Glas Islama
22.10	Michael Heltau: Se enkrat gospod direktor
23.15	Nasedli so sleparju , angleski film, 1991
	Igrajo: Bill Paterson, Sinead Cusack, Rebecca Edwards in drugi
00.40	Bela Bartok: Cudezni mandarin
01.05	Video strani

ORF Avstrija 2

10.50	Alpsko smucanje, superveslalom (Z), iz Saalbacha
12.30	Pogledi od strani
13.00	Dober dan, Koroska
13.30	Slike iz Avstrije
14.20	Inter City
15.00	Sportno popoldne
16.30	Gozd Bambutjev
17.15	klub za seniorje
18.00	Soljudje
18.25	Slika Avstrije
18.50	Kristjan v casu
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki, vreme
19.48	Zakladnica Avstrije
20.15	Mesto zlocina
21.50	Brenda in moski , am. kom., 1990
	Igrajo: Donna Mills, Brian Vimmer, in drugi
23.20	Cas v sliki
23.25	Stepping Out, am. komedija, 1991 z Lizo Minnelli
00.10	Video strani

Hrvaška 1

08.40	Porocila
08.45	Zajckove zgodbe, risana serija
09.10	Dezela Nikoli, am. film
11.00	Porocila
11.05	Malavizija
13.00	Narodna glasba
13.35	Mir in dobro
14.05	Duhovni klic
14.10	Porocila
14.15	Plodovi zemlje
15.05	Opera Box
15.35	Miti, misteriji in misticism, dokumentarna oddaja
16.25	Beverly Hills, 2/30 del
17.10	Porocila
17.20	Duh v Monte Carlu , angleski film, 1990
18.50	Mojster Fantaz, risana serija
19.30	Dnevnik, vreme
20.02	Sport
20.10	Sedma noc
21.55	Dr. Quinn., 6/17 ddel ameriske nanizanke
22.45	Slika na sliko
23.25	Sport
23.45	Porocila
23.25	Sanje brez meja

Hrvaška 2

14.40	TV koledar
14.50	Cro Pop Rock
15.35	Svet narave, 4/10 del dokumentarne serije
16.25	Prvenstvo v namiznem tenisu (M+Z)
17.50	Risani filmi
18.10	Kosarka : NBA
18.45	Tenis: ATP magazin
19.15	Risanka
19.30	Dnevnik
20.10	Crno - belo v barvah: Doktor Zivago , ameriski film, 1965
	Igrajo: Omar Sharif, Julie Christie, Rod Steiger, Alec Guinness, Geraldine Chaplin, Ralph Richardson in drugi; režija: David Lean
	Zdenka Kovacicsek
	Crno - bela noc: Roy Orbison in prijatelji

Madžarska

07.20	Za otroke, risanka
07.50	Biblija
07.55	Racunalnistvo
08.30	Leporelo, nedeljski magazin
11.00	Pogled domov
11.45	Glasba
12.00	Zvon
12.05	Program za otroke
13.05	Gospodična
15.05	Delta, znanstveni porocivalec
15.35	Evangelicanski verski program
16.00	Disneyeve risanke
17.05	Napisne table pripovedujejo
17.35	Madžarska s kamero, podezelski magazin
18.30	Kolo srece
19.00	Teden
20.05	Deklamacija, I. Simon: Zvoncki
20.15	Rocky Marciano , am. tv film
21.55	Nemogoce, magazin
22.35	Cole Porter, filmski portret

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarkov svet
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Zelena linija
10.55	Masa
11.55	Nabožna oddaja
12.15	Zelena linija v živo iz narave
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Domenica in (vodita Mara Venier, Stefano Masciarelli), vmes (15.50, 16.50) sportni oddaji Cambio di campo in Solo per i finali)
18.00	Dnevnik
18.10	Sport: 90. minuta
18.40	Variete: Domenica in
19.50	Vreme, dnevnik in sport
20.40	TV film: La piovra 7 - Indagine sulla morte del commissario Cattani (dram., lt. '94, i. R. Bova, P. Millardet, F. Bolkan)
22.35	Sportna nedelja, vmes (23.25) dnevnik
0.05	Dnevnik in vreme
0.15	Aktualno: TGR Sredozemlje
0.45	Prvaki: Lancia HF
1.00	Nad.: I promessi sposi ('67, i. N. Castelnuevo, P. Pitagora, T. Carraro)

RAI 2

6.55	Variete: In famiglia, vmes (7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30, 10.00) dnevnik TG2
10.05	Disneyeve risanke
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.30	Nan.: Blossom
12.00	Variete: In famiglia (2.)
13.00	Dnevnik in vreme
13.40	Variete: Italiaride (vodi G. Governi, 4. del)
14.25	Film: Il seme del tamarindo (krim., ZDA '74)
16.30	Domenica Disney, vmes (17.20) film Zanna gialla (pust., ZDA '57, i. D. McGuire, F. Parker), vreme
18.55	SP v smucanju: moski superveslalom
19.45	Dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	Film Perry Mason: Partitura mortale (krim., ZDA '89, i. R. Burr, B. Hale)
22.40	Aktualno: TG 2 dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.20	Nogomet it. A lige
0.50	Sport: biljard
1.20	Dok. Videosapere: Modigliani v Benetkah, 2.05 Sto let kinematografije

RAI 3

6.45	Variete: Fuori orario
9.00	Dok.: Nasvidenje v Tirani, 10.35 Pred 20 leti
10.55	SP v smucanju: zzenski superveslalom
12.15	Film: Il tempo si è fermato (krim., ZDA '31)
14.00	Dezelni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: Quelli che aspettano..., 14.55 Quelli che il calcio...
16.50	Film: Le ali delle aquile (vojni, ZDA '57)
18.45	Sport: Domenica gol
18.50	Vreme, dnevnik, dezelneste vesti, sport
20.05	Variete: BlobCartoon
20.30	Film: Casa dolce casa? (kom., ZDA '86, i. Tom Hanks, S. Long)
22.30	Dnevnik in vreme
22.45	Variete: Il laureato (vodita Piero Chiambretti in Paolo Rossi)
24.00	Pregled tiska in vreme
0.20	Film v originalu: Libeled Lady (kom., ZDA '36)

RETE 4

7.45	Film: Mia nonna poliziotto (kom., lt. '58)
9.30	Teleprodaja: Affare fatto
10.00	Nedeljski koncert
11.00	Aktualno: C'eravamo tanto amati story
11.30	Dnevnik TG 4
12.00	Aktualno: Medicine a confronto
13.30	Dnevnik
14.00	Risanka
16.00	Film: L'avventura del Grande Nord (ZDA '72)
17.50	Film: Ispettore Brannigan la morte segue la tua ombra ('75, i. J. Wayne), vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: La vedova allegra (kom., ZDA '52, i. L. Turner, F. Lamas, T. Gomez)
22.30	Nan.: I casi di Rosie O'Neill
23.30	Dnevnik
23.45	Film: Zucchero, miele e peperoncino (kom., '80)

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Nabožna oddaja
9.45	Dok.: 5 celin, 10.30 La compagnia dei viaggiatori (vodi Licia Colò)
12.00	Risanka: Simpsonovi
12.30	Glasba: Superclassifica Show, vmes (13.00) dnevnik
13.30	Varieteja: Gommapiuma, 13.45 Buona domenica (vodijo G. Scotti, G. Carlucci, C. Pistarino)
18.15	Nan.: Nonno Felice
18.45	Variete: Buona domenica
20.00	Dnevnik TG 5
20.30	Film: Mamma, ho perso l'aereo (kom., ZDA '90)
22.35	Aktualno: Rotocalco, 23.05 zanimivosti o filmu Nightmare, 23.40 Knjizne novosti
0.10	Dnevnik
0.25	Kulturni tednik: L'angelo
0.55	Sgarbi settimanali

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
10.25	Nanizanke
12.25	Odpri studio
13.00	Sport: Vodic nogometnega prvenstva
14.00	Odpri studio
14.30	Film: I due parà (kom., lt. '66, i. Franchi-Ingrassia)
16.30	Nan.: Paradise (i. Lee Horsley)
17.30	Film: Il ragazzo dal kimono d'oro 3 (lt. '91, i. R. Williams, D.D. Field)
19.30	Odpri studio, vreme
20.00	Variete: Karaoke
20.30	TV film: L'angelo della vendetta (pust., ZDA '92, i. C. Rothrock, B. Drago)
22.30	Sportni odd.: Pressing (vodi R. Vianello), 23.45 Mai dire gol - Pillole
24.00	Italia 1 sport
1.10	Film: Notte di stelle (dram., lt. '91, i. F. Buscotti, N. Martelli)

TELE 4

19.15	22.10 Dogodki in odmevi
20.30	Nad.: Kalifornija, 21.20 nan. Le spie
23.15	Film: Il diavolo in corpo

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.25, 22.30 TG
10.40	19.00 SP v smucanju
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Film: Quella fantastica, pazza ferrovia (kom., '74)
16.10	Film: Delitti senza castigo, 23.00Doppio negativo

NBC

12.00	Ushuaia
13.00	Okoli sveta
13.30	Bellamy na vrhu
14.00	Danes
14.59	ITN novice
15.00	Spoznajte tisk
15.30	Evropa 2000
15.58	ITN novice
16.00	McLaughlinova skupina
16.30	Evropa 2000
16.58	ITN novice
17.00	Smucanje
18.00	Konji v akciji
21.30	Govoreci jazz
22.00	ITN
22.30	Smucanje
23.00	Kosarka
00.30	NBC vecerna porocila
01.00	Frontalno
02.00	McLaughlinova skupina

CNN

08.00	Showbiz Today
08.30	Science And Technology
09.00	Headline News
09.30	The Big Story
10.00	Pinnacle
10.30	World Bussiness This Week
11.00	Larry King Weekeend
12.00	Showbiz Today
12.30	Style With Elsa Klensch
13.00	Earth Matters
13.30	Inside Business
14.00	World Report
16.00	Your Money
16.30	Reliable Sources
17.00	Travel Guide
17.30	NFL Preview
18.00	World Business This Week
18.30	International Correspondents
19.00	Futurewatch
19.30	Moneyweek
20.00	The Week in Review
21.00	World Report
24.00	Headline News
03.00	This Week in NBA
03.30	Headline News
04.00	World News

DISCOVERY

17.00	V nebo, film o reaktivnih motorjih
18.00	Narava opazuje, film o boju za ohranitev slonov v Afriki
18.30	Afrisko potovanje, film o Botswani
19.00	Nova, koralni grebeni
20.00	Jura, dinozavri
20.30	Skrivnosti zgodovine, skrinja zaveze
21.00	Povezave, film o cevjar-skih strojih
21.30	Potnik, film o letenju z vulkana
22.00	Plenilci, o morskih psih
22.00	Discovery poroca, oddaja o britanski policiji, prehranjevanje zivali

TV SLOVENIJA 2 **21.35**

BIBLIJA 9,
Osvajanje obljudljene dežele

Mojzes, ki je svoje ljudstvo kar stiri desetletja vodil po zavutih poteh sinajskih pucav in gora ni nikoli stopil v obljudljeno deželo; tja je svoje rojake popeljal njegov naslednik Jozue, bolj vojak kot duhovni voditelj. To je bilo navsezadnje tudi potrebno, saj rodovitnih dolin v povodju Jordana ni bilo moč poseliti brez orožja. Za naše mirovniško razmisljanje dokaj čuden način.

»Vse te pripovedi, oziroma vse to, kar soti pisarji, učenjaki zbrali in uredili, je bilo pravzaprav napisano in razlagano z namenom, da bi ljudje psoznali, da Bog deluje v zgodovini«, pravi v oddaji prof. Marko Urbanja.

TV SLOVENIJA 1 **17.10**

PO DOMAČE,
narodno - zabavna glasba

Ali veste, kako se skuha bujta repa? Prikazali vam bomo pripravo te okusne prekmurske jedi, voditeljica Smilja Baranja bo kramljala s Tonetom Gaberskom, piscem besedil za polke in valčke. Zapela bo Jelka Cvetezar, zaigral ansambel Slavček, nasmejal vas bo Dodo in še marsikaj.

HTV 1 **17.20**

DUH V MONTE CARLU,
angleški film, 1990

Režija: John Hough
Igrajo: Sarah Miles, Oliver Reed, Christopher Plumer in drugi

Preteklost se ne da pozabiti. To na lastni koži občuti Emile Bluet, ki po zaprtju javne hiše v Parizu, poiskusa s svojo mlado nečakinjo Mistral zaceti novo življenje v Monte Carlu. Porociti jo hoče s princem Nicholasom Aleksadrovim, toda usoda doloci, da se dekle zaljubi v mladega lorda Roberta Stanforda. V Monte Carlo pride moski, ki pozna Emilijino preteklost in jo izsiljuje...

TV SLOVENIJA 1 **14.15**

BOSA V PARKU,
ameriški film, 1967

Režija: Gene Sacks
Scenarij: Neil Simon po lastni drami
Fotografija: Joseph LaShelle
Glasba: Neal Hefti
Igrajo: Robert Redford, Jane Fonda, Charles Boyer, Mildred Natwick, Herb Edelmann in drugi

Lahko bi se zgodilo tudi vam. Par, ki srečno zaljubljen načrtuje življenje, toda nepredvidljive situacije lahko vse skupaj postavijo na glavo. Kaj hitro se vam lahko zgodi, da se z kovčkom in morda celo bosi znajdete v parku. To se je zgodilo Robertu Redfordu. Najprej na gledaliskih deskah in potem v filmu z Jane Fonda ob strani. Z to vlogo je postal eden najbolj priljubljenih igralcev Hollywooda.

Jane Fonda in Robert Redford

TV SLOVENIJA 1 **20.10**

PRESODITE,
razvedrilna oddaja

Presodite je nova interaktivna oddaja Razvedrilnega programa. O usodi glavnega junaka Tonyja, ki se znajde v hudi finančni stiski, boste odločali gledalci doma prek telefonov in v studiu. Tony preživi dan na konjskih dirkah in tam »najde« denar. Ali naj ta denar vrne? V studiu mu bodo pomagali odgovoriti trije znani Slovenci. Zgodba o Toniju je sposojena pri BBC, povezovalac v studiu bo Janko Petrovec.

RAI 3 **16.50**

LE ALI DELLA AQUILE,
ameriški film, 1956

Režija: John Ford
Igrajo: John Wayne, Maureen O'Hara in drugi

Zgodba o ameriskem letalcu Franku »Spigu« Weadu, ki je zaradi posledic letalske nesreče moral zapustiti vojsko malo pred začetkom druge svetovne vojne. Toda življenje ima več obrazov, tako je postal uspešen pisatelj in scenarist v Hollywoodu. Le kdo bi bil bolj primeren za upodobitev glavnega junaka, ki ga nesreče ne zlomijo, kot John Wayne?

ORF 2 **13.00**

DOBER DAN, KOROŠKA

Ob mednarodnem dnevu žena: Iz stiske se je rodila učinkovita organizacija.
Prijateljstvo v snegu: Učenci iz Celovca in iz Portoroža so se sankali v Podnu.
Teater Trotamora pripravlja »Peklenko pomarančo«: O svobodni odločitvi za dobro ali zlo.
Učinek umetnosti na delovnem mestu: Helmut Blazej razstavlja v tovarni Knecht.
»Zogica Marogica«, sedaj tudi med otroci vrtec in sol na južnem Koroskem.
Slovansko - bizantinska liturgija v izvedbi moskih pevskih zborov iz Podjune.

A KANAL **10.30**

MALE ŽIVALI
oddaja o hišnih ljubljencih

Male živali boste tokrat lahko gledali v živo, saj bo v studiu veterinar, ki bo odslej enkrat mesečno odgovarjal na vaša vprašanja v zvezi z pravilno prehrano vaših ljubljencev. Povabili vas bomo k sodelovanju v nagradni igri in s svojimi vprašanji boste lahko krojili potek pogo- vora v studiu. Pogledali si boste tudi tretji del sole agilityja.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

08.30 Nori mračni vikend; 10.30 MTV novice; 11.00 Veli- ka slika; 11.30 Angleški top 20; 13.30 Prvi pogled; 14.30 Nori mračni vikend; 17.30 Država; 18.00 Resnični svet III; 18.30 MTV novice; 19.00 Ameriški Top 20; 21.00 120 mi- nut; 23.00 Beavis & Buttthead; 23.30 Headbangers ball

SKY ONE

14.00 Paradise Beach, nad; 15.00 Zabava ta teden; 16.00 Vesoljske steze; 17.00 Coca - Colin mikš hitov; 18.00 Wrestling; 19.00 Simpsonovi; 20.00 Beverly Hills 90210; 21.00 Melrose Place; 22.00 Vesoljske steze; 23.00 Renegade; 24.00 Zabava ta teden; 01.00 S.I.B.S.; 01.40 Na vrhu kupa; 02.00 Nedeljski komiki; 00.30 Hit mix Long Play

PRO 7

11.45 Stan in Olio; 12.15 Primer za profesorja Chasea; 13.15 Ben Cropp; 14.15 Emmeran; 14.15 Ameriška hi- mna - vse za zmago, am. sport., film; 16.20 Alligator, it. grozljivka; 17.55 Matlock; 18.55 Viper; 19.55 Poročila; 20.15 Gremilni 2 - vrnitev malih pošast; 22.15 Palm Beach Duo; 23.15 Vojak, am. akc. film, 1981; 00.55 Dva proti ena, talk show; 01.25 Vesoljski plenilci, am. film, 1986; 03.10 Ponovitve do 04.30

PREMIERE

14.30 Hokej, nemška liga; 18.00 Vrnitev domov: Neve- rjetno potovanje, am. pustol. film; 19.30 Premiere; 20.15 Veliko hrupa za nič, angleška komedija; 22.05 Kalkofov zaslon; 22.15 Divje othideje 3, am. erotični film; 00.00 Kratki film; 00.30 Enakonočje, am. film 1992; 02.20 Spe- edtrap, am. erot. film 1992; 04.40 Medeni mesec v Las Vegasu, am. film, 1992

SAT 1

11.45 Jezdec proti Sedečemu biku, am. vestem, 1951; 13.05 Ne pozabi me, nem. it. ljubezenski film, 1958; 14.50 Vrhama vožnja Blue Fin, avstralski pustolovski film, 1987; 16.35 Prodajajo smrt; it. franc. nem. špan. vestem, 1973; 19.15 Nogomet; 20.15 Duhovnik in dekle, nemški ljube- zenski film, 1995; 22.15 Pogovor v stolpu; 23.30 Novinarji poročajo; 00.05 Klute, ameriški triler, 1970; 02.10 Ponovi- tve

EUROSPORT

08.30 Tenis, Scottsdale, polfinale; 10.30 Smučanje, su- per velesalom (Z), Saalbach, prenos; 13.00 Hitrostno drsanje, svetovno prvenstvo; 17.00 Smučanje; 17.30 Smučanje, super velesalom (M), Aspen prenos; 19.30 Smučanje; 20.00 Golf; 20.00 Golf; 21.00 Indy dirke, Mi- ami, prenos; 23.00 Maraton, Los Angeles; 24.00 Tenis, Scottsdale, finale

RTL

11.30 Nazaj v preteklost; 12.30 Tropska vročica; 03.25 Kdo je tu šef?; 14.00 Čudežni tenis; 14.30 Job Busters,

ameriška komedija; 16.50 Thunder In Paradise; 17.45 Burkov zakon; 18.45 Aktualno; 20.15 Hudson Hawk; Mojstriški tat; 22.10 Spiegel TV magazine; 23.20 Ure lju- bezni; 00.20 Kanal 4: geslo; 01.35 Kojak; 02.30 Umor je njen konjiček; 03.25 Ilona Christen; 04.15 Hans Meister; Eksplozivno

RTL 2

11.30 Annina mati, nemški film, 1983; 13.15 Bravo Tv; 15.25 California Highschool; 17.00 Polje, film; 19.05 Acapulco H.E.A.T. 20.15 Dr. Quinn; 21.15 Cobra; 22.10 18 ur do večnosti, ameriški film, 1977; 00.15 Dobrodošli v Los Angelesu, ameriški film, 1974; 02.05 Ponovitve

SKY MOVIES

15.00 The Return Of Ironside; 17.00 City Boy; 19.00 Dig- ger; 21.00 Mr. Baseball; 23.00 Bram Stoker's Dracula; 01.10 The Movie Show; 01.40 The Vernon Johns Story; 03.15 Glengary Glen Rose; 04.55 I Bought A Vampire Motorcycle

MOVIE CHANNEL

15.00 Guinevere; 17.00 A Mice And A Man; 19.00 The Babe; 21.00 Last Action Hero; 23.10 Solar Crisis; 01.05 Folk's; 02.55 School Ties; 04.45 Chrome Soldiers

FILMNET +

14.00 Bonkers; 14.25 Tretji mož na gori, film; 16.15 Whoopi Goldberg Show; 16.50 Nogomet - angleška li- ga: Chelsea - Crystal Palace; 19.00 5000 Nations, do- kumentarec; 21.30 E! News; 23.10 Vojna sreča, film; 23.50 Up - data

SUPER CHANNEL

05.30 Poročila; Gospodarstvo; Danes; Super Shop; 15.00 Srečanje s tiskom; 18.00 Konjeništvu; 19.00 Poroči- la; 19.30 S prvim razredom okoli sveta; 20.30 Za tujce; 21.30 govorimo o jazzu; 22.00 Poročila; 22.30 Šport; 00.30 Novice

DSF

08.00 Življenje v divjini, 09.00 Monster Trucks; 10.00 Ka- skaderji; 10.45 Monster Trucks; 11.45 Klasični športi; 12.00 Normalno; 13.00 Boks; 16.00 Atletika, Berlin; 19.00 Umetnostno drsanje; 21.00 Boks; 21.45 Športna poroči- la; 21.50 Nogomet, nemška liga; 22.45 Nogomet, itali- janska liga; 23.45 Biljard; 01.00 Boks; 01.45 Biljard

VOX

08.00 Dominijon; 08.20 Regal Shop; 09.50 Format NZZ; 10.30 Spiegel TV Special; 12.45 Tovarna oficirjev, nem- ski film, 1984; 14.15 Malignet in hotelska klet, francoski film, 1992; 18.30 Voxtour: Portugalska, Azori; 19.15 Airwolf; 20.10 Vse je le teater, angleški film, 1989; 22.00 Božja oboževalka, ameriški film, 1989; 23.45 Prava lju- bezen; 0.40 Nastajanje filma; 01.00 Pasolinijeva drzne zgodbe

TNT

20.00 Manpower; 22.00 The Little Hut; 00.00 Between Two Women; 01.40 We Are Dancing; 03.30 Slim

3 - SAT

11.05 Zlata jama, ameriški nemi (ČB) film; 12.35 Anto- nio Salleri: Koncert za klavir v C - duru; 13.00 Čas v sliki; 13.10 Tednik; 14.15 Čudež, preživela sem Auschwitz; 15.30 Prerez Baselske noči; 17.00 S poti po Švici; 19.00 Danes; 19.10 Talkshow; 20.00 Dnevnik; 20.15 Podelitev nemške nagrade za malo umetnost 1994; 22.55 Polici- ski klic 110; 00.00 Šport; 00.20 Charles Bukowski Tapes; 00.25 Eartha Kitt; Gledališče Stuttgart

ZDF

12.00 Nedeljski koncert; 12.47 Vidiki; 12.50 Kukalo; 13.30 Izpoved prevaranta Felixa Krulla; 15.10 Srečanje v na- ravi; 15.40 Reka brez vrnitve; 17.10 Danes; 17.15 Špor- tna reportaža; 18.15 Mona Lisa; 19.00 Danes, vreme; 19.10 Bonn direktno; 19.30 Čudoviti svet; 20.15 Glasba v zraku; 22.10 Prekleta vojna; 22.55 Šport v nedeljo; 23.05 Sovraštvo v glavi; 00.45 Taxi Blues

FILMNET

14.00 Tuji zvoki, drama, 1987; 16.00 Njegovo dekle Pe- tek, komedija 1940; 18.00 Otoci drugih žensk, drama; 1993; 20.25 Italijanski nogomet v živo; 22.25 Cherry 2000, znanstvena fantastika 1987; 24.00 Naš Richard, romantična komedija

CARTOON NETWORK

06.00 Dotik modrega med zvezdami; 06.30 Svetovne risanke; 08.00 Sadežovi; 08.30 Yogijev lov za zakladom; 09.00 Yogijeva vesoljska dirka; 09.30 Jutranja ekipa; 10.30 Mladi Robin Hood; 11.00 Scoobyjeva olimpijada; 11.30 Kapitan Caveman; 12.00 Nenavadne dirke; 12.30 Na pomoč, kosmati medved; 13.00 Dust & Mutt, leteli stroj; 13.30 Glavne risanke; 14.00 Super kos; 16.00 Močni mož in & Yuk; 16.30 Ed Grimley; 17.00 Glavne ri- sanke; 17.00 Kapitan Planet; 18.00 Bugs & Daffy nocoj; 19.00 Top Cat; 19.30 Kremenčkovi

TV 5

10.05 Glasba za srce; 12.00 Poročila; 13.052 Šola ljubi- teljev; 12.45 Zverinjak; 14.45 Ne sanjajte; 15.45 Avtovi- zija; 16.10 Svet je vaš; 17.45 Bon Weekend; 18.15 Kore- spondenca; 19.00 Trideset milijonov prijateljev; 19.30 Belgijška poročila; 20.00 Magazin; 21.00 Prijetne ulice na Montparnassu; 22.45 Varuh Teles, film; 01.15 Pono- vitve

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poroči- la; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Ju- tranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi ča- sa; 10.05 Šaljivci so med nami; 11.05 Poslušalci če- stitajo; 12.05 Na današnji dan; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Po- slušalci čestitajo in poz- dravlajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nočno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Ju- tranja kronika; 8.50 Kultur- ne prireditve; 9.45 Stergo ergo; 10.00 Uganka; 10.40 Gost; 11.00 Smučanje; 13.00 Šport, vmes glasba; 15.30 Do- godki in odmevi; 16.05 Popevki; 19.30 Top albu- mov; 21.00 Rock under- ground; 22.00 Zrcalo dneva, vreme.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 8.30 Pre- ludij; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Zabavna igra; 15.30 Do- godki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Svet glasbe, svet umet- nosti; 22.30 Orgelska gla- sba; 22.55 Vokalno-instru- mentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,5 - 93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poroči- la; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obve- šečajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, 10.50, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 19.00 Dnevnik- prenos RS; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Va- la Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radij- ska Igra; 9.00 Saltimban- chi; 9.30 Kulturna poroči- la; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gleda- lišče; 11.00 Narečna od- daja Su e zo per le con- trade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x me- sečno Alpe Adria Maga- zine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Cali- mero in otroci; 9.30 Kam

danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 Glasbena lestvica; 15.00 Voden program; 16.45 Javna razsvetljava; 17.15 Hollywood; 18.00 Mi smo od tam doma; 19.00 American Top 40; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pre- gled tiska; 11.00 Po do- mače na kranjskem ra- diu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 14.00 Go- renjska danes; 15.30 Do- godki in odmevi; 17.20 Hi- tro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 018.55 Teden slovenke drame; 19.30 Večerni pr. - Lestvica RK.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poroči- la; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvesti- la; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Želeli ste; 15.30 Do- godki in odmevi; 16.00 Želeli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Filmska festivala v Rotterdamu in Berlinu 17.00 Technomanija; 18.00 Koncertne napove- di; 19.00 TB: Pretenders; 20.00 Ciklus De Sade v tekstu; 21.00 Oldies-Gol- dies Chart; 23.00 Koncert; Linton Kwesi Johnson.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnev- nik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerk- ve v Rojanu; 9.45 Pregled tiska; 10.00 Mladinski oder; Dečki Pavlove ulice (r. M. Sosič, 4.); 10.20 Ve- selo po domače; 11.00 Za smeh in dobro voljo, 11.15 Orkestri; 11.30 Na- božna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Koroški obzornik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Mala sce- na; 22. leto ob zori - Po- slednji izlet (L. Turk, 4.); 14.40 Potpuri; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Soft music; 16.00 Šport in glasbi; 17.30 Krajevne stvarnosti; Iz naših priredi- tev, nato Potpuri; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poroči- la; 10.00 Izmenično Ju- tranji val - Nedeljska ma- tineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroskem - Duhovna mi- sel (dr. Andrej Kajžnik); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

						AVTOR: SIMON BIZJAK	100	KRUH IZ MESANEGA ZITA	VERGILOV JUNAK	NETRDN SPRIJETOST	IZTOK TORY	KOZNA BOLEZEN, PSORIAZA	KRATEK ČUD, ZNAČAJ	PIZMOVKA	IT. PISATE- LJICA (MATILDE)	ZNAN- STVENA RAZPRAVA								
						BREZKUŽ- NOST																		
						AMERISKA ROCK PEVKA																		
						SADEŽ S TRDNO LUPINO					RUDNINA KALCIJEV SULFAT Z VODO													
						UPODOBITEV S CRTAMI	KRALJEVIČ IZ MAHABH. AM. IGRALEC (WARREN)				DELEC MEZONOV PRIVRZENKA VERIZMA													
													KRADLJIVEC, ZMIKAVT											
	SESTRIN MOZ	365 DNI	SKLADATELJ HACATURJAN	NAJVEČJI LEVI PRITOK VOLGE	ZMES PLIONOV, KI JO DIHAMO				SETEV SPANSKI KOSARKAR				BIVSI KUB. MINISTER (RAUL) SURREALIZEM											
VODJA NARO- DNOZABAV. ANSAMBLA (LOJZE)					VIJAK PRI SADNI STISKALNICI			TETA, UJNA OCET							TONE KRALJ			TIPALKA PRI ŽUŽELKAH	REŽISERKA ZETTERLING	ATENSKI DRŽAVNIK IN VOJSKOVODJA IZ 5. ST PR. N.S.	VRSTA ANTILOPE (IZ CRK LIANA)			
RELIGIJA					UPAD MORJA SLABOKRV- NEŽ					KRAVICA				TIBETANSKO GOVEDO	PRAVOSLAVNI SKOF	INDIJSKI FIZIK, NO- BELOVEC LETA 1930								
KOZASKI POGLAVAR						MOSKI POTOMEČ RIMSKE DVE				----- IN ZELENJAVA DEBELA PALICA						KRONIKA LETOPIS NEIMENOVA- NA OSEBA								
SEVERNO- AMERISKO INDIJANSKO PLEME							PENEČE SE VINO NORV. PESNIK (PETTER)					1 LADA ZEJ												
	VELEPOS- LANISTVO	ZOLAJEV ROMAN	RICHARD STRAUSS	MESTO V OKLAHOMI VAS PRI VODICAH				POKLEKO- VANJE SL. SLOVNI- ČAR (FRANC)											UVAN LENDL OBRAT ZA PRIDOB. OLJA					
SKUPNO IME ZA JUŽNO SADJE						ENCIM TREBUSNE SLINAVKE								RESNOST MAKEDONSKO MOSKO IME										
MESANEC BELIH IN INDIJANSKIH STARŠEV						OMARICA ZA DARGOČE- NOSTI				MORSKA RIBA, TUNA	ORANJE	SL. PISATELJ (IVAN) 2				IND. BOGINJA, ZENA SIVE LUDOLFOVO STEVILO						VODNA ŽIVAL S SKARJAMI		
BRANE RONCEL			LETOVISČE PRI OPATJI IND. DRŽAVA			RAVNOTEŽNI KAMENČEK V USESU									PAUL ANKA			VODNI VRTINEC BOS. PESNIK SARALJIC						
MALAJSKA BLAZNOST					MED	VRSTA FRANCOSKIH PREPROG	USPESNA POPEVKA	NEHOTENO MOKRENJE ČETRITI RIM- SKI KRALJ							HOMERJEV EP GOROVJE V BURMI									
MLEČNI IZDELEK				OTOK OB VZHODNI OBALI AZIJE						POJAV NA VODI MOZAMB. OSV. GIBANJE						ZGOŠČENA DUHOVNA MISEL								
JUŽNOAME- RISKA KUKAVICA				SL. BENESKI PESNIK (IVAN ? - ZAMEJSKI)					SLAB PESNIK SL. PISATELJ (VITAN)							FR. MESTO BLIŽU BEL- GIJSKE MEJE RENIJ						STARORIM. NARAVO- SLOVEC		
BENGALSKI PESNIK				BIVSI KOSARKAR RADOVA- NOVIČ				OROŽJE ZA SEKANJE IN VBADANJE					TUJE ZENSKO IME (IZ CRK SATIRA)							3	SKOPLJE- NEC, EVNIH			
KRILO RIMSKE KONJENICE				DONNA SUMMER			TONE ROP	RUSKO MOSKO IME	PREBIVALKA IGA	DALMATINSKO Z. IME INDIJSKI VELETOK			ANGLESKI ESEJIST (RICHARD 1672 - 1729)	BILJARDNA PALICA KARLI ARHAR				ENOTA ZA EL. MOC	PRIMOŽ KOZAK TITANOV MINERAL					
																HRIB NAD BEOGRADOM								
										CH4							NAJSTAREJ- SA VERSKA BESEDILA INDIJCEV	ANT. IME REKE GUADIANA MUSLIMANSKO M. IME						
						24 UR				BIKOBORSKI VZKLIK STOLETJE VEK				VARJENO MESTO	GLASOVALEC, VOLIVEC ČAS GONJE- NJA JELENOV									
						TUJE ZENSKO IME				SODOBNI CRNOGORSKI KNJIZEVNIK BRKOVIC								TRACNICA						
						RUMENO RJAVA BARVA				FRANCOSKI PISATELJ SIMON								PRISTANIŠČE V IZRAELU						
						AMERISKA VESOLJSKA USTANOVA						HRVASKA PEVKA (KSENIJA)						TVORBA V PANJU						

Gesla prejšnje križanke

Dobrepolje - mačkare; Cerčno - lavfarji; 1- Ptujsko polje - kurenti; 2 - Brkini - škoromati

Rešitev prejšnje križanke

Vodoravno: spremenljivost, trigonometrija, aes, Rab, Kaiser, Rzav, kes, jen, Dobrepolje, IB, Miki, Lino, lopica, sari, namot, ulov, Istran, vriskač, PE, roža, nauk, IR, eliksir, Nen, Njasa, neoroman- tika, Callas, ET, Espen, Ranjina, Gea, kapa, cer, ego, samorodnost, ona, askarida, diptih, sado- lin, tir, Ned, Zorko, tratina, karat, alea, EA, red, spaka, brnja, Brkini škoromati, oje, km, Laon, Rilke, kas, mekina, Otta, Adil, skrak, ulje, Cerčno lavfarji, Kalan, Leone, žs, Ado, ion, inlet, Nip- pon, čistina, Jaka Daneu, inje, Enare, iks, del.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

Danes, 5. m., in v ponedeljek, 6. marca, ob 20. uri: BALETNI VECER - BALETNO GLEDALIŠČE SANKT PETERSBURG. Nedelja: P. I. Cajkovski - Possédé par son double - balet v dveh dejanjih. Ponedeljek: Don Kihot ali norčava fantazija - balet v dveh dejanjih (GD). V petek, 10., in v soboto, 11. marca, ob 20. uri: gledališče VR - GERTRUDA STEIN (LD).

SNG DRAMA, tel.: 061/221-511

V ponedeljek, 6. marca, ob 19.30: D. Jovanović - UČANKA KORAJZE, za abonma dijaški 7 večerni in izven. V torek, 7. marca, ob 19.30: T. Stoppard - ARKADIJA, za abonma dijaški 6 večerni. V soboto, 11. marca, ob 19. uri: W. Shakespeare - HAMLET, za izven.

MALA DRAMA, tel.: 061/221-511

V ponedeljek, 6. marca, ob 20. uri: M. Jesih - LJUBITI, za izven. V sredo, 8. marca, ob 20. uri: G. Tabori - WEISMAN IN RDEČE LICE, za izven. Predstava bo še v soboto, 11. marca, ob isti uri, za izven. V petek, 10. marca, ob 20. uri: V. Möderndorfer - HAMLET IN OFELIJA, za izven.

SNG OPERA, tel.: 061/331-950

Danes, 5. marca, ob 11. uri: B. Adamič - SNEGULJČICA, zadnjič v sezoni. V torek, 7. marca, ob 19. uri: BALETNI VECER - PIROVI PLESI II, HIMERA, ORFEJ, za red torek.

MGL, tel.: 061/210-852

Danes, 5. marca, ob 20. uri: F. Mitterer - SIBIRIJA, premiera, za izven.

LGL, tel.: 061/314-789

V sredo, 8. marca, ob 20. uri: plesni projekt TRIO. Predstava bo še v četrtek, 9. marca, ob isti uri.

VELIKI ODER

Danes, 5. marca, ob 11. uri: ZOGICA MAROGICA.

TUNEL

V torek, 7. marca, ob 19.30: P. Quignard - IME NA KONCU JEZIKA. Predstava bo še v sredo, 8. marca, ob 19.30.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, tel.: 061/312-860

V torek, 7. marca, ob 16. uri: J. Jurčić-A. Inkret - ZGODBA O DESETEM BRATU, za izven. V petek, 10. marca, ob 17. uri: J. Graham - TEZAVE S HRBTENICO, za izven. Predstava bo še v soboto, 11. marca, ob 19.30, za izven. V nedeljo, 12. marca, ob 16. uri: D. Muck - KDO JE UBIL ZMAJA, za izven.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Rossetti

Danes, 5. t. m., ob 16.00 (red druga nedelja) zadnja predstava »Servo di scena«. Režija G. Ferro. V glavni vlogi nastopa T. Ferro. Predstava št. 4.

V torek, 7. t. m., ob 20.30 (red premiera) gostuje stalno gledališče iz Bocna z Goldonijevu komedijo »La locandiera«. Režija Marco Bernardi. Predstava v abonmaju 8A (modro), za abonente popust.

Urniki blagajne gledališča: 8.30-14.30 in 16.00-19.00 ob delavnikih (tel. 54331) in pri blagajni v Pasazi Protti (tel. 630063): 8.30-12.30 in 16.00-19.00.

Gledališče Cristallo - La Contrada

Danes, 5. t. m., ob 16.30 zadnja ponovitev »Vita col padre« H. Lindsaya in R. Crouseja. Režija Piero Maccarinelli. V glavnih vlogah nastopata Ugo Pagliari in Paola Gassman.

KOROŠKA

CELOVEC

Dom glasbe: danes, 5. t. m., ob 14.30 »Koroška poje«. Teater ORF: jutri, 6. t. m., ob 20. uri »Das Fieber«.

SENTJAKOB V ROŽU

Danes, 5. t. m., ob 9. uri zimski pohod na Arihovo pec.

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

V sredo, 8. marca, ob 17. uri: PRES LISANI GLASOVI - ljubljanske ustvarjalke v kulturi namesto voscilnice za 8. marec ponujajo družnje, Vabljenje vse, ki ste se navelicale poslušati, ki hočete in imate kaj povedati (SD). V petek, 9., in v petek, 10. marca, ob 19. uri: DELAVNICA MARKA POGACNIKA - Vitalno-energijski sistemi krajine in cloveka (SD).

INFORMACIJSKI CENTER -

MODERNE GALERIJE

V četrtek, 9. marca, ob 19. uri: predstavitev naj-novejših slik ANDRAZA SALAMUNA iz cikla Mah in srebro.

VODNIKOVA DOMACIJA, Vodnikova 65 V torek, 7. marca, ob 19.30: VLADISLAV STRES - O raju. V predstaviti v recitacijah bo sodelovala MOJCA STARIC.

KUD FRANCE PRESEREN,

tel.: 061/332-288

V ponedeljek, 6. marca, predstavitev KULTURNE SKUPINE IKAR, ki jo sestavljajo bosanski pregnanci. Ob 18. uri: otvoritev razstave njihovih likovnih izdelkov, ob 19. uri: predstava

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRŽIČ

Obcinsko gledališče

Od 14. t. m. do 6. junija bo na sporedu mednarodni festival »Ecco mormorar l'onde«. Otvoritev manifestacije bo v torek, 14. t. m.,

KRIZANKE, tel.: 061/226-544

V četrtek, 9. marca, Viteška dvorana ob 20. uri: M. Kmecl - ANDREJ SMOLE - ZNAMENITI SLOVENEC

KUD FRANCE PRESEREN, tel.: 061/332-288

Danes, 5. marca, ob 20. uri: gledališka improvizacija PILOTI: MASH.

KOPER

GLEDALIŠČE KOPER, tel.: 066/21-027

V sredo, 8. marca, ob 20. uri: A. Nikolaj - NI BILA PETA, BILA JE DEVETA, za abonma in izven.

KRANJ

PGK, tel.: 064/222-681

25. TEDEN
SLOVENSKE DRAME

Danes, 5. marca, ob 16. uri: A. Rozman - LENUH POZERUH, za izven (Gledališče Ane Monro). Ob 19.30: E. Car - POREDUSEV JANOS, za izven (izvaja Evgen Car). V ponedeljek, 6. marca, ob 19.30: F. Milčinski - ZVEDICA ZASPANKA, za izven.

MARIBOR

DRAMA, tel.: 062/221-206

Danes, 5. marca, stari oder ob 20. uri: Rade Serbedzija z gosti Juretom Ivanusičem in Danilom Serbedzijo - SE NISMO ZE NEKJE SRECALI?

V torek, 7. marca, minoritska cerkev ob 20. uri: Serling-D. Lukic - OBMOCJE SOMRAKA, za abonente in izven. V sredo, 8. marca, stara dvorana ob 19.30, E. Albee - KDO SE BOJI VIRGINIJE WOOLF? za abonente in izven.

OPERA, tel.: 062/221-206

Danes, 5. marca, ob 16. uri: velika dvorana G. Donizetti - LUCIA DI LAMMERMOOR, za red upokojenci, nedelja in izven.

LGM, tel.: 062/26-748

Danes, 5. marca, ob 11. uri: F. Lainscek - REGRATOVA ROZA. V nedeljo, 12. marca, ob 11. uri: J. Malik - ZOGICA MAROGICA.

NOVA GORICA

PDG, tel.: 065/25-326

Danes, 5. marca, ob 17. uri: H. Barker - LJUBEZEN DOBREGA MOZA, za abonma nedelja in izven. Predstava bo še v petek, 10. marca, ob 20. uri, za abonma petek A, izven in v soboto, 11. marca, ob isti uri, za abonma sobota A in izven.

Od petka, 10. t. m. do nedelje, 12. t. m. gostovanje gledališča italijanske manjšine z Reke z Molierovim »Il malato immaginario«. Režija Francesco Randazo.

TRŽIČ

Obcinsko gledališče

V sredo, 8. in v četrtek, 9. t. m., ob 20.30 gostovanje stalnega gledališča iz Neaplja s Shakespeareovo dramo »Sen kresne noči«. Režija Tato Russo.

VIDEM

Gledališče Contatto

Danes, 5. t. m., ob 21. uri »Zingari« v izvedbi Teatri Uniti.

Do 4. junija »Orfejev labirint« Pietra Faielle v izvedbi Me' o Matt. Contatto comico (Kino Cristallo): v ponedeljek, 10. t. m., ob 21. uri »Sesso con Luttazzi«.

ŽELEZNA KAPLA

Hotel Obir: v sredo, 8. t. m., ob 14.00 - Praznovanje Mednarodnega dneva zena. Govor bo imela Katarina Lavš.

TINJE

V Domu: jutri, 6. t. m., ob 19.30 koncert »Pesmi vere-pesmi življenja«.

POVODNI MOZ.

V sredo, 8. marca, ob 20. uri: predavanje VERE KOZMIK in DANICE SIMČIČ - Enake možnosti žensk in moških.

V četrtek, 9. marca, ob 20. uri: literarni večer UROŠA ZUPANA (predstavitev knjige ODPIRANJE DELTE).

ISH, Beethovnova 2/III

Od ponedeljka, 6., do petka, 10. marca, od 18. do 20. ure: predavanja dr. WOLFGANGA U. DRESSLERJA z naslovom Uvod v izbrane probleme besediloslovja.

MARIBOR

MALI ODER SNG DRAMA,

tel.: 062/224-421

V četrtek, 9. marca, ob 17. uri: kabiten prof. Sedmaka. Gosta: KSENIJA MISIC in BRANE STURBEJ.

VELENJE

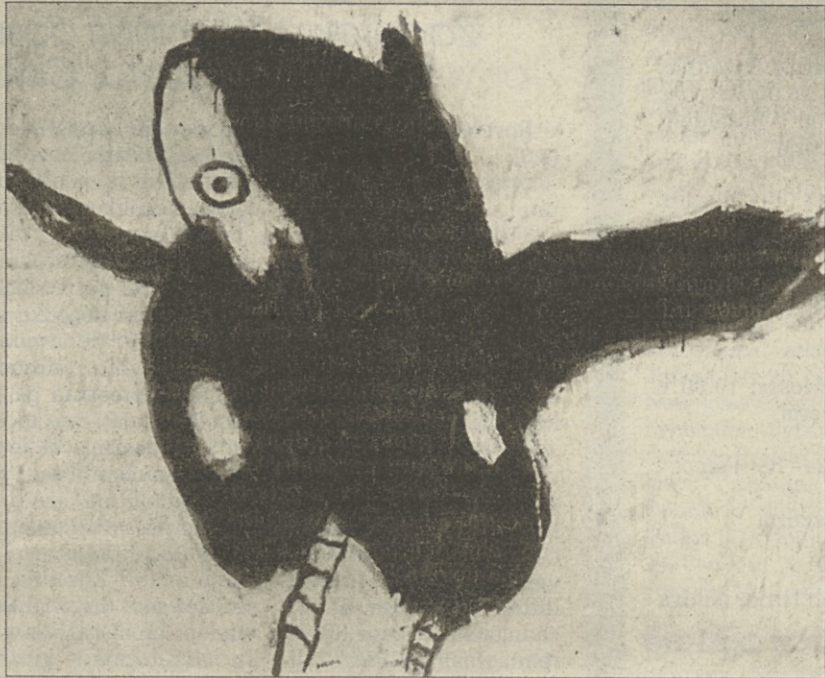
DOM KULTURE VELENJE

V četrtek, 9. marca, ob 19. uri: kulturni večer - s prvo damo slovenske televizije MISO MOLK se bo pogovarjal Marjan Marinsek. Gostja večera bo DARJA SVAJGER.

ob 20.30 s koncertom španske baročne glasbe. Nastopala bo sopranistka Montserrat Figueras pod vodstvom Jordija Savalla.

Primorska poje

Otvoritveni koncert bo v Podnanosu (Kulturni dom) v soboto, 11. t. m., ob 20. uri.

V torek, 7. marca, bo v Moderni galeriji v Ljubljani ob 20. uri otvoritev pregledne razstave
ZDENKA HUZJANA

Huzjan Zdenko: Naselitev, 1986

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, Presernova 10

V Sprejemni dvorani je do 26. marca na ogled mednarodna razstava ilustracij za otroke PODOBE DOMISLIJE.

Razstava skulptur in risb DRAGA TRSARJA je na ogled do 20. marca.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

V ponedeljek, 6. marca, bo ob 19. uri otvoritev razstave Zimski salon. Predstavljata se umetnici ALMIRA SADAR in MARIJA STARIC JENKO. Razstava bo na ogled do 26. marca.

MODERNA GALERIJA, Slovenska 35

V torek, 7. marca, bo ob 20. uri otvoritev pregledne razstave ZDENKA HUZJANA. Razstava bo na ogled do 9. aprila.

V spodnjih prostorih Moderne galerije je do 12. marca na ogled razstava WILLIAMA HENRYJA FOX TALBOTA.

GALERIJA ARS, Cevljarska 2

Razstava slik BRANKA SIMČIČA je na ogled do 9. marca.

BEZIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

V ponedeljek, 6. marca, bo ob 18. uri otvoritev razstave JIRIJA BEZLAJA

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6

Razstava akvarelov PETRA KOŽINA je na ogled do 10. marca.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava risb METKE KRASOVEC je na ogled do 23. marca.

GALERIJA KAPELICA SOU

Razstava del ROBERTA SIMRAKA je na ogled do 10. marca.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava grafik, risb in slik BOZIDARJA JAKCA je na ogled do 5. aprila.

GALERIJA LALA, Zidovska ulica 5

Razstava grafik, risb in gvašev BRUNA RICHARDA je na ogled do 10. marca.

GALERIJA CZP KMECKI GLAS, Zelezna 14

Razstava olj PETERNELJ - MAUSER je na ogled do 17. marca.

GALERIJA PIC LEK, Verovskova 57

V ponedeljek, 6. marca, bo ob 18. uri otvoritev razstave slik BERNARDE SMID. Razstava bo na ogled do 5. aprila.

GALERIJA TIVOLI, Pod turnom 3

Razstava graficnih listov BOGDANA BORČICA je na ogled do 19. marca.

INSTITUT JOZEF STEFAN, Jamova 39

V torek, 7. marca, bo ob 15. uri otvoritev razstave del LUCIJANA BRATUSA. Razstava bo na ogled do 17. marca.

GALERIJA VODNIKOVA DOMACIJA,

Vodnikova 65

Razstava grafik BOJANA KLANCARJA je na ogled do 4. aprila.

GALERIJA ZDSLUI, Komenskega 8

Razstava ANTONA HERMANA - Objekti je na ogled do 14. aprila.

KUD FRANCE PRESEREN, Karunova 14

Razstava oblikovalke ALENKE GLOBOČNIK je na ogled do 21. marca.

BEGUNJE

GALERIJA AVSENIK

Razstava slik NIKA SLOVENCA.

CELJE

GALERIJA SODOBNE UMETNOSTI CELJE,

Trg Celjskih knezov 11

Pregledna razstava slik AVGUSTA LAVRENCIČA je na ogled do 31. marca.

KRANJ

GALERIJA SENK, Britof 23

Razstava slik slovenskega ZVESTA APOLLONIJA.

MARIBOR

UMETNOSTNA GALERIJA MARIBOR,

Strossmayerjeva 6

Razstava grafik MARINO MARINIJA.

PIRAN

MESTNA GALERIJA PIRAN

Razstava GENERACIJA 1982 je na ogled do 3. aprila.

PTUJ

MIHELICEVA GALERIJA

Razstava MITOLOGIJA ZOHARJEVEGA KURENTA je na ogled do 28. maja.

SEŽANA

KC SREČKA KOSOVELA

Razstava del DAMJANA SVARE je na ogled do 15. marca.

VELENJE

KC IVAN NAPOTNIK

Razstava del VOJKA POGACARJA je na ogled do 22. marca.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej judovske skupnosti »Carlo in Vera Wagner« (Ul. Monte 5): do 17.4. »Sveta dezela v antični topografiji«. Urniki: torek, sredo 16-20, četrtek, petek 10-13, ob nedeljah pa dopoldne in popoldne.

Galerija Rettori Tribbio: razstavlja slikar Ottavio Bomben.

Studio Bassanese: do 11.3. razstavlja Enrico Castellani - »Carte 1994«.

Galerija Torbandena: na ogled je skupinska razstava »Maestri del novecento«.

Galerija Le Caveau (Ul. Sv. Franciska 51/A): do 11.3. je na ogled razstava Livia Rosignana.

GORICA

Galerija Kulturnega doma: do 20. t. m. bo na ogled razstava »Idrijske cipke«, ki jo prirejajo Kulturni dom Gorica, občina Idrija in Mestni muzej - Idrija.

KOROŠKA

CELOVEC

Deželna galerija: do 30. aprila razstavlja Marie Lassnig.

TINJE

Dom: na ogled je razstava fotografij Ivana Klarica »Hrepenenja«.

ROŽEK

Galerija Sikoronja: Na ogled je razstava »Tihozitja iz narave« Wernerja Neuwritha.

ŠMIHEL NAD PUBERKOM

Tovarna Knecht: na ogled je razstava Helmuta Klazeja.

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM,

tel.: 061/222-815

V torek, 7. marca, ob 19.30: večer ob 120-letnici rojstva MAURICEA RAVELA (SD).

V sredo, 8. marca, ob 19.30: AMSTERDAMSKI BAROČNI ORKESTER. Program: G. F. Händel, Bach, Biber, Vejvanovski, Händel.

V četrtek, 9., in v petek, 10. marca, ob 19.30: koncert ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, za oranžni abonma I in II. Program: Skerl, Schumann, Sibelius.

KLUB CD,

tel.: 061/176 72 28

V četrtek, 9., in v petek, 10. marca, ob 20. uri: TEMATSKI GLASBENI VECER.

V soboto, 11. marca, ob 21. uri: PAUL F. COWLAN (kantavtor in pesnik)

SLOVENSKA

FILHARMONIJA

V torek, 7. marca, velika dvorana ob 19.30: koncert KOMORNEGA ORKESTRA STUDENTOV AKADEMIJE ZA GLASBO. Program: Pergolesi, Sostakovič, Cimarosa, Mozart.

KRIZANKE, tel.: 061/226-544

V sredo, 8. marca, Viteška dvorana ob 19.30: koncert GREGORJA MARINKA - violoncelo in MOJCE PUČELJ - klavir.

K4, Kersnikova 4

V ponedeljek, 6. marca, ob 21. uri: koncert skupine INTERCEPTOR.

V ponedeljek, 13. marca, ob 21. uri: koncert skupine AFTERHOURS.

ILRSKA BISTRICA

MKNZ

V petek, 10. marca, ob 22.30: koncert skupin PORCICOMODI in CARDINALS.

MARIBOR

OPERA, tel.: 062/221-206

V petek, 10. marca, Unionska dvorana ob 19.30: koncert MARIBORŠKE FILHARMONIJE, za abonente in izven.

VRHNIKA

CANKARJEV DOM,

tel.: 061/753-648

V petek, 10. marca, ob 20. uri: koncert NEW SWING KVARTETA.

FJK

TRST

Glasbena matica - Koncertna abonmajska sezona 1994/95

V četrtek, 23. t. m., ob 20.30 koncert CAMERATA LIBACENSIS. Dirigent Stojan Kuret.

Gledališče Verdi - Dvorana

Tripcovich

Operna in baletna sezona 1994-95

V četrtek, 9 t. m., ob 20.30 (red A) premierska predstava »El amor brujo« (L'amore

domači šport

Danes

Nedelja, 5. marca 1995

KOLESARSTVO

TROFEJA ZSSDI

12.40 v Lonjerju in 13.00 v Barkovljah: start dirke, prihod v Lonjerju predvidoma okrog 16.35.

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

15.00 v Standrežu: Juventina - Sangiorgina

1. AMATERSKA LIGA

15.00 v Villanovi Judrio: Villanova - Sovodnje; 15.00 v Bazovici: Zarja - Bearzi; 15.00 v Križu: Vesna - Mereto Don Bosco; 15.00 v Basaldelli Campoformido: Basaldella - Primorje

2. AMATERSKA LIGA

15.00 na Proseku: Gaja - Kras, 15.00 v Poggiu: Poggio - Primorec

3. AMATERSKA LIGA

15.00 v Doberdobu: Mladost - Vermegliano; 10.30 v Dolini: Dolina - San Vito; 15.00 v Dolini: Breg - Pieris

NARASCAJNIKI

10.30 v Doberdobu: Mladost - Mossa; 10.30 v Bazovici: Zarja Adriaimpex - Esperia

NAJMLAJSI

12.00 v Trstu, Ul. Flavia: Ponziana - Bor Farco

ZACETNIKI

10.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Azzurra

ODBOJKA

2. ZENSKA DIVIZIJA

9.30 v Trstu, Strada vecchia dell'Istria: Nuova Pallavolo - Sokol

NARASCAJNICE

9.30 v Repnu: Sloga A - Oma

NAMIZNI TENIS

MOSKA B2 LIGA

10.00 v Bologni, Ul. Tovaglie: Nettuno - Kras Activa

KOSARKA

DECKI

16.00 v Brisckih, dom Ervatti: Sokol - Don Bosco B

PROPAGANDA

11.00 v Trstu, Ul. Caravaggio: Bor Autocarrozzeria Boris A - Libertas A

Jutri

Ponedeljek, 6. marca 1995

KOSARKA

MLADINCI

18.30 v Brisckih, dom Ervatti: Jadran TKB - Villesse; 20.30 v Brisckih, dom Ervatti: Bor Radenska - Intermuggia

Obvestila

TPK SIRENA

sporoča, da je tajništvo na razpolago članom vsak ponedeljek in četrtek od 18. do 20. ure. Tel. st. 422696.

SK BRDINA

obvešča, da je vpisovanje za tržasko prvenstvo, ki bo v Sappadi v nedeljo, 12. in za avtobusni izlet v Trbiz, ki bo v nedeljo, 19. t. m. v ponedeljek od 19. do 21. ure na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opčinah..

MEDDEŽELNA LIGA / ZA TRIESTINO

Po slabi igri dragocena točka

Zadetek v 78. minuti dosegel Jacono
Izključeni Pezzato, Conte in Marzi

Rovereto - Triestina 0:1
(0:0)

Strelec: v 78.min. Jaco-

no
TRIESTINA: Scignar (v 1.min.Azzalini), Birtig, Incitti, Zanvettor, Zocchi, Tiberio, Liguori (v 52.min.Pavanel), Polmonari, Brescini (v 83.min.Marzi), Jacono, Marsich.

Redke snežinke ter ledeno mrzel zrak so očitno "ohladi" misice ter zameglili ideje igralcem Triestine, ki so v prvem polčasu igrali letos daleč najslabše. Proti zadnjeuvrščenemu Roveretu so namreč Pezzatovi varovanci zaigrali dekoncentrirano, brez vsakršne iniciative ter dovolili nasprotniku, da je obdržal pobudo v svojih rokah, čeprav nevarnosti za Azzalinija ni bilo. Tržaska vezna vrsta ni v prvem delu niti enkrat založila napad z uporabnimi zogami, tako, da sta bila Marsich in Brescini popolnoma osamljena ter seveda povsem brez moči proti domači obrambi. Popolnoma sta na desni strani odpovedala Birtig in Liguori, pa tudi solidni Polmonari ni dal ekipi običajnega doprinosa. Polčas se je tako iztekel brez ene same omembe vredne akcije, čemur je botrovalo tudi razmočeno in skorajda neuporabno igrisce.

V nadaljevanju je po treh mesecih odsotnosti spet zaigral Pavanel, ključni mož tržaske vezne vrste, ki je nekoliko pozvil anemično igro svoje ekipe. Prvi strel na vrata zabeležimo šele v 60. minuti, ko je Brescini z osebno akcijo lepo streljal

ter resneje zaposlil domačega vratarja Zomerja. Trener Pezzato je ob robu igrisca nekoliko preglasno "bodril" svoje fante, tako da mu je sodnik v 70. minuti pokazal pot v slacilnico. Po tem dogodku so se domaćini dobesedno zaprli v svojo polovico igrisca, Triestina pa je začela izvajati vse močnejši pressing, ki je v 78.minuti obrodil sadove: zoge se je na sredini igrisca polastil Pavanel, točno podal do Jacona, ta pa je zvalil Zomerja iz vrat ter ga z diagonalnim strelom premagal. Na val navdušenja je kmalu zatem Marsich z dobro izvedenim prostim strelom prisilil domačega vratarja na izreden poseg, prav ob izteku srečanja pa sta bila,

zaradi medsebojnega obračunavanja, izključena Conte in Marzi.

Edina pozitivna nota včerajšnje tekme je odličan nastop Pavanela, ki bi utegnil v bodoče postati pravi voditelj igre v tacas sterilni tržaski vezni vrsti. Omenili bi se dober nastop v drugem polčasu Polmonarija in Jacona, sicer pa velja gostovanje v Roveretu cimprej pozabiti.

WALTER BET

Ostali včerajšnji izidi: Arzignano - Caerano 1:0, Bolzano - Pro Gorizia 1:0, Donada - Bassano 1:1, Luparense - Schio 1:0, Montebelluna - Miranese 1:0, Sanvitese - Arco 2:1, Sevegliano - Pievevina 1:1.

Danes: Legnago - Treviso

2. AMATERSKA LIGA / DERBI NA PROSEKU

Deveta zmaga Gaje ali uspeh Krasa po 12 letih?

Delitev točk bi obojim škodila - Priložnost za Primorec

Zaradi slabega stanja padriškega pravokotnika bodo 16. prvenstveni derbi med Gajo in Krasom odigrali na Proseku. Ekipi sta se doslej srečali desetkrat v okviru 3. AL in petkrat v 2. AL. Skupni obračun dosedanjih derbijev je osem zmag za Gajo, stiri uspehe je dosegel Kras, trikrat pa sta se ekipi razšli pri neodločenem rezultatu. Pri tem bi dodali, da se je le deveti derbi na Padricah (29.9.85) končal brez gola. V vseh ostalih dvobojih je padlo precej zadetkov. Skupno smo jih doslej videli 48. Gaja jih je dala 28, Kras pa 20. Za ljubi-

telje statistik bi dodali, da smo zadnji uspeh Krasa nad Gajo zabeležili v osmem derbiju (17.4.1983) v Trebbah (0:3), kar pomeni, da Krasu ze skoraj 12 let ne uspe premagati Gajo. Tudi v v zadnjem derbiju (Repen 6.11.1994) so gajevci prepričljivo zmagali (4:2). Kako pa bo slo danes, je težko predvidevati, tudi zaradi kočljivega položaja na lestvici obeh ekip (delita si predzadnje mesto). Voditelje društev smo vprašali za mnenje o derbiju.

Stani Kalc (Gaja): »Vecjih problemov s postavo mislim, da ne bo, ce-

prav se bo odsotnost izključenega Vengusta poznala, saj je eden od stebrov nase ekipe. Z nami igra že več let (prip. ur., doslej je igral že 174 prvenstvenih tekem). Zaradi kočljivega položaja na lestvici, tako kot mi, tudi Kras racuna na zmago, ker z neodločenim rezultatom si ne bi opomogli. Zato mislim, da bo derbi zelo napet, ker poraza si ne moreta privoščiti ne ena ne druga ekipa. Po derbiju ostaja samo še osem kol in zamujeno, je vse težje nadohnaditi.«

Vinko Gregoret (Kras): »Ce upoštevamo, da neodločen rezultat ne bi spremenil položaja mostev, je razumljivo, da oboji ciljamo na celotni izkupicek. Komu bo uspelo, je težko predvidevati, ker v derbiju končni rezultat je vedno velika neznanka. Mi upamo na zmago, tudi zaradi tega ker nimamo problemov s postavo. Gotovo ne bo igral Spazzapan, ki po tekmi z Isonzom (13. kolo) ne zahaja več na treninge. Danes mislim, da bo igral tudi nas »bomber« Lacalac, ki je prejšnjo nedeljo zaradi poškodbe sedel med rezervami. Za nas je njegov nastop vazen. Doslej je dal že 10 golov in upam, da bo tudi danes uspešen.«

Poggio - Primorec

Trebenci gredo v goste ekipi, ki je do 9. kola bila na vrhu lestvice. V desetem kolu je mostvo iz Zdravscine dohitel Mariano, sedaj pa je Poggio s 25 točkami na petem mestu lestvice. S tekmo več ima stiri točke manj od vodilne Costalunge. V zadnjih starih tekмах so se morali zadovoljiti s stiri neodločenimi rezultati. Zadnjega so dosegli prejšnjo nedeljo proti zadnjeuvrščenemu Fogliano. Zato se Trebencem nudi lepa prilika, da nadaljujejo s serijo pozitivnih rezultatov, čeprav danes v Zdravscini zaradi poškodb in izključitev ne bodo igrali v polni postavi.

Za Juventino se nadaljuje niz izredno težkih in skoraj odločilnih tekem za napredovanje v višjo ligo. Standresko mostvo, ki je v nedeljo igralo v gosteh proti vodilnemu Staranzanu in povsem zaslužen iztržila točko (zaslužila pa bi si se kaj več), bo danes gostilo tretjeuvrščeno Sangiorgino. Današnji Jvuentinin tekme ima točko manj od nasega mostva, toda tudi tekmo manj, to pa pomeni, da morajo standreski nogoemtasi danes nujno zmagati.

»Končno bi bil čas, da bi se »tudi nam sreča nasmehnila. Na zadnjih treh tekmah smo dosegli tri neodločene izide, čeprav bi si zaslužili vsaj dve točki več. Proti Sangiorgini nas čaka zelo težka tekma, saj je to zelo solidna in nevarna ekipa, proti kateri bo treba igrati zelo pametno in odločno od prve do zadnje minute,« je pred današnjo tekmo dejal Danilo Nanut, odgovorni za člansko ekipo Juventine.

Standresko mostvo bo igralo brez izključenega Pizzija, ostali nogometasi pa so vsi naredi.

Naj omenimo, da sta se ekipi v prvem delu prvenstva razšli pri neodločenem izidu 1:1.

3. AL

Mladost Vermegliano tudi »derbi« navijačev

Mladost - Vermegliano

Po spodbudnem nedeljskem nastopu v Trzicu in zmagi z 1:0 proti Romani bo doberdobska Mladost danes gostila ekipo Vermegliana, ki ima enako število točk (12) kot Doberdobci. Za doberdobsko mostvo bo to skoraj »krajevni derbi«, saj je Vremljan oddaljen od Doberdoba le nekaj kilometrov. Zato je tudi pričakovati precejšnje število navijačev tudi iz Vremljana. Mladost bo igrala skoraj v popolni postavi, saj je odsoten le izključen Morris Brissi. Po nedeljski lepi predstavi v Trzicu v taboru Mladosti upajo tudi na podporo svojih številnih navijačev.

Breg - Pieris
Obetajoco pozitivno serijo Pierisa (pet tekem, devet točk) so v začetnem delu prvenstva prekinili prav Brežani, ki so nadigrali domačine z zgovornim 2:0. Po tem porazu se je pri Pierisu nekaj zataknilo, ker do konca prvega dela (sedem tekem) je ekipa slavila le proti povprečnemu Venusu. V drugem delu prvenstva pa Pieris spet igra s polno paro. V starih tekmah ni se prejel gola in je zbral kar osem točk. Bodo tudi tokrat Brežani prekinili serijo pozitivnih nastopov Pierisa?

Dolina - San Vito

Ceprav so Trzacani na osmem mestu lestvice (20 točk) bodo trd oreh za Dolincane, ki že devet tekem zaporedoma poraženi zapusajo igrisce. Prav zaradi tega je Dolina osamljena na repu lestvice. Kljub temu navijači niso se zgubili vseh upanj, ker so prepričani, da ekipa lahko doseže še kaksen dober rezultat. Ce upoštevamo, da so Dolincani v zadnjih tekmah precej razočarali, mislimo da bi danes zanje tudi osvojitve točke predstavljala lep uspeh

1. AMATERSKA LIGA / ZARJA IN VESNA DOMA, SOVODNJE IN PRIMORJE V GOSTEH

Nasprotnik Sovodenj je ranljiv v obrambi, Vesnin pa v napadu

Za Zarjo je zmaga spet imperativ - Težka tekma tudi za Primorje

Villanova - Sovodnje

»Verjetno se bom ponavljal, toda moram pred tekmo spet poudariti iste misli kot pred številnimi tekmami, pred katerimi smo bili favoriti za zmago. Tokrat nas čaka ekipa Villanova, ki je že v prvem delu pokazala, da je solidna ekipa, saj nas je prisilila na neodločen rezultat brez gola. Villanova je sedaj na 11. mestu in se ni na varnem pred izpadom. Zato bo naša naloga na tem gostovanju se težja. Zato moramo igrati pametno, pozhrtvovalno in brez vsakega podcenjevanja,« nam je pred srečanjem z Villanovo dejal predsednik Sovodenj Gianni Marson. Sovodnje bodo igrale brez izključenih Bastianija in Caporaleja, ki pa bodo trenerju spet na razpolago že v sredo na zaostali domači tekmi proti Pro Romansu.

Današnji nasprotnik Villanova je zlasti »ranljiv« v obrambi, saj je doslej na 21 tekmah prejel kar 32 točk. Slabše se je odrezala le obramba zadnjeuvrščenega Portualeja, ki je dobila kar 40 golov.

Basaldella - Primorje

Nasprotnik Primorja je kljub nedeljskemu porazu z Rivignanom ostal na tretjem mestu lestvice v družbi Zarje, ki v nedeljo ni igrala. Dvojici pa se je pridružila se Muggesana.

Basaldella je letos slabo začela. V prvih starih tekmah je zbrala le tri točke in zato je vodstvo takoj odstavilo trenerja Moruzzija in ga zamenjalo s Serettijem. Rezultati so se takoj izboljšali.

Pod njegovim vodstvom je ekipa doživela le stiri poraze, od teh tri na domačih tleh. Kot vidimo Basaldella igra bolj uspešno v gosteh, saj od 26 zbranih točk, jih je doma osvojila le deset.

Prav to daje upanje Primorju, ki ima še vedno probleme zaradi številnih poškodb (Savarin, Mislaj, Auber, Digovich). Peter Stoka pa je izključen. Zaradi okrnjene postave bo moral Primorje igrati še bolj zbrano in motivirano, ker bi domaćini gotovo izkoristili vsako napako rdece-rumenih. Ti bi se danes zadovoljili tudi z neodločenim rezultatom.

Vesna - Mereto

Kot že prejšnjo nedeljo bodo tudi danes Krizani stopili na igrisce v precej okrnjeni zasedbi. Če je po eni strani res, da bodo vratar Zemanek, Venturini in Ricci po diskvalifikaciji spet na razpolago trenerju Nonisu, so bili ta teden po drugi strani kaznovani Krisciak, Malusa (na sliki) in Peter Sedmak. Na srečo Krizanom pride v goste novinec lige, ki je sicer odlično startal (sest tekem, devet točk), nato pa je precej razočaral, saj je Mereto v prvem delu skupno zbral 15 točk. V povratnem delu pa igra se slabše. Do prve točke je prišel šele prejšnjo nedeljo, ko je doma igral neodločeno 1:1 z Buiese. Prav v tej tekmi je Mereto privrč tudi dosegel gol v povratnem delu. Neprodornost napadalnih vrst gostov je vsem dobro znana, saj so v 22 tekmah dali le deset golov.

Ceprav bodo igrali v okrnjeni postavi, naj bi bili torej Krizani favoriti, vendar pod pogojem, da ne podcenjujejo nasprotnika. Previdnost v takih primerih ni odveč.

Zarja - Bearzi

Zarjanom pride v goste nevaren nasprotnik, pa ceprav je prvi del prvenstva končal na 14. mestu lestvice. V povratnem delu igra Bearzi res zanesljivo. V šestih tekmah je zbral devet točk in se povzpel na sredino lestvice. Serijo starih zaporednih zmag mu je prejšnjo nedeljo prekinila Vesna, ki je prisilila Videmčane na delitev točk. Ker gostje trenutno nimajo problemov z lestvico, bodo v Bazovici gotovi igrali sproščeno, torej popolnoma obratno od Zarje, ki mora igrati na vse ali nič, ker se vodilni Rivignano vedno bolj oddaljuje. S tekmo več ima že šest točk prednosti nad Zarjo. To pomeni, da je za Bazovce danes zmaga obvezna, saj bi bila usoda Zarje v nasprotnem primeru verjetno zapечатena. Kar se tiče postave mislimo, da trener Bidussi ne bi smel imeti večjih problemov. Kaznovan je le Dizdarjevič.

SMUČANJE / SMUK

Danes bosta v Saalbachu kar dve tekmi!

Zaradi megle in snega predstavili tudi smuk v Aspnu

SAALBACH-HINTERGLEMM, ASPEN - Prireditelji tekem za svetovni smučarski pokal res nimajo sreče. Zaradi močnega sneženja je ženski smuk v Saalbach-Hinterglemmu, ki bi se moral začeti včeraj ob 11. uri, odpovedan in prestavljen na danes. Danes bosta tako v istem dnevu tako smuk kot tudi superveleslalom, so sporočili organizatorji. Start smuka je napovedan za 9.30 uro, superveleslalom pa za 13.30 uro. To je prvič v zgodovini ženskih tekem za svetovni pokal, da bodo smuk in superveleslalom izpeljali na isti dan. Organizatorji so imeli zaradi novega snega obilo težav pri pripravi proge;

v vrhnjem delu je nasulo 25, v spodnjem pa deset centimetrov novega snega. Ker so nov sneg poskušali odstraniti s proge, so začete tekmovalne prestavili na 14. uro, vendar jim smuka ni uspelo zagotoviti.

Odpadel je tudi moški smuk v Aspnu. Že v petek ni bilo mogoče izvesti drugega treninga, včeraj pa je zgornji del proge prekrivala gosta megla, nakar je območje Aspna zajel pravi snežni metez, ki je prisilil organizatorje, da odpovejo tekmo. Smuk naj bi izvedli danes na mestu superveleslalom, ki bo konec prihodnjega tedna v Kvittfjellu na Norveškem.

Bo Inter ustavil Juventus?

Interjevc poskus, da zaustavi vse bolj nezadržni Juventus, dvoboj med najboljšima napadoma v ligi na tekmi Lazio (41 golov) proti Fiorentini (36) in boji za obstanek v ligi, so v ospredju pozornosti 22. kola italijanske nogometne A lige.

Brez Juventusovih spodrsrlajev Parma ne more priti več do naslova, zato bo danes glasno navijala za Inter. Milančani upajo, da so hudi casi mimo, nov predsednik Moratti jim je vil zaupanje v svetlejšo prihodnost in tudi v moštvo so se razmere izboljšale, vpsanje pa je, ali bo to danes dovolj za zmago proti Juventus. Lippi bi lahko danes celo računal na doprinos Roberta Baggia, toda verjetneje je, da bo junak lanskega svetovnega prvenstva sedel na klopi za rezerve. Mesto v standardni postavi je brzkone izgubil tudi Jarni.

Lazio na tekmi s Fiorentino mogoče ne bo mogel računati na Signorija, ki se je poskodoval v terek na pokalni tekmi, Argentinec Chamot pa je diskvalificiran. V konici napada bosta torej delovala Boksić in Casiraghi, Batistuta pa bo na drugi strani skušal doseči svoj 19 zadetek.

Zanimivo bo tudi v Genovi med Sampdorio in Romo, ki se potegujeta za uvrstitev v pokal Uefa. Eriksson ima zdesetkano obrambo, saj je tekma s Portom zahtevala hud dav, poskodovala sta se Vierchowod in Mannini, manj težav pa imajo pri Romi. Bolan je le trener Mazzone.

Hudo boj za preživetje bo na tekmah med Reggiano in Genoo, Foggio in Cremonesejem in Padova in Napolijem.

Današnji spored: Brescia - Milan, Cagliari - Bari, Foggia - Cremonese, Inter - Juventus, Lazio - Fiorentina, Padova - Napoli, Reggiana - Genoa (ob 20.30), Sampdoria - Roma, Torino - Parma.

ODBOJKA / EVROPSKI POKALI

Milanski Tally izločen iz finala

V polfinalu pokala CEV Milančnai izgubili proti Orestiadu - Naprej Daytona in Cariparma

ZENEVA, PARMA - Pred finalnimi nastopi v pokalih prvakov in prvakini, ki bodo konec prihodnjega tedna na Dunaju in v Bariju, se v teh dneh odvijajo finalne tekme v ostalih moskih in ženskih mednarodnih odbojcarskih pokalih.

Prvi finalist moskega pokala pokalnih zmagovalcev v Zenevi je Daytona iz Modene, ki je s 3:0 premagala belgijski Knack Roeselare, čeprav s svojim nastopom ni zadovoljila trenerja Bagnolija. Proti resnično skromnemu nasprotniku (najslabšemu med finalisti) sta zadovoljivo igrala le podajalec Vullo in ruški center Olikver.

Luca Cantagalli ni stopil na igrišče, ker je med

ogrevanjem dobil močan udarec z zogo v glavo, a danes bo brzkone na svojem mestu.

Polfinalni rezultat **Daytona - Knack 3:0 (15:5; 17:16; 15:11)**

Modena: Babini 4+9, Olikver 7+20, Vullo 5+4, Bracci 6+6, Van De Goor 3+12, Cuminetti 9+18; Peccagnella 0+1, Dall'Olio.

Roeselare: Kovač 2+5, Tanghe 0+1, Radu 4+27, Engelen 5+14, Paddock 6+8, Vermelen 1+7; Lerno, Evens.

SODNIKA: Evard (Svi) in Ozarboy (Tur).

Drugi polfinale: Soria - Solun večerna tekma

V Parmi je na sporedu pokal CEV, kjer je v prvem polfinalu prislo do velikega presenečenja, saj je grški Orestia da po

petih setih igre premagal milanski Tally.

Grki se bodo v finalu pomerili z gostiteljem pokala, mostvom Cariparme, ki je v slabi uri igre nadigrala ruski Samotlor. Najboljši pri gostiteljih so bili Botti, Giretto in nizozemski podajalec Balngé.

Orestia da - Tally Milan 3:2 (12:15, 13:15, 15:12, 15:11, 18:16)

TALLY: H. Zlatanov, Bedino (1+5), Egeste (0+3), Vergnaghi (10+12), Conte (11+21), Gallia (13+20), Stork (5+5), Posthuma (7+1).

ORESTIADA: Djuric (2+6), Bozidis (7+6), Amaxopoulos, Samaras (19+17), Tsakiroopoulos (9+23), Moschofidis, Gramatikopoulos (7+12), M.Stoev (9+21).

SODNIKA: Koncnik (Slo) e Casanova (Por).

Cariparma - Samotlor 3:0 (15:4, 15:6, 15:3)

Cariparma: Giretto (8+2), Gravina (3+8), Giani (4+18), Farina, Rinaldi (7+3), Botti (7+3), Blangé (2+1).

Samotlor: Rukov, Serditov (2+3), Tschoukine (4+4), Gorbakov (2+1), Voronkov (0+9), Nikoltchenko, Kovalenko (2+3), Bedouline (0+14).

SODNIKA: Hobor (Madz) e Gimenez (Spa).

Današnji spored: tekma za 3. mesto Tally - Samotlor (13.30, finale za 1. mesto: Cariparma - Orestia da

Pokal pokalnih zmagovalk

Polfinalna izida: Anthesis Modena - Brummel Ancona 3:2 (15:7, 15:7, 12:15, 11:15, 15:12); Muenster - Panathinaikos Atene 3:0 (15:2, 15:10, 15:3)

KROS / NA TEKU PETIH MLINOV V ITALIJI

Fita Bayesa četrtič zapored

Pred ciljem prehitel favorita na bližnjem svetovnem prvenstvu Tergata

SAN VITTORE OLONA - Trofeja Petih mlinov v italijanskem kraju San Vittore Olona pri Vareseju je ena zadnjih pomembnejših mednarodnih preizkušnjah pred svetovnim prvenstvom v krosu 25. marca v Durhamu na Angleskem, na njej pa se je že četrtič zapored uveljavil etijopski tekac Fita Bayesa. Na 10 km dolgi progi je premagal mladega Kenijca Paula Tergata, ki velja za glavnega favorita na bližnjem svetovnem prvenstvu. Tergat je vodil tri kroge, vendar ga je Bayesa dohitel 200 metrov pred ciljem in ga prepričljivo premagal.

Bayesa se je letos udeležil le enega teka za svetovni pokal v krosu v Bruslju in ga tudi osvojil.

Med ženskami je drugič zapored zmaga Portugalka Albertina Dias.

Vrstni red, moški: 1. Fita Bayesa (Eti) 34:26; 2. Paul Tergat (Ken) 34:28; 3. Salah Hissou (Mar) 34:35; 4. Larbi El Khattabi (Mar) 34:38; 5. Umberto Pusterla (Ita) 35:04; 6. Andrea Arlati (Ita) 35:10; 9. Angelo Carosi (Ita) 35:34; 10. Gianni Crepaldi (Ita) 35:45. **Ženske:** 1. Albertina Dias (Por) 20:15; 2. Katherine Kirui (Ken) 20:20; 3. Martha Ernstottir (Isl) 20:41; 4. Rosanna Martin (Ita) 20:52; 5. Margareta Marusova (Rus) 20:59; 6. Silvia Sommaggio (Ita) 20:59; 10. Nives Curti (Ita) 21:28.

Svetovni pokal IAAF, moški: 1. Paulo Guerra (Por) 100 tock; 2. Ismael Kirui (Ken) 91, 3. Salah Hissou (Mar) 79, 4. James Kariuki (Ken) 72, 5. Umberto Pusterla (Ita) 60, 6. Domingos Castro (Por) 57, 7. Shem Kororia (Ken) 56, 8. Ondoro Osoro (Ken) 52, 9. Fita Bayesa (Eti) 50. **Ženske:** 1. Rose Cheruiyot (Ken) 100, 2. Catherine McKiernan (Irs) 91, 3. Catherine Kirui (Ken) 80, 4. Elena Fidatov (Rom) 77, 5. Gabriela Szabo (Róm) 75.

ODBOJKA / ZR JUGOSLAVIJA ZMAGALA NA KVALIFIKACIJAH

Uspešna vrnitev na evropsko sceno ne sme presenetiti

BEOGRAD - Po skoraj treh letih »izgnanstva« iz mednarodnih aren se je odbojcarska reprezentanca ZR Jugoslavije uspešno vrnila na evropska sportna prizorišča, saj je v Københavnu na prvi tekni kvalifikacijske skupine C za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo septembra v Grčiji, premagala Dansko s 3:1.

Za številne, ki ne poznajo odbojcarskih razmer v ZR Jugoslaviji, je bila zmaga v Københavnu veliko presenečenje. Vendar je bilo takšen razplet vsekakor lahko pričakovati, saj reprezentanca Danske spada v srednji razred evropske odbojke, reprezentanca ZR Jugoslavije pa sestavljajo igralci, ki nastopajo za vrhunske evropske klube, tako da v casu sankcij niso bili prikrajšani za nastope na mednarodnih prizorišč.

Vsi igralci prve sesterke, ki je na srečanju v Københavnu tudi nosila največje breme, nastopa v grški oziroma italijanski ligi: Krdžević in Tanacković (Ktisfon, Grčija), Petrović (Aris, Grčija), Nikola Grbić (Ga-

beca Galatron, Italija), Vladimir Grbić (Ignis, Italija) in Slobodan Kovač (Ventaglio Gioia del Colle, Italija). Najverjetneje pa se jim bosta poleti pridružila se Vujević in Vitez, najboljša igralca Partizana oziroma Vojvodine.

»Najbolj pomembno je, da smo uspešno startali v kvalifikacijah. Poznalo se je, da naši reprezentantje niso bili dovolj uigrani, a so bili izjemno motivirani za srečanje z Danci. Prepričan sem, da bomo v prihodnjih tekmah se bolj pripriljivi,« je po zmagi v Københavnu povedal Lazar Grozdanović, direktor strokovnega staba »modrih«, v katerem so poleg njega se trenerja dveh najboljših klubov Partizana in Vojvodine, Zoran Gajić in Bogdan Sretenović.

Zmaga nad Danci je dobesedno opila ljubitelje odbojke v ZR Jugoslaviji, tako da so zdaj vsi prepričani, da si »modri« lahko izborijo mesto na evropskem prvenstvu. Toda prava vrednost reprezentance

se bo videla sele v tekmi s Švedsko.

»Potrudili se bomo, da bomo imeli pred odločilnimi dvoboji proti Švedski krajše priprave, da se cim bolje uigramo,« nacrtnje Grozdanović.

Vsekakor pa je največji problem, s katerim se srečujejo vodilni moške jugoslovanskega moštva, da ne vedo, ali lahko računajo na najboljše odbojkarje v najtežjih tekmah. Igralci v svojih pogodbah s klubi v tujini nimajo klavzule o nastopu za državno reprezentanco. Tako se lahko zgodi, da najboljši ne bodo igrali (Krdžević, Petrović, Kovač...) prav takrat, ko bo najbolj potrebno. Slobodan Kovač je dan pred tekmo v Københavnu nastopil v Bariju na zelo močni tekmi italijanske lige.

Naslednjo kvalifikacijsko tekmo za nastop na EP bo reprezentanca ZR Jugoslavije odigrala 18. marca proti Danski. Srečanje bo najverjetneje v Novem Sadu, pričakujejo pa, da se bo na tribunah zbralo okoli 7000 gledalcev. **Maja Marsičević**

NOVICE

V NHL razmišljajo o spremembah pravil

NEW YORK (STA/AP) - Vodilni moške severnoameriške poklicne hokejske lige NHL razmišljajo o spremembi nekaterih pravil, s katerimi bi dosegli hitrejšo, lepšo in učinkovitejšo igro. Spremeniti nameravamo pravilo prepovedanega položaja in omejiti možnosti oviranja igralcev, s čemer bi nadarjeni igralci dobili več možnosti za igro, je dejal podpredsednik NHL Brian Burke. Ostra igra naj bi »dusila hitrost in estetsko vrednost hokejske igre,« meni Burke. Nova pravila bodo po mnenju strokovnjakov, ki jih pripravljajo, omejila strogo obrambni sistem igre nekaterih klubov, posebej očitno Floride Panthers v zadnjih dveh letih, saj bodo imeli po Burkovih besedah obrambni igralci, posebej tisti s slabim vodenjem in slabo kontrolo plosčka, veliko manj možnosti za uveljavitev. Nova pravila se niso dokončno oblikovana. Rezultati: N.Y. Rangers - Philadelphia 5:3, Dallas - Anaheim 4:0, Chicago - Edmonton 5:2; vrstni red: vzhodna konferenca - atlantska divizija: N.Y. Rangers 25, Tampa Bay 20, N.Y. Islanders 19, Philadelphia 19, New Jersey 18, Florida 17, Washington 13; severovzhodna divizija: Pittsburgh 30, Quebec 30, Boston 24, Buffalo 19, Montreal 18, Hartford 17, Ottawa 7; zahodna konferenca - centralna divizija: Detroit 27, Chicago 27, St. Louis 25, Toronto 21, Dallas 17, Winnipeg 15; pacifiška divizija: Calgary 24, San Jose 20, Vancouver 17, Edmonton 16, Los Angeles 14, Anaheim 13.

Brazilija vodi, Slovenija nazaduje

ZÜRICH (STA/AP) - Svetovna mednarodna nogometna zveza (FIFA) je 21. februarja objavila najnovejšo lestvico reprezentanc. Na vrhu so se vedno aktualni svetovni prvaki Brazilci, drugi so Španci in tretji Italijani, ki so napredovali za eno mesto in tako na četrtega potisnili Švede. Slovenska reprezentanca je sedaj na 89. mestu, kar je za osem mest slabše kot so bili uvrščeni na zadnji lestvici, ki jo je objavila FIFA decembra preteklo leto. Med prvo petnajsterico sta največji preskok napravila Argentina in Mehika. Slednji so s 15. mesta napredovali na 10., nekdanji svetovni prvaki pa so se z roba deseterice preselili na sedmo mesto. Na drugi strani so največ izgubili Nizozemci in Švicarji, ki so s sedmega mesta padli na enajsto. Reprezentantje iz dezele tulipanov so bili šesti, sedaj pa so osmi. Lestvica (21. februar): 1. Brazilija 66.54 točk (1), 2. Španija 61.70 (2), 3. Italija 61.57 (4), 4. Švedska 61.12 (3), 5. Nemčija 60.96 (5), 6. Norveška 59.99 (8), 7. Argentina 59.45 (10), 8. Nizozemska 59.91 (6), 9. Mehika 58.94 (15), 10. Irska 57.20 (9), ..., 89. Slovenija 21.53 (81).

Teniški turnirji po svetu

INDIAN WELLS: Četrtnfinalni izidi: Arantxa Sanchez Vicario (Spa/1) - Chanda Rubin (ZDA) 7:6 (7:5), 6:2, Nataša Zvereva (Blr/4) - Elena Lihovceva (Rus) 6:4, 6:0, Mary Joe Fernandez (ZDA/8) - Conchita Martinez (Spa/2) 7:6 (7:3), 6:2, Naoko Sawamatsu (Jap/5) - Lindsay Davenport (ZDA/3) 4:6, 6:4, 7:6 (7:4).

MEXICO CITY: Četrtnfinalni izidi: Thomas Muster (Avt/2) - Oscar Martinez (Spa/8) 7:6 (8:6), 6:1, Alex Corretja (Spa/3) - Jordi Burillo (Spa) 7:5, 3:6, 7:6 (7:5), Fernando Meligeni (Bra) - Mark Petchey (VB) 3:6, 6:2, 7:6 (7:3), Francisco Clavet (Spa/6) - Mauricio Hadad (Kol) 6:4, 6:1.

ROTTERDAM: Četrtnfinalni izidi: Richard Krajicek (Niz/5) - Andrej Medvedjev (Ukr/4) 7:6 (7:5), 6:4, Omar Camporese (Ita) - Sjeng Schalken (Niz) 6:2, 6:3, Jevgenij Kafelnikov (Rus/2) - Martin Damm (Ces) 6:0, 7:6 (8:6), Paul Haarhuis (Niz) - Jeff Tarrango (ZDA) 6:4, 6:4; polfinale: Haarhuis (Niz) - Kafelnikov (Rus) 3:6, 6:3, 7:6 (7:5).

SCOTTSDALE: Četrtnfinalni izidi: Todd Martin (ZDA/1) - Carsten Arriens (Nem) 7:5, 7:6 (7:1), Jim Courier (ZDA/2) - Mark Woodford (Avs/8) 6:3, 6:3, Mark Philippoussis (Avs) - Jonas Björkman (Sve) 3:6, 6:4, 6:4, Stefan Edberg (Sve) - Brett Steven (NZL) 6:3, 6:2.

NBA: Nov presenetljiv poraz Houstona

SAN ANTONIO - Spursi so v NBA s košem Rodmana tri sekunde pred koncem premagali Orlando, Phoenix pa je sele po podaljšku zlomil odpor Seattla. Kar dva podaljška sta bila potrebna Lakersom za uspeh s Kingsi (zadnje odločilne 4 točke je dosegel Vlade Divac), praznih rok pa je spet ostal lanski prvak Houston Rockets, ki je moral priznati premoč skromne Minnesote.

IZIDI - petek: Phoenix - Seattle 122:118* (Barkley 33, K.Johnson 25; Schrempf 31), San Antonio - Orlando 112:111 (D.Robinson 24; O'Neal 36), Lakers - Sacramento 109:104** (A.Miller 18), Golden State - Charlotte 86:116 (Alexander 18; Mourning 22, Curry 21), Boston - Milwaukee 103:91 (Radja 24, Douglas 23; Day 23), Minnesota - Houston 108:105 (Gugliotta 21, Laettner 18; Olajuwon 28), Washington - Indiana 111:106 (Howard 20, MacLean 19; Smits 24, Miller 21), Denver - Miami 100:98 (Rauf 22; Rice 24), Atlanta - Detroit 94:78 (Augmon 19, Blaylock 18), New Jersey - Philadelphia 98:102 (Barros 24). Na Vzhodu vodi Orlando (44-14), pred New Yorkom (36-19), Charlotte (37-21), Indiano (34-22) in Clevelandom (33-23), na Zahodu pa je Phoenix (44-14) pred Utahom (41-16), San Antoniom (38-16), Seattlom (38-17) in Lakersi (35-20). (VJ)

KOŠARKA / SINOČI V C1 LIGI

Jadranovci uspešno igrali tudi v Gradišču

Zanesljivo so premagali Italo - Pregarc »počival«

Itala Gradišca - Jadran
TKB 64:88 (26:39)

ITALA: Toneatto 14 (2:4), Baslini 4 (2:2), Cisma 1 (1:4), Paduan 12 (6:6), Merlin 17, Pellizzon 12, Cabas 4, Zorba, Simoni n.v., trener Cehovin.

PM 11:16. PON: Cabas (24), Toneatto (38). 3T: Pellizzon 4, Merlin 3, Toneatto 2.

JADRAN: Arena 18 (7:16 met za 2, - met za 3, 4:5 pm), Oberdan 21 (4:6, 1:3, 10:11), Pregarc n.v., Emili 2 (1:1, -, -), Vitez 20 (10:12, -, 0:1), Samec, Rauber 17 (2:7, 4:7, 1:2), Hmeljak 2 (1:4, -, -), Grbec 8 (0:1, 1:2, 5:6), Klabjan, trener Vatovec.

Met za 2: 25/47, met za 3: 6/12, skupno 31/59, pm 20:25, 3T: Rauber 4, Grbec 1, Oberdan 1. SON: 15. PON: Samec (20).

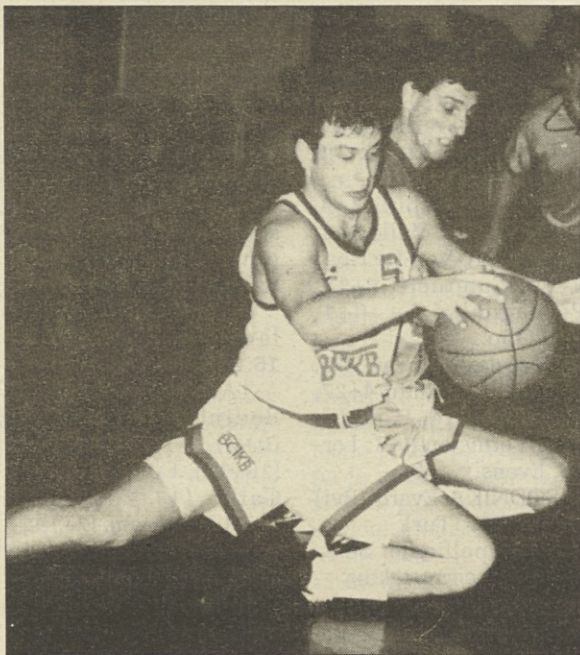
GRADIŠČE - Jadranovci so sinoči premostili se oviro iz Gradišca in tako se naprej zanesljivo vodijo na lestvici C1 lige. Bojazen pred tem gostovanjem je bila očitno odveč. Nasa ekipa si je celo privoščila to, da je dala Davidu Pregarcu možnost »pocitka« (gleženj se vedno malce nagaja), ki je sicer sedel na klopi, ni pa vstopil na igrišče. Kljub temu je nasa združena ekipa brez težav zmagala. Vsakič, ko so jadranovci nekoliko bolje zaigrali v obrambi, so spravili v velike težave gostitelje, ki so v glavnem skušali preseñetiti nase z meti za tri točke.

Po izenačenih uvodnih potezah so si jadranovci priigrali rahlo prednost, ki so jo ob polcasu povečali na 13 točk. V nadaljevanju so se sicer gostitelji približali našim na samih šest točk, več pa niso zmogli. Ob odlični

»reziji« Deana Oberdana, ki je dal tudi 21 točk, ter doprinosu v napadu Viteza, Rauberja in Arene, so jadranovci zlahka premagovali nasprotnikovo obrambo in razlika se je skokovito večala in zaensljiva zmaga naše združene ekipe je bila tu.

Naj omenimo se dobro igró Michela Grbca, ki se vrača v najboljšo formo. Poleg 8 točk je Michel imel se 4 skoke in celo eno blokado nad visokim Paduanom.

Oba bivša jadranovca, ki nastopata za Italo, sta tokrat slabše igrala. Cisma je dal samo eno točko, Merlin je sicer dosegel večji izkupicek točk, imel pa je slab odstotek pri metu. (Kaf)

Dean Oberdan (22 točk)

KOŠARKA / SINOČI V MOŠKI C2 LIGI

Borov presing se je obrestoval Fagagna premočna za Dom

Manzano - Bor Radenska
69:77 (38:33)

BOR: Susani 7 (3:6 met za 2, 0:2 met za 3, 1:1 pm), Percic 9 (4:8, -, 1:3), Debeljuh 13 (3:9, 2:6, 1:2), Barini 21 (6:11, 0:1, 6:10), Smotlak 18 (4:9, 0:1, 10:10), Bosser (0:2, -, -), Rasman (0:2, -, -), Rustja 5 (1:4, 1:1, -), Pettrosso (6:1, -, -), R. Simonič 4 (2:3, -, -), trener Sancin.

Met za 2: 23/55, met za 3: 3/11, skupno 26/66, PM 19:26. 3T: Debeljuh 2, Rustja 1. SON: 22.

Borovci so v Manzanu dosegli lepo zmago, čeprav do 31. minute nič ni kazalo, da jim bo uspelo. Tedaj

so zaostajali za 11 točk.

Nasi kosarkarji so uspešno zaceli in po 5 minutah vodili z 10:5. Tudi po 10 minutah so bili boorvci v prednosti, toda le za 4 točke, že pet minut kasneje so gostitelji izid izenačili na 21:21 ter ob koncu polcasa vodili s 5 točkami razlike.

V drugem polcasu so borovci pričeli z agresivnim presingom, ki v uvodnih minutah ni dal sadov. Nasprotno: v 25. minuti so že zaostajali za 10 točk (33:43), 5 minut pozneje pa za 11 (45:56). Agresivna obramba borovcev pa je očitno zdelala domače kosarkarje, saj so borovci z delnim izidom 27:6 zasluženo zmagali.

Za to pomembno zmago je treba pohvaliti vse Borove kosarkarje, ki so v drugem polcasu »garali« v obrambi in skupno s trenerjem tudi verjeli, da bo »pressing« prej ali slej obrodil sadove. Tako je tudi bilo. Posebno pohvalo pa si zaslužita David Barini (ki se je lažje poskodoval) in visoki Giancarlo Bosser, ki je v ključnih trenutkih ulovil štiri pomembne odbite zoge v napadu.

Dom Agorest - Peressini
93:117 (40:60)

DOM: Kosuta 14 (3:7 met za 2, 0:1 met za 3, 8:10 pm), Jarc 14 (5:8, -, 4:6), Corsi 12 (3:4, 2:5, -), Podbersig 16 (7:10, - 2:3), Ambrosi (0:1, -, -), Battello 1 (-, -, 1:2), Kocjančič (0:1, -, -), Silic (0:1, -, -), trener Miani.

Met za 2: 23/52, met za 3: 2/6, skupno 25/58. 3T: Corsi 2; pm 27:36. SON: 25. PON: Corsi (25), Kosuta (40).

PERESSINI: Rosa 9, Rovere 26, Gregoris 2, Cossio, D' Angelo 17, Pascolo 11, Rosso 39, Rijavec, Gattolini 11, trener Bardini.

SODNIKA: Gory in Gelicrisio (oba Trst).

Domovci so visoki izgubili proti zares dobri postavi iz Fagagne, ki razpolaga s

popolno in kakovostno ekipo. Ze od samega začetka srečanja so gostje visoko povedli (25:8 v 5'), ne da bi zgrešili niti enega meta. V nadaljevanju so se belorodci bolje upirali iz zmanjšali zaostanek na 10 točk (41:31 v 15'), predvsem po zaslugi učinkovitega Podbersiga. Pred koncem polcasa pa so gostje z neustavljivo dvojico Rovere in Rosso spet visoko povedli in dejansko zapečatili srečanje v svojo korist.

V drugem delu tekme ni bilo večjih sprememb, saj so bili belorodci nemočni, predvsem pri kritju visokih centrov, ki so pobrali veliko

število odbitih zog tako v napadu kot tudi v obrambi. Vsekakor Mianovi varovanci niso popustili in se zagrizeno borili do konca srečanja, tako da je bil delni izid drugega polcasa le 55:53 za goste. Poleg običajnega Di Cecca si tokrat zasluži pohvalo tudi Dusan Kosuta, ki se je izkazal predvsem v drugem delu tekme.

Moška D liga

Goriziana - Sokol Warm
83:63 (40:35)
Acli - Kontovel 59:81
(27:34)

KOŠARKA / ITALIJANSKA A1 LIGA

Tržaški Illycaffé danes v Pistoii

Včeraj je v anticipirani tekmi v Bologni
Filodoro premagal Buckler s točko razlike

BOLOGNA - Na včerajšnjem mestnem derbiju kosarkarske A1 lige v Bologni je po zelo izenačenem in ogorčenem boju Filodoro premagal vodilni Buckler s 84:83 (47:45). Esposito (28 točk) in Djordjević (24) sta bila najboljša strelca pri Filodoru, Danilović (25) pa je bil najuspešnejši pri Bucklerju.

V zadnjem kolu prve faze tega prvenstva bo tržaški Illycaffé, ki je na finalnem turnirju za italijanski pokal poskrbel za veliko presenečenje, saj je osvojil drugo mesto za Benettonom, danes gostoval v Pistoii, kjer ga čaka izredno težka naloga, srečanje z Madiganom.

Bati se je predvsem, da bi danes tržaški kosarkarji v Pistoii igrali preveč »sproščeno«, češ, v četrtek in petek smo že dosegli svoj cilj, tako da si lahko poslej tudi oddahnemo. Sicer pa je Illycaffé na »final-ofuru« dokazal, da se lahko kosa tudi z boljšimi italijanskimi ekipami, zato bi lahko Burt in soigralci danes spet poskrbeli za prijetno presenečenje.

Derbi današnjega sporeda bovssekakor v Trevisu, kjer bo domači Benetton igral pro-

ti Scavoliniju. Mostvo iz Pesara se bo hotelo na vse viže oddolžiti za porazna nastopa na italijanskem pokalu. Kaze, da se celo stolček trenerja Bianchinija precej maje.

DANASJNI SPORED (18.30): Birex - Comerson, Cagiva - Pfizer, Madigan - Illycaffé, Metasystem - Panapesca, Sterfanel - Teorematour, Benetton - Scavolini.

VRSTNI RED: Buckler Bologna in Filodoro bologna 38, Scavolini Pesaro 36, Cagiva Varese 34, Stefanel Milan 32, Benetton Treviso, Birex Verona in Teorematour 30, Comerson Siena 22, Pfizer Reggio Calabria 18, Illycaffé Trst in Madigan Pistoia 10, Panapesca Montecatini in Metasystem 6.

Danes goriski Brescialat proti Teamsystemu

Goriski Brescialat bo danes v Vidmu igral proti Teamsystemu, ki se je v prejšnjem kolu celo privoščil neverjetni spodrselj, domaci poraz z Aurigo iz Trapanija. Carlton Myers in ostali bodo danes zato dopotovali v Videm izredno motivirani. Po drugi strani pa goriski navijaci pričakujejo od svoje ekipe po tolikih razočaranjih uspešen nastop.

JADRANJE / V ALASSIU

Za Bogatčevo se jutri začčenja »lov« na Atlanto 1996

Arianna Bogatec, nasa najboljša jadralka, je že v petek odpotovala v Alassio, kjer bo od jutri do sobote prva predolimpijska preizkušnja v vseh olimpijskih razredih. Tekmovanje je odprte vrste, to se pravi, da smejo na njem tekmovati tudi tujke in tujci, boj pa se bo odvijal zlasti med člani italijanske jadralne zveze, saj je nagrada nastop na olimpijskih igrah. Za v Italiji že dolgo časa nepremagano Bogatčevo se torej jutri začčenja lov na Atlanto 1996.

ROKOMET / MOŠKA C LIGA

Na razmočenem igrišču Kras Trimac boljši od Vigarana

Kras Trimac - Vigarano 28:16 (12:4)

KRAS TRIMAC: Granzotto, Glavina, Cebulec 2, Sardoc 3, Pertot 7, Oberdan, Costanzo 3, Najt 4, Vremec 5, Milic 1, Raseni 1, Colja 2.

Krasovi rokometasi so v 11. kolu C lige na (razmočenih) domacih tleh brez težav premagali Pepelko v ligi, mostvo Vigarana.

Tekma se je pričela s tricetrturno zamudo, ker je bilo potrebno pocakati na umiritev padavin. Ko je deževalo z manjšo močjo, se je tekma pričela, čeprav je bilo na obeh straneh veliko napak, nerodnosti in korakov zaradi spolzke zoge. Tudi zaradi tega se je prvi polčas končal z razmeroma nizkim rezultatom in vodstvo krasovcev »le« z osmini goli prednosti.

V drugem delu srečanja so se igralci Krasa Trimac končno privadili razmeram na igrišču in s sproščeno igró popolnoma nadigrali skromnega nasprotnika. Posebno dobro je bilo podajanje pivotom, ki sta uspešno polnila nasprotnikovo mrežo, Pertot, ki je v zadnjih casih igral bolj malo, pa je dokazal, kaj resnično zmoro.

Krasovci so izvedli tudi veliko število protinapadov, tako da so v drugem polcasu dosegli maksimalno prednost trinajstih golov, srečanje končali pa z razliko +12. Večina Krasovih rokometasev se je vpisala med strelce. (I.C.)

Ženska C liga

Albatros Malo - Kras Trimac 19:19 (8:11)

KOŠARKA / PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Poletovci zasluženo dobili slovenski derbi z Brežani

Polet Metra - Breg 107:92 (50:39)

POLET: Bogatec 10 (2:2), Berdon 7 (1:4), Klanjscek 28 (2:4), Briscik 4 (0:1), Vremec 27 (3:4), M.Pertot 17 (6:6), Doles, Franco 8 (0:1), G.Bajc 6 (4:4).

PM 18:26. SON: 26. PON: Berdon (33), G.Bajc (37), Klanjscek (39). 3T:

Vremec 4, M.Pertot 3.

BREG: Pavlica 22 (2:2), O.Pregarc 12 (6:6), P.Bandi 4 (2:4), Filipcic 23 (4:7), M.Bandi 2, M.Barini 10 (3:4), M.Salvi 19 (5:6), Krevatin, I.Malalan.

PM 22:29. SON: Breg 29. PON: Filipcic (32), M.Salvi (35), Krevatin (39), M.Barini (40). 3T: Pavlica 2, M.Barini 1.

Sodnika: Bernobich in Scudiero (oba Ts)

Poletovci so osvojili že tretjo zaporedno zmago. Tokrat so v slovenskem derbiju zasluženo premagali Brežane. Opensko mostvo je zelo dobro začelo, saj je že po 5. minuti vodilo kar z 21 točkami razlike (31:10). Nato je Brežanom le uspelo deloma zaustaviti razigrane Poletove strelce, tako da so ob koncu polcasa zaostajali »le« za 11 točk. Gostje so v drugem polcasu odločno bolje zaigrali in celo povedli za dve točki (66:68 v 26'). Poletovci pa so nato spet strnili vrste, poostriili so tempo igre in povedli za 10 točk. Prednost so nato stalno večali, tako da je bo koncu srečanja znašala 15 točk.

Pri Poletovem mostvu so vsi za služni za zmago, posebno pa Klanjscek in Vremec. Pri gostih pa, kot je sam Bregov trener Denis Salvi po tekmi dejal, so visoki igralci povsem odpovedali. Izkazala sta se le Pavlica in Filipcic, ki sta se skozi vso tekmo enakovredno upirala gostiteljem. (G.Bajc)

NAMIZNI TENIS / ŽENSKA A1 LIGA

Krasovke osvojile zlata vredni točki

V Verzuolu (2:6) lažje od pričakovanega

A4 Verzuolo - Kras Adriacaravan 2:6

Balboni - Wang 0:2 (4:21, 10:21), Carosso - Vanja Milic 0:2 (20:22, 10:21), Alberto - Bersan 0:2 (11:21, 13:21), Szymanelis - Katja Milic 2:0 (21:19, 21:12), Alberto - Wang 0:2 (8:21, 3:21), Szymanelis - Vanja Milic 2:0 (21:11, 21:10), Balboni - Bersan 0:2 (17:21, 14:21), Carosso - Katja Milic 0:2 (10:21, 15:21).

Kras Adriacaravan je v prvem delu ekipnega ženskega prvoligaškega namiznoteniskega prvenstva prešel nevarno oviro, ko je v Zgoniku nadigral postavu A4 Verzuolo iz Cunea. S sinočnjim zmago v gosteh pri isti ekipi pa si je praktično zagotovil obstanek v ligi. Proti vsem pričakovanjem je bila zmaga lahka. Po izjavah trenerja Matjaža Serčerja so bile Krasove igralke v začetku napete, ker so se zavedale pomembnosti srečanja. Tekma se je začela trdo, potem pa so se sprostile in igrale tako kot smo jih navajeni. Se največ težav za sprostitev je imela Katja Milic, ki je največ trenirala, saj je iz treningov reprezentance mladink direktno odšla na prvenstveno tekmo.

Predvidevalo se je, da bo Verzuolo bolje brnil svoje pozicije, ki so bile glede obstanka v ligi zelo podobne zgoniskemu društvu. Zelo težko je verjeti, da bi Verzuolo v nadaljevanju prvenstva premagal državnega prvaka Cocco-

glio, Angerjo, Castellano in San Marco Verona, ki pripadajo močnejšemu taboru med osmimi konkurenčnimi ekipami. Čeprav je tudi Kras Adriacaravan z zmago nad Verzuolom izčrpal svoj bonus, ostaja zgolj vprašanje za obe ekipe s Fiammo Messina. Zato so krasovke s sinočno zmago storile daljši korak od gostiteljic.

Samo srečanje je potekalo brez večjih problemov. Zreb je bil določen na osnovi novih jakostnih lestvic, zato se je Wangova pomerila z Balbonijevo in Vanja Milic s Carossovo. Vanja je bila v prvem setu še pod pritiskom. Premalo je napadala, vendar je z veliko borbenostjo potem izenačila na 20:20 in dodala še zmagovalni točki. Ana Bersan je igrala zelo dobro. Pregazila je bodisi Albertijevo kot Balbonijevo, Wangova pa je tudi drugo točko igranje osvojila. Verzuolova Poljakinja Szymanelis je nazadovala v drugo ekipo, zato sta z njo igrali Krasovi najmlajši članici Katja in Vanja Milic. V teh dvobojih so si gostiteljice nabrale edine točke. Pri stanju 5:2 je Katja Milic zelo prepricljivo osvojila še točko proti Carossovi. Zmaga nad nasprotnikom 5. povratnega kola je za postavu Krasa Adriacaravan zlata vredna. Dekleta bodo sedaj lažje zadihala a do konca prvenstva bodo morala odigrati še štiri prvenstvene tekme. (J.J.)

KOLESARSTVO / TROFEJA ZŠSDI

Danes po tržaških in goriških cestah

Cilj v Lonjerju okrog 16.30
Prometne omejitve v vasi

Danes bo torej na sporedu mednarodna amaterska kolesarska dirka za 19. trofejo Združenja slovenskih sportnih društev v Italiji.

Prijavljenih je okrog 250 kolesarjev iz desetih evropskih držav (Italija, Avstrija, Danska, San Marino, Slovenija, Hrvaška, Češka, Slovaška, Ukrajina in Belorusija). Žal pa je sedaj v dvomu nastop dveh dosedanjih zmagovalcev in sicer Conteja in Previtalija, saj se je tudi do njiju razširila gripa. Na dirki bo vsekakor nastopil tudi svetovni prvak Alex Pedersen.

Vsekakor se bo pisana gruča kolesarjev podala iz Lonjerja na 151 km dolgo pot ob 12.40, uradni start pa bo 20 minut zatem v Barkovljah.

Karovana kolesarjev bo po Trzaškem in Goriškem vozila predvidoma 4 ure, tako da bodo na cilj prispeli ob 16.30.

Organizator obvešča prebivalce Lonjerja, da je tržaška občinska uprava odredila nekatere prepovedi parkiranja in voznje po Lonjerju. Promet bo tako zaprt od 11. do 13. ure

(J.PC.)

ODBOJKA / MOŠKA B2 LIGA

Časten poraz

Vodilnemu Lugu so valovci iztrgali tretji set

Lugo - Imsa Kmečka banka 3:1 (15:2, 15:9, 13:15, 15:10)

Trajanje setov: 16', 22', 29', 25'.

IMSA: Feri (3+7), Stabile (2+13), Florenin (0+1), Korsič (2+5), Princi (5+2), Marchesini (2+0), Populini (8+6), Graunar (1+3), Visintin (1+5), Paoletti (0:0.), S. Cernic (0:0).

Servis (točke/napake): Imsa 3/12, Lugo 6/16. Napake: Imsa 16, Lugo 13. Blok: Imsa 9, Lugo 14.

Kot je bilo pričakovati, je trener Stera proti vodilnemu v ligi na začetku poslal na igrišče isto sesterko, ki je prejšnji teden proti drugouvrščenemu Bussolengo poskrbela za neprisrčljiv podvig. Temna telovadnica je povzročala Goricanom precej težav že v sprejemu, tako, da je trener proti koncu precej enosmernega seta poslal na igrišče Populinija namesto Florenina. Stanje na igrišču pa se ni spremenilo in prvi set se je končal, ne dabi valovci dosegli še kakšno točko.

V drugem nizu so se gostje končno vziveli v igro. Do stanja 5:3 v korist Luga, je bila igra precej izenačena, potem pa je prišla na dan izrazita premoč domačinov v bloku. Čeprav so Goricani precej dobro branili, so v protinapadu naleteli na domač blok, tako da je Lugo povečal svojo prednost do 11:3. Valovci niso popustili in njihova reakcija jim je prinesla štiri zaporedne točke. Kljub temu,

da so gostje igrali zadovoljivo do konca seta, je bila prednost domačinov prevelika, da bi lahko zaostanek nadoknadili. Vsekakor so Goricani v tem delu tekme dosegli takšno stopnjo uigranosti da so se odtlej precej enakovredno kosali z najboljšo ekipo v ligi.

Stera se je moral v naslednjem setu takoj odpovedati Feriju zaradi poškodbe (že od vsega začetka pa je manjkal tudi Buzzinelli) in je moral na njegovo mesto poslati mladega Graunarja. Kljub odsotnosti kapetana mostvo ni popustilo. Goricani so celo povedli in svojo prednost tudi polagoma večali. Pri rezultatu 9:5 v njihovo korist pa je na igrišču spet za las prevladal Lugo. Domača moč pa ni bila takšna, da bi lahko Lugo nadoknadil ves zaostanek. Približal se je sicer do rezultata 14:13, a plavordeči so stisnili zobe in uspeli iztrgati domačinom en set. Če bi na začetku dosegli še kakšno točko, bi po vseh verjetnosti lahko gledali še tie-break. Na žalost je Lugo zaradi slabega sprejema gostov takoj povedel z 12:4, Goricani so reagirali in zaostanek zmanjšali vse do 13:10, nato pa so iz protinapada naleteli na domač blok, tako da je Lugo povečal svojo prednost do 11:3. Valovci niso popustili in njihova reakcija jim je prinesla štiri zaporedne točke. Kljub temu,

Ostali izid: Sprem Faenza - Cessalto 1:3

ODBOJKA / SINOČI V ŽENSKI C1 LIGI

Po pravi drami Bor osvojil derbi z Omo, Koimpex še tretjič praznih rok

Plave nadoknadile zaostanek 11:6 v tie breaku

Oma - Bor Mercantile 2:3 (15:13, 13:15, 9:15, 15:7, 15:17)

OMA: Fatutta (10+9), De Cecco (3+0), Sricchia (9+8), Vatta (11+9), Patuzzi (3+4), Vida (13+4), Valdistono (2+0).

BOR: Gregori (9+6), Azman (4+2), Gruden (1+0), Pitacco (12+13), Benevol (13+19), Flego (2+3), Cok (3+3), Vodopivec (0+0), Faimann (0+0), Zadnik.

Servis (točke/napake): Bor 9/18; Oma 11/10. Trajanje setov: 25, 27, 17, 24, 17 minut. Napake: Bor 11, Oma 23.

Borovke so uspešno spravile pod streho tudi drugi zaporedni mestni derbi, vendar pa so se sinoči proti Omi izredno namučile, preden so po petih setih strle odpor tokrat zelo dobrih nasprotnic. Varovanke Sabine Patuzzi so z izvrstno obrambo in presenetljivo dobrim blokom velikokrat spravile v težave napad borovk, ki je bil na trenutke izredno prodoren Pitaccova in Benevolova, na trenutke pa povsem nenevaren. Srečanje je bilo zato izredno izenačeno in večkrat tudi razburljivo. Peti set pa bi bil vreden Hitchcockove srhljivke, borovke pa so uspeli visok zaostanek nadoknaditi in v končnici zmagati. Če bi bil v odbojki možen neodločen rezultat, bi bil ta sinoči najbolj pravičen, čeprav tudi zmaga Ome ne bi bila nezasluzena.

Pri borovkah je po poškodbi prvič v startni sesterki začela Azmanova. Tekma se je začela v znamenju izenačenosti, čeprav je Oma vodila vse do osmice. Nato sta se ekipi do 12:12 izmenjavali v vodstvu, blok in udarec Astrid Vide pa sta tehnično prevzela na stran domačink.

V drugem setu so imele igro v rokah borovke, ki so vodile s 5:2, 9:5 in 10:6, nato pa je Oma spet s pomočjo Vide, ki je igrala zelo dobro v obrambi in v napadu, izenačila na 13:13. Toda v končnici so bile plave bolj prisrebne in stanje v nizih izenačile. Tretji set so borovke zacele s stirimimi bloki in dvema asoma, nato pa so se po vodstvu s 5:0 ustavile, tako da se je Oma približala na 5:6. Sledilo je obdobje najboljših igr borovk, ki so povsem zagospodarile na igrišču in brez težav dobile set. Ko je začelo kazalo, da je glavno delo za plave opravljeno, pa je v 4. setu

prišlo do preobrata. Pri Omi, ki je imela na razpolago le sedem igralk, ker sta Zimmerman in Losito zboleli, se je razigrala Vatta, borovkam pa ni uspevalo prav ničesar. Tako si je Oma priborila tie-break, ki se je za borovke začel katastrofalno. Oma je namreč stalno vodila, in ko je trener Kalc pri stanju 11:6 za domačinke vzel drugo minuto odmora, so bili najbrž vsi že prepričani, da je sel derbi po vodi. Takega mnenja pa očitno niso bile borovke. Izid so najprej uspeli izenačiti, Oma je se povedla s 13:12. Plave so nato prve prišle do zaključne žoge, vendar tekme se ni bilo končalo. Domačinke so se dvakrat izenačile izid, pri 16:15 pa je udarec Benevolove (na sliki) odločil srečanje.

Sabrina Patuzzi (Oma): »Igrale smo zelo dobro, na koncu pa je pač slavila srečnejša ekipa. Upam, da bomo imele na tekmah, ki nas se kakaj, več sreče.«

Marko Kalc (Bor): »Svojim igralkam čestitam za preobrat v tie-breaku, istocasno pa obzrlujem, da nismo tekme zaključili v četrtem setu. Namesto tega smo Omi, ki me je izredno pozitivno presenetila, omogočili igranje 5. seta, v katerem smo bili na robu poraza. Zadovoljen sem z zmago, glede na naš položaj na lestvici pa moramo predvsem igrati bolj odločno in ne čakati na napake nasprotnika, kot je bil to primer proti Omi pri tem četrtem setu.« (Rado Gruden)

Koimpex - Vivil 1:3 (16:14, 11:15, 9:15, 10:15)

KOIMPEX: Brumat (6+10), D. Ciocchi (1+0), S. Ciocchi, Fabrizi (4+7), Milic (0+0), Pertot (7+6), Pittioni (7+2), Sosic, Skerk, Vidali (6+6).

Servis, točke, napake: Koimpex 15:11, Vivil 12:9.

Koimpex je včeraj doživel svoj tretji zaporedni poraz. Vivil na lestvici sicer zaostaja za našo ekipo, dober del prvega dela prvenstva se je celo zdelo, da je eden glavnih kandidatov za izpad, potem pa mu je cela serija izrednih rezultatov omogočila, da se je povzpela na sredino lestvice. Ekipo sestavljajo zelo visoke igralke, katerih glavna aduta sta napad in blok. V normalnih pogojih pa vse to Koimpexu ne bi povzročalo težav, normalnih pogojev pa žal niti v tej tekmi ni bilo. Slogasimam so manjkale tri standardne igralke (poleg Gregorijeve se Sosiceva in Skerkova, ki sta tekmi prisostvovali le s klopi) in malokatera ekipa si lahko privoščila tako odsotnost brez posledic. Poleg vsega pa igralke Koimpexa tokrat v igri niso blestele. Dobro so zaigrale le občasno in bile takrat absolutno boljše od gostinj, vse preveč pa je bilo podarjenih zog. Vivil pa nikakor ni ekipa, proti kateri lahko improviziraš in vsako Slogino napako so furlanske igralke obrnile v svojo korist. Pri Koimpexu smo tokrat se najbolj pogrešali borbenost in temperamentnost, ki sta že tolikokrat letos odlikovali naše igralke.

Ce sestejemo vse to, je povsem jasno, da do druggačnega izida na Opcinah ni moglo priti. Upajmo le, da bo trener Sain cimprej lahko računal na sirs izbor igralk, preden bi trenutni negativni trend nacer moralo ekipe, ki je zaenkrat se dobra. (INKA)

NOGOMET / MLADINSKO PRVENSTVO

Juventina iztrgala točko na gostovanju v Krminu

Visok poraz proseškega Primorja proti Chiarboli

DEZELNO PRVENSTVO

Commonese - Juventina 2:2 (1:1)

STRELCA ZA JUVENTINO: Ballaben 1, G. Trampus 1.

JUVENTINA: Zanier, Romano, G. Trampus, Ferro, D. Trampus, Screm, Macuzzi, Gallo (Pibiri), Ballaben, Padovani, Gambino.

Na zelo razmocenem igrišču v Krminu je Juventina včeraj domačemu mostvu povsem zaslužno iztržila točko. Srečanje je bilo, kljub skoraj nemogočemu igrišču, dokaj lepo in izenačeno. Nogometase obeh ekip pa je treba pohvaliti za zvrhano mero poštenosti in borbenosti.

Najprej so povedli domačini z avtogolom: v gneči se je zoga odbila od Romanovega kolena in ugnala vratarja Zaniera. Juventina je izenačila z Ballabenom: Gambino je prodiral v kazenski prostor, streljal proti vratom, domači vratar je zogo le odbil do Gambina, ki jo je potisnil v mrežo. Ze v 5. minuti drugega polčasa so naši nogometasi povedli. Daniele Trampus je s krasnim prostim strelom izven kazenskega prostora premagal domačega vratarja. Juventina je imela nato s protinapadi se nekaj priloznosti za zadetek, a strelji Gambina in Ballabe-

na so sli mimo vrat.

Proti koncu srečanja so gostitelji izenačili: Juventinin vratar Zanier ni zadržal zoge, za nasprotnikovega napadalca pa je ni bilo težko preusmeriti v prazna vrata.

POKRAJINSKO PRVENSTVO

Chiarbola - Primorje 8:1 (2:0)

STRELEC ZA PRIMORJE: Emili (Primorje)

PRIMORJE: Husu, Ferfolja, Luxa, Braini, Lovrecic, Franzot (d.p. Guštin), Turk, Kuk, Valente, Emili, Ostrouska. Izključen Valente (90).

Mladinci Primorja so v tem kolu visoko izgubili. Nasi so igrali zadovoljivo le v prvem polčasu, v nadaljevanju pa so popolnoma popustili. To pa zato, ker neredno trenirajo in to se na tekmah seveda masčuje. V prvih 45 minutah so naši stalno imeli pobudo v rokahin tudi nekaj priloznosti za gol. Toda domači so se dobro branili in dvakrat zatresli mrežo. V nadaljevanju so Prosecani po tretjem zadetku povsem odpovedali, tako da so gostitelji se petkrat zatresi mrežo našega mostva. Castni zadetek za Primorje je dosegel Emili s prostega strela, v zadnji minuti pa je bil izključen Valente. (Gorazd)

Koimpex Pordenone 1:3

Moška C1 liga: Koimpex - Pordenone 1:3 (15:9, 8:15, 6:15, 9:15)

Moška C2 liga: Soca Sobema - San Vito 3:0 (15:7, 15:7, 15:6), Olympia CDR - Faedis 2:3 (9:15, 15:10, 15:6, 13:15, 10:15), Corno - Bor Fortrade 3:0 (15:3, 15:12, 15:10).

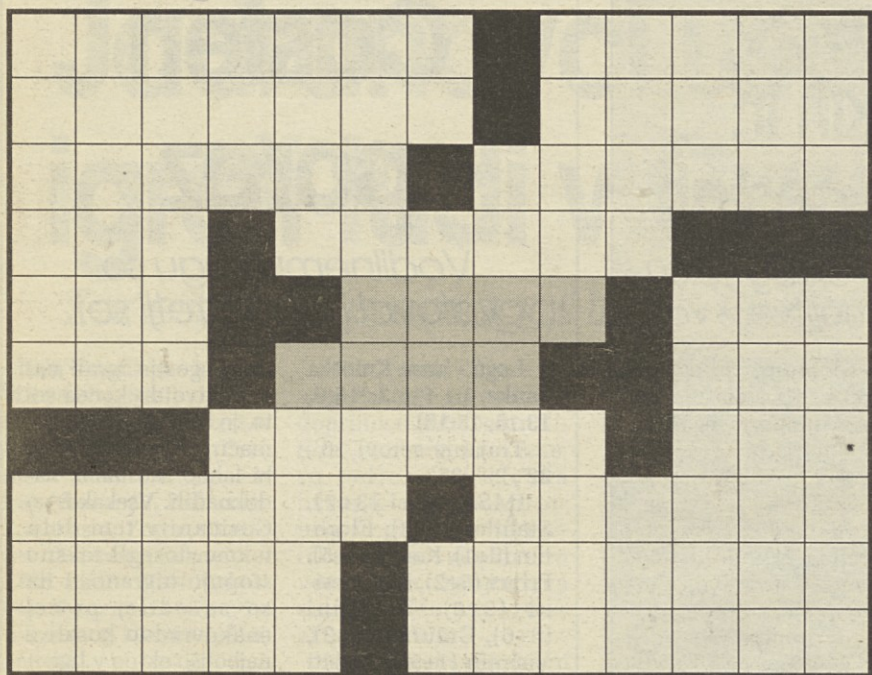
Ženska C2 liga: Caffè Rufo - Sokol Indules 1:3 (15:11, 13:15, 14:16, 10:15), Breg - Codroipo 0:3 (13:15, 10:15, 3:15), B-meters - Kmečka banka 3:0 (15:12, 15:5, 15:4)

Moška D liga: S. Andrea - Espago 3:1 (12:16, 15:6, 7:15, 15:9)

Ženska D liga: Olympia Cerimpex - Povoletto 3:1 (13:15, 15:6, 15:9, 15:6).

Kombinacijska križanka s števili

Spodnja števila je treba s pravilnim kombiniranjem razvrstiti v lik tako, da boste na označenih poljih dobili števili, sestavljeni iz samih enakih števk.

51749930	654210	94150	1861	514
48990850	617060	76210	1629	434
5433218	582088	27379	921	371
4565689	548879	24410	812	257
4271658	472090	21987	722	206
2016080	458232	21345	700	187
886547	432120	8995	656	135
886000	343501	6245	654	88
736716	248570	3241	622	42

RESITEV Vodoravno: 4271658, 21987, 5433218, 76210, 886547, 432120, 257, 548879, 371, 9999, 654, 206, 9999, 187, 343501, 722, 654210, 886000, 21345, 4565689, 24410, 2016080

VESELA NEDEL'A NA MMTV

Vesela nedel'a na MMTV

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

SKRITA ZELJA:

PRIJAVLJAM SE ZA KARAOKE: DA NE

Prijavnico pošljite (na dopisnici) na naslov:
Pioneer Boudy d.o.o., Linhartova 7, 61000 Ljubljana

Oddaja »Vesela nedel'a« je na sporedu vsako nedeljo od 15.00 do 18.00 na MMTV, Krimkanal 62. Ponovitev je na sporedu ob torkih.

13 NAJ NAJ

1. Nicki French / Total Eclipse Of The Heart
2. Aswad / You're No Good
3. M People / Open Your Heart
4. The Human League / Tell Me When
5. The Real McCoy / Call It Love
6. Mark Oh / Tears Don't Lie
7. Annie Lenox / No More »I Love You«
8. Secret Life / Love So Strong
9. Rio + Mars / Boy I Gotta Have You
10. Dauce / Call It Love
11. China Black / Almost See You
12. Slamm / Can't Get By
13. Simple Minds / She's A River

Pionier - Generalni zastopnik za laserske video sisteme in karaoke za Slovenijo, Boudy d.o.o. Ljubljana, Linhartova 7. Izposojamo in prodajamo videolaserne plošče (filme, glasbo in karaoke z licenco za javno predvajanje). Lestvica največ izposojanih videolaserov: The Mask, Time cop, Wolf, Clear and present danger, True lies, Terminal velocity (Charlie Sheen & Nastassja Kinski). Tel.: (061) 327 762.

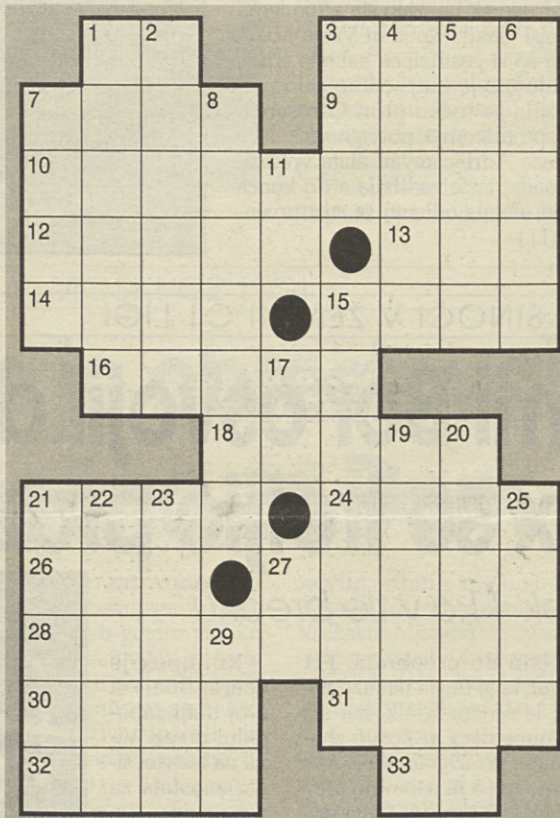
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. začetnici slovenske kemicarke Kornhauser, 3. francoski pisatelj s pravim imenom Romain Gary (Emile), 7. slovenski politik (Dusan), 9. škotski ovčar, 10. spreminjanje smeri, 12. slap v Logarski dolini, 13. način konjskega teka, 14. ime slovenskega telovadca Hodžica, 15. vrsta, 16. ime japonskega filmskega režiserja Kurosava, 18. plat, 21. cent, 24. ud, 26. veliko tursko jezero, 27. keltski praprebivalci Skotske, 28. ime in priimek nekdanje ameriške filmske igralka in pevke, 30. tekmovalna skupina, 31. latinsko ime za janez, 32. glavno mesto Jordanije, 33. sosednji crki.

Navpično:

1. ženska oblika imena Albin, 2. prostor za kure, 3. luka v Izraelu, 4. prebivalca Jonije v Grčiji, 5. pionir slovenskega planinstva (Jakob), 6. mesto ob reki Labi v Nemčiji, 7. luknjice v kozi, 8. najet voznik z avtomobilom, 11. začetnici priimka in imena ruskega književnika Cehova, 15. majhno plovilo, 17. konec polotoka, 19. nasičeni ogljikovodiki, 20. sestavina kuhinjske soli, 21. blesceca, fina in mehka tkanina, 22. največja reka Notranje Azije, 23. jezero v Evropskem delu Rusije, 25. otok ob Sumatri v Indoneziji (iz crk sani), 27. začetnici kenijskega atleta Erenga, 29. izvorni krak reke Menam v Indokini.

RESITEV Vodoravno: AK, Ajar, Plut, koll, obracanje, Rinka, Kungsleden, Saren, Stora Sjöfallet, Abisko ...

Horoskop

zapisal

B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Kljub tečnemu direndaju vas bo vseskozi krasilo vedro razpoloženje. Z vso starševsko pozornostjo se boste posvečali tudi tistim, ki bi vam lahko bili dvakrat starši.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Se dobro, da so trgovine danes zaprte, kajti sicer bi vaša denarnica suho zajokala. Nocoj sanjajte o nakupovalnem sprehoju po veleblagovnici, pa bo preživela se jutri.

DVOJKA 21. 5. - 21. 6.: Stare, že preizkušene prijeme boste zmetali med staro saro in se podali novim izzivom naproti. Če boste odločnosti dodali še zadostno mero pameti, se vam dobro piše.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Vasi pravi prijatelji se bodo znova izkazali, saj vam bodo sarni od sebe ponudili pomoč pri stvari, za katero ste bili prepričani, da je sploh ne poznajo. Kdo pa ne ve?

LEV 23. 7. - 23. 8.: Razposajeni boste kot neodgovoren otrociček; v mislih boste skakali čez plotove in skrbeli za svoj užitek. A pred notranjimi ocitki si ni mogoče zatiskati uses.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Spoznali boste, da je skrajni čas za dokončanje zanimivega projekta, ki ste ga opustili brez pravega razloga. Namesto bušenja v televizijski ekran boste izdelali nov nacrt.

TEHNIKA 23. 9. - 22. 10.: Obstaja velika verjetnost, da se boste danes zapletli v medosebno mrežo, ki bo usodno krojila vaše prihodnje življenje. Ne bojte se; mreža bo nežna kot puh.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Na zunaj boste močni in ponosni, v notranjosti pa boste bili boj z emocionalnimi plazovi. Ne brzdajte se, kajti ob morebitni eksploziji bo več mrtvih kot rešenih.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Nekdo, ki mu bode v zepu cingljali zadnji cekinčki, vam bo pripovedoval o skrivnostih srečnega življenja. Zares; skromen žep, mir v srcu in luč v glavi! To je to!

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Če ste med osamljenimi, se danes brez omahovanja podajte v družbo. Ker ste sladki kot med, vas bo obkrožil roj brentečih čebel; med njimi bo tudi »ta prava«.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Se enkrat boste premleli svojo najnovejšo odločitev, ceprav vam je jasno, da ji boste jutri prižgali zeleno luč. Norci rujejo, pametni snujejo, modri delujejo.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Notranja nevihta se bo polegla, zato se boste mimnega srca sončili. Lzegnili boste svoje ude na vse strani neba in se počutili kot kralj vesolja. Kar tudi ste.

SKANDINAVIJA

Na Švedsko nas vabijo lepote narodnih parkov

Potepanje po skandinavskih deželah ni nujno drago

Obisk Skandinskega polotoka ni nujno povezan tudi z velikimi stroški, ceprav so dežele na severu Evrope med najdražjimi na svetu. Agencijske ponudbe ne sodijo med najugodnejše, zato je najbolje, če se na pot podate z avtomobilom. Avstrijo, Nemčijo in Dansko lahko prevozite v nekaj dneh in že so pred vami dežele hladnega severa, ki so v poletnih mesecih nadvse primerne za odih v slikoviti naravi.

Trajektna povezava med Skandinavskim polotokom in Dansko poteka na več koncih tekoče, med nekaj minutnim čakanjem in urejanjem carinskih formalnosti pa te Švedi založijo z obseznim kupom brošur, zemljevidov in prospektov. Tako

se lahko med polurno plovo čez morsko ozino vsaj na hitro seznanis z deželo sirnih gozdov, rek in tisocerih jezer. Seveda je pametneje, če se z osnovnimi informacijami oborožis že doma, toda tudi potepanje na slepo ima svoje čare.

Švedska velja za eno najdražjih držav na svetu, k sreči pa se ponasa s cudovito naravo. 1500 kilometrov dolgo deželo pokrivajo neskončni gozdovi, sredi katerih se zrcalijo številna jezera in ni cudno, da so ravno na Švedskem začeli med pr-

vimi razglaševati narodne parke. Danes jih je že približno dvajset, najboljši pa so na daljnem severu, na Laponskem. Med najlepšimi je narodni park Sarek, ki se ponasa z jezeri, desetimi ledenikov in kopico gorskih vrhov, med katerimi jih nekaj presega nadmorsko višino 2000 metrov. Nič manj pa niso zanimivi Kungsleden, Saren, Stora Sjöfallet, Abisko ...

Safari po hladnem severu

Poleg naravnih lepote turistični prospekti ponujajo tudi celo vrsto zabavišnih parkov: od mesta Divjega zahoda, kjer lahko izpirate zlato, pa do safarija, kjer se lahko z avtom zapeljete (vsaj poleti) med leve, medvede, zirafe

Trofeja s fotosafarija na Švedskem (Foto: Igor Fabjan)

in druge bolj ali manj eksotične zivali. Park Kolmarden, kot se imenuje, boste nasli kakih 30 kilometrov severno od večjega mesta Norkopping.

Kolmarden je menda največji tovrstni park v Evropi, v njem pa je več kot 1000 vrst zivali iz vseh koncev sveta. Tu je klasični zivalski vrt, tropiska hiša, safari park in delfinarij. Zivali si lahko

ogledate tudi iz zraka, iz nekakšne kabinske zicnice, toda mnogo bolj zabavno je, če se med leve, medvede, zirafe, lose ... zapeljete kar z avtomobilom. Nekatere zivali pridejo cisto do avtomobilov, toda večina se jih raje drži v ozadju, stran od smrdljivih vsiljivcev.

Na Švedskem je za ljubitelje kampiranja pravi raj, saj lahko kampiras do-

mala kjerkoli, samo da nisi nikomur napoti. Tako lahko postavis sotor na prijetnem kotičku ob reki ali jezeru, ne da bi se bal tehničnih policajev, ki ti drugod tako radi zagrenijo življenje v naravi. Če se odločis za prenočevanje v bližini kaksne hise ali kmetije, je seveda lepo, da lastnike zemljišča poprosiš za dovoljenje.

Igor Fabjan

LABIRINT znanja

Ime in priimek: _____

Telefon in naslov: _____

Glasbena želja: _____

Prijavnico pošljite na naslov:
RGL, Kopitarjeva 6, Ljubljana, za LABIRINT ZNANJA

KRIMINALISTIKA

Odločilni testi DNK

Dokaz za očetovstvo ali umor

Ali bo ameriška legenda O. J. Simpson obtožen umora, bo morda odvisno le od nekaj zamazanih trakov rentgenskega filma. Kot v cedalje številnejših kriminalnih preiskavah po vsem svetu, so testi DNK, s katerimi iščejo povezavo med osušenim in dokaznim gradivom z mesta zločina, v Simpsonovem procesu za tožilstvo odločilni.

Prstni odtisi DNK, ki jih je leta 1984 odkril britanski znanstvenik Alec Jeffreys, so jih razglasili za najpomembnejše odkritje sodne znanosti, so sprožili novo industrijo. V tem postopku razbijejo in raziščejo vzorce deoksiribonukleinske kisline (DNK), snovi, ki jo vsebujejo kromosomi višjih organizmov in ki nosijo edinstveno genetsko informacijo.

Podjetja, kot je Britain's Cellmark Diagnostics, ki je izvedlo teste DNK na vzorcih krvi v Simpsonovem procesu, so v pomoči pri policijskih preiskavah našla donosen trg. »Ljudje so cedalje bolj seznanjeni s to tehnologijo in teste DNK na cedalje več sodišci priznavajo kot dopustne in nujne,« je dejal upravni direktor podjetja Webb. »Število držav, ki uporabljajo testiranje prstnih odtisov DNK, vsako leto narašča.«

Cellmark izdelke za opremo laboratorijev, namenjenih testiranju DNK, iz svojih baz v Angliji in ZDA že pošilja v 30 držav po vsem svetu. Cellmark in pestica njegovih tekmecev samo v ZDA izvedejo več kot 130 tisoč testov DNK letno, od tega 120 tisoč za dokazovanje očetovstva. Webb sodi, da je svetovni trg testiranja DNK trenutno vreden 75 milijonov dolarjev.

Testiranje DNK temelji na dejstvu, da razen enojajčnih dvojčkov nobena dva človeka v svojih celicah nimata enakega genetskega zapisa DNK. Pri tej tehniki uporabljajo radioaktivne sonde, s katerimi v vzorcih krvi, sperme, slin ali tkiva prepoznajo ključne značilnosti genetskega zapisa. Izid raziskave je palčasti kodi podoben izpis na rentgenskem filmu. Če se značilnosti vzorca pokrivajo z osušenim vzorcem, je to že močan dokaz, da je vzorec njegov.

Postopek so prvič uporabljali leta 1987 pri obtožbi britanskega morilca otrok. Odtlej so ga uporabili v številnih drugih primerov umorov in posilitev ter očetovstva in priseljevanja. Rejci konjev in psog uporabljajo za dokazovanje rodovnika.

Ker pri Simpsonovem procesu ni prič umora Simpsonove žene Nicole Brown in njenega prijatelja Ronald Goldmana, je uporaba te tehnike nujna. Tožilstvo trdi, da testi DNK dokazujejo, da so bile kapljice krvi na mestu zločina Simpsonove in da so v njegovi hiši in avtomobilu našli kri obeh žrtev. Obramba nasprotuje načinu ravnanja z vzorci in tudi razlagi izidov.

Pri zagovarjanju testiranja DNK bo imela največjo nalogo Cellmarkova znanstvenica Cottonova, ki je s sodelavci v Germantownu testirala vzorce. Cottonova pričakuje, da jo bodo kot strokovnjakinjo navzkrižno zaslislali proti koncu procesa. Kljub imenu »prstni odtisi DNK« pa ti morda le niso tako nezmotljivi kot navadni prstni odtisi. Z dobrimi izpisi lahko dosežejo verjetnostno vrednost »milijarda:1«

Ugotavljanje identitete s pomočjo DNK
je leta 1984 razvil profesor Alec Jeffreys z Leicesterske univerze v Veliki Britaniji. Njegovo odkritje so razglasili za eno od najpomembnejših prelomnic v sodni medicini.

Molekulo ribonukleinske kisline (DNK), ki vsebuje kromosome, v katerih so zapisane unikatne genetske informacije, razbijejo, fragmente pa raziščejo. ①

Molekulo DNK izločijo iz vzorca krvi s posebnim encimom, ki velikansko molekulo razcepi na posamezne delce (nukleotide), te pa shranijo v posebnem gelu.

② Delce izpostavijo radioaktivnemu žarčenju. Tako lahko določijo, značilne proteine, ki jih s posebnim postopkom prilepijo na membrano iz umetne mase.

Membrano položijo na rentgenski film, ki se zaradi sevanja proteinov na membrani osvetli. Film razvijejo in pokažejo se značilni vzorci.

③ Sliko neznanega vzorca DNK nato primerjajo s sliko znanega vzorca. Ker je genetski zapis vsakega živega bitja unikatni, so napake pri ugotavljanju istovetnosti praktično nemogoče.

④ Sliko neznanega vzorca DNK nato primerjajo s sliko znanega vzorca. Ker je genetski zapis vsakega živega bitja unikatni, so napake pri ugotavljanju istovetnosti praktično nemogoče.

v prid identifikaciji. Kljub temu je primerjava zamazanih rentgenskih trakov lahko zelo zapletena in že oceno verjetnosti je mogoče spodbijati, saj temelji na izračunih populacijski pogostosti določenih genetskih zapisov.

Za podjetje Cellmark pa je DNK testiranje v sodnih primerih in primerih očetovstva le korak do večjih ciljev. Dolgoročno se podjetje, v katerem je po vsem svetu zaposlenih le 85 ljudi, namerava lotiti področja medicinske dia-

gnoze. Po Webbovih besedah so že razvili test za prenasatelite bacilov cistne fibroze, dedne pljučne bolezni, v roku enega ali dveh let pa jih bodo predstavili se nekaj. Cellmark predvsem raziskuje možnost preverjanja sprememb v DNK, ki napovedujejo začetek rakastih obolenj. S takšnim preverjanjem bi lahko dosegli hitrejše posredovanje, ko bi bilo zdravljenje še možno.

Ben Hirschler, Reuter

NEW YORK

Združeni kadilci kljubujejo večini

Najostrejši protikadilski odlok - Klubi kadilcev

Newyorškim kadilcem odloki o čistem zraku že dolgo ne dišijo več. Po 10. aprilu naj bi se stanje se poslabšalo. Odtlej se bo v večini restavracij lahko kadilo le se pri sanku ali pa se to ne. Celotno na aprireditvah na prostem bodo kadilci cigarete morali pustiti doma.

Medtem ko so nekadilci nad zakonom navdušeni, se prizadeti poskušajo upreti. Začeli so prirejati zabave »samo za kadilce«, odpirati klube kadilcev cigar in opremljati restavracije s prefinjenimi triki proti okovom zakonodajalcev.

»Doživeli bomo se eno prohibicijo,« se jezi Peter Baratta, lastnik restavracije Mary Lou's, ki med svoje redne goste šteje tudi Hollywoodskega zvezdnika in kadilca Jacka Nicholsona. Gastronom že razmišlja o nezakonitih tobacnih tovarnah in skrivnih kletnih gostilnah. V času prepovedi alkohola so se te tajne beznine imenovali »speakeasies« (tajna mesta, kjer so ilegalno prodajali alkoholne pijače). »Mi se bomo kmalu srečevali v 'smokeasies'. Ljudje se bodo topli za priložnost vstopa v naše klube pregančev,« sanja Baratta.

V največjem ameriskem mestu je spet moderno, da s cigareto kljubuje okusu večine. Se posebej pa so med »yuppieji« priljubljene ročno zvite cigarete. Kdor se za nekaj ima, po službi zavije še v enega novih cigarnih barov, ki se spretno izmikajo grozečemu odloku. Tako so v plesnem lokalu Tatou prvo nadstropje prelevili v zasebni klub z imenom Le Cigar. Zakonito ločeni od glavne jedilnice kadilci tukaj najdejo zatocišče pred nergaskimi sosedi pri mizi.

Nekateri lokali, kot je na primer Lucky Strike, so javno napovedali, da zakona ne bodo spoštovali. Nekdo, ki mu je znano tamkajšnje dogajanje, nam je prišepnil, da v primeru racije skupino ljudi v gostilni enostavno proglasijo za zaprto družbo, kjer je kajenje seveda dovoljeno. Če ratificiranega predloga ne bodo spodnesli z vnovično pritožbo, bodo v restavracijah z več kot 35 sedeži pepelnike lahko delili samo pri sanku. Če pa bo točilna miza od prve mize oddaljena manj kot dva metra, bo modri dim tudi tam prepovedan. Majhna gostišča so v odloku, ki velja za enega najostrejših v Združenih državah Amerike, izvzeta.

Restavracija, kjer sta igralca Johnny Depp in Mickey Rourke praznovala rojstni dan, je že naročila veliko število dodatnih barskih stolčkov. Lastnik Robert Perrera se trdno zanaša na to, da kadilci raje jedo na kolenih, samo da se jim ni treba odpovedati cigaret. »Ob prepovedi kajenja si cigareto se raje prizgem,« ježno pravi Newyorčanka Claire O'Connor.

Ob koncu tedna se

odločni kadilci, kot je Claire, zbirajo v solidarnostnih skupnostih. Na zakajene in razvpite zabave povabijo le tiste, ki se za somisljenike lahko izkazujejo s cigaretami. Nasprotno pa zahteva glasbenikov o prepovedi kajenja v slavnem jazz baru Blue Note izzove velik aplavz.

Prepad med zagovorniki kajenja in zaničevalci cigaret je globok. Nacionalna zveza kadilcev je ob pripravi na sprejetje zakona zaznala povečano socialno napetost. »Številni moški žensk, ki kadijo, sploh več nočejo nagovoriti,« je Peter Baratta opazil v svoji restavraciji. Zaradi kajenja pregnani neporočeni so zdaj ustanovili linijo za »kadece neporočene«.

Pripadnost in tolažbo pa lahko nikotinski odvisne najdejo tudi pred pisarniški kompleksi. Potem ko jih sodelavci preženejo iz pisarn, se na pločniku tresoci se kadilci v zimskih mesecih pri minus petnajst stopinjah zbirajo na skupinskih kadilskih odmorih. Na ulici je kajenje kljub vsemu še vedno dovoljeno.

Claudia Hamboch, dpa

M O J S T R I D E T E K T I V I

Margery Allingham

Starec pri oknu (10)

»To ni tako nesmiselno, kot se vam zdi, fant moj.« Oates se je vedel kot dobrohoten stric. »Ce bi se bila Denise Warren poročila z Arthurjem Marchem, ne bi staremu Rosemaryju nihče nič hotel.«

Gospod Campion se je zastrmel vanj, in višji inspektor je zadovoljno nadaljeval:

»Se spominjate kosila, s katerim sva proslavila moje napredovanje?«

»Pa se kako. Bili ste precej naliti in ste naju oba spravili na slab glas.«

»Nikakor ne!« Oates je bil ogorčen.

»Samo opazoval sem in nekaj sem vam hotel povedati. Videl sem, kako je gospodična Warren pretrgala zaročnik z vnukom Rosemaryjevega starega prijatelja sira Joshua Marcha, in hotel sem vam nekaj povedati, pa me niste poslušali. Se spominjate, da sem vam povedal, da amaterji zberete premalo dejstev? Se spominjate, da sem vam govoril o predpisih o poslovnih družbah?«

»Malo ze,« je priznal Campion.

Višji inspektor se je omečil.

»Ali ste vedeli, da si imajo majhne družbe navado priskrbeti denar na temelju visokih življenjskih zavarovanj kakega člana družbe, ki so sklenjena prav s tem namenom?«

»Da, slišal sem že za to. Toda ponavadi življenjsko zavarovanje sklene eden od partnerjev, mar ne?«

»Ni nujno. Prav to je tisto.« Oates je kar žarel. »Ce noben od partnerjev ni dovolj mlad in zdrav, da bi zavarovalnica ponudila visoko vsoto, pogosto zavarujejo kakega mlajšega člana družbe, včasih pa celo človeka, ki sploh ni član družbe, vendar pomeni za zavarovalnico le majhno tveganje. Poglejte, Campion ...« Oates se je nagnil čez pisalno mizo. »Ko je bila pred dobrimi šestdesetimi leti družba Allan March in sin - sin je bil takrat še prvi sir Joshua - v denarni tiski, je hotela skleniti življenjsko zavarovanje za vsoto šestdeset tisoč funtov; seveda zato, da bi bila zavarovalna polica jamstvo za posojilo. Allan March

je bil že star, Joshua pa ni imel zdravega srca. Potrebovali so mladega in zdravega človeka, ker je bila vsota tako visoka, da so morali doseči cim nižje letne premije. Rosemary in Joshua sta bila prijatelja, in že tiste case je bil Rosemary nekaj posebnega. Bil je popolnoma zdrav, ni imel nobene nezmerne navade pa se znan je bil, kar je pomenilo brezplačno reklamo.«

Premolknil je, in Campion je prikimal.

»Nadaljujte, saj vam sledim.«

»No, družba March in sin je stopila v stik z zavarovalnico Mutual Ordered Life Endowment, ki je bila takrat se mlada, ena prvih, ki so si začele delati bučno reklamo. Zavarovalnica je prevzela tveganje in pristala na zelo nizke premije, seveda zaradi reklame in zato, ker se je Rosemaryju obetalo dolgo življenje. Rosemary je pristal, da so bo dal zavarovati, ker sta bila z Joshuo pač prijatelja in ker sta bila Marcha resnično v

tezavah. Toda bolj za salo kot za res je postavil pogoj: 'Ce doživim devetdeset let, bo zavarovalna vsota izplačana meni.' Takrat je bilo to saljivo, kajti ljudje viktorijanske dobe zlepa niso doživeli take starosti, sploh pa je slo predvsem za možnost takojšnjega posojila s polico kot jamstvom. Vsi so se strinjali, in papirji so bili podpisani in opremljeni s pečati.«

»Ali je družba March in sin ves ta cas plačevala premije?«

»O, da.« Višji inspektor je opazoval Campionov obraz. »Najbrž jim ni ustrezalo, da bi izplačali posojilo, ki so ga dobili na to polico, vrh tega pa je bila premija res nizka. Ampak zdaj vidite, kako je. Vse to bi vam bil povedal že poleti, pa me niste poslušali. Jasen primer, mar ne?«

Gospod Campion je trenil z očmi. »Ce bi torej stari Rosemary umrl pred svojim devetdesetim rojstnim dnem,« je končno rekel, »bi ostanek tistih šestdeset tisoč funtov dobila družba March in sin; toda če bo pre-

zivel jutrišnji dan, bo denar izplačan njemu, in nazadnje ga bo dobila Denise Warren.«

»Jutri ima devetdeseti rojstni dan, kajne?« je rekel Oates. »March je čakal do zadnjega. Najbrž je upal, da se bo dekle vrnilo k njemu, in da bo prek nje prišel do denarja. No, fant moj, kaj boste pa zdaj rekli?«

»Nič,« je priljudno rekel gospod Campion. »Nič, samo to, da ne gre za predpise o poslovnih družbah. Meni se sliši bolj kot zavarovalništvo.«

Oates je skomignil z rameni. »Morda imate prav,« je lahko odvrnil. »Saj nisem slovar in tudi v večerno solo nisem hodil. Vendar,« se je zahlahljal, »profesionalci radi vidimo, da tudi mi nekaj znamo. Vi amaterji ste tu pa tam že za rabo, ampak ko gre za temeljito delo, vas vsak posekamo.«

Gospod Campion se mu je zarezal. »Res se mi zdi, da to celo verjame, vi grešnik stari,« je rekel.

(Konec)

VREMENSKA SLIKA

Nov frontalni sistem je dosegel zahodno Sredozemlje in bo jutri zajel Slovenijo.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.34 in zaslo ob 17.53. Dan bo dolg 11 ur in 19 minut. Luna bo vzšla ob 8.11. in zasla ob 22.23.

SNEŽNE RAZMERE

	cm		cm
Rogla	100 do 120	Kanin	25 na 265
Kope	40 do 60	Kobla	10 do 110
Krvavec	30 na 160	Stari vrh	20 do 70
Vogel	20 na 245	Soriska planina	30 na 150
Kranjska Gora	10 na 85	Velika planina	110 do 190
Mariborsko Pohorje	50 na 85	Golte	do 100
Kalic	20	Pokljuka	15 na 120

BIOPROGNOZA

ONESNAZENOST

Konc. SO₂ v mg/m³ 4.03, med 6 in 7 uro

Ljubljana	13
Maribor	28
Trbovlje	81
Velenje	28
Celje	26
Crastnik	27

PLIMOVANJE

Danes: ob 5.24 najnižje - 34 cm, ob 11.15 najvišje 24 cm, ob 17.03 najnižje - 30 cm, ob 23.25 najvišje 39 cm.

Jutri: ob 5.56 najnižje -30 cm,
ob 11.46 najvišje 15 cm, ob
17.18 najnižje -22 cm, ob 23.46
najvišje 34 cm.

Na omenjenih smučiščih naprave obratujejo.

Tekaske proge so urejene na Rogli, Soriski Planini, na Voglu in v Kranjski Gori. Na Mariborskem Pohorju jih se urejajo. Smučarski avtobusi vozijo na Mariborsko Pohorje, Roglo, Koblevo, Vogel, med Gozd Martuljkom in Zelenci v Podkorenu ter iz Cerknega. Dostop na smučišča Mariborsko Pohorje, Kope, Roglo je možen samo z zimsko opremo.

DANES

JUTRI

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Prerivanje za Naomi v vlogi pisateljice

MILAN - Pred zacetkom prikazov italijanske ženske mode si je ena izmed najbolj slavnih modelov in manekenk Naomi Campbell sama prislužila uro viharnega navdušenja. Podjetna lepota je namreč napisala knjigo Labod (Il Cigno), ki jo je v italijanski izdala založniska hiša Mondadori. V petek zvečer so knjigo z avtorico predstavili v milanski knjigarni založbe, vendar je zaradi navala fotoreporterjev morala poseci policija. Ko so fotografi in snemalci le opravili svoje, so lahko v knjigarno vstopili kupci, katerim je temnopolta Naomi smehljale se podpisovala knjigo (teletext AP).

Protestantski pastor zadavil par starostnikov

WASHINGTON - V Sebringu na Floridi so aretirali patra Johna Canninga pod obtožbo, da je zadalil par devetdesetletnikov, ki mu je zaupal upravljanje svojih prihrankov. Canning je na pogrebu celo dejal, da je imel umrla tako rad, da ju je celo klical "ocka" in "mamica". Obtožen je, da je starostnika umoril v njunem stanovanju 2. januarja, potem ko sta se Leo in Hazel Gleese zavedla, da jima je pastoz ek ukradel več deset tisocev dolarjev prihrankov.

Onesposobili tolpo roparjev preoblečenih v policaje

TEHERAN - Irsanske varnostne sile so onespособile tolpo roparjev, ki je preoblečena v policaje in s ponarejenimi pooblastili za preiskovanje "delovala" po vsej državi. Osem oseb so aretirale v Sirazu v okviru operacije, v kateri so zaplenili tudi orožje, sprejemnike in oddajnike, policijske uniforme in ponarejena pooblastila za preiskovanje. Tolpa je ropala v Teheranu, Isfahanu, Karaju, Chalusu in Rashtu, od severa do juga Irana.

Rdečkožci ustvarili največjo loterijo

WASHINGTON - Pleme rdecekožcev iz Idaha je izzvalo amerisko loterijo: takimenovani "Coeur d'Alene" bodo namreč organizirali igro na srečo, pri kateri bodo lahko sodelovali prebivalci 36 od 50 držav, torej vseh tistih držav, kjer so trenutno stave dovoljene. "Bojno sekiro" so pa zato odkopale oblasti, ki upravljajo državne in pokrajinske loterije, ker so le-te važen vir dohodkov za krajevne uprave.

V Nemčiji kot v filmu Hitchcocka

POTSDAM - Prizori spominjajo na Hitchcockov film »Ptici«: v mestu Havel, na zahodu Berlina, prave jate vran divje napadajo in ubijajo domače zivali, prejšnji mesec so se lotile celo neke krave. Kot je povedal Norbert Droese, poljedelec iz Kienberga, vrane nekaj dni letijo nad credo, nakar se nenadoma spustijo na žrtev: izbirajo si bolj osamljene zivali, starejše, bolne. Najprej ji izkljujejo oči.

tako da ne more pobegniti.

Funkcionarji ministrstva za kmetijstvo pripisujejo pojav, ki med prebivalstvom zbujajo precejšnje zaskrbljenost, različnim vzrokom, kot npr. razvoju ekstenzivnega poljedelstva (kar pomeni, da so zivali manj varovane), ter hudim zimam, v katerih je pomanjkanje hrane bolj občuteno. Vran pa ne morejo pobijati, saj so zascitene.

Britanska jadrnica Henry Hornblower se je izgubila v južnoameriških vodah

dali organizatorji, se je letosnjega »pustnega torka« (sprevod je sicer bil na soboto, 4. marca) udeležilo nad stiri tisoč dokaj pisano osemmljenih oseb (telefoto AP).

MONTEVIDEO (Urugvaj) - Sodniki, ki nadzorujejo potek regate BDC okrog sveta - udeležujejo se je jadralski-samotarji - so v petek sporočili, da nimajo več rindijske zveze s 70-letnim britanskim jadralcem Henryjem Mitchellom. Zadnjič, ko so govorili z njim, se je jadralec s svojo barko »Henry Hornblower« (telefoto AP) nahajal približno 1.450 milj zahodno od Rta Horn. Udeleženci morajo skupno prejadrti 27 tisoč milj, svojo krožno pot so začeli 17. septembra lani v Charlestonu (ZDA), kamor naj bi se vrnili maja.